

אתרוגים

סונים ותוכן של היראים אוהבים

בא תטפ"ד

מצוקה לגליון מספר 519

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@Gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

מעל
15,000 קוראים

כל הזכויות שמורות ©

צילום נדיר שנמצא של מכת חושך!!

גבר אמיתי זה אחד שיצא
מהאוטו ויגיד לך:
"מאמי זה בסדר חנית מעולה,
האוטו היה דפוק גם
קודם...החתול כבר היה
מת...והעץ גם ככה היה מיותר"

לא משנה בן כמה אתה או כמה
אתה קשוח, אם תינוק נותן לך
טלפון צעצוע - תמיד תגיד "הלו"

אין דבר חזק יותר מאדם
שבור שבונה את
עצמו מחדש.

היהודי הקונדסון שטייל הבוקר בגולן ותלה בשדות
מוקשים שלטים בערבית "ברוכים הבאים לסחנה
הכניסה חופשית", תדע לך שזה לא מצחיק.

שילמתי הבוקר על כוס
מיץ תפוזים טבעי
22 ש"ח! לא פלא
שמעל הדוכן יש
שלט: סחיטה במקום

זה זהב אמיתי? אני לא
מתפשר על הילדים שלי.
~ אדוני, אתה לוקח את
הדג הזה, כן או לא?!

מתנדבי 'רפואה ושמחה' הסתערו
היום על המלונות והאזורים בהם
שוכנו משפחות העוטף. ובתרומת
חבורת תרי"ג מחלקים אלפי ערכות
של משחקים, חוברות וערכות
תעסוקה לילדים שחוו את התופת:

אבא בוקר טוב, אכלתי כדור
שוקולד ועשיתי אפצ'י, בוא
לצבוע את הקיר

חילים יקרים זהירות לא להפציץ
זה לא עזה זה בני ברק

בידידות ובחיבה
(ניר עמלם)

מעשה שהיה

באתר הימים חשקה נפשו של חכם ששון לוי זצ"ל, להיפגש עם רבי ישראל אבוחצירא ולהתברך על ידו. הרב ששון
לוי הגיע אל המקום בו קיבל הבבא סאלי קהל ועמד בתור כמו כל האנשים.

כשהגיע תורו נכנס פנימה אל הקודש. הבין הבבא סאלי שעומד מולו אחד מצדיקי הדור הבקי בפשט ובקבלה בגאונות עצומה אשר מסתיר
עצמו מחמת ענוותנותו, הושיבו לידו ושוחח איתו בדברי תורה. בחלוף דקות מספר ביקש מבני ביתו שיכבדו את כבוד הרב בכוס תה. הרב
ששון לוי סירב בכל תוקף מאחר שנהג לצום כל ימי חייו, וזכה לצום קרוב לארבעים שנה. הבבא סאלי הפציר בו רבות, ומפאת כבודו ניאות
הרב ששון בפעם הראשונה לשבור את הצום היומי וללגום מכוס התה. לאחר מכן ביקש הבבא סאלי ללגום משיירי הכוס, ואז נפרדו שני
הצדיקים כאשר הבבא סאלי מרעיף עליו אהבה רבה וברכות עד בלי די (נר ששון)

מה גרם לחכם ששון לוי לשבור את נדרו אשר נדר והתמיד בו שנים ארוכות? הרצון לעשות נחת לאחר, לכבודו של הבבא סאלי.
כולנו רוצים לעשות נחת למשפחתנו, לחברנו ולעצמנו. כדי לעשות נחת לאחר צריך לוותר מעט על הרצונות שלנו, על ההנאות שלנו וזאת כדי
לתת לאחר הרגשה טובה יותר. לפני כל מצווה תיקן רבי יוסף חיים לומר את נוסח "לשם ייחוד קודשא". הנוסח בא כדי לסייע לנו לכוון טוב
יותר בקיום המצווה. בנוסח כתובות המילים: "לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו". תפקידנו בעולם הוא לעשות נחת רוח לבורא,
כיצד? באמצעות עשיית רצונו. אולם כולנו מלאים בתאוות רגעיות המסיתות אותנו מדרך המלך, הרצון לעשות טוב לבורא ככול ביצר
חזק ומתיש. כדי לעשות נחת רוח ליוצרנו צריכים אנו להפסיק את "הסכם השלום" שלנו עם היצר, להפסיק את הנדר איתו, לוותר על התאוות
והרצונות שלנו. אתה תוותר מעט ובורא עולם ישלים את מעשיך, כמו שאמר שלמה המלך: "בְּרָצוֹת ה' יִדְרָכְךָ אִישׁ גַּם אוֹיְבֵי יִשְׁלַם אֹתוֹ" (משלי
טז, ז) - כשאתה הולך בדרך הישר, בורא עולם ישלים עם אויבך - עם היצרים שלך ויעזור לך להתמודד עם קשיים בדרך...
שנזכה כל חיינו "לעשות נחת רוח ליוצרנו ולעשות רצון בוראנו"...

לתרומות: נדרים פלוס "מאירים וזורעים הצלחה" קוד 1000538 או בפלא: 052-7656075
מס' בנק: 17 סניף: 725 מס' חשבון: 93810093 שם חשבון: "מאירים וזורעים הצלחה"

פרשת השבוע

אם 20א יהושע

בא

שטר חוב עתיק

"זה אמר ה', כחצת הלילה
אני יוצא בתוך מצרים"
(שמות י"ד)

"ממש תודה", אבא התרגש, "שמחתם אותי
בבוקרו יותר מאשר בקרמבואים..."

הזקן הביט בילדים הסובבים ופניהם
מלאים תמהון. "אתם מתפלאים", הוא
הניח. "בשביל קרמבואים להשקיע כסף...
אבל תשמעו, ילדים", הוא נופף בידו,
"שטר חוב צריך לפרוע! השטר יכול לעמד
שלושים שנה בארון, אבל כל עוד שהוא
לא נפרע, אני עדין חיב. וזה לא ענין מצחיק
כמו שנגאה לכם".

"מה פתאום מצחיק", התפעל סבא. "אנחנו
פשוט נדהמים, כיצד אתם במעשיכם
הסברתם דבר תורה מפרשת השבוע,
שדברנו עליו ממש השבוע!"

"אָהָה, אָתֶם ר' יהושע המפרסם מפרשת
השבוע, ששמו הולך מסוף העולם ועד
סופו!" קרא הרב פינייה, "נו, פעם אחת
נשמע דבר תורה מסבא יהושע בעצמו,
במקום לקרא בגליון", הוא הצטחק.

וסבא אמר: "כִּשְׁה' מזהיר על בוא מכת
בכורות, הוא אומר: 'אני יוצא בתוך מצרים'.
שואל התוספות, למה אינו אומר 'אני נכנס
בתוך מצרים'? הרי צריך להכנס למצרים
כדי להרג את הבכורות, לא לצאת!"

ומתוך התוספות: 'אני יוצא' מלשון 'יוצא
די חובה'! כלומר, יוצא ונפטר מהחוב אשר
עלי לקיים. הרי יש לי שטר חוב, הבטחתי
לאברהם אבינו לגאול את בניו, והשטר נמצא
ועומד, ועדין לא נפרע. כעת, כשאָהָה בתוך
מצרים, סוף סוף אפרע את השטר, ואצא
די חובה".

"נפלא!" התרגש האורח הזקן. "ה'
אינו נשאר חיב לאף אחד... ובואו
נזכר, שיש לנו עוד שטרי חוב. כל
נבואות הנחמה שהבטיחנו ה'
אכן, הדברים יכולים לעמד בארון
הספרים מאות ואלפי
שנים, אבל בסופו של
דבר כלם יפרעו
ויתגשמו!"

"נו, הכנסו..."
"מי זה?" שאלה דיתי בלחש, ויוסף חיים
פסק: "לא מישהו מפר. לא קרוב שלנו,
וממש לא מהשכונה".

הזקן התישב. נראה היה שהדבר קשה
עליו. מאירצ'יק מהר להגיש שתיה, והאיש
הרים שקית שאחז בידו ואמר לאבא: "הנה,
הבאתי לך את הקרמבואים".

"אילו קרמבואים?" אבא חשב שאולי האיש
מבלבל.

"האם אינך אוהב קרמבואים?" התפלא
הזקן, פאלו משהו אינו מסתדר לו. נפר היה
שהוא חלש, ויתכן שאינו מסביר את עצמו
כהגון.

"האינך זוכר אותי?" הוא הביט באבא, "אני
הרב פינייה, למדת אתך בכיתה ו'".

"הרב פינייה", אבא נדהם. "נכון... כל כך
הרבה שנים לא נפגשנו. אתה למדת אותנו
'ארבע אבות'".

"נכון", חיך הרב פינייה, "וגם בחנתי אתכם,
זוכר?"

אבא זכר במטשטש.

"על כל דף שנבחרתם עליו, הבטח לכם
קרמבו. והנה עכשו, מצאתי לפתע בתוך
אחד הספרים שלי שטרי חוב שכוונים
מפעם. היו שם שטרי חוב של סכומים
גדולים, בהם טפילתי מיד בקלות. היו שם
חתימות ועדים, כך שהיה ברור למי עלי
לשלם. אבל ביניהם היה גם שטר חוב
לילדים... כנראה לפעמים לא היו מספיק
קרמבואים, ואני מצאתי כתוב בו: 'לבן של
ר' מרדכי, חמשה קרמבו'".

האם תוכל לשער איזו חקירה בלשית
צריך הייתי לערוך? קודם כל היה עלי להזכר
מי הוא בכלל ר' מרדכי העלום, ואחר כך
למצא באיזה בו שלו מדבר. הפעלתי את כל
השב"כ, צחק הרב פינייה.

"אתה יודע שמבררים עליך?" שאל מר פסח
את אבא בבית הכנסת.

"מה מבררים? ובשביל מה?" אבא היה
מפתע.

"בשביל מה? - אין לי משג... אבל את עצם
העבדה שמבררים, על זאת אני יכול להעיד
בנדאות: באיזה חידור למדת, ואצל אילו
מלמדים, ומתי בדיוק עברת חידור..."

"על החידור???" אבא היה מפתע ביותר.
לאיזו מטרה חוזר מישהו לחייו עד לשנות
החידור? למה לברר דברים כאלו?

"אין לי משג", חזר חברו, "רק שתדע
שאנשים חשובים היו בין המבררים. לא
תאמין, סבא של אשתי שלח לברר אצלנו
פרט מסתם... אתה נדון בחלונות הגבוהים,
הוא צחק.

כשמתעניינים כך בחלונות הגבוהים,
כנגדו של פסח, זה משמח, בתנאי שיש
לזה תכלית ברורה. כשמבררים פרטים
רחוקים בלי פשר, זה רק מוזר ומסקרן.

בשנות ההיסטוריה מי מחטט פה והאם אבא אוהב קרמבו

"אולי רוצים לדעת אם היית תלמיד מצטיין",
נחש יוסף חיים.

"אוהו", נענה סבא, "תלמיד מצטיין מאד.
זאת אפטר לדעת בקלות מברור בשיבה, או
אצל כל מי שמכיר את אבא, הוא החמיא.
'אבל לברר על ימי החידור... מה העניין? אין
לי שום קצה חוט לפתרון התעלומה'".

ובדיוק אז נשמעה נקישה בדלת. אדם בעל
זקן לבן וארז עמד בפתח, נראה זקן אפילו
יותר מסבא.

"אתם מחפשים מישהו?" שאל אבא
בפליאה.

והזקן אמר: "אנחנו מחפשים בדיוק אתכם".

ואלה תולדות

רבי (משולם) זושא מאניפולי

מגדולי החסידות.

תלמידו של המגיד ממעזריטש

אחיו של ר' אלימלך מליזענסק
נפטר ביום ב' בשבט

הוא רק שליח

ולאכל דבר מה, ורק עשו גם הפעם. גלות אין פרושה מטעמים ונחותות. רק מעט מאלו, בשביל שיוכלו להמשיך - ולא יותר. שני האחים הקדושים שהמשיכו בדרךכם, לא היו מודעים כלל לחמה השפוכה התוססת באיש שרודף אחריהם. "הי! הי! אתם!" עצר אותם, "הגידו מהר איפה הסוסים! מיזד!" "אילו סוסים?" הם לא ידעו דבר על סוסים, כמוכן. "אני לא אסבל פאן שקרים וגנבות! אתם לא תצאו מפאן בלי להחזיר את מה שלקחתם!"

ארץ מלה לא רצתה את כעסו של האיש הקוצף. זעם ההפסד הוציא אותו מפליו, והוא שלף את חגורתו והצליף בשנים בכל כחו.

מוכן, שלמרות המכות, לא ידעו האחים הקדושים היכן הסוסים. הם קבלו את המכות בשתיקה, וכשבעל הפנדק נוכח להבין ששום תועלת לא תצא לו מן השנים הללו, הוא הרפה מהם ושבו אל האכסניה.

ומה הנה לשנים לומר עכשו? אולי לגנח? המלקות שרפו את הבשר. אולי לכאב ולכעס? אולי לשוב על עקביהם ולהסביר

לפנדקאי בשוב הדעת עד מה רעה התנהגותו? אה, ממש לא.

"אהה", אמרו השנים זה לזה בתם לב, "מה גדול ענשה של עברה!! אנו, שרק נחשדנו בגנבה - אילו מכות ספגנו. צא ולמד מה גדול יהיה הענש שיושט משמים על הגנבים האמתיים!" שום וכוח עם המציאות המרה והכואבת. שום הרגשה שהיה פאן משהו מיתר לחלוטין. מה ש' עושה הכל לטובה! ומה פו? למוד גדול הם למדו, וצדיקים הרי אהבים הם ללמד...

והפנדקאי - אלו היה שומע במי הצליף, בודאי לא היה יודע את נפשו מצער, אלא כורע על ברפיו לבקש סליחתם של הקדושים.

וגם הוא, היה בודאי לומד פרק חשוב בהלכות חשד שוא וברסון מדת הכעס...

"איפה הסוסים, חצקל?" שאל הפנדקאי. "הסוסים? למה? הם נעלמו?" "הם אינם בארץ, גם לא מאחורי הפנדק. היכן הם יכולים עוד להיות? האם השתמשת בהם?" "אני עומד פאן, ליד הדלפק, פבר שלש שעות." "ושורל, (העובד השני) מה אתו? אולי הוא יצא לעיר עם הסוסים?"

"שורל עדין ישן..." "אז איפה הסוסים???" "אולי מישהו גנב אותם?" "גנב? אוי ואבוי לו! מי זה העז לגנב לי את הסוסים?"

העובד אולי התחרט על ההשערה שהשמיע, כי בעל הפנדק האדים כלו. הרעיון הזה, שמעתה לא יהיו לו סוסים, שאיזה חצפון פשוט לקח אותם - העלה את חמתו עד למעלה מאזנו.

"אולי הקבצנים האלו שהיו פה קדם?" העלה חצקל העובד השערה נוספת, מקנה שתביא לתפנית מצלחת יותר.

"הם פבר יצאו לדרך? מתי הם יצאו?" "לפני זמן קצר", דווח חצקל, והמשיך לטפל בחביות היין שמעבר לדלפק. אולי באמת הם?

היו אלו שני אנשים בלבוש דל, שלא ממש שוחחו פה עם אנשים, ולא נזקקו למשהו מיוחד. הם ישנו בפנדק בליה, אכלו משהו בבקר, ויצאו לדרך. סוסים ודאי אין להם, אולי מצאו חן בעיניהם אלו שבחצרו!?

שני אנשים, שני מלאכים. שני אחים שיצאו לגלות של חמש שנים בשביל לפגוש ביהודים טובים הדרים הרחק מן הערים הגדולות, יהודים כפריים, שזקוקים לחזק.

רבי זושא מאניפולי ואחיו רבי אלימלך מליזענסק - שני צדיקי עליון שנודדו בדרכים, הביאו אור להרבה מאד יהודים. בדרךם היו עוזרים לעתים בפנדק כדי להניח את עצמותיהם

קבר רבי זושא באניפולי
CC BY SA 4.0 Mk17b

אֶזְנֵי נֹת

הס"ד, ז' אב"ן רכ"ז

פְּרֻשַׁת כֹּהֵן

לְשֵׁמֶן שֶׁבֶת

במפת הארבה:

"על זה בדיוק כתב רבנו חננאל שצריכים לספר את הנסים בכל העולם, כאשר צווי זה של 'למען תספר' על מפת הארבה, חוזר על עצמו לאורך כל הדורות.

גם עליכם מטל לפרסם מעשה פלאי זה, ולהודיע לכל שלא פגעו נחילי הארבה בשומרי השביעית, ושומרי מצוה לא ידעו דבר רע!". (מכתבו של הג"ר בנימין מנדלזון זצ"ל בפתיחתא דאגדתא לספר 'משנת יוסף' - שביעית, ח"א עמ' יט)

'א פְּרוּשַׁת מֶכָה'

מעשה באדם אחד שלא התברך במדות טובות, והיה קמצן גדול, רע לב ומלוח ברבית.

לא די היה להם, לבני עירו, שהוא שרוי בתוכם, אלא שאף עשה עצמו כחסיד גדול ומדקדק במצוות, והיה ממרר את חיי סביבתו בדקדוקיו המפלגים בחמרות שהיה מחדש מלבן.

כאשר הגיעו הדברים לאזני אחד מגדולי הדור, אמר בצחות:

"כעת התישבה לי תמיהה חמורה בעשר המכות.

זה מכבר התקשיתי מדוע מפת ארבה היא המכה היחידה בה אמר פרעה (שמות י"ז) 'ויסר מעלי רק את המות הזה'. מדוע קשה היתה עליו מפת ארבה יותר מכל המכות?

וכעת הבנתי.

הלא כתב 'בעל הטורים' (שם פסוק יד), שהארבה נח בשבת ולא אכל את התבואה והעצים. הרי לנו שמהותה של מכה זו היא, שבכל ימות השבוע היא אוכלת את פרותיהם של הבריות וסוחטת מהם את ממונם, ובשבת מתגלה היא כבעלת חמרות מיוחדות ודקדוק במצוות.

מכה שכזו - 'א פְּרוּשַׁת מֶכָה' (מכה מחמירה ומדקדקת במצוות), כה קשה היא, עד שאפלו פרעה לא יכול היה לסבל אותה..."

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

של ארבה בישובים הסמוכים. נחילי הארבה המרעבים פשטו על השדות וכרסמו את כל התבואה שנזרעה ונעבדה בעמל רב, בלא להותיר אחריהם שריד ופליט.

באו חקלאי קוממיות בבהלה אל רבי בנימין וספרו לו על המתרחש בשדות הסמוכים למושב: "תכף תבוא הרעה גם אלינו ותכלה את יגיענו ועמלנו".

הרב לא נבהל ולא נחרד. הוא נשא את עיניו אל החקלאים המבהלים ואמר בקול בוטח: "הלא אנו שומרים שמטה! אין לי כל ספק שגראה את ישועת ה'!"

ערב שבת היה זה, ובני קוממיות היו בדרך לבית הכנסת בבגדי שבת, כאשר ממעל השמים הולכים ומחשיכים.

נחילים ענקיים של חגבים עברו מעל המושב, כשהם בדרך לשדות.

החרדה היתה רבה, אף תוך זמן קצר התחלפה הבהלה בהפתעה: כאשר בא הארבה לתחומי מושב קוממיות, התברר כי הוא לא התקרב אף לא לשדה אחד, וכל התבואה של תושבי קוממיות נותרה בשלמותה!

בדרשה שנשא הרב רבי בנימין בשבת, ספר לקהל עדתו:

"בהקדמת הגאון הרידב"ז לפרושו על 'פאת השלחן' נכתב, שבשנת תר"ו, שנה אחרי חלול השמטה הראשונה בארץ ישראל בשנת תרמ"ט, שלח היישוב במרומים חגבים שאכלו את כל תבואות הארץ, וכל אלו שלא שמרו שמטה הפסידו את כל ממונם ויצאו נקיים מנכסיהם.

אם כן, אנו, המקדשים את השמטה, גברי כח עשי דברו' (תהלים קג כ), צריכים לפרסם נס גלוי זה, וידעו הכל כי אין אדם שומע לקדוש ברוך הוא ומפסיד".

כאשר הגיע רבי בנימין מנדלזון לביתו של הגאון רבי יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק, הרב מבריסק זיע"א, וספר לו את המעשה, נרעש הרב מבריסק לשמע הדברים, והראה לרבי בנימין את דבריו של רבנו חננאל על הנס הנצחי

עד היום לא דרך ארבה אחד בכל גבול מצרים!

ויהפך ה' רוח ים חזק מאד וישא את הארבה ויתקעוהו ימה סוף לא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים (י' יט).

למעלה משלשת אלפים שנה חלפו מעשר המכות ומציאת מצרים עד היום, אף פלא עצום מתרחש מדי פעם גם בימינו, ומזכיר לנו כי 'דבר אלקינו יקום לעולם' (ישעיה מ ח).

פלא זה הביא רבנו הרמב"ן בפרושו לתורה (שמות י"ד) בשם רבנו חננאל:

מאותו היום בו התפלל משה רבנו שמפת הארבה תסור ממצרים, לא דרך ארבה אחד בכל גבול מצרים!

גם כאשר פקדה את ארץ ישראל או את הארצות הסמוכות למצרים מפת ארבה, לא פרסו להקות הארבה המרעבות מאום מיבולם של המצרים...

זאת, לעמת הצפודעים שעליהן אמר משה רבנו 'רק ביאר תשארה' (שמות ח ז), ואכן גם בימינו יש צפודעים רבות בנילוס - 'אורה של מצרים'.

על נס זה נאמר - מוסיף הרמב"ן, 'שיחו בכל נפלאותיו' (תהלים קה ב). העולם כולו מספר על נפלאותיו של הקדוש ברוך הוא, שמאז ועד היום אין ארבה כולל במצרים.

ומן הראוי שאף אנו נספר מנפלאותיו של הבורא אודות הארבה, מעשה פלא שארע בדור האחרון וגרם לקדוש ה' גדול:

היה זה בשנת השמטה ה'תשי"ט.

חקלאים מעטים שמרו שמטה בארץ ישראל בכל הלכותיה ודקדוקיה.

במושב קוממיות שבחבל לכיש, פעל הרב - הגאון הצדיק רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, בכל הדרכים על מנת להעמיד את השמטה כתקונה. ואכן, כל החקלאים מסרו את נפשם והפקירו את אדמתם לחלוטין למשך כל שנת השמטה.

לא היה זה קל. באותה שנה פגעה מכה קשה

חידון אֶזְנֵי נֹת - נושא פרסים באיזה הקשר מזכרות נעלים בפרשה זו?

פתרון החידה - פרשת נח:

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

ש. היכן עוד מוזכר בפרשתנו המספר 40, בנוסף לארבעים ימי המבול?
ת. נח המתין ארבעים יום מאז שהתגלו ראשי ההרים עד שפתח את החלון כדי לשלוח את העורב (בראשית ו, ו עם רש"י).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת נח:

ה' מרדכי מנחם ביום מאלעד.

על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפרטונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

סיפורים נפלאים לילדים

פְּרֶשֶׁת בַּא

"את אשר התעללתי במצרים" (י, ב)

וברש"י, התעללתי שחקתי.

אמרו המושלים, משל לערל עשיר רשע, שנכנס פעם לפנדק דרכים, ומצא שגוים רבים יושבים וסועדים את לבם, וביניהם נמצא יהודי אחד ויחיד.

החליט ברשעותו שעתה 'הודמנות' נקרתה בפניו להצר ולהציק לאותו יהודי.

מכיון שכה, צוה על המוכר שיגיש לכל הסועדים מנה של דגים יקרים אשר ריחם הטוב נודף למרחק מרחקים על חשבוננו, ולכולם יגיש את הדג, לבד מליהודי היושב בפנת אולם האכל.

הדגים הצעו לערלים שאכלו מהם עד תם.

לאחר מכן נגשו הערלים לאותו עוכר ישראל והודו לו על שהוזיל מממונו על הדגים עבורם, ביניהם נגש גם היהודי והודה לו.

כראות אותו רשע שאין היהודי מבין שכל המטרה היתה להרע ולהציק לו, החליט להוציא שוב סכום גדול מכיסו ועתה בקש מאת המוכר שיתן לכל הערלים מנת בשר

בקר' וכל שאר מטעמים - וליהודי היושב בקרן זוית לא יתן.

שוב הדו לו הערלים, וגם היהודי הודה לו מעמקי לבבו.

כעת כבר גבר קצפו של אותו עוכר ישראל פי כמה וכמה, ושוב הוציא סכום גדול ביותר וצוה למוכר להשקות את כל הערלים מכל היינות הטובים והמשפחים עתיקי היומין.

אמנם אף בפעם הזאת עבר היהודי בין הערלים והודה לו מקרב לבו.

שאל הרשע את היהודי לפשרן של דברים.

שחק היהודי וענהו, הלא אני הוא בעל הפנדק, וכל המעות שהוצאת להנות את הערלים בעצם ההנית אותי, ברוח גדול של מעות, ועל זאת אודה לך...

כה ידע כל אדם שאין חברו יכול להרע לו, באם אין רצונו של מקום כה, ואדרבה כמה שיציק וישתדל לגרע ממנו אינו אלא כמתחזקו ומוסיף לו רב טובה.

(באר הפרשה)

"והיה לך לאות על ידך" (יג, ט)

ספר לי יהודי המשמש כמשגיח בשרות במפעלים בעיר טורונטו שבקנדה.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

את פסקו של הרב ומהר להזמין את הג'יפ האמור.

משהגיעו, יצאו לדרך הארקה ובקשי רב פנו את הררי השלג והקרח שהפריעו להם בדרךכם.

לאחר תלאות הדרך הספיק ה'משגיח' לברך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להניח תפלין ברגעים האחרונים טרם שקעה החמה...

מה אמר ומה אדבר - אמר לי היהודי - למחרת היום היתה 'הנחת תפלין' שלי באפן אחר לגמרי, פנים חדשות' היו לה להנחת תפלין אחרי שידעתי להעריך את התפלין ב'עשרת אלפים דולר'...

מספר על יהודי בא בימים כבן שמונים שנה מדרי העיר טבריה, שבזקנותו תקפואו חולאים ויסורים רבים.

כאשר בא והתאונן לפני הרה"ק רבי אברהם מקאליסק זי"ע אודות צערו ויגונו הרב ובין הדברים נפלט מפיו אמירה שאין לו כבר כל טעם וסבה לחייה וטוב מותו.

שאלו הרה"ק האם מע"כ מניח תפלין בכל יום, וענה הן, אמר לו הרה"ק דע לך שבדאי לו לאדם לחיות שמונים שנה ואפלו מלאי יסורים כשלה וכל ההרפתקאות העוברות עליה, ובלבד שלסוף שמונים שנה יזכה להניח פעם אחת תפלין גרידא ואפלו הנחת תפלין כמו שאתה מניח.

א גוט שבת

אלו המפעלים שוכנים ברחוק מכל מקום ישוב, עד שבית הפנסת הקרוב ביותר למקום שהותו ועבודתו הנו במרחק נסיעה של שלשת רבעי השעה.

והנה, דרכו של אותו 'משגיח' לסע בכל יום לביהכנ"ס להתפלל את תפלותיו במנזן עשרה, על פן הנה משאיר את ה'טלית ותפלין' שלו בבית המדרש.

ויהי היום, הקיץ המשגיח משנתו והנה הוא רואה כי 'שלג' גדול וחזק כסה את פני העיר בגבה אדיר, והבין כי לנכח הררי שלג אלו לא יוכל לעשות את דרכו לעבר ביהכנ"ס כבכל יום.

החל מצטער - הנחת תפלין מה תהא עליה... על פן בקש להזמין אצל אנשי השלטון בעיר האם יוכלו לפנות את השלג ולקחתו עם ג'יפ מפתח ביתו עד בית הפנסת, אך תשובתם היתה כי שולחים ג'יפ אלא לצרכי חולים ורפואתם, אך אינם משרתים בכך מטרות של דת ויהדות, ואם ירצה בכל זאת להשתמש בג'יפ שלהם עליו לשלם עבור כך סך של עשרת אלפים דולר.

מפיון שכך פנה טלפונית אל הרב שלו בארה"ק ושאלו, ולמדנו רבנו, האם יש חיוב לשלם הון רב כזה בעד הנחת תפלין...

ויענהו הרב, אמרו חז"ל (ירושלמי פאה ב, ב; ונפסק ברמ"א סי' תרנ"ו בשם הרא"ש) שעל האדם להוציא עד חמש מממונו בכדי לקיים מצוות עשה, על פן אם יש בידו סך חמשים אלף דולר מחיב הוא מן הדין להפריש עשרת אלפים מהם בכדי לקיים מצוות תפלין.

אכן, ל'משגיח' זה היו בחסכוניותו סכום של יותר מחמשים אלף דולר, קבל

פרשת בא, י' בשבט תשפ"ד

גיליון מס' 609

שנה 11

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

בא אלי פרעה (י, א) - אם תוסיף את מספר האותיות בא שהוא בגימטריה 3, אל השם פרעה, יצא 358 = נחש" (החיד"א)

ואת-אתתי אשר-שמתי בם (י, ב) - תחלה נפרע הקב"ה באלהי מצרים, שנאמר: "ובכל-אלהי מצרים אעשה שפטים". ומרמז בתבת ב"ם ראשי תבות באלהי מצרים. (מגדנות)

ראו כי רעה נגד פניכם (י, י) מביא רש"י מדרש אגדה, כוכב אחד יש ששמו רעה, ופרעה ראה באצטגנינות כוכב דם עולה והוא עון העגל. וזה מרמז בתבות ראו כי רעה, שהן ראשי תבות: פוכב אחד יש ושמו רעה, ראה עון העגל. (מגדנות)

כי ממנו נקח לעבד את'ה אלקיניו (י, כו) - ממנו אותיות ממוז, לרמז לאדם שיש לו להשתמש במקומו לעבד את ה' אלקיניו ולקיים בו צדקה ומעשים טובים. (הכין עזרא)

באזני העם וישאלו איש מאת רעהו (יא, ב) - ראשי תבות ואברהם, לרמז לדברי רש"י: "שלא יאמר אותו צדיק אברהם ועבדום וענו אותם קנים בהם, יאחרי-כן יצאו ברבש גדולי לא קנים בהם". (שמנה לחמו)

הוא לבדו יעשה לכם (יב, טז) - מכאן רמז לימי בדי'ו שלא יחול בהם פסח לעולם. לבדו ראשי תבות לא בדי'ו. (דעת זקנים)

מה העבדה הזאת לכם (יב, כו) - בהגדה של פסח נאמר פסוק זה על הבן הרשע, שאמר לכם ולא לנו. ורמז לזה, כי תבות אלו בגימטריה 634 כמנין זה בן הרשע. (מגדנות)

קומו צאו מתוך עמי (יב, לא) - הצד"י דגושה, שפרעה קרא בחזקה שיצאו מצרים. וראשי התבות קומו צאו הן ק"ץ, לרמז שהגיע קץ גלות מצרים אחר 190 שנה. (שפתי כהן)

תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר (יב, מט) - ראשי תבות אליהו. לרמז, שלעתיד לבוא כשיבוא אליהו ותבוא הגאולה, תהיה תורה אחת בישראל בלי מחלקות. (שמנה לחמו)

ספורים בפרשה

ויהי חשך על-ארץ מצרים וימש חשך (י, כא)

אמרו חז"ל, שבששת ימי מפת חשך מתו הרשעים שבגם ישראל ונקברו בלי ידיעת המצרים, שלא יאמרו שבגם ישראל לקו. פעם, נודע לרבי חיים מצנז על יהודי אחד שהסיג את גבול רעהו ושכר את בית המזיגה שהלה היה חוכר בקביעות, לאחר ששלם מחיר גבוה יותר ממנו. קראו רבי חיים אליו והוכיחו על מעשהו הנפשע, אך מסיג הגבול הצטדק וטען שהחוכר הקודם הוא רשע ופושע ישראל ומצוה לקבר אותו. אמר לו רבי חיים: "מי אמר לך שמצוה היא לקבר את הרשע? אם מצוה היא, מדוע נאמר על עם ישראל שהיו עירם ועריה ביציאת מצרים, ורק בזכות דם פסח ודם מילה נגאלו, והלא היתה להם המצוה של קבורת המתים במפת חשך? ומכאן ראה, שאין קבורת הרשעים מצוה". בסיומו את תוכחתו, צוה עליו רבי חיים להשיב את החכירה לחוכר הקודם, כדי שלא יבלע לו. מספר, שפאשר שמע זאת רבי ברוך מגורליץ בנו של רבי חיים מצנז, הגיב ואמר בחריפות בדרבו: "אמנם אין מצוה לקבר רשעים שכבר מתו כמו שהיה במצרים, אולם מצוה לקבורם חיים..."

ולכל בני ישראל לא יחרץ-קלב לשנו (יא, ז)

המגיד מדבנא, רבי יעקב קרניץ, נודע בדרשותיו הנלהבות ובמשלים הקולעים ששלב בדבריו. פעם נקלע לקהלה רפורמית בגרמניה והתבקש לשאת דברים בפני קהל המתפללים, אך ראשי הקהל התנו עמו שלא לשלב בדרשתו פסוקים, אלא לענגם במשלים ומעשיות בלבד. נענה המגיד ואמר: "מעשה במלמד דרדקי שיצא לטיל עם תלמידיו שהצטיינו בלמודם. טרם יצאו, אמר להם המלמד שאם יתקלו בדרךם בכלבי חיות, אין להם מה להתירא מהם, כי סגלה גדולה היא לומר את הפסוק 'ולכל בני ישראל לא יחרץ-קלב לשנו' ושוב לא תהיה לפלבים שליטה עליהם. עברה שעה קלה ולפתע התנפל עליהם עדר של כלבים עזי נפש שגבחו עליהם בגניחות רמות וחרצו עליהם שני טרף. נשא המלמד את רגליו ונמלט מן המקום, וכל התלמידים ברחו בעקבותיו. כשהגיעו למקום מבטחים, תמחו התלמידים בפני רבם על שלא השתמש בסגלה שנתן להם ולא קרא בקול את הפסוק להברחת הכלבים, ובמקום זאת ברח בפתח ואמה. הצטדק המלמד ואמר: 'צודקים אתם תלמידים יקרים, אולם מה היה בכחי לעשות? הרי הכלבים לא הניחו לי אפילו לומר פסוק אחד...'"

והיה לאות עלי-ידכה ולטושפת בין עיניך (יג, טז)

אחד ההבדלים בין תפלין של ראש שהן כנגד המוח לשל יד שהן כנגד הלב, שבראש ישנן ארבעה בתים וארבע פרשיות נפרדות, ואילו בתפלין של יד יש רק בית אחד וכל הפרשיות נכתבות יחד. נתן ללמד מכאן מוסר השכל גדול, שבענינים הנוגעים בראש, בדיעות ושיטות שונות, מותר להיות חלוקים זה מזה, בדברי חז"ל כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות. אולם בעניני היד, כאשר מדבר במעשים ופעולות, אז צריכים להיות באחדות זה עם זה ולפעול יחד להגדיל תורה ולהאדירה, לקדש שם שמים.

לקבלת הגיליון דוא"ל: 5806777@gmail.com

הפצ"ת ועד הפצת תורה

המתנה הנפלאה ביותר! בכל חגיגות הספרים בכל הארץ "שבת טיש" ו"מידות טיש"

זמני השבת פרשת בא - ירושלים הדלה"נ 4.25 צאת השבת 5.41 רבנו תם 6.19

היה היה

ולמען תספר באזני בנה

עם הסתלקותו של רבי משה ליב מססוב לעולם שכל טוב, נותר בנו רבי יקותיאל שמלקא יתום צעיר לימים ללא אב ומורה דרך. לאחר שעברו עליו כמה שנים ועמד על דעתו, החל רבי יקותיאל שמלקא לכתת את רגליו במסע בין צדיקי הדור, כדי לקבל לקח מפיהם והדרך בעבודת ה'. תחלה, פנה אל זקן צדיקי הדור, ה"אזהב ישראל" מאפסא, וכאשר שמע הצדיק כי בנו של רבי משה ליב מססוב קרב ובא אל מעונו, קם ממקומו ברב חרדה, לבש את בגדו המיוחד לראש חדש, צוה להעמיד פסא מכבד בסמוך לכסאו, ואף להעלות נרות ולערוך שלחן פראוי לאורח הדגול.

כשנכנס רבי יקותיאל שמלקא וראה את כל החרדה שחרד ה"אזהב ישראל" לכבודו, לא ידע את נפשו ועמד נבון ותוהה. כשראהו הצדיק מאפסא במבוכתו, נענה ואמר לו: "תנוח דעתך, אורח יקר. דע לך שאת כל הכבוד הזה לא עשיתי אלא בשביל אביך הצדיק רבי משה ליב, שרק בזכותו זכיתי להתקרב ולעבד את ה' באמת ובתמים", והוא החל לגולל את קורותיו בימי צעירותו עד שהפך לאחד מתלמידיו של הרבי ר' אלימלך מליז'נסק.

בעודו אברך צעיר בשנים, כבר התפרסם ה"אזהב ישראל" בגאון אדיר ובקי בכל חדרי תורה ותהי ראשית רבנותו בקהלת קולבסוף. שם ישב על מי מנוחות והתמסר כל כולו ללמוד התורה בהתמדה נפלאה, כשאין לו אלא דל"ת אמות של הלכה ולמוד התורה. יום אחד, התדפקו על דלתו שני אורחים בלתי מקרים, אנשים של צורה אשר הפרת פניהם ענתה בהם כי אינם יהודים פשוטים. מהר הרב להכניסם לביתו וכבדם במאכל ומשקה, כדי להשיב את נפשם משלטול הדרך. לאחר זמן מה, החלו השניים לשוחח ביניהם בעניינים נסתרים והרב פנה לתלמודו כמקיים מיומה. מדי פעם הגיעו לאזניו קטעי אמרות ודבורים שמימיים שגפיו האורחים, אולם הוא לא שם לב אליהם והפטייר לעצמו: "אני אין לי עסק בנסתרות, אלא רק בתורת ה'". שעות ארוכות עברו עליהם, הוא עסוק בתורתו והם עסוקים בשיחותיהם העמוקות ברוי תורה ואש מלהטת סביבם. בתחלת הלילה, הוא עלו שני האורחים על יצועם שהכין להם המארח, ועם חצות הלילה השכימו לעסק בתורתם ועבודתם עד עלות השחר, כאשר מנגד ישב הרב ועסק בתורתו בדרכו הוא, אך מדי פעם הפה אָזְנו לשמע את דבריהם המעלפים בפסירים. השחר עלה והאנשים נפרדו לשלום ופנו לדרךם.

הגיעה עת התפלה, וכאשר החל ה"אזהב ישראל" את התפלה, חש לפתע אור גנוז במדעיו ואוירה עלאית מעטרת את סביבו, תופעה שלא הספין לה מעולם. תפלתו היתה בהתעלות עצומה מעין עולם הבא, והוא הבין שהענין קשור להופעתם של צמד האורחים בביתו, אולם זהותם לא היתה נהירה לו. גם בשעת הלמוד שלאחר התפלה חש הרב בהארה נפלאה, והוא החל להתחרט ולהתנחם מדוע לא ביר את זהות האורחים ולא תהה על קנקנם כראוי. ימים חלפו וזכרם של שני האורחים לא מש מלבו של הרב, אולם לא עלה בידו לברר את זהותם.

לאחר כשבועים, התעמק הרב בסנה סבוכה ואמץ אל כל חושיו כדי למצא מסלה בדרך העקלקלה. מרב התאמצות עלו אגלי זעה במצחו, והוא הסיר מעל ראשו את פובעו הרבני ואת מעילו העליון ויצא אל מרפסת ביתו כדי לשאף אויר ולסדר את מחשבותיו בענין הסודר את מוחו. בעודו עומד בחוץ, קלטו אזניו אופני מרפבה שעברה ברחוב הסמוך. להפתעתו, גלה בה את שני האורחים הנסתרים שהתארחו במעונו זה מכבר. פחץ מקשת יצא הרב מביתו, החל לרדף אחר המרפבה והשיגה אחר עמל רב. "שלוש עליכם, אורחים נכבדים!" קרא אל המרפבה ובקש מהעגלון להאט את נסיעתו. "האם אוכל לכבד אתכם בדבר מה?" שאל הרב והלכו נענו בחיוב ובקשו לקבל ממנו מיני מאפה לסעד את לבם. מרב התלהבות, לא זכר ה"אזהב ישראל" כי מכהן הוא קרב בישוראל ועומד הוא עתה ברחובה של עיר ללא מנגעת וללא מלבוש עליון, אולם הוא לא חש מאומה, אלא רץ אל חנות הסמוכה, רכש שם מיני מאכל וחיש מהר חזר אל המרפבה. אך לצערו גלה, כי זו לא נותרה במקומה אלא הפליגה לדרךה.

על אחר חזר הרב לביתו, נטל בחפזה את פובעו ומעילו, טליתו ותפיליו, נפרד ממני ביתו והחל לרוץ אל הדרך הראשית היוצאת מן העיר. לאחר שעה ארפה של ריצה בהולה, עלה בידו להשיג את העגלה ולאחר הפצרות רבות, נערתו הצדיקים להעלותו עמם ולצרפו לנסיעתם. בהמשך המסע, עזרה המרפבה באחד הכפרים הסמוכים, שם ירדו הנוסעים לתפלה ולאחר מכן בקשו מהרב לחזור לביתו, אלא שהוא התחנן על נפשו להרשות לו להתקרב אליהם ולהינות מזיונם. אולם השנים סרבו ואמרו: "רואים אנו את מסירות נפשך, אולם עליך לנסע אל חצר הקדוש בליז'נסק לשאב מברו של הרבי ר' אלימלך, ושם תמצא את אשר אותה נפשך".

"מי היו שני האורחים המפלאים שהתארחו במעוני?" סיים ה"אזהב ישראל" מאפסא את ספורו באזניו של רבי יקותיאל שמלקא מססוב, "היו אלו הצדיקים המפורסמים רבי לוי יצחק מברדיטשוב ואביך רבי משה ליב מססוב. בזכותם זכיתי להתקרב ולחסות בצל כנפיו של הרבי ר' אלימלך וליהנות מזיו אורו, ועכשו תבין מדוע בה הרבה אני מכבדך בזכות אביך הצדיק".

מאורות

הגאון רבי חיים פפסי זצ"ל
ליום ההולאה י"ב בשבט שצ"א

מגדולי פוסקי ההלכה בדורו ומחכמי מצרים הנודעים, נולד באלג'יר למשפחה שמוצאה מספרד ונלתה משם בגזרות קניא. למד בגולה מפי רבי יצחק בירב, פנארה בנו של רבי יעקב מחדש הסמיקה, ויש אומרים שהאריז"ל היה רבו בנסתרה. עמד בקשרי הלכה עם רבני דורו וכתב תשובות רבות שנותרו בכתב יד מאות בשנים, ורק לאחרונה התפרסם חלק מהם. נדפס גם ספרו "באור החיים" דרושים ובאורים על התורה, ונותרו ממנו כתבי יד רבים, בהם פרוש על המכילתא, קצף דרשות ותשובות בהלכה. חייו היו רצופים יסורים ותלאות ובמשך שנים נדד בין ערי מצרים. לעת זקנותו חלה ומאור עיניו נלקח ממנו. החלו פחותי העם לרנן אחריו שנטל שחד בדיון ולכן התעורר פני שגאמר "כי השחרו פניו פקחים", ויש שמשמע זאת רבי חיים, עלה אל בימת בית הכנסת וקרא: "אם נטלתי שחד, יקטמו עצמותי ולא אוכל לרדת מהבימה. אולם אם חף מפשע אני, יהי רצון שתפקנה עיני וידעו בלם כי יש אליקים שופט צדק ואמת". נעשה לו גם ומאור עיניו שב בבתחלה, ומאז חתם שמו: "ה' נפי חיים פפסי", ואחרים הוסיפו לשמו את התאר "בעל הנס". מרן החיד"א מעיד, שראה את חתימתו בעשה שהיה מאור עינים והאותיות לא היו נהירות, אולם לאחר שהתפקח חזר לכתב כראוי. קברו בקהיר קים עד היום ורבים נהגו להשתטח ולצק שמן על מצבתו, ואף מסלמים באו לשם. בשכונת היהודית עומד עד היום בית כנסת שנקרא על שמו.

יוסיף דעת

המכה השמינית היתה מכת ארבה, בה אכלו החגבים את עשב השדה ולא נותר כל ירק בעץ ובעשב השדה בכל ארץ מצרים. לדעת האבן עזרא, משש הארבה גם בגבול ישראל וגם הם סבלו ממכה זו וגם שאר המכות היו אצלם, אולם הרמב"ם מפרש שכל המכות לא באו על ישראל חוץ ממכת כינים, אך לא ציערו אותם, וכך משמע ממדרשי חז"ל שכל המכות לא באו על ישראל. מדוע נעשו המצרים בארבה? מבואר במדרש "מפני ששמו את ישראל זורעי חטים ושעורים, לפיכך הביא עליהם ארבה ואכלו כל מה שורעו להם ישראל". בשעת המכה, המליחו המצריים חגבים רבים לאכילה, אולם כאשר התפלל משה להסיר את המכה, פרחו גם החגבים המלוחים ולא נותר מהם זכר, ובמדרש ביארו זאת על פי הפסוק: "לא נשאר ארבה אחד", שאפילו מה שהיו בקדירות וחביות מלוחות, פרחו והלכו להם. הרמב"ם מביא בשם רבנו חננאל, שמא שהתפלל משה להסיר את מכת הארבה ממצרים ועד היום הזה, מעולם לא נכנסו החגבים למצרים.

עשרה מיני חגבים בתנ"ך: ארבה, כני, זב, חב, הנצל, חסיל, חזל, ילק, קלעם, צלצל. כאשר החגבים מתאגדים ללהקות גדולות, הם נקראים "ארבה". לחגב אין דם רק לחלוחית ולכשרו אין דין של בשר וחלב. החגב אינו זקוק לשחיטה ולכן הוא מוזכר בתורה לאחר דיני דגים שגם איןם נשחטים. בגמרא מובא, שהקב"ה ברא לו קריניים רכות, מפני שעיניו תלויות בקרניו ואם תישברנה קרנותיו בהיותו בין העצים, יסתאם. הוא נחשב סימן קללה שמוק לשדות, ונחלקו חכמים אם מברכים על אכילתו. על גופו של הארבה מסומן האות ח' ומובא במדרש הגדול שהוא כד לרמו שהוא חילו של הקב"ה. שנאמר "אשר אכל הארבה היקל והחטיל והגזם חילי הגדול אשר שלחתי בקם". הארבה כשר לאכילה, אולם המסורת ליהיו החגבים הכשרים התמורה רק בתיומן ובצפון אפריקה, והם היו אוכלים אותו צלי ומבושל, וה"אור החיים" הקדוש אסר את אכילתם.

השומר לה' אלתסוף ראות פני

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ולמען תספר - אכן פנתה הכתוב הוא, כי בא ה' להודיע כי אין תכלית הנבונה בהקמת האותות בקרבך לעשות נקמה בפרעה, אלא לתקן האותות שהם עקר האמונה בלב ישראל, כדי שיהיה רשום בל ישיבך לנצח, כי כשיהיה בקרבך של פרעה יהיה בזכרון בני ישראל לעולם ועד, והנבונה על דרך אומרים ז"ל במסכת חלין בדיו בן פקועה, כי אם יהיו בו שני דברים המפלאים יהיה מזכר תמיד וכשיקראו שאוכלו בלא שחיטה לא יחשדוהו, כי מזכר הוא ביניהם, כי תהי' תמימי מדבר דכדי אינשי. והנה באמצעות הפלא שפלאי ה' להודיעם כי הוא שולט ברוח ובמים ובקשר ובבעלי חיים ובאש ובאוויר וכדומה אין זה מספיק שיזכר הדבר בתמידות לעולם לתקן האמונה, אלא באמצעות חיות הפלאה שניה, כי יפלאי ה' לחרע את פרעה ועבדיו להשקותם כפוטח לענה, מה שלא היה כן לכל גוי:

ולכל בני ישראל וגו' - עוד נתפון לרמוז לו, כי ידאק במקום שיהיו כל בני ישראל, פרוש, כלם יחד יהיו ישראל, לא יחריץ בלב וגו', זה לה' האות כי אין זר אתם. אבל אם לא יהיו כלם בני ישראל ויהיה ביניהם איש מצרי, יחריץ בלב לשונו. הא למדת, כי ידאח שם משחית, והנבונה פזה לומר לו כי לא תועיל ערמה לכבודות להקלט, שהגם שיתחבאו הכבודות המצרים בין ישראל לא יקלטו באמצעות זה, וכן אמרו רבי:

בעבור זה - אולי שרמזו בתבת זה י"ב מצות הרשומים בנה הפסח, ג' דברים פסח מצה ומרור, ונתנה ז' ימי החג, וקדוש יום א' וב' הרי י"ב כמספר ז"ה, והוא אומרו בעבור זה עשה וגו', והגם שז' ימי החג לענין תרי"ג מצות אינם נמנים לז' מצות:

דברי הימים

יציאת מצרים היתה בט"ו בניסן שנת ב'תמ"ח, לאחר 210 שנה של גלות מצרים, במקום 430 שנה שהיו צריכים להיות במצרים, והקב"ה הוציא אותם לפני זמנם וחישב את השנים מאז ברית בין הבתרים, ומניין 400 שנה הוא מאז לידת יצחק.

השעבוד החל לאחר פטירת לוי בן יעקב בט"ז בניסן ג'ש"א, שהאריך ימים יותר מכל אחיו שבטי ישראל ונפטר בהיותו בן 137 שנה. מטעמים עדי יציאת מצרים היו 117 שנה, מתוכן היו 31 שנות שעבוד לפרעה, ומאז לידת מרים היו 86 שנות עבודת פרך, שנקראה כן על שם שמאז לידתה מיררו המצריים את חיי אבותינו במצרים.

בי' בניסן שחל בשבת קודש, נצטוו בני ישראל להכין שה לקרבן פסח, והמצריים רצו להורגם מפני שהכבשים היו האלילים שלהם, ובני ישראל ניצלו בדרך נס, ולכן נקראת אותה שבת 'שבת הגדול'.

י"ד בניסן חל באותה שנה ביום רביעי, ובו ביום שחטו את קרבן הפסח. ביום רביעי בלילה בחצות, היתה מכת בכורות ותהי הצעקה בכל ארץ מצרים. למחרת, ביום חמישי בבוקר, יצאו בני ישראל ממצרים בעצם היום הזה ביד חזקה.

פרעה שלח עם בני ישראל שומרים, וכשהללו חזרו וסיפרו לו שבני ישראל לא חוזרים למצרים, יצא לרדוף אחיהם ובליל היום השביעי של חג הפסח, שחל בליל יום רביעי כ"א בניסן, הגיעו המצריים לים סוף ועמדו כל הלילה כדי להיחלם עם ישראל. נחשון בן מנשיב קפץ הראשון למים ואחריו שאר השבטים, ולדעת רבי מאיר קפץ שבטו של בנימין הראשון לים, ואז זכו לנס קריעת ים סוף ובבוקר אמרו את שירת הים.

פקח גדול היה ר' מנחם דוד הסוחר וממחה גדול בהנדסה ובתכנון בניה. על בניתם של מבנים רבים פקח ר' מנחם דוד ואת מלאכתו בצע בזהירות מרבית, ביצעו פי אתריות גדולה מטלת על כתפיו. לדידו ונסיונו הרב יצאו מוניטין ורבים העדיפו לשכר את שרותיו בתכנון ופקוח מפעלים, ומוכן גם שהתשלום על עבודתו היה יקר אך כדאית.

יום אחד, נגבה שמועה לאזניו של המהנדס היהודי, כי הצאר ניקולאי מבקש להקים גשר רחב ומדים בקרפוז של אחת מערי רוסיה, וכל מי שרואה את עצמו מתאים לעבודה רבת הקף זו, זכאי לנסות לגשת אל המכרז הפומבי ולהציע הצעה משלו. הזוכה המאשר יקבל לידיו את התפקיד הנכסף לפקח על עבודת הקמת הגשר גדל הממדים ויוכל להשליש בכיסו סכום גדול בסיום העבודה. נכנס ר' מנחם דוד לעבי הקורה, בראש אצל יודעי דבר על תהליכי רשום המכרז, אסף נתונים וחקר אודות הצאר ותכניותיו, ולבסוף נגש בלב הולם אל המכרז.

דאגה עמקה לוותה את ר' מנחם דוד, ביצעו כי עליו לעמד מול הצאר העריץ ששמו בלבד הטיל חלחלה בלב רבים מבני המדינה. מפרסם היה המכרז, כאשר סימו להקים את אחד הגשרים הגדולים ברוסיה והצאר הגיע לבדק מקרוב את הגשר ומדת חזקו. הצאר היה בקי בעצמו בתכנון ובניה ולאחר שבדק את הגשר החדש, הביע את התפעלותו מיפיו של הגשר כמו גם חזקו ויציבותו, והוא הזמין את המהנדס אל ארמונו כדי לקבל ממנו מדליה אישית פאות הוקרה. בפיק ברפים עמד המהנדס אל מול הצאר ופחד אימים אפף את פלו. הגיעו הדברים עד כדי כך, שהאיש אבד את יכלת הדבור שלו מרב אימה משתקת ומאז הפך לאלם עד סוף ימיו.

את כל זאת ידע ר' מנחם דוד, אולם לצד זאת ידע גם, כי עתיד הוא להרויח הון רב מבצוע המלאכה הנדרשת, ולכן החליט להגיש את הצעתו. לא עברו ימים קרבים ור' מנחם דוד התבשר כי הצעתו מצאה חן בעיני הצאר ויועציו, ומלאכת הקמת הגשר הוטלה על שכמו. החל ר' מנחם דוד במלאכתו בקדחתנות, כגם סביבו פועלים מנסים רבים, שרטט תכניות ומפות מפרטות, רכש את חמרי הגלם הנדרשים והפריזקט יצא לדרך.

עברו חדשים מספר, העבודה מתנהלת בקצב מזרז לשביעות רצונו של ר' מנחם דוד, אך כשבדק יום אחד את התכניות ואת הגשר שהלך וקדם עור וגידים במהירות, חשכו עיניו. התברר, כי בלי משים טעה טעות חמורה ואם הגשר ימשיך להבנות על פי התכנית הקיימת, אזי קריסתו היא ענין של זמן. עמודי התוך לא יוכלו לשאת את המשא הכבד של הגשר וברבות הימים הוא עלול לפל תחתיו.

"מה עושים עתה?" הוגיע ר' מנחם דוד את מוחו לשוא. "אם אבקש עתה לשנות את תכנית הגשר, עלול הצאר להרגני או לשלחני לארץ גזרה, ואם אמשיך בעבודה, הסכנה פפולה ומכפלת". הסתובב ר' מנחם דוד בפחד ודאגה ולא ידע את נפשו מרב מבוכה.

"למה נפלו פניך?" התענין אחד מידדיו, שראה את פניו ואת וגונו של ר' מנחם דוד. "הגשר עלול לפל והוא עלול להפיל גם אותי עמו", השיב ר' מנחם דוד וגולל לידיו הטוב את עסק הביש של הגשר ובניתו. "ידידו היה מחסידיו של רבי ישראל מסטולין, ועל אתר הציע להברו לנסע אל רבו ולספר לו על צרתו הגדולה. הרעיון היה נראה מפרך מעקרו בעיניו של ר' מנחם דוד, שהרי מה לו לרבי עם תכניות בניה והנדסה? אולם פטובע הנאחז פקש נסע אל הרבי וכשראה את עיניו הרבות והרחמניות שפך לפניו את כל לבו וספר לו על צרתו הגדולה.

האזין הרבי לספורו ולאחר מכן פקש את תכניות הגשר ועין בקו משוכות, למרבה פליאתו והשתוממותו של ר' מנחם דוד. לאחר זמן מה, נטל הרבי עט בידו, מתח פמה קוים בתכנית הפרושה לפניו ואחר אמר לו: "מנחם דוד: עקשו התכנית משלמת ומעלה, אין בה שום תקלה ובצורת ה' תוכל להקים את הגשר פראוי ולמצא חן בעיני הצאר". ר' מנחם דוד עמד מפה תדהמה, ומהר אל הצאר כדי להראות לו את התכנית המתקנת ולבקש אשור להמשך העבודה שנגערה בינתים. עין הצאר בתכנית ואמר בפליאה: "פלאי פלאים! תכנית זו תקנה ביד מהנדס גאוני וחפץ אני להפגש עמו". כששמע הצאר כי המהנדס אינו אלא הצדיק המפרסם מסטולין, חזר שוב על בקשתו להפגש ולשוחח עמו פנים אל פנים.

בטוח היה ר' מנחם דוד כי הרבי ישמח לנחל כבוד מלכים בארמון הצאר, אולם למרבה הפלא סרב הרבי להפגש עם הצאר הרשע שהרבה להצר לישראל והוא לא אבה לפגם את עיניו בהביטו על רשע כמותו. אולם, כדי שלא להעלות את חמתו של הצאר ולא לפל ברשתו, יצא הרבי מביתו והסתתר במקום רחוק ומבודד, שם המתין עד יעבר זעם. רק לאחר תקופה ארוכה, בה הספיק הצאר לשכח את המאורע פלו, שב הרבי אל מעונו והמשיך להנהיג את עדתו ברמה, לאחר שסרב לראות את פני הרשע, עליו אמרו צדיקים שהוא גבחינת קלפת עמלק, כן יאבדו כל אויביו ה'.

משפחה

מטעם

למען תספר באזני בנה ובת בנה (ג. כ.)
 כתב דרמב"ם, שיש לעשות שנויים בגיל הסדר כדי שיצאו הבנים וישאלו, והוא מונה שלשה דברים: לחלק להם קליות ואגוזים, לעקר השלקון קדם שיאכלו ולחטף מצות זה מזה. ודברים אלו רמזים בטעמי המקרא שבפסוק זה: פור - לפור קליות ואגוזים, תלישא - לחטף ולתלש המצה, קדמא ואזלא - להקדים ולעקר השלקון לפני הפעולה, כדי שתספר באזני בנה ובת בנה. (בבתי ישרא) *

בנערינו ובבנותינו... בבנינו ובבנותנו (ט. כ.)
 בבנינו ובבנותנו בטעמי קדמא ואזלא, הקדמוני בני ישראל ויצאו לפני זמנם ממצרים, מפני שרובי הבנים השלים את השעבוד... (אהבת ישראל) *

בעצם היום הזה יצאו (יב. טז)
 תבת יצאו בטעם תבירי שתרוממו שבור, כדי לרמוז למדת הענייה שבזכותה יצאו בני ישראל ממצרים כמובא במדרש. (המאיר לאורי) *

והגדת לבנה ביום ההוא לאמר (יג. טז)
 חז"ל דרשו פסוק זה על תבן הרביעי שבהגדה, שאינו יודע לשאל. ולכן תבות והגדת לבנה מטעמות בטעמי מנה זקף קטן, כדי לרמוז על פו זה שהוא בגחית נופל ועל האב ללמדו ולקפו, בבחינת את פתח לו. (ברכת אברהם) *

באחד ממסעיו של רבי צבי הירש מזידיטשוב אל רבו, רבי משה ליב מססוב, החליט לעקוב אחריו ולראות מקרוב כיצד עורך הוא את תקון חצות שלו, בבחינת תורה היא וללמד אני צריך. החביא רבי צבי הירש את עצמו בתדר רבו ולפליאתו ראה, כיצד לובש רבו בשעת לילה מאחרת בנדים גסים של אכר פשוט, מעמדים על גבו גרון חד ויוצא אל היער העבות שמחוץ לעיירה. התמלא רבי צבי הירש פליאה ובצעדים חרישיים עקב אחר רבו. והנה רואה הוא את רבי משה ליב פוסע אל עמקי היער, מניף את הגרון שעמו וכורת ענפים בזה אחר זה ביד אמונה. לאחר שהצטברה ערמה נפרת של ענפים, קשרם הרבי בחבל שהיה ברוך על מנתיו והעמיד את החבילה בלה על כתפו. חזר על עקבותיו, פסע בין שבילי העיירה עד שהגיע אל בית קטן ומט לפל שעמד בפאתי העיירה. הקיש רבי משה ליב בדת וקול של אשה חלושה וחולנית נשמע. הרבי שנה את קולו ובלשון אכרים שאלה אם היא מענינת לרפוש את חבילת העצים להסקת הבית, אלא שהחולה נאנחה ואמרה: "הלוואי והיתה לי היכלת לרפוש את העצים ולחמם במקצת את הבית הקר, אולם אין בידי אף פרוטה". נחמה האמר ואמר: "אין דבר, קחי את העצים כי אין לי צורך בהם עתה". שמחה האשה, אך מהרה לשאל: "וכיצד אקצץ את העצים לשכבים? והרי אין בתי במתני לעשות זאת". מהר האמר שוב להרגיעה, חתך בגרונו את העצים מחוץ לבית, ובעודו ממלמל את מלות התקווה: "התנערי מעפר קומי"... סיים את מלאכתו. הסיק את התנור והמתין עד שהם נעים התפשט בבית, ואל אזניו הכרויות של התלמיד שעומד בחוץ הגיע המשך קריאת התקווה: "תקום תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים"... לאחר זמן מה, בשהבית הסק נראוי, הוציא הרבי מתמילו מאכלים ערבים ומזינים, הניחם על השלקון וחזר בתשאי אל ביתו שם החליף את מלבושיו באין רואים, התישב ארצה והמשיך לקונן על הגלות ופנה אל המשך יומו העמוס בעבודת ה' ובעשיית חסד. עולם - חסד יבנה. *

ישב פעם רבי משה ליב מססוב והפליג על מדת אהבת ישראל וספר: פעם אחת ראיתי שני אכרים יושבים ומיטיבים את לבם ביירי-שרף, עד שהתבשמו נראוי. פנה אחד האכרים אל רעהו ושאלו: "האם אתה אוהב אותי?" השיב השני: "בודאי! הרי אתה חברי הטוב". חזר הראשון ושאל: "האם יודע אתה מה חסר לי בחיי?" תמה השני ושאל: "איך אוכל לדעת מה חסר לך, אם אינך מספר לי?" בטל הראשון את דבריו ואמר: "אם אינך יודע מה חסר לי, איך תוכל לומר שאהב אותי?" באותה שעה, סיים רבי משה ליב, למדתי מהי אהבת ישראל אמיתית, לדעת מה חסר לשני עוד בטרם יבקש ממך ויספר לך את צרתו, בבחינת "אשרי משפיל אל דל". *

פעמים רבות היה רבי משה ליב מססוב נודד בדרכים לפדיון שבויים ולמען נדקאים ושבויי לב. פעם נעדר מביתו זמן רב, וכשחזר שמחו ילדיו וקבלוהו באהבה ובגעגועים. לאחר שנה מעט, פנו הילדים ושאלו את אביהם: "אבא, מה הבאת עמך ממסעך?" לשמע שאלתם של הילדים הרפים, חורו פניו של הצדיק וחלש לבו. נקהלו בני המשפחה ומהרו להשיב את נפשו, וכאשר שבה רוחו שאלוהו לפשר בהלתו. השיב רבי משה ליב: "כששמעתי את השאלה מה הבאתי עמי, חשבתי לעצמי, הרי נעדרתי מביתי רק שבועות מספר וכבר שואלים אותי מה עשיתי ומה הבאתי. שוו בנפשכם מה יארע עמדי פאשר אעמד בפני בית דין של מעלה לאחר מלאות ימי וישאלוני מה הבאתי עמי בחיי, מה אמר ומה אדבר? הרי אין אדם נוטל עמו כסף וזהב, לא נכסים ולא עשר, אלא מצות ומעשים טובים. התחלתי לערוך את חשבוני וכמעט שנשמתי פרוחה מקרבי מרב רעדה". *

שגור היה בפי רבי ברוך בר ליבוויץ מקמניץ לומר: "פאשר יגיע יומי להתניצב בפני בית דין של מעלה וישאלוני עם מה באתי, לא אמר שבאתי עם תורה, כי האם לואת תקרא תורה? ולא עם יראת שמים, האם לואת תקרא יראת שמים? במה אוכל ללמד זכות על עצמי? בקד שאהבתי את בני אברהם ויצחק ויעקב! בכל פעם שרואה אני יהודי הולך לקראתי, מברך אני אותו בלבי ומאחל לו אך טוב". *

בנו של רבי ישעיה מקרסטיר נפל למשכב וסבל ממחלה קשה. נכנס אחד החסידים אל רבי ישעיה וראהו יושב ובוכה בדמעות שליש. נבהל האיש והחל לנחם את הרבי, לדבר על לבו ולעודד את רוחו. נענה הרבי ואמר: "איני בוכה בגלל בני, אלא בוכה אני על עצמי. עד עתה הייתי סבור, שהשגתי את מדת אהבת ישראל וכאשר באים אלי יהודים ומספרים לי את צרותיהם ויגונם, בוכה ומצטער אף אני עמם. אולם עתה, פאשר הבן חלה ונפל למשכב, רואה אני שצער ומאובו נוגעים ללבי יותר מצרותיהם של הנפאים לביתי. ועל דבר זה בוכה אני ומצטער, שלא הגעתי למדה הנכונה של אהבת ישראל, להרגיש את פאבו של האלח פאלו זה פאב וצער שלי". *

מדגש

פעם אחת, הגיע תלמיד חכם עני אל הר"אור החיים" הקדוש ובקש נדבה. החכים הרב אה התנה עמו שיפרט בפניו מלים בתנ"ך בהן מופיעות אותיות זהות בזו אחר זו. החל החכם למנות את כל התבות לפי סדר א"ב (עשר מהן בפרשתנו), אך אמר שהאות ע' לא נמצאת בפסוקה. ואילו הן התבות: ומקלף אור, בבנינו ובבנותנו, משקה לנגה, אירדו, היום החוא, והשתחווילי, מזוות ביתך, חז ונזם, והיו לטפת, ובהרת בחיים, וקכה תאכלו, אשר התעללתי, וישאלו ממצרים, הנני מביא, מדעמסס, חפץ עליו, בהצרות, חלקת מחקק, עלי מצרים, כשישאוות. לפני האות ת' בקש את נדבת הרב ואחר שקבל אמר "נתון נתון לו" הרי כאו שתי נתינות... והרב הכפיל את נדבתו. אפשר להוסיף גם את האות ע' הכפולה בתנ"ך בתבות יערה, התרעה, מדעע ועוד, אך החכם לא הזכירם, כי אין בתורה חק בני". *

ממלח

שופט אחד היה מפרסם פנוטל שחד. באו אליו פעם יהודי וגוי למשפט, ושניהם שחדוהו בפתר טרם התניצבו לדיון. כשעמדו השנים לפניו, לא ידע השופט לטובת מי להטות את הדיו ולכן דחה את מועד פסק הדיון. כשיצא מבית המשפט אמר היהודי: "עקשו הבנתי מדוע שתקו הכלבים במצרים. שהרי אמרו חז"ל, 'כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר, כלבים משחקים אליהו בא לעיר'. והרי ביציאת מצרים בא גם מלאך המות להכות את הכוכבים וגם אליהו לאל את ישראל. ולכן התבלבלו הכלבים ושתקו, כי לא ידעו לשחק או לכתוב..." *

"משארתם צרת בשמלתם על-שכמם" - משארתם הוא היצר הרע, שהוא השאור בעסה שמעכב. והוא עדין צורו בשמלותם של ההולכים אחר אפנת הנכריים ולובשים בגדיהם וכמנהגייהם (רבי מרדכי מנאבורנא)

והיו אומרים עליו

כל מדרגה שדברתי עליה ברבים, לא נצרכת לחזור לאחורי ולבדק בעצמי אם אני שלם בכך, כי לא דברתי אלא אם כן השלמתי את עצמי מקדם בענין זה שעליו דברתי.

נולד בכ"ג בניסן תר"צ לאביו רבי חיים מרדכי בעיר סערעט שברומניה. בהיותו ילד פּרצה השואה האמה, והוא הגלה יחד עם אביו ומשפחתו לעיר דז'ורין. שם, תחת תנאים קשים ביותר, הקפיד במסירות נפש של ממש על קוצו של יוד בהלכה. עם תם המלחמה עלה לארץ כמעפיל בלתי לגלי, והתקבל בשיבתו של רבי יוסף צבי דושינסקי בירושלים. עם עליית אביו ארצה והתיישבותו ביפו עבר להתגורר עמו וסייע בעדו בהקמת ישיבת נדבורנה 'מאמר מרדכי'. לאחר פטירת אביו בשנת תשל"ב התמנה לממלא מקומו אדמו"ר. הוא יושב בבני ברק, ובתקופתו התרחבה מאד החסידות עם הצטרפותם של חסידים רבים. הוא הקים עשרות מוסדות ובתי כנסת ברחבי הארץ ועסק בקרוב רחוקים. כמו כן תורתו הדפסה בספר 'באר יעקב'. נפטר בז' באדר תשע"ב ונטמן בהר הזיתים בירושלים.

האדמו"ר רבי יעקב יששכר בער רוזנבוים מנדבורנה

האם ילדי הרבי אוכלים טרפות ונבלות!?

מכביד על גופם הצנום, אינם מודעים לאמם הפוסעת חרש בעקבותיהם.

עוד רגע קט, והתעלומה פלה נפתרת. הילדים נעצרים בפתח בית החולים של הגטו ונבלעים פנימה, מותרים את אמם מבהלת מאחורי הדלתות הסגורות. איש מאנשי הגטו לא ההין להתקרב אל הבית, אפלו רופאים לא דרכו על מפתנו. החולים האמללים שכבו במטותיהם כשהם סובלים מחרפת רעב. רק שני ילדים קטנים הסתכנו ובאו מדי יום ביומו על מנת להשביע את רעבונם של החולים ולתת להם סכוי פלשהו להחלים.

פחד עצום צויט את לבה של האם אל מול הסכנה העצומה בה מעמידים את עצמם בניה בהכנסם אל בית החולים שורץ המחלות המדבקות. אך בד בבד עם הפחד הלופת ממלאת את לבה תחושת גאון, נחת יהודית אמתית אל מול שני ילדים אמיצים המוסרים את נפשם, פשוטו כמשמעו, למען יהודים אחרים.

והנה כבר יוצאים ילדיה מפתח הבנין ונעמדים לצדה. אייזיק'ל הצעיר לשמאלה, וברצ'י הבכור, שלמים יתפרסם פרפי הקדוש מנדבורנה, רבי יעקב יששכר בער, לימינה.

יחד צועדים הם בגאות יחידה. גאות אם על בניה, העומדים מול הרעב, הצרות, הפאב והיסורים-ויכולים להם.

אחת השכנות לחשה על אזנה כי זה ימים ספורים נראים שני בניה נבלעים בפתחו של בית התמחוי. לב האם שלה מאן להאמין. היתכן? שני בניה הצדיקים, ילדיו יראי השמים של הרבי מנדבורנה, אוכלים במטבח בעל כשרות מפקפקת ביותר? לא. בלב שלם בוטחת היא בילדיה הטהורים כי עומדים הם בנסיון הקשה ושומרים על קדשת פיהם.

ובכל זאת עליה לבחון ולהפריד את השמועה.

לפתע היא נדרכת באחת למראה הילדים הקרבים. לבה מחסיר פעימה בשעה שהיא מבחינה בהם נבלעים בשערי הבית. היא נגשת אל פתח החלון ונעמדת על קצות אצבעותיה, משקיפה פנימה בעינים מצמצמות. הנה נראים בערצ'י ואייזיק'ל נוטלים בידיהם סיר ענק ממדים ונגשים עמו אל אחראי המטבח. הלה שופת אל תוכו מרק הביל ומעלה אדים ומכסה אותו במכסה תואם. שני הילדים מרימים את היורה הרוחתת בכחות משתפים ופוסעים החוצה אל הרחוב.

אמם העומדת במסתורה צובטת את ידיה כלא מאמינה. מה אמורים ילדים צעירים לעשות במרק טרף ברחובותיו של גטו דז'ורין? אך לא זמן רב היא נותרת על עמדה. הילדים פוסעים בצעדים נמרצים, כאלו אין המסע הפכד

מאחורי אילן רחב צמרת נצבת דמות בודדה. ענפי האילן מסוככים עליה בכנפיהם, וירקת העלים מסתירה את פניה מפני עובר ושב. שעות ספורות חלפו מאז בואה, ועדין עומדת היא זקופה ותמירה. אין היא יכולה לפנות את מקומה כל עוד לא השלמה משימתה. לא, עליה לעמוד ולהמתין בסבלנות עד אשר יתבהרו פני הדברים כלם.

חלושה היא הדמות. הרעב מכרסם בתוכה, עושה בה שמות. זה זמן רב לא בא אל פיה דבר מאכל הגון. גם הסבל, הענויים והצער חורצים בה כלם את רשומם. אף על פי שצעירה היא לימים, דומה כי בשנים האחרונות קפצה עליה זקנה מקדמת.

ואם כי רעבונה מציק לה יומם וליל, הרי שמול עיניהם הרעבות, המתחננות לפת לחם של ילדיה הרפים, נמסה היא כליל. לבה, לב האם הפועם בקרבה, נצבט מכאב יום אחר יום אל מול הפיות החרבים והעינים שפבר יבשו מדמע. אך יש דברים שאין להתפשר עליהם לעולם. גם לא בשעת רעב.

לכן היא נצבת כאן, בשעריו של בית התמחוי הגדול של הגטו, ועיניה בולשות סביבה בחסר מנוחה. הידיעה האחרונה שגנבה לאזניה אך אמש היא זו שהריצה אותה הנה עם שחר.

מוסר השכל | ללכת בדרכיו של אבי האמה

אברהם אבינו, אבי האמה, חנך את בניו להיות גומלי חסדים, ותכונה זו השתרשה בתוכנו והפכה להיות ממאפייניו של העם היהודי. עלינו להשתדל לדבק במדותיו של אברהם אבינו וללכת בדרכיו תמיד. הלא חסד נתן לקיים בכל אפן שהוא, בין בממון, בין במאכל, בין בעצה טובה ואף בסיוע פיזי. תמיד נתן למצא דרך לגמל חסדים עם עם ישראל.

הצורים והתוכן מבית היוצר "מלכות וקסבורג" מתוך הספר להתענג בתענוגים

”בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה הוּצֵא ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם” (שמות יב, נא)

הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מֵכִין אוֹתָנוּ לַקְרֵאת הַגְּאֻלָּה, לֹאט לֹאט, כְּמוֹ שְׂמִבְשָׁלִים אֲכַל בְּאִטִּיּוֹת וְכִמוֹ שְׂפָרִי מִבְּשִׁיל לֹאט עַל הַעֶץ. אִם יִקְטְפוּ אֶת הַפְּרִי לִפְנֵי הַזְּמַן - הוּא לֹא יִהְיֶה טְעִים, הוּא יִהְיֶה בָּסֵר, תִּפְל, כְּמוֹ הָאֲרוּחָה הַלֹּא טְעִימָה שֶׁל מֵאִיר!

גַּם בְּגִלוֹת מִצְרַיִם הֵיינוּ צְרִיכִים לַחֲכוֹת, עַד שְׁיִגִיעַ הַזְּמַן שְׁבוּ עִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה מוֹכֵן לְגַמְרִי לְגֻאֻלָּה. אִם הֵיוּ גוֹאֲלִים אוֹתָם לִפְנֵי הַזְּמַן, הֵם לֹא הֵיוּ רְאוּיִים לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה. כִּד זֶה גַם בְּגִלוֹת הַזֶּאת שְׁלֹנוּ: אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לְהִתְאַזֵּר בְּסִבְלָנוֹת וּלְחַכּוֹת. אֲסוּר לָנוּ לְדַחֵק אֶת הַקֶּץ, אֲלֹא רַק לְהִתְפַּלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מֵהֶשֶׁם יִתְבַּרַךְ שֶׁהוּא בַּעֲצָמוֹ - כְּמוֹ הַטְּבַח הָרֵאשִׁי שֶׁיִּכּוֹל לָזוּר אֶת הָאֲרוּחָה - יְכִין אוֹתָנוּ מֵהֶר-מֵהֶר לַקְרֵאת הַגְּאֻלָּה, וְיָבִיא לָנוּ אֶת הַמְּשִׁיחַ כְּכִד הַיּוֹם!

בְּעִיר אַחַת, גְּדוּלָה וּרְחוּקָה, עָמַד בֵּית מְלוֹן מִפְּאָר בְּמִיחָד. אֲנָשִׁים רַבִּים הִגִּיעוּ אֶל הָעִיר הַזֹּאת בְּגִלְל הָעֶסְקִים שְׁלָהֶם, וּבְחֵרוֹ לְהִתְאַכְסוּ דוֹקָא בְּבֵית-הַמְלוֹן הַזֶּה.

פַּעַם הִגִּיעַ אֶל בֵּית-הַמְלוֹן סוֹחֵר בְּשֵׁם מֵאִיר. מֵאִיר הַתְּגוּרֵר בְּכַפָּר קֶטָן, וּבְכֻלָּל לֹא הִכִּיר אֶת כָּל הַשְּׂכֻלּוֹת שֶׁל הָעִיר הַגְּדוּלָה. הוּא הִתְפַּעֵל כָּל-כָּד מִבֵּית הַמְלוֹן, וּבְמִיחָד מֵהָאֲרוּחוֹת הַטְּעִימוֹת וְהַמְּגוּנּוֹת שֶׁהִגִּישוּ בְּכָל יוֹם בְּשָׁעוֹת קְבוּעוֹת. מֵאִיר אֲכַל בְּתֻאָבוֹן רַב וּבְהִתְפַּעֵלוֹת, כִּי הוּא לֹא הִכִּיר לִפְנֵי כֵן אֶת כָּל הַמֵּאֲכָלִים הַמְּעִינִים.

יוֹם אֶחָד יָצָא מֵאִיר בְּשָׁעָה מְקֻדָּמַת בְּבִקּוּר לַקְּנוֹת סוֹחֵרָה. בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּא הִצְלִיחַ מֵאִד בַּעֲסָקִים, וְגַמֵּר אֶת כָּל הָעִנְיָנִים שֶׁלוֹ בְּמַהֲרָת רַבָּה. הוּא חָזַר לְמְלוֹן בְּשָׁעָה מְקֻדָּמַת, וְהִרְגִישׁ שֶׁהוּא מִתְחִיל לְהִיּוֹת רַעֲב.

הוּא פָּנָה אֶל בַּעֲלַת הַמְלוֹן בְּבִקְשָׁה: ”אֲנִי רוֹצֵה לֶאֱכֹל”.

”עַכְשָׁו?” הִתְפַּלְאָה הָאִשָּׁה, ”עַכְשָׁו עוֹד אֵין אֲכָל. הוּא עֵדִין לֹא מוֹכֵן. רַק עַכְשָׁו הֵנִיחוּ הַטְּבָחִים אֶת הַסִּירִים עַל הָאֵשׁ, הַבְּשׂוּל עוֹד יִקַּח זְמַן”.

מֵאִיר נִבְהַל. ”אֲבָל מַה יִּהְיֶה? הַיּוֹם בְּצִהָרִים יֵשׁ לִי פְּגִישָׁה חֲשׂוּבָה עִם אֶחָד הַסּוֹחֵרִים! אֲנִי רוֹצֵה לֶאֱכֹל עַכְשָׁו אֶת הָאֲרוּחָה. אֲבָל עַכְשָׁו מֵיִד!”

טוֹב, בְּסִדֵּר... אִם אוֹרַח מְבַקֵּשׁ - חֲיָבִים לְתַת לוֹ. הוּא הָרִי מְשֻׁלָּם עַל הַשְּׂרוֹת בְּמְלוֹן!

עָבְרוּ רַק כְּמָה דְקוֹת, וּכְכַר הֵיטָה הָאֲרוּחָה מִנַּחַת עַל הַשְּׁלַחַן שֶׁל מֵאִיר. הוּא שְׂמַח מֵאִד, וּמֵיִד תִּקַּע אֶת הַמְזוּלָג בְּתוֹךְ הַבְּשׂוּר.

”הוּי, מַה זֶה?” נִבְהַל מֵאִיר. ”הַבְּשׂוּר כָּל-כָּד קִשָּׂה!”

אַחֵר-כָּד הִכְנִיס אֶת הָאֲכָל לִפְהַ וְנִבְהַל עוֹד יוֹתֵר: ”הוּי, זֶה בְּכֻלָּל לֹא טְעִים!” קָרָא בְּאֲכֻזָּבָה גְּדוּלָה. הוּא קָם מִן הַשְּׁלַחַן וּמַהֵר לְכוּנְנָה שֶׁל בַּעֲלַת הַמְלוֹן. הוּא הִתְחִיל לְצַעֵק עָלֶיהָ וּלְהִתְרַגֵּז עַל הָאֲכָל הַנוֹרָא שֶׁהִגִּישוּ לוֹ הַיּוֹם.

”נִכוּן, אַתָּה צוֹדֵק”, עֲנָתָה הָאִשָּׁה. ”הָאֲכָל בְּאִמַּת עֵדִין לֹא מוֹכֵן. חֲבַל שֶׁלֹּא הִסְכַּמְתָּ לַחֲכוֹת עוֹד שְׁעָה. אִם הֵייתָ מְחַפֵּה - הִיָּה לְךָ גַּם הַיּוֹם אֲכָל טְעִים כְּמוֹ תְּמִיד”.

בְּיוֹם הַמְּחִרָת לֹא הֵיוּ לְמֵאִיר פְּגִישוֹת וְעִנְיָנִים לְסִדֵּר. הוּא יֵשֵׁב בְּכַנִּיסָה לְמְלוֹן וְהִסְתַּכֵּל בְּנַחַת בְּסִפֵּר. ”אַתָּה רוֹצֵה לֶאֱכֹל עַכְשָׁו?” שְׁאַלָה אוֹתוֹ בַּעֲלַת הַמְלוֹן.

”מִמֶּשׁ לֹא”, עֲנָה מֵאִיר. הוּא לֹא הֵיָה מְסֻגָּל לְחֻשֵׁב עַל אֲכָל בְּשָׁעָה מְקֻדָּמַת, כְּשֶׁנִּזְכַּר בְּטַעַם הַנוֹרָא שֶׁל הָאֲרוּחָה מֵאִתְּמוֹל...

”אֵל תְּדַאֵג, הַיּוֹם הַכֹּל יִהְיֶה בְּסִדֵּר”, הִבְטִיחָה בַּעֲלַת הַמְלוֹן, וּמֵיִד צוּתָה עַל הַמְּשֻׁרְתִים לְעַרְךָ אֶת הַשְּׁלַחַן לְאֲרוּחָה וְעַל הַמְּלֻצְרִים לְהִגִּישׁ אֶת הַמְּנוּחַת.

מֵאִיר טְעֵם וְנִהְנָה מֵהָאֲכָל הַטְּעִים, כְּמוֹ תְּמִיד. ”מַה קָרָה הַיּוֹם?” שְׁאַל אֶת הַמְּלֻצְרִים. ”כִּיצַד הַיּוֹם יֵשׁ אֲכָל נִפְלֵא כָּל-כָּד, וְאֵלוֹ אִתְּמוֹל נִתְתָּם לִי בְּדִיוֹק בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֲרוּחָה כַּה גְּרוּעָה?”

”אָה, הַיּוֹם? הַיּוֹם הַטְּבַח הָרֵאשִׁי הִיָּה צְרִיךְ לְלַכֵּת מְקֻדָּם, וְלָכוֹ בְּשִׁלּוֹ אֶת הָאֲרוּחָה לִפְנֵי הַזְּמַן”, עֲנָה הַמְּשֻׁרְתִים.

עַכְשָׁו הִבִּין מֵאִיר אֶת הַהִבְדָּל...

וְהַנְּמֻשֶׁל -

אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים עַכְשָׁו בְּגִלוֹת אֲרֻכָה וְקִשָּׁה. בְּמִשְׁךְ כָּל שְׁנוֹת הַגְּלוֹת

פְּנִינִים

”הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה, דַּבְּרוּ אֵל כָּל עַדַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשׂוֹר לְחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁהָיָה לְבֵית אֲבֹתָהּ שֶׁהָיָה לְבֵית” (יב, ב-ג)

לְכַאוֹרָה צְרִיכִים לְהִבִּין: הָרִי הַקַּב”ה רוֹצֵה לְהַכִּין כְּעַת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לִיצִיַּאת מִצְרַיִם, וְלָכוֹ צָנִם לְקַחַת שֶׁהָיָה אֶחָד לְכָל מִשְׁפָּחָה לְשַׁחֲטֵת קֶרְבֵן הַפֶּסַח. מִפְּנֵי מַה קִּדְּמָה לְכָד הַמְצוּהָ שֶׁל קְדוּשַׁת הַחֲדָשׁ - ”הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים” - הָרִי לְכַאוֹרָה אֵין זֶה מִן הָעִנְיָנוֹ?

אֲלֹא, מִסְבִּיר הַגַּה”ק בַּעֲלֵי הַ”תְּפָאֲרֵת יַחְזָקָא” זִי”ע הַסִּבֵּר עֵמֶק וְנִפְלֵא! הִנֵּה, הַמְּתוּבָּנִים בְּהִלְיֻכוֹת הַיָּרֵחַ יִרְאֶה רְמוֹז לְעִבּוּדַת הָאָדָם, וּבְפִרְט לְרִשְׁעֵי שְׁעֵבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, שְׁאֵל יִתְיַאֵשׁ מִן הַתְּשׁוּבָה - כִּי הֵלֵא גַם הַיָּרֵחַ מִתְּכֶסֶה וְאוֹרוֹ נִחְלַשׁ בְּכָל חֲדָשׁ, וּבְכָל זֹאת חוֹזֵר וּמֵאִיר מֵיִד חֲדָשׁ מְחֻדָּשׁ. וְהִנֵּה, מִשָּׁה רַבְּנֵי דְבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת צוּוֵי ה’: ”מִשְׁכּוֹ וְקַחוּ לָכֶם צֹאן וְכוּ”, וְעַל כָּד אוֹמֵר רִשׁ”י: (יב. ו) ”מִשְׁכּוֹ יִדִּיכֶם” - מֵאֲלִילִים, וְיִקְחוּ לָכֶם” - צֹאן שֶׁל מְצוּהָ. נִבְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ אֲפָשֵׁר לָהֶם לְהִתְקַרֵּב אֵל ה’ בְּמִצְבֵּם הַיָּרֵד שְׁבוּ נִמְצָאִים כְּעַת, שְׁקוּעִים בְּמִ”ט שְׁעָרֵי טְמֵאָה? עַל כֵּן צָוָה לָהֶם ה’ לִפְנֵי כֵן מְצוֹת קְדוּשַׁת הַחֲדָשׁ, הַמְּוֹרָה שְׁגַם אַחֲרֵי שְׂמִתְכֶסֶה אוֹר הַלְּבָנָה לְגַמְרִי, וְהַכֵּל סְבוּרִים שְׁיִאֲנִנָּה עוֹד, בְּכָל זֹאת עוֹלָה וּמֵאִירָה שׁוֹב, וּמִמְנוּחָה יִקְחוּ חֲזוּקָה. וְזֶהוּ הַרְמוֹז ”הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם” - מְצוֹת קְדוּשַׁת הַחֲדָשׁ הֵיא לָכֶם דְּגֻמָּה וּמְשָׁל, שְׁגַם אִם הִנְכֶם נִמְצָאִים בְּמִצְבֵּ לֹא טוֹב, וּמִרְבַּ עוֹנוֹת הִנְכֶם כְּכִד כְּאֵלוֹ ”מְכֻסִּים”, בְּכָל זֹאת - אֵל יֵאוֹשׁ! יְכוּלִים אַתֶּם לְשׁוֹב וּלְהֵאִירוֹ! וְזֹאת אִם תִּקְבְּלוּ עַל עֲצָמְכֶם עַל מְצוֹת, וְתִמְשְׁכוּ יִדִּיכֶם מֵעִבּוּדָה זָרָה. וְהַדְּגָמָה הַזֹּאת אֲכֹן הֵאִירָה אֶת עֵינֵיהֶם וְהִפִּיחָה רוּחַ חֲדָשָׁה בְּקַרְבָּם. זֶהוּ הַקֶּשֶׁר בֵּין שְׁתֵּי הַמְּצוּוֹת: לִפְנֵי שֶׁהִכְנִיסֶם לְעַל הַמְּצוּוֹת, הַקְּדִים לָהֶם מְצוֹת קְדוּשַׁת הַחֲדָשׁ, כִּי הַתְּחִלָּה הַלְּבָנָה הֵיא לָהֶם לְדְגָמָה, שְׁאֵדֶם יְכוּל לְהַדְּבִק בָּהּ יִתְבַּרַךְ, אֲף עַל פִּי שְׁעַד עֲתָה הֵיָה מְרַחֵק, כִּי גַר מְצוּהָ וְתוֹרָה אוֹר - הַמְּצוּוֹת וְהַתּוֹרָה יֵאִירוּ אוֹרָם, לְהֵאִיר בְּאוֹר פְּנֵי מְלֻךְ חַיִּים...

הַצִּיּוּרִים וְהַתּוֹחַתִּים מִכִּתֵּב הַיּוֹצֵא ”מִלְּכוּת וְקוֹסְבֵּרוֹ” מִתּוֹךְ הַסִּפֵּר לְהַחֲזִיק בְּחַיִּימוֹתַי

צדק ומצדק

מה הדמיון בין ישראל לעץ תמר?

מה תמרה אין בה פסולת, שהתמרים לאכילה, לולבים להילול, חריות (עצי דקל) לסיכוך, סיבים לחבלים, סנסנים לכברה, קורות לבנות בהם הבתים, כך ישראל אין בהם פסולת, אלא מהם בעלי מקרא, בעלי משנה, בעלי תלמוד ובעלי אגדה.
(במדבר רבה ג, א)

מה המשותף לישראל ולזית?

א. מה שמן אינו מתערב במשקין אחרים, אף ישראל אינם מתערבים עם עובדי כוכבים.
(שמות רבה לו, א)

ב. אמר ר' יהושע בן לוי, מה זית אין עליו נושרים לא בימות החמה ולא בימות הגשמים, אף ישראל אין להם בטלה עולמית.
(מנחות נג ע"ב ב)

ג. אמר ר' יוחנן, מה זית אינו מוציא שמנו אלא על ידי כתיחה, אף ישראל אין חוזרים למוטב אלא על ידי ייסורין.
(מנחות נג, ע"ב ב)

לאיזה עץ נמשלה התורה, ומדוע?

לעץ תאנה.

א. כל זמן שאדם ממשמש בה מוצא בה תאנים, אף דברי תורה כל זמן שאדם הוגה בהן מוצא בהן טעם.
(עירובין נד ע"א)

ב. כל הפירות יש בהם פסולת, אבל התאנה כולה יפה לאכול, כך דברי תורה אין בהם פסולת.
(ילקוט שמעוני, רמז ב)

חידושי המשפט של מקרא

אלו שתי שמירות הוזכרו בפסוק אחד?

"ושמרתם את המצות" ו"שמרתם את היום הזה".
(יב, ז)

אגדה חכמה ר"ע

מדוע אמר משה "כחצות" ולא: 'בחצות'?

שמה יטעו איצטגנני פרעה שאינם יודעים מתי חצות, ויאמרו: 'משה בדאי הוא'.
(יא, ד)

חידושי מאורי התורה

על איזה פרי חשוב נוהגים להתפלל בט"ו בשבת, ומדוע?

על האתרוג, שיזכה לאתרוג מהודר לשנה הבאה. כיון שיום ט"ו בשבת מסוגל במיוחד לזה, שהוא ראש השנה לאילן.
(בני יששכר לשון חכמים)

מצאו את 10 ההבדלים

קו קופלה:
03-3050-500

קופלה מחכה לכם... דברו אתו!

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919 | 9139191@gmail.com

זכרונות מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בא תשפ"ד שנה י | גליון מס' 517

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

שעות של עשר רוחני

בפרשת השבוע, פרשת בא, מתארת גאולתם של ישראל משעבוד מצרים, לה זכו בזכות אמונתם האיתנה בה' יתברך, וכפי שאמרו חכמים (לקוט שמעוני בשלח רמ): "לא נגאלו אבותינו ממצרים אלא בזכות אמונה". שבת זו, דומה פי אין מתאים מונה להעלות על גס ולצא את מהפכת 'בני אמונים', שדורשי רשומות אף מצאו לה רמז בשמה של פרשתנו: 'ב"א' - ר"ת: 'בני אמונים'.

לפני יותר מעשור, בתחלת פעילות 'בני אמונים', כשבקש מורי ורבי בעל 'שבט הלוי' ז"ע לחזק את ידי, הוא ציין לפני את המובא בספר חסידים (אות רסא) שמצוה שהיא מזנחת ואין לה עוסקים, הרי היא בבחינת 'מת מצוה', ולכן על האדם להתחזק ולאחז דוקא בה. "אף מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא" - הוסיף ואמר - "היא בגדר 'מת מצוה', באשר נשתפח ברבות השנים, וממילא מצוה גדולה היא לפעול לעורר את הצבור לדבק בה".

בחסדי ה', מאז ועד היום געשתה דרך ארפה, ואותו מנהג נשכח היה לראש פנה. פיוס אפטר לראות בכל בית כנסת רבים המקפידים לברך ברכות השחר באזני מי שיענה אחריו אמן, ואף רבים המתמסרים להקדיש מזמנם כדי לענות אמן אחרי המברכים.

כמי שאזכה בעצמו לעמד מדי יום במשך שעות ארוכות כדי לענות אמן אחר המתפללים בבית הכנסת בריזדוביץ שבשכונת בורו פארק בניו יורק, קשה לי לתאר במלים את ההרגשה המרוממת שאני חש בשעות אלו. אוכל רק לספס ולומר כי אלו עבודי שעות של אשר רוחני עלאי וקרבת אלקים שקשה לתארה במלים. למעשה, ברוח דברי הכתוב בפרשתנו (י כו): "ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה", אהדד ואמר, כי רק מי שזכה לעשות זאת בפעל, בבחינת "באנו שמה", יוכל להבין במה דברים אמורים.

בפרשתנו נוכל אף למצא רמז משמעותי המלמד על שגב מעלתה של עניית אמן: סופי תבות הכתוב (יב ב): "ראשון הוא לכם" הם אמן. והרי כבר אמרו חכמים (דבר ר"א) כי "אין גדול לפני הקב"ה יותר מאמן שישיראל עונים".

מי שמאמין בעצמתה וברוממותה של עניית אמן, אין שום קשי שימנע ממנו מלעמד ולענות אמן מדי בקר. זאת מלבד העבדה שמפל אמן שאזכים לענות, נברא מלאך שמלנה את העונה והמברך ומגן עליהם. היש אפוא אדם שלא ירצה למלא את אוצרותיו בעוד ועוד אמונים!?

בקריאת 'ראשון הוא לכם', שבת שלום,

278 213 ממוכסל"ן

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

סגולת פרפת הלבנה

"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" (יב ב)

חכמים (סנהדרין מב א) תקנו שהרואה את הלבנה בחדשה יברך ברכת הלבנה. סגולת רבות יחסו במקורותינו לקיום מצוה זו כהלכתה:

בספר 'אור חדש' לרבי חיים בוכנר, מחכמי קראקא (ברכת קדוש השם), מביא ספור ששמע מ"האלוף החסיד מוה"ר משה מיזליש"מק"ק קראקא, עליו הוא מעיד כי היה "בר סמכא":

מעשה ביהודי שפגע בו גוי בלילה ובקש להרגו. כיון שהיה זה בתחלת החדש, עת היתה הלבנה בחדשה, בקש היהודי מהגוי שבטרום יבצע את זממו יאפטר לו לברך את ברכת הלבנה. עמד אותו יהודי וברך את ברכת הלבנה בכונה, ועם סיום הברכה, בעת שקפץ שלוש פעמים כנהוג באמירת: "כשם שאני רוקד כנגדך ואני יכול לנגע בך, כך לא יוכלו כל אויבי לנגע בי לרעה", נעשה לו נס ונשאה אותו הרוח, והוא נצל ממבקש נפשו.

ה'אור חדש' מוסיף ומצטט בשם רבי משה מיזליש, כי "מי שיחדש הלבנה, מיום שיחדשה, לא ידאג שמות באותו החדש" [הדברים הובאו בשמו ב'אליה רבה' (א"ח תרב ז)]. כה ידועה ונפוצה היתה סגולה זו בקרב ישראל, עד שכתב על אודותיה רבי יהונתן איבשיץ: "וקדוש לבנה בכל חדש יוכיח, שהאיריים במצוה יותר מכל מצוות, הואיל ונדפס שיש בטחון שלא ימות באותו חדש".

בספר הברית לרבי פנחס מוילנא כתב שיש לגרס בדברי האור חדש שמי שמקדש את הלבנה "לא ידאג שמות בידי אדם באותו חדש", וכגון שלא יהרגוהו לסטים

או שלא ימות במלחמה, וכפי שאף מוכח מהפסוק שתקנו הקדמונים לומר בעת ברכת הלבנה: "כך לא יוכלו כל אויבי לנגע בי לרעה". ואולם אין ברכת הלבנה מגנה ממיטה טבעית בבוא העת, וכפי שהמציאות מוכיחה, שאף בני אדם שקדשו את הלבנה מתים באותו חדש. ואולם המהרש"ם מברעזאן כתב שאין הכרח לגרס כן, ולעולם אפשר לומר שקדוש החדש מסגל להנצל מפל מיתה, אלא שאין זו הבטחה מחלטת, כי לפעמים החטא גורם שלא תועיל סגולה זו.

'אור חדש' ברכת קדוש השם: 'ערות דבש' ח"א דרוש ט; 'ספר הברית' ח"א מאמר ד פרק ב; 'דעת תורה' או"ח תכו ב

הפוסקים (מגן אברהם' תכו ב; משנ"ב שם ד) הביאו בענין זה דברים שאמר המגיד ל'בית יוסף': "סימן זה יהיה בידך, בחדש שתברכו ברכת הלבנה במוצאי שבת, תמצאו הצלחה, וכשתתקפה ותתעלם ולא יוכלו לברך, אותו החדש לא יהא מצלח, ודק ותשפח".

מגיד מ'שירים' שיר השירים

בסדור 'בית יעקב' הביא סגולה לרפוי כאב שנים, להוסיף לאחר אמירת "כך לא יוכלו כל אויבי לנגע בי לרעה" - "ולא יהיה לי כאב שנים". על בעל הקהלות יעקב מובא שהיה אומר תוספת זו בעת קדוש החדש, ופעם אחת כשהזכירה לפניו הרבנית שסובלת מכאב שנים, אמר לה שזכירה בקדוש לבנה, ולאחר שהזכירה חלפו כאביה.

סדור 'בית יעקב' ברכת הלבנה; 'ארחות רבנו' [מהדו"ח] עמ' תא

טלית נשפחת שבנתה דורות

כְּשֶׁנֶכְנַס ר' מֹשֶׁה לְחִדְרוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן בְּנוֹ, הִדְבֵּר הָרִאשׁוֹן שֶׁתַּפֵּס אוֹתוֹ הִיָּה הַבְּלָגָן שְׁשָׁר בְּכָל פְּנֵה. בְּלָגָן שְׂכֹזָה עִמָּד בְּסִתְיָרָה מְחֻלָּטֶת לְהַרְגֵּלם שֶׁל ר' מֹשֶׁה וּבְנֵי בֵּיתוֹ לְהַקְפִּיד מְאֹד עַל סֵדֵר וְנִקְיֹן, אוּלָם ר' מֹשֶׁה לֹא הִטְרֵד מִמֶּנּוּ כְּלָל. מָה שֶׁכֵּן הִטְרִיד אוֹתוֹ הִיָּה דוֹקָא הַדְּבָר הַשְּׂנִי שֶׁתַּפֵּס אֶת עֵינָיו; הִיָּתָה זֹה הַטְּלִית, שֶׁבְּנִגּוּד לְבָלָגָן שְׁשָׁר

עַל הַהִפְרָעָה וּבִקְשׁ מִבְּנוֹ, שְׁעָמַד נִדְהָם בְּפִנֵּת הַחֹדֶר, לְצֵאת אַחֲרָיו.

שְׁמֵעוֹן הִמְפַּתֵּעַ מֵהָר לְצֵאת אַחַר אָבִיו אֶל הַמְּסֻדָּרוֹן. הוּא חָשׂשׁ לְגְרוּעַ מִכָּל וְלָרֵב חֲרָדְתוֹ הַחַל לְהִמְטִיר עַל אָבִיו 'מְבוּל' שֶׁל שְׂאֵלוֹת: "מָה קָרָה? כֵּלָם בְּבֵית בְּרִיאִים? הַעֲסָקִים בְּסֻדָּר?"

"תְּנַחַח דְּעַתְדָךְ", הִרְגִיעַ הָאָב הַמְּסוּר אֶת בְּנוֹ, כְּשִׁחֲיִיד עַל שְׁפָתָיו, "בְּרוּךְ ה', כֵּלָם בְּרִיאִים וְקִיָּמִים, וְהַעֲסָקִים בְּמִצְבַּ מְצִיָּו". "אִז לְמָה הִגַּעְתָּ עַד לְכָאן?" תָּהָה הַבֵּן בְּחֶסֶר הַבְּנָה, וְהָאָב בְּתִגּוּבָה הוֹצִיא נִרְתִיק קְטִיפָה מִתִּיקוֹ. "הִגַּעְתָּ לְכָאן בְּשִׁבִיל לְהִבִּיא לָךְ אֶת זֶה!" אָמַר וְהִצְבִיעַ עַל הַטְּלִית שֶׁבְּיָדוֹ.

"שְׂכַחְתָּ אֶת הַטְּלִית בְּבֵית...?" אָמַר הָאָב, וְהַבֵּן לֹא הִצְלִיחַ לְהִבִּין: "בְּשִׁבִיל זֶה הִגַּעְתָּ עַד לְכָאן? כִּדִּי לְהִבִּיא לִי אֶת הַטְּלִית הַטְּרַחַת אֶת עֲצָמָךְ בְּנִסְיָה כַּה מְפֻרָּקֶת?! וְכִי מָה הִיָּה קוּרָה לּוֹ הֵייתָ מִתְּפַלֵּל פַּעַם אוֹ פַּעַמִּים בְּלִי טְלִית? הוֹ בְּרַב רַבֵּן שֶׁל קְהֵלוֹת אֲשֶׁכְנָה מִתְּחִילִים לְהַתְעַשֵּׂף בְּטְלִית רַק לְאַחַר הַנְּשׂוּאִין", טָעַן.

שְׁמֵעוֹן לֹא הִצְלִיחַ לְהִבִּין כִּיצַד אָדָם כַּה פֻּקַּח וּמְחֻשָּׁב כְּאָבִיו מִתְּנַהֵג כִּי. הָאָב לֹא הִשְׂאִיר אוֹתוֹ לְתַהוֹת בְּמִשְׁךְ זְמַן רַב, וְהוּא הַסְּבִיר: "אֲכֹן כֹּן, דוֹקָא מִשׁוּם כִּי טְרַחַתִּי! דוֹקָא מִשׁוּם שֶׁמְדַבֵּר בְּמִנְהַג שֶׁנִּהְיָ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מִקְדָּמַת דְּנָא, לֹא יְכַלְתִּי לְחַשֵּׁב שֶׁתּוֹתֵר עָלַי, וְלוֹ פַּעַם אַחַת, וְזֹאת כִּדִּי שֶׁתִּלְמַד וְתִכְזִיר עַד כַּמָּה גְּדוּלָה הַחוּבָה לְשָׁמֵר עַל כָּל קוֹצוֹ שֶׁל מְנַהֵג. מְנַסִּיּוֹן חֵיי הָאִישִׁי וּמְנַסִּיּוֹן חֵייָהֶם שֶׁל אֲבוֹתַי לְמִדְתִּי, כִּי לְזִלְזוּל קִטְוֵן בְּמִנְהַג יְכוּלָה לְהִיָּתֵר הַשְּׁפָעָה לְדוֹרוֹת. לְזִלְזוּל בְּמִנְהַג, וְלוֹ הַקְּטוֹן בְּיוֹתֵר, הוּא פִּתַח לְהַתְדַּרְדְּרוֹת שֶׁאֲחַרִיתָה מִיִּשְׁרָוֵנָה!"

דַּע לָךְ בְּנִי, כִּי שְׁמִירָה עַל מְנַהֵג אֲבוֹתַי חֲשׁוּבָה עֲבוּרִי יוֹתֵר מִכָּל עֵסֶק שֶׁהוּא, וְלוֹ כִּזָּה שִׁגְרֹר אַחֲרָיו רֹחִי עֲתָק. עַל נְסִיעַת עֲסָקִים וְתִרְתִּי, אוּלָם עַל נְסִיעָה זֹה לֹא יְכַלְתִּי לְוִתֵּר - סִיָּם הָאָב בְּהִתְרַגְּשׁוֹת.

שְׂנִים רַבּוֹת חָלְפוּ עַד שֶׁנִּגְרָאוּ פְּרוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה. מִסִּתְּבֹר כִּי מַעֲשֵׂהוּ שֶׁל אָבִיו הוֹתִיר בְּלִבּוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן רִשָּׁם עֲצוּם. אֶת הַבֵּית שֶׁהָקִים בְּשָׁנִים שֶׁלְאַחַר מִכֵּן הַקְּפִיד לְחַנּוּךְ בְּאוֹתָהּ דָּרָךְ שֶׁהִתְהוֹ אָבִיו בְּדָם. וְלִמִּים זָכָה אָבִיו לְרֵאוֹת מִמֶּנּוּ דוֹרוֹת יִשְׂרָאֵל מְבָרְכִים.

שְׁמֵעוֹן זָכָה לְהָקִים מִשְׁפָּחָה מְפֻרָּסֶמֶת שְׁבִינָה, תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים, פָּאָרוֹ אֶת כְּתָל הַמְּזוּרָה שֶׁל הֵיָּהוּדוֹת הַתּוֹרָתִית בְּכָל רַחְבֵי תֵּבֵל. הֵם הַעֲמִידוּ בְּעֲצָמָם מִשְׁפָּחוֹת מְפֻלְאוֹת, וְגַם תְּלִמִּידִים רַבִּים שֶׁהִמְשִׁיכוּ בְּנֵאוֹהָ אֶת פֶּאֶר הַמְּסֻרָת הֵיָּהוּדִית.

טיב הקהלה ויצא תש"פ

הִיָּה מְסַפִּיק לְהַגִּיעַ בְּזָמַן. שְׁמֵעוֹן, שְׁמַהָר לְאַסֵּף אֶת חֲפָצָיו, הַתְּעַלֵּם שֶׁלֹא כִּהְרָגְלוֹ מֵהַבְּלָגָן שְׁנוֹצֵר מַחֲמַת כֹּן. הַתְּפִלִּין כְּמוֹבֵן הִיוּ הָרִאשׁוֹנוֹת לְהַפְּנֵס לְמִזְוָדָה, אֶךְ הַטְּלִית מַחֲמַת הַחֲפִזוֹן נִשְׁכַּחָה מְאֹד. שְׁמֵעוֹן אָמְנָם לֹא הָקִים בֵּית בִּישְׂרָאֵל, אֶךְ בְּקִהְלָתָם נִהְיָ לְהַתְעַשֵּׂף בְּטְלִית כְּכֹר מְגִיל בַּר הַמְּצוּהָ.

ר' מֹשֶׁה דָּן אֶת בְּנוֹ לְכַף זְכוּת. הוּא יָדַע הֵיטֵב כִּי שְׁמֵעוֹן, גַּם לְאַחַר שֶׁהַחַל לְהַשְׁתַּלֵּב בְּעַסְקִיו, מִמְשִׁיךְ לְהַקְפִּיד בְּכָל מְאֹדוֹ לְשָׁמֵר עַל כָּל הַלְּכָה וּמְנַהֵג שְׂרָאָה בְּבֵית הוֹרָיו, וּבְכָלֵל זֹאת מְנַהֵג לְבִישֵׁת הַטְּלִית בְּתַפְלָה מְגִיל בַּר מְצוּהָ, וְכִי הוּא בְּנֻדָּאי שְׂכַח אֶת הַטְּלִית מַחֲמַת חֲפִזוֹנוֹ, אֶךְ הוּא הִרְגִישׁ כִּי דוֹקָא הַפַּעַם אֲסוּר לוֹ לְוִתֵּר.

כְּכֹן לְאַחַת מִקְהֵלוֹתֵיהָ הַהוֹתִיקוֹת שֶׁל גְּרַמְנִיָה, אֲשֶׁר רַב חֲבָרִיָה עֲסָקוֹ בְּמִסְחָר וּבַד בְּבַד הַקְּפִידוֹ לְשָׁמֵר אֶת דָּרָךְ ה' בְּכָל מְאוּדָם וּלְחַנּוּךְ אֶת צְאֲצְאֵיהֶם בְּדַרְכּוֹ שֶׁל רַבָּם, רַבִּי שְׁמִשׁוֹן רַפְּאֵל הִירֵשׁ זצ"ל, יָדַע ר' מֹשֶׁה עַד כַּמָּה חֲשׁוּבָה שְׁמִירַת כָּל מְנַהֵג עַד קוֹצוֹ שֶׁל יו"ד.

הוּא יָדַע הֵיטֵב עַד כַּמָּה רַבִּים הֵם הַנְּסִיּוֹנוֹת שֶׁבָּהֶם עָלוּל בְּנוֹ לְהַתְקַל בְּמַהְלָךְ עִסְוִקוֹ, וְהָאֲמִין כִּי הַדָּרָךְ הַיְחִידָה שֶׁתַּסִּיעַ לוֹ לְעָמַד אִיתָן בְּיָהוּדוֹתוֹ הִיא לֹא לְזוֹ כְּמִלּוֹא נִימָה מְדַרְךְ הַתּוֹרָה וּמְסֻרָת יִשְׂרָאֵל, וְהִנֵּה הַגִּיעַ אוֹתוֹ רַגַע שְׁבוֹ עֲמָדָה דָּרְכוֹ לְמִכְחוֹ.

ר' מֹשֶׁה יָדַע מָה עָלָיו לְעַשׂוֹת וְהוּא לֹא חָשַׁב פַּעַמִּים: הוּא נָטַל אֶת הַטְּלִית, וּמְבִלִי לְחוּס עַל גִּילוֹ וְעַל עִסְוִקוֹ הַרְבִּים, מֵהָר לְאַרְגָּן לְעֲצָמוֹ מִזְוָדָה. בְּיַנְתִּים בְּקִשׁ מַעוֹזָרוֹ לְבַדֵּק מְתִי יוֹצֵאת הַרְכַּבַת הַקְּרוּבָה לְכוּוֹן הָעִיר שְׂאֵלֶיהָ נִסַּע שְׁמֵעוֹן.

בְּתוֹךְ זְמַן קִצֵּר כְּכֹר עֲמָדוֹ רַגְלָיו שֶׁל ר' מֹשֶׁה בְּתַחֲנַת הַרְכַּבַת. לְפָנָיו עֲמָדוֹ שְׁעוֹת רַבּוֹת שֶׁל נְסִיעָה, אוּלָם הוּא לֹא הִתְחַרַּט לְרַגַע, לֹא עַל הַמְּאָמֵץ הָרֵב הַפְּרוּךְ בְּנִסְיָה וְגַם לֹא עַל הַעֲסוּקִים הַרְבִּים שֶׁנָּחַ; הוּא רָאָה לְנַגֵּד עֵינָיו אֶת עֵתִידָם שֶׁל בְּנוֹ וְשֶׁל כָּל צְאֲצְאֵי אַחֲרָיו, וְזֶהוּ הַדְּבָר שֶׁנָּתַן לוֹ אֶת הַדְּלָק' לְעַשׂוֹת אֶת הַמַּעֲשֵׂה שְׁעֵשֶׂה.

כְּעֶשֶׂר שְׁעוֹת לְאַחַר מִכֵּן הִפְתַּעְנוּ כָּל מִתְכַּנְּסֵי הַיְעִידָה כְּשֶׁר מֹשֶׁה, הַסּוֹחֵר הַגְּדוֹל, הוֹפִיעַ בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ בְּפִתַח אוּלָם הַכְּנוּסִים. הַמְּשַׁתְּפִים קָמוּ לְכַבּוּדוֹ וּבְרַכּוּהוּ לְשִׁלוּם, אוּלָם ר' מֹשֶׁה הַתְּעַלֵּם מִכָּלָם. הוּא הִתְנַצַּל

"תְּנַחַח דְּעַתְדָךְ", הִרְגִיעַ הָאָב הַמְּסוּר אֶת בְּנוֹ, כְּשִׁחֲיִיד עַל שְׁפָתָיו, "בְּרוּךְ ה', כֵּלָם בְּרִיאִים וְקִיָּמִים, וְהַעֲסָקִים בְּמִצְבַּ מְצִיָּו". "אִז לְמָה הִגַּעְתָּ עַד לְכָאן?" תָּהָה הַבֵּן בְּחֶסֶר הַבְּנָה, וְהָאָב בְּתִגּוּבָה הוֹצִיא נִרְתִיק קְטִיפָה מִתִּיקוֹ. "הִגַּעְתָּ לְכָאן בְּשִׁבִיל לְהִבִּיא לָךְ אֶת זֶה!" אָמַר וְהִצְבִיעַ עַל הַטְּלִית שֶׁבְּיָדוֹ.

רכבת מהירה בגרמניה

מְסַבִּיב, דוֹקָא עֲמָדָה מְזַפְּלֶת וּמְסַדֶּרֶת עַל הַמְדָּר.

שְׁעָה קִלְהָ קָדָם לְכֹן קָבַל ר' מֹשֶׁה טְלִגְרָמָה דְּחוּפָה וְכֵה נִקְרָא לְנִסַּע בְּדַחֲפוֹת לְוַעֲיָה כְּלִפְלִית שֶׁהַתְּקִימָה בְּעִיר רְחוֹקָה, וְהִיָּתָה אֲמוּרָה לְהַתְקַבֵּל בַּה בְּזָמַן הַקְּרוֹב הַחֻלְטָה שֶׁהִיָּתָה לָהּ חֲשִׁיבוֹת מְכַרְעַת לְעִתִיד עֲסָקִיו.

בְּגִילוֹ הַמִּתְקַדָּם לֹא הִיָּה בְּנוֹי ר' מֹשֶׁה לְנִסְיָה חֲפָחוֹת שְׂפָאֵלוֹ, וְשְׁמֵעוֹן בְּנוֹ הַתְּנַדֵּב לְנִסַּע בְּמִקְוָמוֹ. הוּא נִחְפָּז לְצֵאת בְּרַכַּבַת הָרִאשׁוֹנָה לְכוּוֹן אוֹתָהּ עִיר רְחוֹקָה. לְפָנָיו עֲמָדוֹ שְׁעוֹת רַבּוֹת שֶׁל נְסִיעָה, וְאַלְמָלָה הִיָּה יוֹצֵא מִיָּד, לֹא

הפסקה בדברים שבקדשה לעניית אמן

הפסקה בפסוק 'ה' מלך

בשעה שאומר 'ה' מלך, ה' מלך, ה' מלך לעולם ועד', לא יפסיק כלל לעניית אמן 1. ואולם יש מי שסובר שאין להפסיק אלא בין ה' מלך או למלך, אבל בין ה' מלך לה' מלך - אפשר להפסיק 2.

כתב הרב איש חי (פרשת ויגש אות יא) שיש להסמיך את אמירת הפסוק האחרון ב'יהי כבוד' ל'אשרי' ולא להפסיק ביניהם, לפיכך העומד לפני אמירת הפסוק האחרון ב'יהי כבוד' ורואה שאדם מתחיל לברך או לומר קדיש, יעצר ויענה אמן, ואחרי כן יסמיך אמירת פסוק זה לאמירת 'אשרי'. ואולם אם גזמנה לו עניית אמן אחרי פסוקים את הפסוק האחרון ב'יהי כבוד', מתר לו להפסיק ולענות, אלא שאחר ענייתו יאמר טוב את שלשת הפסוקים האחרונים ב'יהי כבוד' ויסמיכם לאמירת אשרי [וראה בספרו 'עוד יוסף חי' פרשת ויגש אות ח, שהוסיף שאם הפסיק בין 'יהי כבוד' ל'אשרי' בעניית אמן או שאר דברים שבקדשה, עדיף שיחזר ויאמר מתחלת 'יהי כבוד'. יסוד ענין הסמכת 'יהי כבוד' ל'אשרי' הנו מהאר"י הק', וכפי שהביא בשערי תשובה' נא ד].

היאך אמרו שאסור להפסיק פסוק זה, והרי בשירת הים אמרו ישראל (שמות טו יח) 'ה' מלך לעולם ועד' שהוא רק חלק מפסוק זה, ועיי"ש מה שבאר. אמנם בפשטות ההקפדה האמורה כאן היא רק שלא להפסיק בעת שאומרים פסוק מחדש זה במלואו - על כל שלשת חלקיו, ואולם אין הקפדה שלא לומר מלכתחלה רק חלק ממנו.

2. 'כף החיים' (שם טו), שכן אם מפסיק בין ה' מלך' משתבשת משמעות הכתוב, ונחשב כמי שמוציא שם שמים לבטלה. והוסיף ה'כף החיים' (שם) שבכל מקום שמזכירים שם שמים, יש להקפיד שלא להפסיק בין הזכרת ה' לתבה שלפניה או אחריה, אם על ידי כף משתבשת משמעות הכתוב, כדי שלא יחשב כמוציא שם שמים לבטלה.

1. 'משנה ברורה' (נא יב) בשם האליה רבה (שם ד), וכפי שנספק שאין להפסיק בין 'ה' אלתיכם' ל'אמת' (ראה שלח ערוך או"ח סו ה). כתב בספר קצות השלחן ש'לנוסח ספרד שאומרים פסוק זה גם קדם 'ברוך שאמר', אין להקפיד שלא להפסיק אלא בעת אמירתו ב'יהי כבוד'. ואולם באמירת 'ה' מלך' לפני 'ברוך שאמר', מתר לענות אמן אפילו באמצע הפסוק, וכפי שבפיוט 'אדירי אימה' הנאמר בשחרית של ראש השנה, מפסיקים פסוק זה במלות הפיוט. וראה 'נוטרי אמן' (ח"ב פרק כ הערה כה) מה שתכתב בענין זה. פסוק זה אינו מופיע כצורתו בתנ"ך, אלא הוא מלקט משלושה פסוקים (תהלים י טז; שם צו י; שמות טו יח). ומקורו בפרקי היכלות (ס"ג) ובזהר הק' (רעיא מהימנא פתס רכג א). הגר"י קמניצקי (אמת ליעקב או"ח שם) הקשה

תענה אמונים

פנינים על מצות התפלה

הודו

לישראל די בקריאת שם ה'

"הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו" כ'אשר נפטר רבי אברהם אבלי, אב"ד וילנא, הספידו רבי יצחק מוולוז'ין, וכך אמר: "הודו לה' קראו בשמו" - לעם ישראל שיודע ומכיר בגדלות ה' ובהיותו בורא ומנהיג לכל הברואים, די שיקראו באזניו את שם ה' כדי שיתעוררו וידו לו. ואולם על אמות העולם נאמר 'הודיעו בעמים עלילותיו', שמתוך שמחם אטום ועיניהם טחו מראות את גדלות הבורא, צריך ללמדם ולהודיעם על עלילות ה' וגבורותיו, שכן רק מתוך כך יתעורר לבם להודות לו. "כך הוא גם לגבי הנפטר שלפנינו", סי' רבי יצחק, "יש נפטרים שכדי לעורר את הצבור לחוש בחסרונם צריך המספיד להרבות ולהפליג בספור פעולותיהם ומעשיהם הטובים. אולם בנוגע לרבי אברהם אבלי, הלא כל ישראל הכירו בגדלותו העצומה! לכן די בכך שנועק יחד: 'רבי אברהם אבלי איננו! כדי שדמעות של צער ישטפו את עינינו' (פה קדוש' תהלים קה).

לקרא בשם ה'

"הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו" יש להבין את פשר המלים: "קראו בשמו", וכי מהי קריאת שם ה' האמורה כאן? האבן עזרא (תהלים קה א) מבאר שהפתיח "קראו בשמו" הוא הוראה להקריא שם ה' בפני כל באי עולם, כלומר "להורות להם דרך ה'". וכפי שדרשו חכמים (סוטה יא) את הכתוב (בראשית כא לג): "ויקרא שם בשם ה' - אל תקרא ויקרא אלא ויקריא", שלאחר שאכלו אורחיו של אברהם על שלחנו בקשו לברכו ולהודות לו, "אמר להם: וכי משלי אכלתם? משל אלקי עולם אכלתם! הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם". בפרוש 'שיח יצחק' לרבי יצחק מאלצאן (סדור 'אשי ישראל') מבאר (על פי פרוש הגר"א, דברי הימים א' טז ח): "הודו לה'" על כל הטובות שעשה עמכם, "קראו בשמו" - קראו על כל אשר לכם את שם ה', כלומר שתפירו בכך שכל מה שיש לכם הוא מידו ושליו, ולא תתלו בכחכם ועצם ידכם. וכפי שנאמר על אברהם אבינו (בראשית יג ד): "ויקרא שם בשם ה'", שפרושו שאברהם הכיר שלה' הארץ ומלואה וקרא שם ה' על הכל. וכן אמרו חכמים (שם) שאמר לאוכלי שלחנו: "וכי משלי אכלתם? משל אלקי עולם אכלתם". ומסיים הש"ת יצחק שבאמירת פסוק זה בכונה מקום המתפלל את הצווי (דברים ח יח): "וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל". עוד פרש האלשיך הק' (תהלים קה א) שהקצת "הודו לה' קראו בשמו" הנאמרת בתחלת התפלה, באה ללמד את האדם שעליו להודות לה' על שיש לו הזכות לקרא את שם ה', להללו ולשבחו - "הודו לה'" על הזכות של "קראו בשמו".

מאה ברכות בכל יום

רבי יעקב אבוחצירה, מפרש שבאמרו "הודו לה' קראו בשמו", קורא לנו דוד המלך להקפיד להודות לה' ולהזכיר שמו באמירת מאה ברכות מדי יום. רמז לכונה זו דורש רבי יעקב אבוחצירה מכך שהגימטריה של הכתוב: "הודו לה' קראו בשמו" היא פגימטריה של המלים: "מאה ברכות ביום" (שערי תשובה אפן כא).

הברכה שהברכה

רצח, ודרכם אל הכספת היתה סלולה, אלמלא המלאכים שהופיעו משמים והגנו עלינו, ואסביר:

דקה לפני כן זוגתי שתחי' מזגה לעצמה כוס מים קרים, ויתר בני המשפחה התאספו סביבה כמנהגם כדי לענות אחריה אמן. כששני השודדים נכנסו, כוס המים פמטט נשמטה מידיה הרועדות, אולם בהחלטה של רגע היא החליטה להתעלם מהם ולומר את הברכה בקול גדול.

הרב יכול רק לדמון כיצד נשמעת ברכה הנאמרת במצב שכזה, וכמוה היתה האמן - היא נזעקה מפי הילדים כמו שמעולם לא נזעקה מפייהם.

אין לי כל דרך להסביר מדוע, וגם אין לי את מי לשאל, כי באפן מפתיע ובלתי יאמן, למשמע זעקת האמן השודדים פשוט סבו על עקבותיהם ונמלטו מהמקום.

אין לי, כאמור, כל דרך להסביר את הנס, אולי לכבוד הרב תהיה דרך לעשות זאת, סים האיש את ספורו והשתתק.

הרב גרינולד שם לב כי בינתיים התקבצה סביבו חבורה לא קטנה. היה מן המתבקש שהוא יגיב, וכחארה משמים הוא נזכר ברמז שהביא האור החיים הקדוש מן הכתוב (במדבר כו ח): "ומאה מקם רבבה ירדפו" - מאה הברכות שאתם מברכים מדי יום, ירדפו ויכניעו את רבבת המזיקים המקיפים את האדם תמיד, וכדברי הרוקח (סי' שכ) שמצות מאה ברכות נועדה להציל את ישראל ממאה קללות האמורות בתורה.

"אם כך גדול הוא כחה של ברכה", חתם הרב גרינולד, "על אחת כמה וכמה גדול כחה של אמן, שהרי גדול העונה יותר מן המברך".

היה זה באחד ממסעות החזק שערו מזכה הרבים הנודע, רבי מאיר מיכאל גרינולד שליט"א, בקהלות הקדש בארגנטינה. הרב נכנס לדבר לפני קהל גדול בבית כנסת מרפזי, ועם סיום הדרשה הבחין מזוית עיניו ביהודי בעל מראה מכבד הממתין לו בקצף רוח, ומחר להתפנות אליו. בפיו של אותו יהודי היה ספור מזהים על ישועה שזכה לה בזכות ההקפדה על ענית אמן. הרב גרינולד רגיל מפעם לפעם לשמע ספורי ישועות, אולם ספורו של האיש שלפניו עלה על כל דמיון.

"לפני כשנתיים הרב היה כאן והפליא לדרש בחשיבות ההקפדה על אמירת ברכות וענית אמן פהלכה", הזכיר האיש לרב גרינולד והמשיך: "אני ובני ביתי יצאנו מהדרשה בהחלטה נחושה להתחזק באמירת הברכות וענית אמן.

לא אגזים אם אמר שהבית שלנו השתנה מאז. אורית החלין ששורה בו תמיד, פנתה את מקומה לאוריה של קדשה ויראת שמים. הילדים התחזקו גם הם, והדבר השפיע אף על השגיהם הלמודיים.

לפרנסתי אני עוסק במסחר באבני חן, וכיון שהשכונה שבה אנו דרים מקפת בשכונות פשע, אין לנו בררה אלא להתבצר, פשוטו כמשמעו. ביתנו מקף חומה גבוהה, מרשת במצלמות ומחבר ברציפות למוקד חרום.

אלא שאם ה' לא ישמר עיר, כל ההגנות שבנינו לא יעמדו בפני אותם שני שודדים מתחכמים ונחושטים, שלפני כשבועיים הצליחו להערים על מערכות האבטחה ולפרץ פנימה, בדיוק באותה שעה שבני משפחתי סעדו יחדו את ארוחת הערב.

כששני הברנשים רעולי הפנים התפרצו למטבח, נשימתם של בני משפחתי קפאה. הם היו חמושים במגון כלי נשק, חדורי חמת

שערי גן עדן

ענית אמן במשנת בעל ההלוא

הדרך למטרה קודמת למטרה

כך כותב המהרש"ם מברעז'אן:

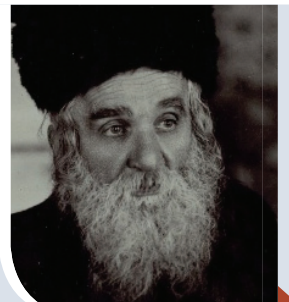
אף שענית אמן נגרמת רק על ידי הברכה שנואמרת לפניה, מפל מקום אמרו חכמים (ברכות נג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך", לפי שענית אמן היא המטרה, והברכה היא הדרך להגיע למטרה. והרי כך היא דרכו של עולם, שהדרך להשגת המטרה קודמת בזמן להשגת המטרה עצמה. כדגמת הבונה לעצמו בית, שתהליך הבניה הארוך קודם למטרה - המגורים בבית.

לרעיון זה אף כון רבי נהוראי כשקרא על מאמר זה: "השמים כן הוא!" חכמים אמרו (חגיגה יב א) שבעת בריאת העולם קדמה בריאת הארץ לבריאת השמים, זאת משום שהשמים הם התכלית, והארץ רק נועדה להגיע אליהם, כנאמר במשנה (אבות ד טו): "העולם הזה דומה לפרוזה דור בפני העולם הבא; התקן עצמו בפרוזה דור כדי שתכנס לטרקלין". מעתה, כפי שבבריות העולם נבראה הארץ לפני השמים, משום שהם התכלית, כך גם אמן הגדולה מן הברכה, נאמרת לאחר הברכה, לפי שהיא התכלית.

תכלת מרדכי בראשית

המהרש"ם מברעז'אן

ט"ז בשבט תרע"א

המהרש"ם מברעז'אן

רבי שלום מרדכי נולד לאביו רבי משה הכהן שבדרון בשנת תקצ"ה. כבר משחר ילדותו הצטיין בכשרונותיו העלויים ובהתמדתו העצומה. בצעירותו למד תורה מפי רבי יואל אשכנזי רבה של זלאטשוב.

לאחר נשואיו סרב להנות מכותרה של תורה ועסק במסחר לפרנסתו. אך לאחר שהפסיד את כל רכושו, נאלץ לטל משרת רבנות. משנת תרכ"ז כהן ברבנות בעירות שונות, ובשנת תר"מ נבחר לכהן פאר כאב"ד ברעז'אן, בה אף הקים ישיבה שבראשותה עמד.

שמו נשא לתהלה כאחד מגדולי פוסקי דורו, ומכל קצו תבל פנו אליו להכריע בשאלות הלכתיות מרכבות. כח התמדתו היה ללא גבול, ותמיד על כך הכתבת שנמצאה על ספר 'ארבעה טורים' שהיה בחזקתו: "היום סימתי בעזה" את הטור והמפרשים בפעם המאה ואחת".

נפטר בט"ז בשבט תרע"א בברעז'אן ונטמן בבית הקברות היהודי בעיר. מספריו: שו"ת מהרש"ם, המכיל יותר מאלפים ושלוש מאות תשובות בתשעה פרקים; דעת תורה הגהות ובאורים על שו"ע או"ח וי"ד; תכלת מרדכי על התורה.

דיבורים טובים

שבועון הילדים של 'משמרת השלום'

הנושא:

חֲזָקִים וּמְתַנַּתִּקִים

מס' 14

פר' בא
תשפ"ד

לְבָרַח מֵהָרִיחַ

מאיפה הריח הזה?

שעת ערב. תנחום חזר מן השוק אל ביתו הקטן. הוא נכנס הביתה ומיד התחיל לחפש סביבו במצוקה. הריח... הריח... מה זה הריח הזה? האמת, הוא הרגיש את זה עוד בדרך, לפני שנכנס הביתה. אבל הריח נכנס יחד אתו!

תנחום הרגיש ריח ממש לא נעים. הוא החל לבדק בכל החבילות שלו: מה הבאתי אתי בטעות? אולי

שכחתי באחד הכיסים תפוח והוא התקלקל? אך מאומה! תנחום לא הצליח למצוא את המקור לריח, שלא עזב אותו עד שהלך לישון.

למחרת בערב, שוב חזר תנחום הביתה מן השוק. והפעם, כל הדרך לזה אותו ריח טוב, ריח מיוחד. אולי התחילו לפרח כאן פרחים חדשים בשדות? החשך לא נתן לו לראות. כשנכנס הביתה, הפתע לגלות, שהריח הטוב נכנס יחד אתו! איזה ריח מתוק... איזה

להזכיר לחבר שטעה ונכשל בלשונו, לחזור מהר לדבר רק דבורים טובים. זוכר?
אבל לפעמים המצב הוא שונה...

לפעמים, אתה מוצא את עצמך תקוע בין כמה חברים, כשמיש בלי ששמת לב, השיחה ביניהם התחממה... התחממה... התבלבלה... התגלשה ל - לשון הרע!

כלם מדברים. כל אחד מוסיף את דעתו, עוד ספור, עוד בדיחה ועוד לעג על יהודי.

אתה יושב ביניהם ויכול לחשב לעצמך: זה לא קשור אלי. אני שותק. אני לא באמת חלק מהם. אבל - לא! ה'חפץ חיים' אומר שזה ממש אסור! אסור לשבת עם מדברי לשון הרע ולשמע...

ולא רק שזה אסור. בשמים כלם נחשבים לחבורה אחת שלמה... גם מי ששיתק.

מה עושים?

להעיר להם בעדינות, כמו שלמדנו? להזכיר להם 'דבורים טובים'? - אי אי אי... אתה מכיר אותם. אלו ילדים שלא מתיחסים להערות... אתה כמעט בטוח שזה לא יעזר, וחושש שהם רק יצעקו יותר, ויוסיפו יותר לשון הרע, כדי להוכיח שהם צודקים.

הם נסערים... הם מרתקים... שקועים! ואתה, ילד אחד בסך הכל, עומד ביניהם וחושב: איך אני עוצר את האסון שמתרחש כאן? אי אפשר אפילו לנסות להתחיל לדבר אתם על משהו אחר, על המבחן המתקרב, או על השלג הצפוי בשבוע הבא...

הגיע הרגע.

כשאתה קולט שאתה נמצא במקום

ריח גן עדן... 'ממה זה מגיע?' תהה תנחום. הוא פתח את הכיסים, הסתכל בכל החבילות - אין כלום! ואז לפתע הבין הכל.

'אתמול נכנסתי לחנות של מעבד העורות, שלוקח עור של בהמה ומעבד אותה לקלף! נזכר תנחום. 'עורות בהמה היו מתוחים בכל פנה, והריח - ממש נורא! רק רציתי להסתכל על עבודתו המעניינת, ולראות אם הגיעו עורות חדשים...'

'והיום... היום הצצתי לחנות הבשמים, מלאת הצמחים והניחוחות... רציתי לקנות קפסת טבק קטנה לכבוד שבת קדש, ואולי גם ענפי הדסים רעננים. אבל... הרי בסוף לא קניתי כלום!'

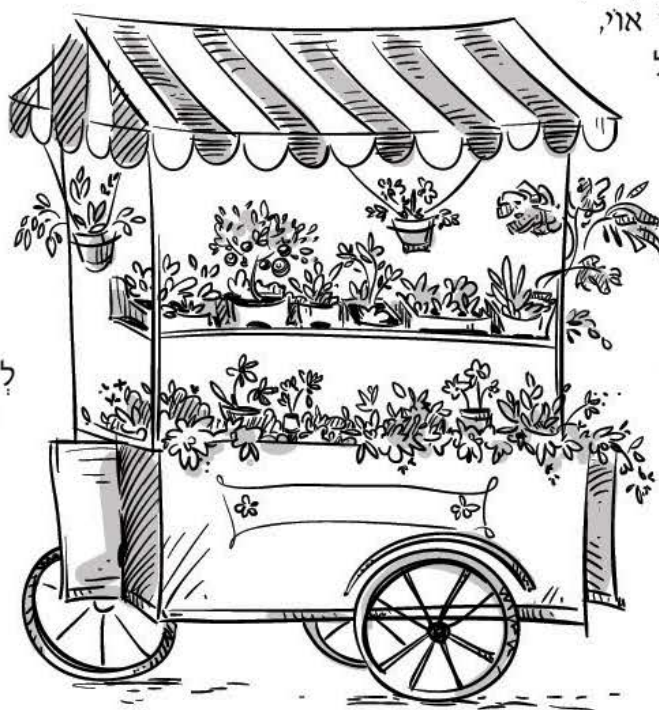
ככה זה: מי שנמצא במקום מלא בריח לא טוב, הריח נדבק בו. ומי שנמצא במקום טוב, הריח הטוב נדבק בו והולך איתו לכל מקום...

לא רוצה להיות חלק מהם!

לפני שרבי אליעזר נפטר, אמר לבנו: "בני, אל תשב בחבורות האומרים גנאי מחבריהם, כי כשהדברים עולים למעלה בספר נכתבין, וכל העומדים שם נכתבין בשם חבורת רשע".

כל מי שנמצא בתוך חבורה שמדברים לשון הרע - אוי, איזה ריח נורא! ריח של דבורים אסורים! - גם אם הוא שיתק ולא אמר מלה, ואפילו אם החליט שאינו מאמין לאף מלה, הדבורים האסורים נדבקים גם בו. בשמים נרשמת כל החבורה הזאת ביחד: 'חבורת רשע'.

בשבוע שיעבר התחזקנו בהחלטה משתפת ואמיצה: 'הזכרת? הצלת!...'

מאיר, "עטרת אסתר", ירושלים < מכונית שלט
הקראתם
מתוך השבועון
בשולחן השבת?
 ספרו לנו בקו חברים
072-337-2212
 שלוחה 35,
 ואולי תזכו גם אתם
 בשיי יוקרתי

שב במקום וציר
 דגמה יפה ומשקעת
 על דף משבצות
 חשבון.

או גש לחבר אחר
 ושאל אותו אם רוצה לשון
 את החומר למבחן.

לא משנה מה בסוף עשית... העקר - משטח
 האש התרחקת. זה מעשה אדיר!

רגע!

החברים דברו לשון הרע, אז התרחקתי.
כשיפסיקו אני רוצה לחזור, עד ל'לשון הרע'
הבא... כדאי? או שאחפש לי חברים אחרים?

על זה נדבר בשבוע הבא...

בינתים תחשב על מה שקראת!

שבת שלום - משלם.

בעייתי, זהו הרגע שצריך לקום ולעשות מעשה!
 פשוט לקום ולעזוב. לחפש מקום אחר, עד
 שירגעו העיניים.

'פשוט לקום'... זה לא כל כך פשוט, נכון? אז קח
 לך עצה שנתן לי שלוימי, ילד חכם מביתר עלית.
 עצה שמתאימה לכל אחד (ולא רק ללשון הרע).

הוא אומר ככה: כשאתה צריך להפסיק משהו,
 וזה קשה, תתחיל מיד לעשות משהו אחר!

אז אם גם אתה מרגיש שלעזוב קבוצת חברים
 ולעמד בודד בצד, לא הולך להיות נעים במיוחד -
 קח את העצה הזאת: פשוט תתחיל לעשות משהו
 אחר.

תפס איזה חבר ולך להסתכל אתו על התקדמות
 החפירות באתר הבניה הנשקף מן החצר.

לך לבקר את אחיך הקטן או בן הדוד, שלומד
 באגף של כתות הגן.

ש"ת משולם

הלכה לשלחן השבת

במה דומה
 המדבר
 לשון הרע -
 לרוכל?
?

המדבר
 לשון הרע דומה
 לרוכל: כשם שהרוכל
 הולך ממקום למקום
 למכור מרכלתו, כך ה'הולך'
 רכיל' הולך מאיש לאיש
 ומספר דברי גנאי.
!

מחסומים

עצור, עבודות בדרך! כאן מתקנים את... עצמנו!

משולם
ספרי
טובה
אורי
אהרו
לשון הרע
פתוי היצר
זיקוק
צייטה

למוד ההלכה

ראית טוב

זכירת השקר

אחדות

לשון הרע

פתוי היצר

כעס

פזיזות

אילו שמיות! מי הרשה להם להתעסק בביוב?

שומעתי את המבגרים אומרים שצריך לפתח את המבטחה הזו, מפה מתחילות כל הסתימות.

גם בקומה שלכם הבירוס נסתמים כל הזמן?

כן...

אוי! מתחיל לעלות מבאן בייוב! זה לא נסגר!

הנה עוד רגע... זה נפתח!!!

איזה תענוג... ממש מזכיר לי לשון הרע... בצ' לבלוה, 'אקשו'...

מחבורת לשון הרע תרחקו מי שנשאר - נדבק.

למה זה מבלבל אותי? מה עשיתי? אני רק הייתי אתם!

רוצים לשמע יותר על משלם וחבריו, ועל חילי היצר הרע המסכנים? **הפנוסו לקו חברים 072-337-2212 שְלוּחָה 32**

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

מפת בכורות - בלילה, מלאך המות - ביום

במפת בכורות נאמר: "ולכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשנו" (שמות יא, ז), ומרת הגמרא (בבא קמא ס ע"ב): "כלבים בוכים - מלאך המות בא לעיר כלבים משחקים - אליהו הנביא בא לעיר". נשאלת השאלה, הרי על אותו הלילה נאמר: "ועברתי בארץ מצרים - אני ולא מלאך", ואם הקב"ה פעל לבדו במפת בכורות, כיצד הגיע לשם מלאך המות, שהרי נאמר "ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגח" (שמות יב, כט)?

כותב רבי חיים קניבסקי (סדור תפילה למשה): מדוע בברכת קריאת שמע של שחרית אין אומרים "המכה בעברתו כל בכורי מצרים", כפי שאומרים בתפלת ערבית?

מובא בתחלת מסכת שמחות: "אף על פי שהכה אותם מפת מות מחצי הלילה, היתה נפשם מפפרת בהם עד הבקרה משל הדיוש אומר: נתת פת לנער, הודע את אמו. אף הקב"ה אמר: אודיע לבני המיתה המששתקת הזאת ששונאיהם היאך מתים בה, אלא תשמר נפשותם עד הבקור כדי שיראו בני בשונאיהם".

אם כן, המכה היתה בלילה והמיתה ביום, על כן אומרים רק בלילה: "המכה בעברתו כל בכורי מצרים", אף לא ביום. ולפי זה מבאר הענין, שאכן הקב"ה הוא שהכה את המכה על בכורי מצרים, ואחר כך הגיע מלאך המות ונטל אותם עמו.

בשבת הראשונה לאחר ארוסי נסעתי להתארח בבית חמי וחמתי בתל אביב. בלילה לא יכלתי להרדם, מפעם לפעם עלו מהרחוב רעשים של כלי רכב. כשבבני ברק שומעים קולות של כלי רכב בשבת, יודעים שזה אמבולנס המוביל יולדת. חשבתי בלבי: "בן פרת יוסף, כמה יולדות יש כאן בלילה אחדו!"

אך לא רק רעשי המכוניות הפריעו לשנה. מכל בית נשמעו נביחות של כלבים...

בבקר הלכתי עם חמי לבית הכנסת, הוא שאל אותי: "נו, איך ישנת בלילה?"

אמרתי לו: "נראה לי שבמוצאי שבת יודיעו על לדות רבות, ולהבדיל, ידעו על הליות רבות!"

הוא לא ירד לסוף דעתי. "מדוע שתהיינה לדות רבות?" הוא תמה. השבתי: "כל כמה רעשים שמעתי אמבולנס מוביל יולדת... אמן הרעש הפרע לישן, אבל לפחות ירבו שמחות בישראל..."

הוא צנן את התלהבותי ואמר: "לצערך, אלו אינם אמבולנסים אלא כלי רכב של מחללי שבת". ואז הוסיף ושאל: "ומדוע שיהיו ליות רבות?" השבתי: "כל הלילה נבחו כלבים, והרי הגמרא אומרת: 'כלבים בוכים - מלאך המות בא לעיר'".

אמר לי חמי: "לא הליות... מלאך המות פשוט קבע את מגוריו במקום הזה - והכלבים כאן כבר רגילים אליו..."

מקשה "תוספות השלם": ענינו הראות ששש בני אדם הולכים לתם ברחוב אין הכלב חורץ לשונו, ורק כשמתגרים בו - הוא נובח, אם כן מה הרבותא ש"ולכל בני ישראל לא יחרץ קלב לשנו"?

ומתיר, שהחידוש הוא ממה שנאמר בהמשך (יב, יא): "וככה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומסלכם בידכם", ולעולם כשכלבים רואים אדם ומקלו בידו - נובחים.

אך נשאלת השאלה, הרי הכלבים היו אצל המצרים, ואלו

היהודים אכלו את קרבן הפסח בביתם, ואיך ידעו הכלבים שהיהודים מחזיקים בידיהם מקלות? התשובה היא, שגם ליהודים היו כלבים. הכלבים הללו ראו את המקלות בידי היהודים, ובכל זאת לא חרצו לשונם.

ואם תתמה, האמנם גם ליהודים היו כלבים? התשובה היא: אכן כן! ומדרש מפרש הוא. על הפסוק (שמות יד, ל): "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים", אומר המדרש (ילקוט שמעוני רמז רמ): "מה היו עושים? היה כל אחד ואחד מישראל נוטל את כלבו, והולך ונותן את רגלו על צוארו של מצרי, והיה אומר לכלבו: אכל מן היד הזו שנסתעבדה בי".

(רבי ברוך רוזנבלום שליט"א - הגדת נעימות יאמרו)

כחם של חכמי התורה

החדש הזה לכם ראש חדשים (יב, א)

חז"ל (ראש השנה כה ע"א) דרשו על הפסוק (ויקרא כג, ב): "מועדי ה' אשר תקראו אתם": "אתם - אפלו שוגגים, אתם - אפלו מזידים, אתם - אפלו מטעים". גם אם בית הדין יודע בודאות שראש חדש מחה ואומרים שראש חדש היום - שומעים בקולם וראש חדש נקבע להיום! חז"ל מלמדים אותנו אודות החובה לצית באפן מחלט לחכמי התורה. מה שהרב פסק - את זה אתה עושה, גם אם אינך מבין! התורה אומרת (דברים י, יא): "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל", ודרשו חז"ל: "אפלו מראים על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין - שמע להם, ולא תסור מן הדבר אשר יגידו לך".

במלחמת יום פפור נשפך דם ישראל כמים, רח"ל. למעלה מאלפים וחמש מאות הרוגים. הדבר גרם לרובי נשים עגונות שלא היה מידע אודות מה שקרה לבעליהן. הרב אלישיב זצ"ל הורה לרב הראשי הצבאי באזור ירושלים, הרב שרמן, ללכת תמיד בלוי שני דגנים, שאחד מהם ספרא דדינא, כדי שכל אימת שיוכלו לגבות עדות אודות גורלו של מאן דהו, כגון חילים שחזרו מהשטח, וספרו מה קרה שם - יקבלו אותה ויעלו אותה על גבי הכתב. כך יהיה נתן להציל נשים מעגינותן. גם הצבא הקים בית דין מיוחד לעגונות, שכלל גם את הרבנים הראשיים הצבאיים. הסכום היה שהצבא לא יוציא שום קביעה בטרם יאשר אותה בית הדין. בתחלת המלחמה עלה חשש לחייהם של שלשים ושנים חילים ששהו במצב קנטרה בצפון מזרח מצרים. שלשת הדינים הודרו לקבל עדיות מחילים, מי חי, מי מת, מי נעדה, כמו כן קבלו רשימות של שבויים מהצלב האדם. בסופו של דבר נותרה חסר ונדאות אודות חיל אחו, דב הלפרין, שלא ידעו מה עלה בגורלו.

הרב שרמן נפגש עם מפקד מצב קנטרה שספר, ואני מצטט את לשונו: "כשהתחילה המלחמה קבלתי הוראה מהצבא לסגת מן המצב ולחבר לכחות השריון שהיו ממקומים כחמשה-עשר קילומטר מן המצב. אספתי את כל החילים שנשארו בחיים לאחר המתקפה, וכשיירד הלילה התחלנו להתפנות. כל האזור כבר היה כבוש בידי המצרים, ותוך כדי הפנוי המסירו עלינו המצרים מסח כבד של כדורים. כל החילים נשכבו על הרצפה עד שהמטר פסק. בפסק הזמן הזה החלטתי לחזור למצב קנטרה. צרפתי אלי שבועה עשר חילים.

בדרך למצב אני רואה חיל הרג שוכב על הארץ, כשכלו מנוקב בכדורים. כלומר, הוא נדאי מת. רכנתי מעליו וראיתי שההרג הוא דב הלפרין. ראיתי גם את צבע השער שהיה צבע שערו של דב הלפרין. שאל אותו הרב שרמן: "האם ברור לך שזה דב הלפרין?" השיב לו המפקד: "תשמע, זה מלחמה. תשעים אחוזי שזה היה הוא.

אך פעם אי אפשר לומר מאה אחוז. הוא היה אתי בקבוצה של התלים כשנסוגנו, וכשחזרתי לא ראיתי אותו וראיתי את הגופה, כך שברור לי שזה הוא".

במקביל, גם במשטרה הצבאית חקרו את המפקד הזה ורצו להוציא על סמך עדותו, פסק שאשתו של דב הלפרין רשאית להנשא. גם הרב עובדיה צדק להתיר, והרופא הצבאי הודיע למשפחה שהוא מת.

הרב שרמן מהר רב אלישיב וספר לו את כל המקרה לפרטי פרטים, והרב אלישיב פסק: אי אפשר להכריז עליו כהרוג ולהתיר את אשתו! הראיה, שלמרות ההפגזות הכבדות של המצרים היו כאלו שנצלו! ובאשר לעדותו של המפקד - אין לסמוך עליה בשעת מלחמה! אי אפשר להתיר. הרב שרמן מהר רב עובדיה, שכבר עסק בכתיבת ההתרה ואמר לו את פסקו של הרב אלישיב. הוא השתהה לאלתר את פסק הדין, ובקש לבדוק שוב את הדברים. בצבא לא הבינו את פשר העיכוב, אבל לא יכלו לעשות כלום, לאור העובדה שהרב עובדיה והרב אלישיב פסקו שאי אפשר להכריז עליו כהרוג.

בהסכם שביתת הנשק החזירו את השבויים בקבוצות קבוצות. הרב שרמן שלח קצין מטעמו שיבדק אולי בכל זאת דב הלפרין נמצא ביניהם. הסכמי היה אפסי. הוא לא היה ברשימת השבויים שהכין הצלב האדום. אפילו מהמשפחה שלו לא בא אף אחד לקדם את פניו...

אבל דב הלפרין היה שם!

הקצין מטעם הרב שרמן צלצל אליו בהתרגשות: "דב הלפרין חיו! הוא עומד לידו! הוא לא מבין למה אף אחד מבני משפחתו לא בא לקדם את פניו כמו יתר השבויים! הוא מספר שהוא באמת נפצע, והמצרים לקחו אותו בשבי".

הרב שרמן מהר להתקשר למשפחה ובשר להם: דב הלפרין חי, והוא בגמל התעופה. הם סרבו להאמינו! התברר שאלו שכתבו את רשימות השבויים היו צרפתים, וחלה איזושהי טעות בכתיבה. לכן לא הופיע שמו ברשימה.

כל מפקדי הצבא עמדו פעורי פה: "הרבנים שלכם מחוללי נסים", אמרו. אמר להם הרב שרמן: "זה לא נס. זה הכח שיש לחכמי התורה".

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך שמות)

שהם עתידים להתחדש כמותה

החדש הזה לכם ראש חדשים (יב, ט)

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מספר בבכי, שהוא הכיר אחד שהיה בשבי הגרמנים ימ"ש חמש שנים, משנת תרצ"ט עד תש"ה. פעם אחת אמר לו אותו אדם: "הגרמנים לקחו ממני את הכל: את המשפחה, התפילות, הפרנסה, והאנושיות, אך דבר אחד הם לא יכלו לקחת ממני, את הלבנה!"

"בכל חדש היינו יוצאים לקדש את הלבנה ואומרים: 'וללבנה אמר שתתחדש, עטרת תפארת לעמוסי בטון, שהם עתידים להתחדש כמותה'. הרי זהו פלא והפלא: יהודי מסתכל על הלבנה, ורואה שאף כשהיא נעלמת לגמרי היא שבה ומתחדשת! כך גם במצבנו הנורא ראינו במלים אלה קרן אור, ובכל חדש שאבנו מהן תקנה וחזק לחדש הבא!" בזהר הקדוש (חלק א דף לד) מובא על מלכות דוד ושלמה, שפגשם שהלבנה עולה במשך ט"ו ימים עד אמצע החדש, כך היתה עליה במשך ט"ו הדורות שעד שלמה, ואז היה מצב של "סיהרא בשלמותא" [ירח בשלמותו], ואלו לאחר מכן היתה ירידה במשך י"ד דורות עד דורו של צדקיהו, שעליו נאמר בשעת החרב: "ואת בני צדקיהו שחטו לעיני ואת עיני צדקיהו עור". בדגמת הלבנה שנעלמת לאחר כ"ט יום, ונאמר על יהודיו מלך יהודה שמלך לפניו: "כה אמר ה' כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו כי לא יצלח מזרעו איש ישב על כסא דוד ומשל עוד ביהודה" (ירמיהו כב, ל). לכלם היה ברור שמלכות בית דוד תמה ואיננה עוד, שהרי היתה על כך בנבואה מפורשת!

מה קרה לבסוף?

יהודיו הובאו לבלב, ולאחר שעמד בנסיון קשה בנסיונו של יוסף הצדיק, הוא נכלא בבית האסורים, ושם נולד זרבל שלא כדרך הטבע, וממנו התחדשה שוב מלכות דוד! ואכן רבי יעקב עמדין זצוק"ל מונה בספרו "הקשורים ליעקב" ט"ו דורות מארבל עד רבן

גמליאל, שבימיו היה שוב מצב של "סיהרא בשלמותא". אך שנדמה שהלבנה מתכסה, ונראה שלא תתגלה שוב, היא חוזרת ומתחדשת. כך גם כאשר עם ישראל עוברים נסיונות ושמדות, ונראה שאבדה כל תקנה, חלילה, יש לזכור את מלות הנצח הנאמרות בקדוש ללבו: "שהם עתידים להתחדש כמותה!"

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש שמות)

לא להחמיץ את המצוות!

ושמרתם את המצוות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורותיכם חקת עולם (יב, יא)

עומד יהודי על פי התנור עם מקל המצות בידו. במקום זה, חובה למהר! נצרכת שם מהירות מיחדת בין שהתנור פולט חם. והוא, לא ממהר אלא נעמד לעצמו בדבקות גדולה, המצות בידו, והוא צועק בתפלה, מתנדנד ומאריך ביחודים: "ל-ש-ם מ-צ-ת מצוה...". איזה לשם? איזו מצה ואיזו מצוה? עד שיחדת יחודים המצה כבר הפכה לחמץ גמור!...

הוא מה שרמוז כאן בפסוק וברש"י: "ושמרתם את המצות - רבי יאשיהו אומר: אל תהי קורא 'את המצות' אלא את המצוות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד", אין מחמיצין את המצוות. אין צורך בפעולה מיחדת בשביל להחמיץ מצוה, כי כמו שמצות מחמיצות מאליהן כך מחמיצים מצוה בשב ואל תעשה, לא שומרים אותה והמצוה בורחת. מנמנמים וחלילה מאבדים זמן קריאת שמע וכדומה.

אני אוהב לספר ספור שהיה, והלמוד מהמעשה הוא גיוואלדיג:

יהודי נסע לארצות הברית ונחת בשדה התעופה קנדי. ירד מהמטוס, המתין שתעבר מונית לקחתו למחוז חפצו. בדרך כלל נהגי המוניות הם שחורים [שלא תדעו, אבל אתם מכירים את הערבים פה? משהו כזה, הצד השונה בהם שדרכם להזיק ושמירתם עליך]. האיש עומד עם שתי מזודות וממתין, עד שעצרה מונית לידו. הוא נגש. לא ידע היטיב את השפה האנגלית, אבל עם מה שכן ידע - הצליח להסתדר. 'נשא ונתן' עם נהג המונית שנקב בתחלה במחיר מפקע. סוף סוף הגיעו לעמק השווה, לפתע אמר לו הנהג איזו קללה באנגלית וברח מהמקום, נסע ונעלם. "בריה משנה, מה הוא בורח אחרי ששפמנו? צריך עכשיו לעצור נהג שני" - חשב לעצמו.

בינתיים הוא הסתובב ובדק מה עם החבילות שלו, ו-אין חבילות! גנבו לו את המזודות. בהלה גדולה. - שתי מזודות, טלית ותפילין! האצנן שהיה לו! התחיל לרוץ לכאן ולשם. בינתיים עבר שם יהודי, בעל חסד גדול. והאורח ספר לו את צערו הרב ועל מה שקרה לו.

אמר לו היהודי האמריקני: "וכי אינך מודע לכך? זה היה מתכנן מראש, כך מתנהגים השוודים הללו. הם שולחים נהג שיעמד ויבלבל לך את המח: מחיר גבוה מחיר נמוך, בורו פארק פלטבוש, לא מבין פן מבין... וכאשר אתה עסוק אתו, מגיע מאחור גולן, נוטל את החבילות ובורח... את התפילין הוא מצא בסוף בדרך מעניינת, פלאי פלאים. בזכות שהוא מעולם לא דבר דברים בטלים עם תפילין, ואכמ"ל, אבל המזודות נגנבו. זו פגנת הכתוב: 'ושמרתם את המצות' - את המצוות. אותו התכסיס, כי ממש אותה העצה יש ליצור הרע כיצד לגנוב בערמה מהיהודי את המצוה:

יהודי מתחיל לברך ברכת המזון ואומר: "ברוך אתה ה'... מיד מגיע ה"שוארצער" [-השחור - היצר הרע] ומכניס לו לראש: "לגמרי שכחתו אתה צריך ללכת היום לאספה הדחופה!" מיד הוא חושב מה יהיה בפתח האספה, מה יאמרו בה, מה יגיד פלוני, באמצע ברכת המזון חושב ומתכנן, ולפתע מוצא את עצמו ב'ובנה ירושלים"... הוא ממשיך לחשב על האספה, עד שמסיים, ואז הוא אומר לעצמו - היכן ברכת המזון שלי? גנבו לי אותה! הגיע היצר הרע ובלבל אותי עם בורו פארק ופלטבוש, עם דולר וסנט, אספות ודרשות, ובינתיים כשאני חשבתני הוא חטף לי את הברכה.

"ושמרתם" - שימו לב, תשמרו שלא יגנבו אתכם!

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - יחי ראובן)

אור החינוך

פְּרִשְׁת בֵּא
בְּשַׁבַּט תשפ"ד
גיליון תל"ח

מאוצרו של מורנו ורבנו רבי אשר זיע"א

לאורו נלך

בחנינת משה היתה, שבכל נשימה ונשימה מימי חיינו טרח והתנגע ומסר את נפשו למצא את חסרונותיו ושפלותו, עד שזכה להיות "ותמונת ה' יביט" אשר מבשרו חזה אלוהי, פה אל פה אדבר בו, ובכל ביתי נאמן הוא. (אמרי אשר)

אור הפרשה לקח טוב מפרשת השבוע

וללמד דוקא מהצד הנגדי את הדרך הנכונה בעבודת ה'. כמו שהסבירו צדיקים, מדוע דרך רשעים צלחה? מפני שהם עושים את רשעותם באמת, ולא מתעוררת בהם אפלו מחשבה אחת טובה, וכאשר אדם עושה דבר משלם הוא מצליח. אבל אנחנו איננו עובדים את ה' באמת במאה אחוז, ובכל מצוה ודבר טוב שאנחנו עושים, מתעוררת גם מחשבה שלילית, ולכן התוצאות נראות בהתאם...
מתר לנו ללמד דוקא מהצד השלילי איך צריך להשתמש בכחות שלנו, וכמוכן להפנות אותם לפיון החיובי ולנצל אותם לתועלת.
העקשן הגדול ביותר בפרשות אלו שאנחנו קוראים בשבועות אלו, הוא כמוכן פרעה הרשע. כשעוקבים אחר תגובותיו בכל פעם שמשוה רבנו מזהיר אותו על העושים שעתידיים לבוא אליו אם לא ישחרר את עם ישראל, אפשר להשתומם מהכח האדיר שלו לעמד איתן מול כל הלחצים מבית ומחוץ, מול כל המצריים שהתחננו אליו שפבר ישחרר את עם ישראל טרם יבוא הקץ על מצרים כלה, ואל מול משה ואהרן שהראו לו אותות ומופתים והוא אטם את אזניו משמוע. וחז"ל אף מספרים, כי לפני מפת בכורות הגיעו הבכורים לבקש מפרעה לשחרר את העם, שכן ידעו שהם עומדים למוות, אף פרעה עמד בעקשנותו העזה וסרב לבקשה. ואף כאשר שמע שהבכורים הרגו את אבותיהם, כפי שנגאמר "למפה מצרים בבכוריהם", ואמרו חז"ל כי ששים רבוא אבות נהרגו בידי בניהם הבכורים, המשיך פרעה להתעקש על שלו, ואף הלך לישון בליל מפת בכורות בלי שום לחץ ופחד. וגם לאחר שכבר שלח את עם ישראל בעל פרוח, לא עבר זמן רב ופרעה כבר מתחרט ואומר: "מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו", עקשנות עד הסוף! מבהיל ומרעיש.

כזו עקשנות אנחנו צריכים לרכש בעבודת ה', עקשנות חיובית של עמידה מול כל השפעה שלילית, יחד עם הכנעה ותימיונות בקבלת דרכי הנהגת ה' יתברך.
כפי שדרשו חז"ל על הפסוק "שובי שובי השולמית", שאמות העולם מנסות להחליש את האמונה של עם ישראל בה, ומקנטרים אותם בדבורים: "עד מתי אתם מתים על אלקיכם ומשלים לזו? ועד מתי אתם נהרגים עליו? ועד מתי אתם גומלים טובות עליו ולו עצמו, והוא גומל לכם רעות?" וישראל משיבים להם "מה תחזו בשולמית כמחולת המחנים, שמעתם ממימכם אברהם יצחק ויעקב עבדי עבודת כוכבים שעבדו בניהם אחריהם? לא אבותינו עבדו עבודת כוכבים ולא אנו נעבד עבודת כוכבים אחריהם".

לכאורה זו תשובה בלי טעם, אבל זו תשובה של עקשנות דקדושה, של תמימות והכנעה, אותי לא מענין כלום! גם אינני רואה תוצאות ישירות ומקדיות של עבודת ה' שלי, וגם אם להפך - אני רואה את הסבל שעם ישראל סובל בגלל עמידתו על עקריו, למרות זאת אני לא מרפה ולא נסוג, וממשיך לחיות באמונה והכנעה!

עקשנות היא מדה שלילית ובלתי רצויה, הלא כן?!
וברור לנו גם, כי הכנעה והשלמה עם המציאות היא מדה טובה ורצויה, אכן?!
כך אכן נראה לנו ממבט ראשון. אבל אם נתעמק מעט נגלה, כי כמו בכל המדות, לעתים המדה שרצויה לנו טובה וחיובית הופכת לנו דוקא לרועץ; והמדה השלילית לכאורה, מתגלית פתאום כרצויה ואף נדרשת.
בתורה הקדושה נזכרת העקשנות תמיד בצד השלילי שלה, ואלו הצד הנגדי והחיובי של העקשנות היא התמימות וההכנעה לרצון ה' יתברך, שעליה נצטוונו בתורה "תמים תהיה עם ה' אלקיך". אך למען האמת יש בתוך העקשנות חלק מן התמימות, ויש בתמימות חלק מהעקשנות. עקשנות כנגד רצון ה', היא עקשנות שלילית ופסולה מן היסוד. בקבלת דרכי ההנהגה של הבורא עלינו להיות תמימים ונכנעים, ולבטל דעתנו מפני דעתו. אולם כאשר אנו עומדים בפני נסיון, כאשר אנו עומדים בפני השפעה זרה ובפני פתיים חיצוניים, אז עלינו להתלבש בעז ובתעצמות, לטל מלא חפנים ממדת העקשנות, לזקוף את הגב ולהרים את הראש, להישיר מבט בפני השטן ולומר לו: "גידא בעינך!" חץ שנון אני משגר ביו עיניך ואיני נכנע תחתיך.

זכר מספרים על אחד ממקורביו של רבי שלמה מאייל, שפאשר בתו הגיעה לפרקה הצע לו שדוך עם בחור ממשפחה חשובה. נכנס החסיד לרבו לשאל בעצתו, שכן התחבט אם לקבל את ההצעה מפני ש"בני המשפחה המדברת ידועים בצבור בעקשנים". "עקשנים?" אמר הרב, "הרי עקשנות זו מדה טובה, ירא שמים צריך להיות עקשן!"

ומה עם עקשנות שמביאה לעזיבת מצח? לכאורה זו מדה שלילית מאד, אך הבה ונראה מה מפרש רש"י על הפסוק בשיר השירים "אפך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק" - "מצחך חזק לעמת מצח כל הבאים להרעותך ולפתותך". כלומר, מתי עזיבת מצח רצויה? כאשר היא נובעת מתוך צרות אפק וגאווה סרוחה, כאשר האדם מרגיש את עצמו מרום ונשא, חכם מכל אדם ומשלם בכל אישיותו.

אבל כאשר יש לאדם 'מצח חזק' מתוך גדלות הנפש, מתוך הבנה שהדרך שלי הכי נכונה ואין לי ממה להתפעל מהסביבה, אז מביט האדם ממבט גבוה על הכלי העולם ומחשיבים כאין וכאפס. בעזיבת מצח כזו מביט עם ישראל כמגדל הלבנון על פני דמשק, על פני העולם החמרי והגשמי שלמטה. אנחנו עומדים על הפסגה, בנבנה המגדל הרם, אנחנו נשאים ומוקמים מעל, ומביטים למטה מתוך מצח חזק ועקשנות דקדושה, ויבאים בלבנו למראה ההבלים שבהם מתעסקים האנשים הקטנים למטה בדמיון, בעיניים של מה בכך. בדברים פועטים והכלי העולם לעתים אנחנו צריכים לראות עקשנות שלילית מיה, כדי להבין ממנה מהו עקשן אמתי, ובאיזו עקשנות עלינו להתנהג בעבודת ה'. לגול את החנית מיד המצרי,

אבות ובנים בגרודז'יסק - שעה לפני זמן הדלקת נרות

חברת תהלים בשבת בבית מו"ר רבי אשר זיע"א - בזמן הדלקת הנרות

לשיטת הגר"א ובעל התניא: 9.11

סוף זמן קריאת שמע לשיטת המגן אברהם: 8.26

אזרות

החנוך הטהור בדרך ישראל סבא, ואמר: "היתום לא עלינו ולא אליכם, הוא מי שאין לו הורים. ואף עם ישראל נקרא יתום כשאין לו בנים, ולכן מוטלת החובה על כל אדם מישראל לחנך בניו ובנותיו בדרך התורה, וכן לא נהיה עם יתום חלילה..."

להאריך ימים כדי שיכל לבצע את תפקידו כראוי. אם כן, בשביל שיכל לקיים את הצויו של ולמען תספר באזני בנך וכן בנך", יש צורך ב"ולמען תאריכו ימים עלי האדמה". (פני מבין)

יודעתם כייאני ה' (י, ב)

ה' בית ישראל" מגור נשא פעם דברים בחנוך הפנים, הזכיר פסוק זה ואמר: "יש שמפרכשים זאת בדרך תנאי, כי תחלה צריך האדם בעצמו להגיע לידי ידיעת ה', ואז יוכל לספר זאת לבניו ולחנכם בדרך התורה, כי מי שלבו ריק לא יוכל לתקן את האילת פאשר אין פיו ולבו שוים. אוכל אני אומר, כי יש פאן הבטחה ברורה. מי שפחנה את צאצאיו כראוי ומחדיר בהם הפרה בגדלות הבורא, יכול לבוא בעצמו לידיעת השם". וסיים: "תספר מלשון הארה, כמו 'ספיר ויהלם', עליכם להזריח את אור האמונה בלב בניכם".

עדימתי מאנת לענת מפני (י, ג)

דרכו של אדם מישראל, שגם אם אינו זוכה להכניע את לבו כראוי לשם יתברך ולא הגיע עדין לדרגה הנדרשת של אמונה פשוטה וקיים המצות כראוי, בכל זאת לבו כבד עליו ובעמק נפשו רוצה הוא שתהיה לו הכנעה. עגמת נפש פנימית זו, נחשבת אף היא בשמים למדרגה פלשתי של רצון, ועל ידי כך יגיע בסופו של דבר להכנעה ואמונה. אוכלם פרעה, לא היתה לו עגמת נפש כלל על שלא נכנע לבו לה', וזה היה עקר החטא שלו. ולכן אמר לו משה "עדימתי מאנת לענת מפני", מדוע אינך רוצה להכנעה ואין בך שום צער על כך. (שפת אמת)

בנערינו ובנקינינו בלה (י, ט)

הרב מפוניבז, נשא פעם דברים בחשיבות

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר (יג, ח) מצוה לספר בענין יציאת מצרים, להלל ולשבח לה' יתברך על כל הנסים שעשו לנו, שנאמר 'והגדת לבנך'. ומשרשי מצוה זו, כדי שיזכרו היהודים לעולם את הנסים הגדולים שעשה להם הקב"ה. ואל תתפלא מדוע צותה התורה מצות רבות זכר ליציאת מצרים, שזכירת יציאת מצרים היא יסוד גדול באמונתנו. משום שדבר זה הוכיח שה' ברא את העולם ויכול לשנות את חקי הטבע בכל זמן שירצה. כמו שעשה במצרים ששנה את טבע העולם בעברוננו. ועל ידי קיים מצות רבות המזכירות ענין זה, ישתרש הדבר בלבנו, ודבר זה יכול להשתיק כל מי שנוכח בחדוש העולם ובהשגחת ה'. (על פי ספר החנוך)

אזר יקרות

ופתלתל", כי עקשנות היא מדה רעה לפעמים, אך לעתים היא מדה טובה. ובפרט לעם ישראל, קשיות הרוח שלנו היא שנתנה לנו כח לסבל גלות כה קשה ולא להתבולל בין האמות. ולכן העקשנות בעצמה אינה חסרון בעצמה, כי יש עקשנות טובה כאמור, אבל עקשנות של פתלתל, כאשר משתמשים בעקשנות לדברים עקלקלים ועקמים, זו מדה רעה בודאיה, בעל ה"חקי חיים" דרש פעם בענין מדת העקשנות הרצויה, ואמר "אין יהדות בלא עקשנות!"

וכך אכן אמרו חז"ל במסכת ביצה: "מפני מה נתנה תורה לישראל? מפני שהן עזין". ולכן בני ישראל הם העם היחיד ששרד אלפי שנים ולא אבד מן העולם כמו כל האמות, רק בזכות העקשנות, שעמדו בכל הזמנים של השמדות והגזרות, והתעקשו על קיים התורה והמצוות.

והזכיר את העבדה המפליאה, שגם בשנות השואה האיומה, שאז היו הורגים יהודים במחנות בלי דין וחשבון, וקל וחומר אם היו תופסים יהודי בשעת קיים המצוות, ועבדה ידועה היא שיהודים מסרו נפשם על תקיעת שופר ועל מצות ספה ואכילת מצה, ועוד מצות רבות כפי שהיה אפשר להם בתנאי המחנות, למרות הסכנה הגדולה שבדבר.

הכל מתוך העקשנות החיובית והעיונית דמצוה שלהם, ורבים מהם שרדו את המלחמה וזכו להקים דור ישרים בדרך התורה והמסורה, רק בזכות העקשנות והעמידה על מסרת התורה בחרוף נפש.

ונסים עם דברי הגר"א מוילנא שאמר לתלמידו רבי יואל חסיד מאמצ'יסלב, ששאלו בענין עבודת ה', והשיבו בשתי מלים שכוללות הכל: "העקשן - יצליח!" מי שמתעקש בעבודתו ולא יפנע, יצליח!

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין היה אומר, כי עקשנות בדרך כלל היא מדה רעה מאד, כפי שמוכח בספר "מבחר הפנינים" לרבי ידעיה הפניני: "מדת עקשנות היא מדה רעה שאין לה רפואה", אך יש פעמים שעקשנות היא המדה הכי טובה.

והביא המשגיח את דברי חז"ל במדרש על הפסוק בשיר השירים "אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף, ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז", שדרשו: "אמר הקב"ה, אם מעמידים ישראל מעשיהם כחומה נבנה עליהם ונצילם, ואם דלת היא אם מטלטליו הם דבריהם פדלת זו, נצור עליה לוח ארז, מה צורה זו אינה מתקיימת אלא לשעה אחת, כך אינו מתקיים עליו אלא לשעה אחת".

כלומר, יש הבדל גדול ביצד אנחנו עובדים את ה' ולומדים את תורתו ומקיימים את מצותיו, אם בצורה של חומה איתנה וחזקה, אז אפשר לבנות עליו בנינים נוספים. אבל אם העבודה שלנו היא זמנית ומטלטלת, לא קבועה ולא בנויה היטב, אז היא כמו דלת שמתנועעת ונסגרת, ושוב נפתחת, ואין היא קבועה וחזקה.

ואמר המשגיח, כי בעצם זו מדת העקשנות. כאשר האדם איתו חזק בהפרתו, והוא בטוח בצדקת דרכו וממשיך כל העת בקביעות בדרך העבודה שלו, אז הוא כמו חומה בצורה ואפשר לבנות עליו דברים גדולים.

אבל כאשר האדם מתפעל מכל דבר שבחוי, וכל אחד יכול להשפיע עליו, אין לו דעה עצמית והוא נתון לסחף ולהשפעה חיצונית, אזי הוא כמו דלת שמתנועעת כל העת, פעם הוא כך ופעם כך, לא משהו קבוע. ועל אחד כזה אי אפשר לבנות כלום... (מליץ שר)

ה' נודע ביהודה" כותב בספרו צל"ח על הפסוק "דור עקש

מאורות החיים משגים ידיעות הלכות ומנהגים

שנים מקרא ואחד תרגום - חלק שלישי

זמן קריאתה מן המבחר:

- מתי הוא הזמן המבחר לקריאת הפרשה שמו"ת? בפוסקים הובאו כמה מנהגים שונים בזה, ונזכיר חלק מהם.
- (א) להתחיל את הפרשה ביום ראשון וכל יום קורא מעט, ומסיים הפרשה בערב שבת או לפחות בשבת בבוקר.
- (ב) לקרות בערב שבת בבוקר, אחר תפלת שחרית, את כל הפרשה בלה, וכן הוא מנהג האר"י ז"ל.
- (ג) לקרות בערב שבת, אחר חצות היום, את כל הפרשה בלה (שלב"ל).
- (ד) להתחיל לקרות את הפרשה בערב שבת, ולגומרה בשבת.
- למעשה, בכל אחד מאלו המנהגים יוצא ידי חובתו לכתחילה, אלא שאם יכול לקרות כל הפרשה בערב שבת עצמו - מה טוב, ואם יודע שלא יספיק לקרות כל הפרשה בערב שבת, בודאי עדיף לנהוג במנהג להתחיל לקרות הפרשה מתחלת השבוע ולהשלימו עד שבת, וכמנהג זה נהגו כמה צדיקים.

אחד תרגום, ולאחריו שני פעמים מקרא, ולא יקרא התרגום באמצע [מקרא - תרגום - מקרא].

ובד"עבד, אם קרא התרגום באמצע - אנו מעכב, ויצא. אבל אם הקדים את קריאת התרגום לפני שקרא אפלו פעם אחת מקרא - יש אומרים שלא יצא.

אפני קריאת שמו"ת: מצינו בפוסקים כמה מנהגים שונים, באיזה סדר ראוי לקרות הפרשה?

(א) לקרות כל פרשה ופרשה [פתוחה או סתומה, שמצנן בחמשים פ' וס'] בפני עצמו שנים מקרא ואחד תרגום, וכה לעבר על כל הסדרה [פרשה] (של"ה הק').

(ב) לקרות כל פסוק בפני עצמו שנים מקרא ואחד תרגום, וכה להשלים כל הסדרה.

(ג) לקרות כל הפרשה בלה פעמים מקרא, ולאחריו פעם אחת כל הפרשה תרגום.

וכן הדין יכול לקרות בכל אופן שידיעה, ואפלו פעמים כה ולפעמים כה, אבל הרבה פוסקים כתבו שמון המבחר לקרות כל פסוק בפני עצמו שמו"ת וכן הוא מנהג האר"י ז"ל. וכה היו עושים בזמן שהיו מתרגמים בקריאת התורה בצבור, שהיו מתרגמים כל פסוק בפני עצמו.

אפן קריאת שמו"ת - קדם מקרא ולאחריו תרגום: יקרא קדם שני פעמים מקרא (הפסוקים), ואחר כך פעם אחד תרגום, ולא יהפך הסדר [פעם

אזרה זו תזרה

מדברי חז"ל וגדולי ישראל

” ווען משיח וועט קומען וועלן מיר אלע דינען דעם גרויסן בורא עולם ”

לפנינו שיר ארז ומלא אמונה על ימות המשיח שיבוא בקרוב, ובו מתארים הנסים הגדולים שיעשו לנו בזמן הגאולה. שיר נפלא שמחדיר בנו אמונה איתנה, ומעניק לנו חזק וחסן בגלות המרה, להתחזק ולקוות לישועת ה' בהרהר עיון.

(מהספר "השיר והשבח")

(א)

ווען משיח וועט קומען

וועלן מיר אלע דינען דעם גרויסן בורא עולם אלע וועלן זיך צוריק קערן גוט און ערליך ווערן וחנוני בימי עולם.

(ב)

אוי ווי גוט און פין וועט אונז דעמאלסט זיין ווען משיח וועט קומען צו גיין אלע וועלן זיך פרייען

און אלע וועלן שרייען לה' המלוכה אליין.

(ג)

מ'וועט צוזאם נעמען אלע יודן אלע וועלן זיין צופרידן צו קומען נאך ארץ ישראל א וואלקן וועט טראגן מנער ועד זמן אלע יודן מיט א מאהל.

הַמְּאֹר שֶׁבַּתּוֹרָה

מְאֹרֵצֵר סְפִירַי חוֹ"ל

בְּזִמְנֵי אֱלִיהוּ הַנְּבִיא זְכוּר לטוב, הָיָה נְסִיּוֹן גָּדוֹל עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר הִצִּיר הָרַע הַצְּלִיחַ לְהַכְשִׁיל רַבִּים בְּעִבּוּדָה זָרָה לְאִלּוּל הַבַּעַל, וְאֱלִיהוּ הַנְּבִיא עָלָה עַל הַר הַפְּרָמֶל כְּדִי לַעֲמֹד בּוֹכּוֹחַ נֶגֶד עוֹבְדֵי הַבַּעַל, עַל מִנְתַּ לְהוֹכִיחַ אֶת אֲפִסְיֵיתוֹ שֶׁל הַפְּסֵל שֶׁלָּהֶם, לַעֲמֹת אֱלֹקִים חַיִּים בּוֹרָא הָעוֹלָם אֲשֶׁר מְנַהֵג אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ וְאִין בְּלִתּוֹ.

לְשֵׁם הַהוֹכָחָה הַצִּיַּע אֱלִיהוּ הַנְּבִיא לְעוֹבְדֵי הַבַּעַל לְהַקִּים מִזְבֵּחַ לַבַּעַל, וְהוּא יָקִים כְּנִגְדָם מִזְבֵּחַ לַה', וְכָל אֶחָד יִקְרִיב קָרְבָן עַל הַמִּזְבֵּחַ שְׁלוֹ, וְאָז יֵרְאוּ אֲצֵל מִי יוֹרְדַת אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִכֹּלָה אֶת בֶּשֶׂר הַקָּרְבָן, וְהוּא סִפּוֹן כִּי הַקָּרְבָן הַתְּרַצָּה לִפְנֵי מִי שֶׁהִקְרִיבֵהוּ לְכַבּוֹדוֹ.

כְּלָנוּ מִפִּירִים אֶת הַמִּשְׁבֵּה הַסְּפִירָה, כִּי עוֹבְדֵי הַבַּעַל עֲמָדוּ וְצוּחוּ: כֹּל הַיּוֹם 'הַבַּעַל עֲנֵנוּ, 'הַבַּעַל עֲנֵנוּ, אוֹלָם כְּפִיּוֹן לֹא הָיְתָה שׁוֹם תְּגוּבָה, וְהַמִּזְבֵּחַ שֶׁלָּהֶם עֲמָד שָׁמַיִם בְּלִי שֶׁתְּדַלֵּק בּוֹ אֵשׁ, וְאֵלּוּ עַל מִזְבֵּחַ אֱלִיהוּ יִרְדֶּה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְכִלְתָּה אֶת הַקָּרְבָן. וְאָז רָאוּ כָלֵם כִּי אִין בְּאִמּוּנָה שֶׁלָּהֶם שׁוֹם אַחֲרָיָה, וְהַכֵּל הַבַּל וְרַעוּת רֹחַ.

חוֹ"ל כּוֹסִיפִים עוֹד פְּרָטִים לַסְּפִירָה, וּמִסְפָּרִים כִּי אֱלִיהוּ הַנְּבִיא הַצִּיַּע לְעוֹבְדֵי הַבַּעַל לְקַחַת שְׁנֵי פְרִים תְּאוֹמִים שְׁנוּלָדוּ לְאֵם אַחַת, וְאָמַר לְעוֹבְדֵי הַבַּעַל לְהִטִּיל גּוֹרֵל כְּדִי לְבַחֵר לָהֶם פֶּר אֶחָד, וְהוּא יִקְרִיב אֶת הַפֶּר הַשְּׁנִי.

וְזֹאת לְמַה? כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ אַחֵר כֶּן עוֹבְדֵי הַבַּעַל לְטַעֵן, שֶׁהַפֶּר שְׁלוֹ הָיָה מִסּוּג שׁוֹנָה וְלָכֵן אֲצֵלוּ יִרְדֶּה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְאֲצֵלֵם לֹא יִרְדֶּה אֵשׁ, וְעוֹד כָּל מִינֵי תְרוּצִים שְׂדוּפִים כְּדִי לְהַתְחַמֵּק מֵהוֹדָאָה עַל הָאֱמֶת. וְלָכֵן הַצִּיַּע לָהֶם אֱלִיהוּ לְקַחַת שְׁנֵי פְרִים תְּאוֹמִים מִפֶּשֶׁ, שְׁאִין בָּהֶם שׁוֹם הַבְּדֵל, וְכֶן בִּטֵּל מֵרֵאשׁ אֶת טַעֲנָתָם.

וְאָכֵן, עוֹבְדֵי הַבַּעַל הִבִּיאוּ שְׁנֵי פְרִים זָהִים מִפֶּשֶׁ, וְהִטִּילוּ גּוֹרֵל בֵּינֵיהֶם אֶחָד לְשֵׁם ה' וְאֶחָד לְשֵׁם הַבַּעַל. וְאָכֵן הַפֶּר שֶׁצִּיַּע בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל אֱלִיהוּ לְהִיּוֹת קָרְבָן לַה', הַסְּפִירָה מִיַּד וְהַחֵל לְלָקֵחַ לְצַד שֶׁל אֱלִיהוּ, אוֹלָם הַפֶּר הַשְּׁנִי עֲמָד תְּקוּעַ בְּאֲדָמָה, וְלֹא רִצָּה לְזוּזוֹ. נִסּוּ עוֹבְדֵי הַבַּעַל וְנִבְיָאֵיהֶם יָחַד עַם נְבִיאֵי הָאֱשֵׁרָה לְהִזְיֹז מִמְּקוֹמוֹ, אוֹלָם הוּא לֹא זָז! מֵאוֹת אֲנָשִׁים סוֹחֲבִים אֶת הַפֶּר, וְהוּא עוֹמֵד כְּמוֹ עֵץ חֶסוֹן תְּקוּעַ בְּאֲדָמָה וּמִסְרָב לְזוּזוֹ. נִגַּשׁ אֱלִיהוּ אֶל הַפֶּר וְאָמַר לוֹ: "כֶּן עֲמָה!" פִּתַּח הַקֶּבֶץ"ה אֶת פִּי הַפֶּר וְאָמַר לוֹ לְעִינֵי כָל הָעָם: "אִנִּי וְחִבֵּי יִצְחָנוּ מִכְּסֵן אַחַת מִפְּרָה אַחַת וְגִדְלָנוּ בְּמִרְעָה אֶחָד, וְהוּא עָלָה בְּחֻלְקוֹ שֶׁל מְקוֹם וּשְׁמוֹ שֶׁל הַקֶּבֶץ"ה מִתְּקַדֵּשׁ עַל יְדוֹ. וְאִנִּי עֲלִיתִי בְּחֻלְקֵי הַבַּעַל

לְהַכְעִיס אֶת בּוֹרְאִי".

אָמַר לוֹ אֱלִיהוּ הַנְּבִיא: "פֶּר, פֶּר! אֵל תִּירָא, לָךְ עֲמָהּ וְאֵל יִמְצָאוּ עֲלֶיךָ. שְׁכַשְׁמֵ שְׁשִׁמוֹ שֶׁל הַקֶּבֶץ"ה מִתְּקַדֵּשׁ עַל אוֹתוֹ שְׁעָמִי, כֶּן מִתְּקַדֵּשׁ עֲלֶיךָ".

אָמַר הַפֶּר שֶׁלֹּא יִזּוּ מִמְּקוֹמוֹ עַד שִׁמְסַר אוֹתוֹ אֱלִיהוּ אֵלֵיהֶם, וְאָכֵן מָסְרוּ אֱלִיהוּ כְּפִי שְׁנֵאמַר: "וַיִּקְחוּ אֶת הַפֶּר אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם", וְכִי נָתַן לָהֶם? אֱלִיהוּ.

עַל אֲגַדַּת חוֹ"ל זֶה נִכְתְּבוּ פְרוּשִׁים רַבִּים, וַיֵּשׁ מְרִבּוֹתֵינוּ הַרְאֵשׁוֹנִים שֶׁתְּמָהוּ מִדּוּעַ לֹא מִצְאָנוּ בְּכָל הַפְּרָשִׁים שֶׁהִקְרָבוּ לְעִבּוּדָה זָרָה שֶׁהָיוּ מְעַכְּבִים אֶת הַדְּבָר, אוֹלָם בְּסִפְרָ "עֵינַיִם בְּפִרְשָׁה" מִצָּא כָּאֵן רְמוֹז נֹאֵה לְמִדַּת הַעֲקֻשָׁנוּת הַחַיִּיבִית שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.

הַפְּרָשִׁים הַלְלוּ הָרִי נּוֹעֵדוּ לְהַחְזִיר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה, וְלְהַחְזִיר לָהֶם אֶת הָאֱמוּנָה בְּבוֹרָא הָעוֹלָם בְּמִקּוֹם עִבּוּדַת הַבַּעַל וְהָאֱשֵׁרָה. וְלָכֵן, מִיַּד כַּאֲשֶׁר הוֹעִידוּ אוֹתָם לְמִטְרָה זֹז שֶׁל הַחֲזוּרָה עִם יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה, מִיַּד הֵם קִבְּלוּ אֶת הַתְּכוּנוֹת הַמִּיחָדוּת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל. אֶת הַתְּכוּנָה שֶׁל "עַם קִשָּׁה עֲרָף", שֶׁהִיא לְעֵתִים אֲמָנָה מְדָה שְׁלִילִית, אֲבָל לְעֵתִים מִדַּת הַעֲקֻשָׁנוּת הִיא מְדָה טוֹבָה. וְלָכֵן טָרַב הַפֶּר לְהִיּוֹת מְקָרֵב לְעִבּוּדָה זָרָה, עַד שֶׁאֱלִיהוּ נִאֲלַץ לְהַכְרִיחוֹ וּלְמַסֵּר אוֹתוֹ בְּיָדָם.

וְכָאֵן רְמוֹז אֱלִיהוּ הַנְּבִיא עַל הַתְּכוּנָה הַמִּיחָדַת שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל: הִיּוֹתוּ "עַם קִשָּׁה עֲרָף", שֶׁהִיא הַגּוֹרְמֹת לוֹ לַעֲמֹד וְלְהַתְעַקֵּשׁ עַל שְׁלוֹ, גַּם כַּאֲשֶׁר זֶה נּוֹגְדַת אֶת רְצוֹן הַבוֹרָא. אוֹלָם יָחַד עִם זֹאת, בְּרַגְעַ שֶׁהוּא מְגִיעַ לְהַפְרָה שְׁאָכֵן 'הַשֵּׁם הוּא הָאֱלֹקִים', אִין יִצְלָלוּ אֶת קִשְׁיוֹת עֲרָפָם לְטוֹבָה, מוֹתוֹף אֲמוּנָה בְּה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל מַצָּב, בְּעֲקֻשָׁנוּת וּבְעִמְיָדָה אִתְנָה, בְּמַצָּבִים שְׂאָף אֲמָה אַחֲרַת לֹא מוֹחֲזִיקָה מִעֲמָד.

קִשְׁיוֹת הַעֲרָף שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, הַעֲקֻשָׁנוּת וְהַתְּכוּנָה בְּעֲקֻבִּיּוֹת לַעֲמָד עַל שְׁלוֹ, הֵם מְהִיִּים אֶת סוּד קִיאָמוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, סוּד שֶׁכָּל אֲמוֹת הָעוֹלָם מִתְּפַלְאִים עֲלָיו כִּיִּצַּד הֵם מוֹחֲזִיקִים מִעֲמָד?

כִּיִּצַּד? לְמִדּוֹת כָּל הַצְּרוּת וְהַגְּלִיּוֹת, הַהֲשֻׁפּוֹת וְהַגְּרוּשִׁים, הַעֲנִיִּים וְהַרְצִיחוֹת שֶׁהָיוּ מִנְתַּ חֻלְקוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל בְּמַחְלָה אֲלֵפִים שְׁנוֹת הַגְּלוּת, הֵם עֲדוֹן נוֹתְרוּ תְּזָקִים בְּאִמּוּנָתָם, אֲמוּנַת חֶסֶן בְּבוֹרָא הָעוֹלָם.

בְּזִכּוֹת הִיּוֹתוֹ "עַם קִשָּׁה עֲרָף"!

בְּזִמְנֵי אֱלִיהוּ הַנְּבִיא זְכוּר לטוב, הָיָה נְסִיּוֹן גָּדוֹל עַל עַם יִשְׂרָאֵל, כַּאֲשֶׁר הִצִּיר הָרַע הַצְּלִיחַ לְהַכְשִׁיל רַבִּים בְּעִבּוּדָה זָרָה לְאִלּוּל הַבַּעַל, וְאֱלִיהוּ הַנְּבִיא עָלָה עַל הַר הַפְּרָמֶל כְּדִי לַעֲמֹד בּוֹכּוֹחַ נֶגֶד עוֹבְדֵי הַבַּעַל, עַל מִנְתַּ לְהוֹכִיחַ אֶת אֲפִסְיֵיתוֹ שֶׁל הַפְּסֵל שֶׁלָּהֶם, לַעֲמֹת אֱלֹקִים חַיִּים בּוֹרָא הָעוֹלָם אֲשֶׁר מְנַהֵג אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ וְאִין בְּלִתּוֹ.

לְשֵׁם הַהוֹכָחָה הַצִּיַּע אֱלִיהוּ הַנְּבִיא לְעוֹבְדֵי הַבַּעַל לְהַקִּים מִזְבֵּחַ לַבַּעַל, וְהוּא יָקִים כְּנִגְדָם מִזְבֵּחַ לַה', וְכָל אֶחָד יִקְרִיב קָרְבָן עַל הַמִּזְבֵּחַ שְׁלוֹ, וְאָז יֵרְאוּ אֲצֵל מִי יוֹרְדַת אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִכֹּלָה אֶת בֶּשֶׂר הַקָּרְבָן, וְהוּא סִפּוֹן כִּי הַקָּרְבָן הַתְּרַצָּה לִפְנֵי מִי שֶׁהִקְרִיבֵהוּ לְכַבּוֹדוֹ.

כְּלָנוּ מִפִּירִים אֶת הַמִּשְׁבֵּה הַסְּפִירָה, כִּי עוֹבְדֵי הַבַּעַל עֲמָדוּ וְצוּחוּ: כֹּל הַיּוֹם 'הַבַּעַל עֲנֵנוּ, 'הַבַּעַל עֲנֵנוּ, אוֹלָם כְּפִיּוֹן לֹא הָיְתָה שׁוֹם תְּגוּבָה, וְהַמִּזְבֵּחַ שֶׁלָּהֶם עֲמָד שָׁמַיִם בְּלִי שֶׁתְּדַלֵּק בּוֹ אֵשׁ, וְאֵלּוּ עַל מִזְבֵּחַ אֱלִיהוּ יִרְדֶּה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְכִלְתָּה אֶת הַקָּרְבָן. וְאָז רָאוּ כָלֵם כִּי אִין בְּאִמּוּנָה שֶׁלָּהֶם שׁוֹם אַחֲרָיָה, וְהַכֵּל הַבַּל וְרַעוּת רֹחַ.

חוֹ"ל כּוֹסִיפִים עוֹד פְּרָטִים לַסְּפִירָה, וּמִסְפָּרִים כִּי אֱלִיהוּ הַנְּבִיא הַצִּיַּע לְעוֹבְדֵי הַבַּעַל לְקַחַת שְׁנֵי פְרִים תְּאוֹמִים שְׁנוּלָדוּ לְאֵם אַחַת, וְאָמַר לְעוֹבְדֵי הַבַּעַל לְהִטִּיל גּוֹרֵל כְּדִי לְבַחֵר לָהֶם פֶּר אֶחָד, וְהוּא יִקְרִיב אֶת הַפֶּר הַשְּׁנִי.

וְזֹאת לְמַה? כְּדִי שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ אַחֵר כֶּן עוֹבְדֵי הַבַּעַל לְטַעֵן, שֶׁהַפֶּר שְׁלוֹ הָיָה מִסּוּג שׁוֹנָה וְלָכֵן אֲצֵלוּ יִרְדֶּה אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם וְאֲצֵלֵם לֹא יִרְדֶּה אֵשׁ, וְעוֹד כָּל מִינֵי תְרוּצִים שְׂדוּפִים כְּדִי לְהַתְחַמֵּק מֵהוֹדָאָה עַל הָאֱמֶת. וְלָכֵן הַצִּיַּע לָהֶם אֱלִיהוּ לְקַחַת שְׁנֵי פְרִים תְּאוֹמִים מִפֶּשֶׁ, שְׁאִין בָּהֶם שׁוֹם הַבְּדֵל, וְכֶן בִּטֵּל מֵרֵאשׁ אֶת טַעֲנָתָם.

וְאָכֵן, עוֹבְדֵי הַבַּעַל הִבִּיאוּ שְׁנֵי פְרִים זָהִים מִפֶּשֶׁ, וְהִטִּילוּ גּוֹרֵל בֵּינֵיהֶם אֶחָד לְשֵׁם ה' וְאֶחָד לְשֵׁם הַבַּעַל. וְאָכֵן הַפֶּר שֶׁצִּיַּע בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל אֱלִיהוּ לְהִיּוֹת קָרְבָן לַה', הַסְּפִירָה מִיַּד וְהַחֵל לְלָקֵחַ לְצַד שֶׁל אֱלִיהוּ, אוֹלָם הַפֶּר הַשְּׁנִי עֲמָד תְּקוּעַ בְּאֲדָמָה, וְלֹא רִצָּה לְזוּזוֹ. נִסּוּ עוֹבְדֵי הַבַּעַל וְנִבְיָאֵיהֶם יָחַד עַם נְבִיאֵי הָאֱשֵׁרָה לְהִזְיֹז מִמְּקוֹמוֹ, אוֹלָם הוּא לֹא זָז! מֵאוֹת אֲנָשִׁים סוֹחֲבִים אֶת הַפֶּר, וְהוּא עוֹמֵד כְּמוֹ עֵץ חֶסוֹן תְּקוּעַ בְּאֲדָמָה וּמִסְרָב לְזוּזוֹ. נִגַּשׁ אֱלִיהוּ אֶל הַפֶּר וְאָמַר לוֹ: "כֶּן עֲמָה!" פִּתַּח הַקֶּבֶץ"ה אֶת פִּי הַפֶּר וְאָמַר לוֹ לְעִינֵי כָל הָעָם: "אִנִּי וְחִבֵּי יִצְחָנוּ מִכְּסֵן אַחַת מִפְּרָה אַחַת וְגִדְלָנוּ בְּמִרְעָה אֶחָד, וְהוּא עָלָה בְּחֻלְקוֹ שֶׁל מְקוֹם וּשְׁמוֹ שֶׁל הַקֶּבֶץ"ה מִתְּקַדֵּשׁ עַל יְדוֹ. וְאִנִּי עֲלִיתִי בְּחֻלְקֵי הַבַּעַל

וּאֵם הַסֵּרֵט כִּיָּא אִין חֵיבָר

לְהַכִּיר בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ

לְקִרְאָת רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְאִילּוּנוֹת ט"ו בְּשַׁבָּט, שְׁבוּ אָנוּ מְבָרְכִים עַל פְּרוֹת הָאָרֶץ כְּדִי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת הַבוֹרָא בְּרוּךְ הוּא עַל הַפְּרוֹת הַמִּתְקוּיִם וְעַל טַעֲמֵם הַטוֹב וְהָעֶרֶב, בְּשִׁבִיל שְׁנִפִּיר שֶׁכָּל הַטוֹב מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ וְנִזְכָּר תְּמִיד לְבָרַךְ וּלְהוֹדוֹת לוֹ עַל כֶּן, וְכַמְנַהֵג הַחַיִּים בְּתִלְמוּדֵי הַתּוֹרָה לְחִזְק בְּתוֹקֶפָה זֹז אֶת עֵינָן הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָיָה לַה' יִתְבָּרַךְ. הַתְּחַלְנוּ בַּחֲדָר בְּמַבְצֵעַ 'עַל הַמַּחְיָה', בְּמִטְרָה שֶׁכָּל הַתְּלָמִידִים הַיְקָרִים שִׁחֲזוּ יִדְעוּ אֶת הַבְּרָכָה בְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא מְצִיָּה מְאֹד וְלֹא תְמִיד יֵשׁ בְּיָדֵינוּ סֹדָר אוּ בְּרָכוֹן לְקִרְאָה מִתּוֹף הַכְּתָב, אֲף שְׁבוּדָאֵי עֲדִיף בְּהַרְבֵּה לְקִרְאָה מִהַכְּתָב וְלֹא בְּעַל פֶּה.

מְבַצֵּעַ בְּרִכַּת 'עַל הַמַּחְיָה' מִתְקִים הֵן בַּחֲדָר וְהֵן בְּבֵית, מִטְרַת הַמְּבַצֵּעַ הִיא יְדִיעָה וְשִׁנּוּן שֶׁל בְּרִכַּת 'עַל הַמַּחְיָה' בְּעַל פֶּה.

כְּדִי לְחִזְק וּלְעוֹדֵד אֶת הָעַיִן הַגָּדוֹל שֶׁכָּל יְלָדֵי הַחֲדָר

יִדְעוּ בְּעַל פֶּה אֶת בְּרִכַּת "עַל הַמַּחְיָה", חֲבַר שִׁיר מִיְּמֵי "עַל הַמַּחְיָה", בְּמִטְרָה שֶׁהַבְּרָכָה תְּהֵא שְׂגוּרָה בְּפִיָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּקִצּוֹר שְׁלַחַן עֲרֹף (נ"א ח'): "וְצִרְיָה כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת בְּקִי בְּבְרָכָה זֹז בְּעַל פֶּה".

בְּעֲזַרַת ה' יַעֲרֹכוּ מִבְּחֵן עַל בְּרִכַּת "עַל הַמַּחְיָה", שִׁיְתַקִּים בְּט"ו בְּשַׁבָּט, וְיִזְכֶּה אֶת הַתְּלָמִידִים בְּעֲדִיד מִתְּאִים.

כְּמוֹ כֵּן, כְּדִי לְחִזְק אֶת הַבְּרָכוֹת בְּבֵית פְּנִימָה יִצְאָנוּ לְמַבְצֵעַ "מִשְׁפִּיעַ בְּרָכוֹת", וְכָל תְּלָמִיד שִׁבְיָא חֲתִימַת הוֹרִים עַל כֶּן שְׁעוּד יֵלֵד אוּ יוֹתֵר יוֹדְעִים אֶת בְּרִכַּת עַל הַמַּחְיָה בְּנֶגֶם וּבְעַל פֶּה יִזְכֶּה לְהִיּוֹת מִשְׁפִּיעַ בְּרָכוֹת וּבְמִתְּנַן שְׁכָרָה בְּצִדָּה.

וְהִי רְצוֹן שִׁיְתַקְבְּלוּ תְּפִלוֹתֵינוּ וּבְרָכוֹתֵינוּ לְרַצוֹן, וְנִזְכֶּה בְּקָרוֹב לְ"רַחֵם נָא ה' אֱלֹקֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמָּהּ... וּבְנֵה יִשְׂרָאֵל עִיר הַקִּדְשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ וְשִׁמְחָנוּ בְּבִנְיָנָה וְנִאֲכַל מִפְּרִיָּהּ וְנִשְׂבַּע מִטוֹבָהּ וּנְבָרְכָהּ עֲלֶיהָ בְּקִדְשָׁהּ וּבְטַהֲרָהּ".

סְפוּרֵי צְדִיקִים, הַלִּיכוֹת וְעֵבֶדוֹת מְאֻלָּפוֹת

מְאֻדוֹת הַצְּדִיקִים

הַעֲקָשׁוֹן יִצְלִיחַ!

לִפְנֵי כַּעֲשָׂר שָׁנִים, נִתְבַּקֵּשׁ רַבֵּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי לְשַׂאת דְּבָרֵי חִזּוֹק כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת הַלְּבָבוֹת בְּקֶרֶב תַּלְמִידִים צְעִירִים, כִּי צִדָּ לְעִמָּל וְלִהְיוֹת יָגֵעַ בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּכָל הַרְצוֹן, שֶׁכֵּן כִּידוּעַ זֶה הִיָּה סוּד הַהֲצֻלָּה שֶׁל רַבֵּי חַיִּים, שֶׁהִגִּיעַ לִידֵיעַת הַתּוֹרָה הַעֲצוּמָה שֶׁלוֹ רַק בְּזִכּוֹת עֲקָשְׁנוֹתָיו וְהַתְּמַדּוֹת הַעֲקֵבִית.

וְכֵן סִפֵּר, כִּי פַעַם פָּנָה אֵלָיו אָדָם אֶחָד, וְהִשִּׁיחַ צִעְרוֹ לִפְנֵיו עַל בְּנוֹ שֶׁנִּשְׁפָּר בְּרוּחוֹ, וְכִבֵּר תְּקוּפָה יוֹשֵׁב בְּבֵית, וְלֹא הוֹלֵךְ לְיִשְׁבֵּה, וְהוּא מְטַכֵּס עֲצָה מֵהַ לַעֲשׂוֹת כְּדִי לְהַחְזִירוֹ לְיִשְׁבֵּה שֶׁהִגָּה בַּתּוֹרָה מִתּוֹךְ שְׂמִיחָה.

בַּתְּחִלָּה חָקַר וְדָרַשׁ רַבֵּי חַיִּים מֵהַ הַסֵּבָה לָכֵן שֶׁאִינוֹ רוֹצֵה לְלַכֵּת לְיִשְׁבֵּה, וְהוֹצִיעַ שְׂאֵבֵיו יִלְמַד עִמּוֹ וְיִסְבִּיר לוֹ הֵיטֵב לְמַעֲוֵד, אוֹ שִׁישְׁפֹּר בְּעִבּוּרוֹ מִלְּמַד שִׁישֵׁב אִתּוֹ, וְיִסְבִּיר לוֹ בְּלִמּוּד כָּל דָּבָר שֶׁיֵּבִין טוֹב, וְיִכְבֵּר יִקְבַּל טַעַם טוֹב בְּלִמּוּד, וְזֶה יַחְזִיר אוֹתוֹ לְיִשְׁבֵּה.

וְהוֹסִיף רַבֵּי חַיִּים דְּבָרֵי חִזּוֹק וְסִפֵּר אֶת הַמַּעֲשֵׂה עִם הַחֶתֶ"ם סוֹפֵר בְּרִגְשׁ רַב, שֶׁבַחֲרוּ אֶחָד רָצָה לְהִתְקַבֵּל בְּיִשְׁבֵּבוֹ, שֶׁאֵלּוֹ הַחֶתֶ"ם סוֹפֵר "בֶּן כַּמָּה אֶתָּה?" הַשִּׁיב הַבַּחֲרוּ "בֶּן שְׁמוֹנֶה עָשָׂר".

הַתְּפִלָּה הַחֶתֶ"ם סוֹפֵר: "וַיָּמָה אֶתָּה יוֹדֵעַ?" הַשִּׁיב הַבַּחֲרוּ "שִׁשִּׁים דְּבָרֵי, אֵיךְ לֹא אֶת הָאוֹתוּת אֶלְ"ף בֵּית" ... הַתְּפִלָּה הַחֶתֶ"ם סוֹפֵר, וְאָמַר שֶׁאֵי אֶפְשֶׁר כַּמּוּבָן לְהִתְקַבֵּל לְיִשְׁבֵּה אִם אֵינֶנּוּ לֹא יוֹדֵעַ אֵיךְ לְקַרְא, אֲבָל הַבַּחֲרוּ הַתְּעַקֵּשׁ בְּשִׁלּוֹ: "יִלְמְדוּ אוֹתִי וְאֶלְמַד עַד שֶׁאֲדַע".

רָאָה הַחֶתֶ"ם סוֹפֵר שֶׁיֵּשׁ לַבַּחֲרוּ רְצוֹן חִזּוֹק, וְסִדֵּר שְׂבַחֲרוּם לְלַמְדוֹ עִמּוֹ, וְכֵן הָיָה. הַתְּחִילוֹ לְלַמְדוֹ אוֹתוּת א"ב, אָךְ הֵלֵךְ מְאֹד קָשָׁה, כִּי לֹא הֲצִלִּיחַ לְתַפְסֵס כְּלוּם, וְעַד שֶׁכִּבֵּר תַּפְסֵס - לְמַחְרַת שֶׁכַּח מֵהַ שֶׁלְּמַד אֶתְמוֹל, אֲבָל הוּא הַתְּעַקֵּשׁ וְכֵן הִמְשִׁיךְ לְלַמְדוֹ עַד שֶׁיָּדַע אֶת הָאוֹתוּת.

אַחֵר כֵּן לְמַדוֹ עִמּוֹ חֲמִשָּׁה, וְשׁוּב הֵלֵךְ מְאֹד קָשָׁה, אֲבָל מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ הָעוֹ בְּסוּפוֹ שֶׁל דְּבָר תַּפְסֵס הַחֲמִשָּׁה. אַחֵר כֵּן הִגִּיעַ כְּבֵר הַזְּמַן לְלַמְדוֹ גִּמְרָא, וְזֶה הֵלֵךְ מְאֹד קָשָׁה וְלֹא הֲצִלִּיחַ לְתַפְסֵס כְּלוּם, עַד שֶׁהַחֶתֶ"ם סוֹפֵר אוֹמֵר לוֹ: "רָאָה, זֶה לֹא הוֹלֵךְ אֶתָּה לְהִיֹּת תַּלְמִיד חֶכֶם, תִּתְחַתֵּן, וְאֵת הַבְּנִים שֶׁלָּךְ תִּשְׁלַח לְיִשְׁבֵּה לְלַמְדוֹ וְהֵם כְּבֵר הֵיוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים".

אָךְ הֵלֵךְ נִזְעַק שֶׁהוּא גַם כֵּן רוֹצֵה בְּעֲצוּמוֹ לְהִיֹּת תַּלְמִיד חֶכֶם. וְשׁוּב מִחֲמַת רְצוֹנוֹ הַחִזּוֹק הַתְּאֲמֵץ וְהַתְּאֲמֵץ עַד שֶׁהִחַל לְתַפְסֵס אֶת הַגִּמְרָא לְאֵט-לְאֵט, וְכֵן הִמְשִׁיךְ בְּעֲקָשְׁנוֹת רַבָּה אֶת לְמוּד הַגִּמְרָא.

וְהָיָה הַיּוֹם, לְאַחֵר כְּשִׁלְשִׁים שָׁנָה קִבַּל הַחֶתֶ"ם סוֹפֵר מִכְּתָב מֵרַב בְּקִהְלָה גְּדוּלָה וְחִשְׁבֵּה, וְהֵלֵךְ וְקָרָא לְבִנּוֹ הַכְּתָב סוֹפֵר שֶׁיִּקְרָא אֶת הַמְּכַתֵּב, וְאָמַר הֵבֵן "נִכְרַ מִמְּכַתֵּב זֶה שֶׁהַכּוֹתֵב הֵבֵן תַּלְמִיד חֶכֶם גְּדוֹל".

אָמַר לוֹ אָבִיו הַחֶתֶ"ם סוֹפֵר: "אֶתָּה זֹכֵר אֶת הַבַּחֲרוּ פְּלוּנִי שֶׁכָּל כֵּן הַתְּאֲמֵץ לְלַמְדוֹ? דַּע לָךְ שֶׁהוּא כּוֹתֵב הַמְּכַתֵּב הַזֶּה, וּמִחֲמַת עֲקָשְׁנוֹתָיו לְמַד וְלִמְדוֹ עַד שֶׁהִגִּיעַ לְמָה שֶׁהִגִּיעַ לְהִיֹּת תַּלְמִיד חֶכֶם גְּדוֹל".

וְהוֹסִיף רַבֵּי חַיִּים קִנְיָבְסְקִי לְסַפֵּר, כִּי זֹכֵר הוּא מִנְעוּרָיו בְּיִשְׁבֵּה בַּה לְמַד. שֶׁהָיָה שֶׁם בַּחֲרוּ חֲלָשׁ שֶׁשָּׂאֵל שְׁאֵלוֹת מְטַפְּשׁוֹת עַד "שְׂמֵלָה אַחַת לֹא הַתְּחַבְּרָה לְמֵלָה הַשְּׁנִיָּה" ... אֲבָל הוּא הַתְּאֲמֵץ לְלַמְדוֹ וְהַתְּעַקֵּשׁ בְּלִמּוּד וְכֵן הֲצִלִּיחַ, וְהִקְדִּים דוֹר יָפֵה מְאֹד.

וְהוֹסִיף: "אֲנִי זֹכֵר שֶׁלְּמַדְתִּי בְּיִשְׁבֵּה בְּפֶתַח תְּקוּהָ, וְהִיָּתָה חֲבֵרוֹתָא שֶׁל שְׁנֵי בַחֲרוּם שֶׁלְּמַדוֹ יַחַד, הָאֶחָד כְּשֶׁרוֹנִי וְהַשְּׁנִי חֲלָשׁ כְּשֶׁרוֹנוֹתָיו, וּבַתְּחִלָּה הַכְּשֶׁרוֹנִי הָיָה נִחְשָׁב לְרַבּוֹ שֶׁל הַבַּחֲרוּ הַחֲלָשׁ, וְלְבִסּוֹף לְאַחֵר עָשָׂר שָׁנִים הַתְּהַפֵּךְ הַדְּבָר וְאוֹתוֹ הַבַּחֲרוּ הַחֲלָשׁ כְּשֶׁרוֹנִי נִהְפָּךְ לְהִיֹּת רַבּוֹ שֶׁל הַשְּׁנִי, וְזֹאת כִּינּוֹן שֶׁהוּא יוֹתֵר הַתְּאֲמֵץ, וְהַכְּשֶׁרוֹנִי לֹא הִשְׁקִיעַ".

לְלַמְדוֹ מֵהֵי כַּחַה שֶׁל עֲקָשְׁנוֹת בְּלִמּוּד! (שִׁירָה הַדְּשָׁה)

בְּזִכּוֹת הַעֲקָשְׁנוֹת זְכוּ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת

רַבֵּי חַיִּים שְׁטֵיץ רָאשׁ יִשְׁבֵּת טְלוֹ, נִשְׂא פַעַם שִׁיחָה בְּפְנֵי תַּלְמִידָיו עַל מִדַּת הַעֲקָשְׁנוֹת, וְאָמַר כִּי בְּעִבּוֹדֵת ה' צְרִיכִים לְהַתְּעַקֵּשׁ, וְאֵיךְ אִם בַּתְּחִלָּה חוֹשֵׁב הָאָדָם שֶׁלֹּא יִשְׁגֵי אֶת מְבַקְשׁוֹ וְלֹא יִצְלִיחַ, עָלָיו לְהַתְּעַקֵּשׁ שׁוּב וְשׁוּב, וּבִסּוֹף יִזְכֶּה לְסִיעָתָא דְשָׁמַיָא.

כְּדָגְמָה לָכֵן סִפֵּר לְתַלְמִידָיו שְׁנֵי סְפוּרִים מִפְּלִיאִים, שֶׁמֵּהֵם אֶפְשֶׁר לְרְאוֹת עַד כַּמָּה הַעֲקָשְׁנוֹת בְּעִבּוֹדֵת ה' סוֹפָה לְהַצְּלִיחַ.

בַּתְּקִיפַת הַשּׁוּאָה נִסַּע עִם חֲבֵרָיו לְסִיבִיר בְּרַפְּכַת, וְהַדְּבָר הָיָה יָמִים סְפוּרִים לִפְנֵי חֲנֻכָּה. כָּלֵם דִּיאָגוֹ מֵהַ יַעֲשִׂנוּ עִם גֵּר חֲנֻכָּה, וְהַחֲלִיטוּ כִּי מִדֵּי פַעַם כִּפְשֶׁר הַרְּפִכַת עוֹצֵרֵת, הֵם יִקְנְחוּ מִגְּלָגְלֵי הַרְּפִכַת אֶת הַשְּׁמֹן הַנִּדְבָק בָּהֶם, וְכֵן יִאֲסִפוּ שְׂמֹן שֶׁיִּסְפִּיק לְהַדְּלִיק נֵר. אֵילָם כִּשֶׁהִגִּיעַ לֵיל רֵאשׁוֹן שֶׁל חֲנֻכָּה, וְנִסּוּ לְהַדְּלִיק אֶת הַשְּׂמֹן שֶׁצָּבְרוּ בְּמִסְרִוֹת כֹּפֶט, גָּלוּ כִּי הָאֵשׁ לֹא נִדְלָקַת בְּשְׂמֹן, וְכַמּוּבָן שֶׁהָיוּ שְׂבוּרִים מְאֹד. רַבֵּי חַיִּים נִסָּה לְנַחֵם אוֹתָם, וְאָמַר לָהֶם כִּי כְּמוֹ שֶׁאֵנוּ לוֹמְדִים עַל הַקְּרִבְנוֹת זֶה נִחְשָׁב כִּי אֵלּוֹ הַקְּרִבְנוֹ קָרְבָן, גַּם עִתָּה נִצְטַק בְּדִינֵי חֲנֻכָּה וְחֲשָׁב לָנוּ כְּהַדְּלִיק הַנֵּר, וְכֵן עָשׂוּ כַּמָּה שְׁעוֹת וְלְמַדוֹ בְּעַל פֶּה בְּעִנְיֵי חֲנֻכָּה, אָךְ עַדִּין שֶׁתּוֹקְקוּ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה. לְפַתַּע עֲצָה הַרְּפִכַת וְהוֹסִסִים יָרְדוּ לְמִסְפֵּר דְּקוּוֹת, וְהָיָה לְקַרְאֲתֵם אָדָם שֶׁמְכַרְזֵי "מִי רוֹצֵה לְקַנּוֹת גֵּרוֹת!" הֵם הָיוּ הַמּוֹמִיִּים, וּמִיָּד רְצוּ לְקַנּוֹת אֲצִלּוֹ גֵּרוֹת, אָךְ מִחֲסֵף כִּסְף נִתְּנוּ לוֹ שְׁעוּנִים וְשָׂאֵר חֲפָצִים, וְקָנוּ מִמֶּנּוּ גֵּרוֹת, וְהַדְּלִיקוּ כַּמּוּבָן בְּשִׂמְחָה רַבָּה אֶת הַנֵּר לְכַבוֹד חֲנֻכָּה.

וְאַחֵר כֵּן אָמְרוּ שֶׁאֵין סֶפֶק כִּי הָיָה זֶה אֵלֵיהֶוּ הַנְּבִיא, כִּי מִן הַשְּׂמִיִּים רָאוּ אֶת עֲקָשְׁנוֹתָם לְדַבֵּר מִצְוָה, וְזָכוּ לְנֶס מִן הַשְּׂמִיִּים.

וְעוֹד סִפֵּר, כִּי כִשֶׁהִגִּיעוּ לְסִיבִיר הַחֲלוּ בְּסוֹף חֹדֶשׁ אֲלוּל לְחֲשָׁב מֵהַ לַעֲשׂוֹת עִם שׁוֹפֵר, וְלְאַחֵר מֵאֲמָצִים הַשִּׁיגוּ רֵאשׁ שֶׁל אֵיל מִמְטַבַּח הַמַּחְנֶה, וְהַחֲלוּ לְעִמָּל כְּדִי לְהִכִּין מִמֶּנּוּ שׁוֹפֵר. וְלְאַחֵר מֵאֲמָצִים מְרַבִּים, עָלָה בְּיָדָם לְהַתְּקִין שׁוֹפֵר אוֹתוֹ סִימּוֹ מִמֶּשׁ בְּסִמּוֹךְ לַחֵג, אֲלֵא שֶׁכִּפְשֶׁר נִסּוּ לְתַקֵּעַ, רָאוּ שֶׁשׁוּם קוֹל לֹא נִשְׁמַע מִמֶּנּוּ, וְהָיוּ שְׂבוּרִים מְאֹד שֶׁכָּל יָגִיעַם יָרַד לְטִמְיוֹן. אֵילָם רַבֵּי חַיִּים אָמַר לָהֶם: "נִסּוּ שׁוּב לְתַקֵּעַ, שֶׁכֵּן לֹא יִתְּכֵן שֶׁהַקֶּבֶ"ה יִשְׁאִיר אוֹתָנוּ בְּסִיבִיר בְּלִי שׁוֹפֵר לְרֵאשׁ הַשְּׁנָה", נִסּוּ שׁוּב, וְהִנֵּה הַשׁוֹפֵר תּוֹקֵעַ! (קוֹל הַתּוֹרָה)

מְאֻד הַהֲפָטָרָה

הַפָּטָרָה בֵּא

[ירמיהו מו, ג-כח]

בְּכַפְּרֵשׁתָנוּ אָנוּ קוֹרְאִים עַל הַמְּפָלָה שֶׁל פְּרַעֲוֵה מְלֹךְ מִצְרַיִם עַל יְדֵי שְׁלֹשׁ הַמְּכּוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת מִתּוֹךְ עֲשָׂר הַמְּכּוֹת שֶׁהָפָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמִצְרַיִם.

בְּדוּקָה לָכֵן קוֹרְאִים אֶת הַפָּטָרָתָנוּ שְׁעוֹסְקָת בַּמְּפָלָה שֶׁל פְּרַעֲוֵה מְלֹךְ מִצְרַיִם בְּתַקּוּפָה שֶׁל שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה אַחֲרֵי הַתְּקוּפָה שֶׁל פְּרַשְׁתָּנוּ. בְּתַקּוּפָה זוֹ הַתְּמוֹדָדָה מִמְּלַכַת מִצְרַיִם עִם מְמַלְכַת בְּבִל בְּכַבִּישַׁת אֶרְצוֹת וּבְשִׁלְטָה עַל הָעוֹלָם.

יְרַמְיָהוּ הַנְּבִיא מְנַבֵּא עַל מַפְלַתּוֹ שֶׁל פְּרַעֲוֵה בְּיַדֵי מְלֹךְ בְּבִל.

אֲפִלוּ שֶׁפְּרַעֲוֵה הָיָה מוֹתָפָאָר בְּרַב כַּחוֹ, בְּכָל זֹאת הוּא פָּחַד לְהִלָּחֵם עִם נְבוּכַדְנֶצַּר וְחִלְיוֹ, וְלֹא הִגִּיעַ לְמַעַרְכָּה נֶגֶד נְבוּכַדְנֶצַּר בְּזִמּוֹן שֶׁקָּבְעוּ לָכֵן.

הַנְּבִיא מְבַטֵּיחַ שֶׁכְּמוֹ שֶׁהָרַב תְּבוֹר קְבוּעַ בֵּין הַהָרִים וְהַר הַפְּרָמֹל קְבוּעַ לִיד הַיָּם, כֵּן קְבוּעַ וְבוֹר שֶׁאֲרָץ מִצְרַיִם תַּחֲרַב, וְהוּא קוֹרָא לְמִצְרַיִם לְהִכִּין אֶת עַצְמָם לְצִאת לְגוֹלוֹת. הַסֵּבָה שֶׁבָּאָה הַפְּרַעֲוֵה לְמִצְרַיִם, הוּא בְּגִלְל שְׂמֵלְכֵי מִצְרַיִם הִרְעוּ לָעַם יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁהָיָה עִם שֶׁשֶׁק מְלֹךְ מִצְרַיִם שֶׁעָלָה לִירוּשָׁלַיִם בְּיַמֵּי רְחַבְעָם בֶּן שְׁלֹמֹה, וְעַם פְּרַעֲוֵה נִכְּה מְלֹךְ מִצְרַיִם שֶׁהָרַג אֶת יִשְׁרָאֵל.

הַהֲפָטָרָה מוֹסְתִימַת בְּקִרְיָאָה שֶׁל בְּטָחוֹן לְצַדִּיקִים שֶׁגָּלוּ לְמִצְרַיִם עַל כְּרַחֲמֵם, שֶׁעוֹד יַחְזְרוּ לְאַרְצָם וְיִשְׁבוּ שָׁם לְבִטָּח, וְאֵיךְ עַל פִּי שְׁה' מִיִּסֵּר אוֹתָם הוּא לֹא יִכְלֶה אוֹתָם כְּמוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה לְכָל הַגּוֹיִים, וּמְבַטֵּיחַ עַל נְצַחִיַת יִשְׂרָאֵל.

מהדרכותיו והנהגותיו של מו"ר רבי אשר זיע"א אשר לאורו גלך

לאורו גלך

דבר-מה שהוא מיסר אותו, ואז על האדם להתעורר ולהתקרב אל הקב"ה. אבל אם האדם לא מבין את הרמז ולא נאחז בחבלי הסבה כדי להנצל, אז הוא נכנס חלילה לגדר אחר של "הבא לטמא פותחין לו", על-ידי העדר הסבה. אלא שאסור לאדם להתיאש גם בנפלו לתהום, שהרי נאמר "ואציעה שאול הנק", כי גם בשאול תחתית נמצא הקב"ה עם האדם, וגם כאשר האדם משרש בחטא ונמצא בשאול תחתית, שם גם כן ה' יתברך רוצה לחלצו מהמצר על-ידי הפרת החטא. כמו שאמר דוד המלך ע"ה "וחטאתי נגדי תמיד". ולכן הגיע לדרגת "דוד מלך ישראל חי וקיים" דרגה שאף אחד לא הגיע לזה, אבל אין הכוונה שהוא היה חי וקיים שהרי הוא מת, אלא שהוא עשה כל-כך הרבה לפרסם שמו הגדול בעולם, ולהכריז כי ה' יתברך חי וקיים, ועשה זאת על-ידי הכנעה שהוא הראה מיד כשדבר אתו גד הנביא והוכיח אותו על מעשיו, ודוד אמר מיד "חטאתי", למרות שהיה מלך וגדול בישראל, לכן הוא נשאר בבחינת "אחור וקדם צרתני".

כי אם האדם חושב שהוא בעצמו יכול לעמוד ואינו זקוק לעזרתו יתברך, הרי הוא כופר בעקר, כי אינו מאמין כי רק הוא יתברך "צרתני" - שה' יצר אותו, ואינו יכול לזוז תנועה קלה כל שהיא בלעדי השגחתו. וזוהי גם הכוונה בדברי חז"ל, שהקב"ה "כפה עליהם הר כגיגית" בעת מתן תורה, והכוונה שהוא שולח להם כפיה באפן תמידי, כי אחרת יכול האדם לחשב שהוא עצמו מציאות. ולכן אנו מתפללים כל-יום "וכף את יצרנו להשתעבד לך", כי בלי כפיה ממרום האדם לא מכניע את לבו, אולם צריך להתפלל ולבקש שתהיה לנו אמונה פשוטה אמתית בלב, עד שלא נצטרך ל"תזכורות" שמימות על-כף...

ספר הרב גדליה סגל זצ"ל, על שיחה חשובה ונלהבת שנשא מו"ר רבי אשר זיע"א בהרחבה על הסבות והגלגולים שבאים לאדם מן השמים, כדי לסייע בעדו להתקרב אל אביו שבשמים ולעבד אותו בעבודה תמימה מבלי להכשל חלילה ושלא להמשיך אחר היצר הרע. ועל-אף שהדברים היו דברים חוצבי להבות אש, דברים עמקים ויסודיים, השפיל רבי גדליה להוציא מהם דרכים ויסודות חשובים אשר על-פיהם מתנהלת החבורה הקדושה וברוך זו אנו זועדים, בדרך האמונה הפשוטה והדבקות ברבנו של-עולם.

רבי אשר הזכיר את דברי הפסוק שבתהלים: "אחור וקדם צרתני - ותשת עלי כפכה", ואמר: האדם הוא בבינת אחור, דהינו בגדר שלילי ואפסי. ולעמיתו, השם יתברך הוא בבחינת קדם, שהוא קדמונו של עולם. והאדם צריך לדעת, כי הוא תמיד בגדר אחור ולית לה מגרמה כלום, אין לו כלום משל עצמו. הוא מצדו ומכוחותיו שלו, לא יכול בשום פנים למנוע את עצמו מלפל חלילה ברשת החטאים שפורש לפניו היצר, אלא שה' יתברך ברחמי המרבים שולח לו את הסבה, דהינו לחץ וכאב מסים שאז הוא נזכר מה', ואם הוא נאחז בסבה זו הוא נחלץ מהעברה. וזהו הפרוש "כפכה", מלשון כפיה והכרת, שהאדם חוזר ומתקרב אל הקב"ה דוקא כאשר הוא במצב של כפיה ולחץ, כאשר הקב"ה מביא עליו הרגשה כזו, ואז מתגלה אצל האדם כבוד ה', זה גלי ואנוהו, שהוא רואה אותו מתוך כשלונוותו ומבין ומאמין שאינו יכול להחזיק מעמד בלי להדבק אליו יתברך.

וזהו מה שאומרים חז"ל "הבא לטהר מסיעין לו". דהינו, הסייע והעזר ממרומים כדי להציל את האדם מללכת אחר יצרו, אלא להתקרב לבוראו, זה בא דוקא על-ידי כף שמון השמים עושים לו

ברכת נא לאיב!

נשגור בזאת ברכת מזל טוב חמה ולבבית לתלמידינו היקרים וחביבים מאוד

אשר אלעזר כהן נ"י - כתה א'

ישראל כץ נ"י - כתה ג'

אפרים צבי נאדל נ"י - כתה ז'

לרגל יום הולדתם בשעתו"מ ולמזל טוב

פרותיה מתוקים צלך נאה אמת תמים עוברת תחתיה, ותזכו ללכת בדרך האמונה הפשוטה הסלולה לנו ממו"ר רבי אשר זיע"א דרך כל הצדיקים האמתיים של כל הדורות ותעשו נחת רוח לבורא יתברך שמו ולהוריקם ולתפארת עם ישראל

פנינים נפלאים ומתוקים על הפרשה

זרע שמשון

מתוך הספר המגיל "זרע שמשון" שחברו המקבל האלקי הקדמון רבי שמשון הרים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקימי בקשתו.

פרשת בא תשפ"ד • גליון 275

תורת שמשון

בני ישראל קימו מצות מילה בלילה שהאיר כיום

מה היה חסר אצל היהודים בכדי שיגאלו? איזה שתי מצוות נתן הקב"ה ליוצאי מצרים? ואיך היהודים מלו עצמם בלילה? רבנו הזרע שמשון זלה"ה מביא את דברי רש"י הקדוש בפרשתנו (יב, ו) שמזכיר את דברי רבי מתיא בן חרש שאומר, שה' נתן לבני ישראל שתי מצוות, דם פסח ודם מילה, שמלו באותו הלילה שיצאו ממצרים, שנאמר (שם פסוק ו) 'מתבוססת בדםך' בשני דמים, כדי שיהיה להם זכות. ומביא רבנו הזרע שמשון את קושית המפרשים, איך מלו עצמם היהודים בלילה, הלא דין מפרש הוא שאין מלין בלילה, ואפילו מילה שלא בזמנה היא דוקא ביום.

ומתראי רבנו הזרע שמשון תרוא נפלא, על פי מה שכתב בזהר הקדוש (פרשת בא לה, א) דאותו הלילה שבו יצאו ישראל ממצרים האיר כמו באמצע היום, בתקופת תמוז, כמו שכתוב (תהלים קלט יב) 'זלילה כיום איר', ואם כן צדקו דברי רש"י, שכתב שמלו באותו הלילה, לפי שהיתה הלילה ההיא מאירה להם כמו יום וממילא מתר לקים בו מצות מילה. (זרע שמשון פרשתינו אות ט)

הקב"ה רצה שיגאלו בזכות ואז יצאו בשמחה

מה החדוש בכך שיצאו ממצרים בששון ובשמחה? ומה היה קורה אם היו יוצאים רק בזכות אברהם? ולמי היה גם בחינה של רנה?

כתוב בפסוק (תהלים קה, מב) 'כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו ויוצא עמו בששון וכו'. ומקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה: יש להבין מה היה הרעיון הגדול להוציאם בששון וברנה. ועוד שואל רבנו, שהרי הוא דבר פשוט שיהיה להם ששון ורנה בעת גאלתם, ומה הבשורה בזה. ומבאר רבנו הזרע שמשון במתיקות: שכן פרושם של

דברים, שלפי שזכר הקדוש ברוך הוא את דבר קדשו אל אברהם עבדו, שהבטיחו להוציאם מהגלות, ואלו אכן היה מוציאם רק בזכותו של אברהם בלבד, היה להם בשות פנים, ולא היה להם כל כך שמחה, שהרי 'מאן דאכיל דלאו דיליה, בהית לאסתכלי באפיה' [=מי שאוכל מזון שאינו שלו, מתבייש להסתכל בפניו]. ומשום הכי צוה להם את מצות לקיחת הפסח קדם המילה, כדי שיהיה להם זכות גדולה של מסירת נפש על קיום דברו של הקב"ה, ואז יצאו בזכות עצמם ויהיה להם שמחה. ואף על פי שעקר היציאה היתה בזכות אברהם שמצותו מילה, עם כל זה יצאו בששון וברנה, לפי שאף קדם המילה מסרו עצמם עבור הקב"ה, וזהו באור הפסוק 'ויוצא עמו בששון' דהיינו את ההדיוטים שלא היה להם רק זה הזכות של המילה, היה להם שמחה רק לעצמם, ואחר כך 'ברנה את בחיריו', אלו שהיו להם גם זכות אחרים מלבד מצות מילה, להם היה גם רנה, שהרנה הוא כשאדם משמיע לאחר את שמחתו, והוא יותר גדול מהששון שהיה בינם לבין עצמם. (אמצע אות ה)

מצרים הפו בסוף החצי הראשון של הלילה

מדוע לא היה שיך להכות את המצרים בשליש הלילה? ומדוע הכו דוקא בסוף החצי הראשון של הלילה?

רבנו הזרע שמשון זלה"ה מבאר דבר נפלא: הטעם שהקב"ה הכה את הבכורות דוקא בחצות הלילה, כי קדם לכן לא היה אפשר להכותם, כי אם היה מכה אותם בשליש או ברביע הלילה, עדין היה נשאר שהות בחצי הראשון של הלילה שהיא שעת הדין, וממילא היה מקום למדת הדין לקטרג על ישראל, ואפשר שהיה חל מדת הדין אף על ישראל, שהרי זה עדין עת דין.

משום כן המתין הקב"ה עד לרגע האחרון של חצי הראשון של הלילה, ותכף ומיד באותה רגע עשה דין במצרים, ומיד אחר כך התחיל חצי הלילה האחרונה, שזה כבר עת הרחמים ואז אין מקום למדת הדין לקטרג. (זרע שמשון פרשתינו אות י)

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

יעיליו נשמת

האשה החשובה מרת חיה מלכה פאשקעס ע"ה בת הויב רבי מרדכי ז"ל ולב"ע י"א שבט תשס"ה ת.צ.ב.ח. חוקדש ע"י בניו הרה"ח ר' נחמן בנימין פאשקעס שליט"א ואחיו הרה"ח ר' משה פאשקעס שליט"א

לברכה והצלחה

יצחק בן דשיא

הצלחה בפרנסה וכל טוב סלה

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

יעיליו נשמת

הרה"ח רבי נטע צבי בן בנימין משה ז"ל שויה אוהב תורה ויגע בה בחתומה ולב"ע י"א שבט תשס"א ת.צ.ב.ח. חוקדש ע"י בניו אהרן שליט"א בן שינעה ויטא והצלחה וברכה

לברכה והצלחה

דניאל אורי בן רגלינה מלכה

שיחה לשפע ברכה והצלחה בכל העניינים ולחשלתם העסקאות בקרוב ממש

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

כשהתבשרו ישראל על הגאלה היה לבם שלם עם הקדוש ברוך הוא והתברר שכל מה שעשו היה באנס

ישראל היו רוצים להיות ישראל ונאמנים להקדוש ברוך הוא, אלא שמכח טרוף הדעת וקשי השעבוד תקפם יצרם לעשות כמעשה המצרים, וכיון שנתבשרו בגאלה הרי לבם שלם בהקדוש ברוך הוא, ואגלאי מילתא למפרע שכל מה שעשו הכל היה באנס גמור. ודיק הפתוב לומר 'משכו וקחו לכם', ואמרו ז"ל (שמו"ר טו, ב) משכו ידיכם מעבודה זרה, ואם האמת שישראל חטאו אינו די במשיכת ידיהם לבד, אלא צריך שיקים הפתוב (ישעיה נה, ז) 'עזבו רשע דרכו ואיש און וכו' וישוב אל ה' וירחמנו וכו', אלא ודאי שלא עבדוה אלא מתוך אנס, ולפיכך די להם לומר רוצים אנו למשוך עצמנו מהעבודה זרה ולהקריב קרבן להקדוש ברוך הוא. (אות י)

עקר השבח לישראל היה שהקדוש ברוך הוא מוציאם ממצרים ואינם יוצאים מעצמם

עקר השבח לישראל הוא לומר שהקדוש ברוך הוא הוציאם ולא שיצאו מעצמם, כמו שפרש רש"י על פסוק (במדבר כד, ח) 'אל מוציאיו', הפך מה שאמר לו בלק (במדבר כב, ה) 'הנה עם יצא ממצרים' דמשמע מעצמם. ואם כן מעתה ששמעו ישראל שהקדוש ברוך הוא מבשר להם שהיום יוצאים דמשמע שהוא יוציאם, היה קשה להם איך אפשר שהוא יוציאם והא אינו יכול לבא בעצמו למצרים שהוא מקום טמאה, ולכן שאלו למשה היכן הוא, כדי שיהיה גלוי וידוע שהוא המוציאם, אמר להם הרי עומד כאן במצרים לכבודכם שנאמר (שיר השירים ח, ח) 'קול דודי הנה זה בא'. (אות ה)

בזכות האמונה נגאלו ישראל

ישראל מתחלה לא היו מאמינים שתבא להם הגאלה שעדין לא הגיע הזמן, וכשראו האותות והסימן של 'פקד ופקד' וכו' אז 'ויאמן העם', ואיתא במדרש (ילקוט שמעוני בשלח רמז ר"מ) שישאל לא נגאלו אלא בזכות האמונה, ומשום הכי אמר (תהלים קה, כז) 'שמו בם' בישראל 'דברי אותותיו' עד ש'ויאמן העם', ובשביל זה עשה הקדוש ברוך הוא 'מפתים בארץ חם'. (אות ב)

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש - הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

משה רבנו זלזל בכבוד פרעה שנקם לו על כך ואחר כך התנצל

ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבתיך ואבות אבתיך מיום היותם על האדמה עד היום הזה ויפן ויצא מעם פרעה. (שמות י, ו)

מבאר רבנו האור החיים זלה"ה: פרעה היה מזלזל בעיני משה רבנו, כי אחר שהתודה ואמר 'ה' הצדיק' וגו' בכל זאת חזר לסרחונו, לזה פנה ממנו משה ויצא בזלזול כדרך הנהוג עם שאר בני אדם, ולא יצא בדרך כבוד. אכן גם פרעה הרשע שלם לו על פחיתות כבודו, דכתיב 'ויגרש אתם מאת פני פרעה', שפרעה נקם בו וגרשם בזלזול, ולכן אחר כך כשקרא פרעה למשה שיתפלל על הסרת מכת הארבה מהם, אמר אליהם "הטאתי לה" ולכס", מה שלא היה רגיל לומר קדם לכן, כי התפנו להתודות על שנהג בם מנהג פחיתות וגרש אותם.

מה ההגיון שפרעה הסכים לסבל מכות רבות כאלו

רבנו האור החיים זלה"ה שואל שאלה עצומה: מה היתה מחשבתו של פרעה, וכי יש שוטה שבעולם שייסכים לסבל כל כך הרבה רעות וצרות, ויכניס עצמו לסכנות שפאלו, לקבל כל כך הרבה מכות, והגם שהקשה ה' את לבו, בכל זאת צריך שיהיה לו איזה סברא הגיונית מסימת בקשיות הלב.

ומבאר האור החיים: שפרעה ראה שהקב"ה מבקש ממנו שיוציא את היהודים רק לשלושה ימים לחג לו במדבר, וחשב שבאמת הקב"ה רוצה להוציאם לחלוטין, אף מדבר בערמה כי כביכול אינו יכול להוציאם בכה, על כן הקשה את ערפו ולא רצה להוציאם.

לבני ישראל היה אור גם במשבותיהם של המצרים

לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבתם. (שמות י, כג)

כתב רבנו האור החיים, שדקדק הפתוב לומר 'ולכל', לומר שלא רק במושבותם של היהודים היה אור, אלא גם כל אחד ואחד מישראל שהיה הולך לבית המצרי, היה לו אור במושבותם של המצריים, היינו שליחה היה אור אף בבתיהם של המצרים.

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידונים: 02-80-80-600

נערך ע"י המחנך הרב יגון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאסקס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450
יז"ל ע"י זרע שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולעז"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלווח 3

זכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומוזני וכל טוב סלה כהבטחתו בהקדמת ספריו.

זרע שמשון ע"ר 580624120

י' שבט תשפ"ד
שנה ו' | גליון מס' 213

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו בני בינה'
טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

ניתן לתרום דרך קו בני בינה' בע"מ הנ"ל,
שלוחה 9, וכן בעמדות י"דרים פלוס'

בינו נא זאת "במה זמן וכאב לב הייתי יכול לחסד' הרהר ר' נחום. ומענין ש... דפיקות נשמעו בדלת"

רואים כמה שקשוב הזקרון. ובעצם, כל זה כדי שנוכח את כל המצוות, ובפרט אלו שהן זכר ליציאת מצרים". ר' נחום נעצר להתבונן, רגע, זה ר' ישראל המדבר! ואכן, זה הוא, והוא ממשיך: "וימן הנסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בנסים הנסתרים. שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שצאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע וימנהגו של עולם". ר' נחום עמד המום. מה קורה כאן, הרי ר' ישראל צטט לו כעת את דברי הרמב"ן המפורסמים בסוף הפרשה, דברים יסודיים לכל יהודי. והכל בעל פה!

רגע. מה הוא עושה כעת, הוא רוצה להניח תפלין? ר' ישראל מסיר את האפדה שעליו, והנה על חלצתו מתגלה לו חוט תלוי ובקצהו תג עליו כתוב: 'ישראל לוי, רחוב מעלות הרקפת 22, ומספר טלפון. הכל כתיב ברור. "כמו תפלין" שבו ר' ישראל ואמר בחינה. "לקשר לזכר, אבל שכתבתי" אם רק הייתי רואה את השטרות האלו, פמה זמן וכאב לב הייתי יכול לחסד' הרהר ר' נחום. ומענין ש... דפיקות נשמעו בדלת, והיא נפתחה מיד. בפתח עמד בחור ישיבה צעיר. "שלום מושי" קרא לעברו ר' ישראל.

"סבא. אני יענקי. מושי' היה אתמול. אני באמת מתנצל יצאתי מהבית קרלי, מקדם, האוטובוס דוקא הגיע בזמן, אבל הייתה תאונה בדירה, ונוצר פקק ארוך עד שחקרו ובדקו ופנו את הרקב".

"שלום יענקי. חפיתי לך. לא באת. הלכתי לבד להתפלל. ולא ידעתי איך לחזור, והיהודי הטוב הזה. לא יודע איך קוראים לו, עזר לי".

"סליחה, סבא. ר' נחום הבין שפרגע הוא מיתר כאן, ברוך השם, הנכדים דואגים ושומרים על סבא שלהם. ארעה הפעם תקלה. לפחות זכיתי להפיר יהודי קור. למדתי כמה צריך להתפלל שלא ישליכוני לעת זקנה. ומענין שלמרות שהוא שכח דברים רבים ויסודיים, נראה שדברים שהוא למד בצעירותו, נותרו חרוטים בקרבו והוא יכול לצטט אותם על-פה. ככל הנראה זה מכח 'גרסא דינקותא' שהפליגו בזה חז"ל, על הלומד בצעירותו שהוא דומה לדיו כתיבה על גיר חדש, שהדברים נחקקים ועומדים שנים רבות, גם בזקנה ושיבה. אם כן, סבא נוספת וחסובה לנצל את שנות הנעורים להרבות בלמוד. "כל טוב, ר' ישראל, יום נעים וברכה לאורך ימים ושנים בכריאות איתנה". "גם לך כל טוב, אתה יהודי טוב".

ר' נחום ירד לאטו במדרגות, פלו כאוב עדין ובלבו רחמנות על ר' ישראל. "ומה עם צעירים, וכי הם אינם שוכחים?! תהה בלבו. וכי אני לא שוכח את תפקידי בזה העולם? ראוי היה' חושב הוא, "שכל אחד, הבן עם הבת, ראו מול עיניהם פאלו הם עונדים 'תג' המפורז להם את רום מעלתם כבני מלכים".

בדרכו לרקב רואה ר' נחום נער צעיר יושב על הספסל, רכון פלו בתוך מסך המכשיר שבדורו. אינו שם לב לכל לנעשה סביבו. 'מסכן חושב לו ר' נחום, 'הנה, נער צעיר שהלך לאבוד. שכח שיש לו בית. בית יהודי, עם תבנת מפרשת, מיחס לאבותינו הקדושים. בית של תורה, בה כתוב מה מותר לראות, לראות ולשמע; ללבוש ולאכל. והוא לא שרשרת אולי תבינה לו בצנאה, אך צריך שיהיה כתוב שם את מלתו: 'בנים אתם לה' אלקיכם! עם סגולה, ממלכת כהנים'. אז אולי יש סכני שזכר מיהו, ולאיו אמה 'קרה הוא שג'. יזכר ולא ישכח. ישוב לביתו, ולא ישקה ב'אשפה', מקומם של חתולים. פוה צעיר ויבקר כל כך חולה. שוכח. 'רמוזה שלמה' הפטיר לעברו. ספק גדול אם שמע דרך האזניות הגדולות הצמודות לאזניו. אבל אנחנו נזכר ולא נשכח. "כמו תפלין". 'בנים אתם להשם'!

רחם המרחם. הוא גר ברחוב מעלות הרקפת 22, קומה שניה". זה היה ממש הבנן השני ממול. נצא. הגענו לבית שלך". מעלות הרקפת 22, "אתה מזהה את הבנן?" הזקן נראה מרצה. ר' נחום הושיט לו יד ועלה עמו לקומה השניה. הוא לא ידע לאיזו דירה לפנות. מיין או שמאל. "איפה הבית שלך, ר' ישראל?" משוראה את דלת ביתו, הוא זזה את ביתו, עיניו אורו. 'משפחת לוי' היה כתיב בשלט. הדלת לא הייתה נעולה. הם נכנסו פנימה. כעת ר' ישראל ממש הרגיש בבית. איזו שמחה והקלה. ברוך השם.

"אתה יהודי טוב!" אמר לו ר' ישראל. "עוזר לאנשים. מצאת את הבית שלי. מה שמך?"

"נחום, נחום כהן". הוא השיב בקול רגיל. "ותודה לך ר' נחום. השם יברך אותך שתגיע לגיל שלי ולא תאלץ להעזר באחרים".

"אמן!" השיב ר' נחום בקול. אכן, ברכה נשגבה. ואז חשב שאולי כל זה בקלל מה שאנחנו מתפללים אל תשליכנו לעת

זקנה'. ר' נחום ידע שאסור לו לעזוב כעת את ר' ישראל. מי יודע מה יכול לקרות בהמשך, אם תחילה שוב ילך לאבוד. חייבים למצא פתרון. ואז ננצח רעיון במוחו. "שמע נא, ר' ישראל, כדי שלא תלך שוב לאבוד, הנני ממליץ שתכתב על תג את שמך וכתבתך, נצמיד זאת לשרשרת שתהיה תלויה עליך. כן, שבכל מקרה, המוצא הישר ידע לאן להשיבך". "רעיון נפלא!" התלהב ר' ישראל. "רעיון טוב, איך אמרת קוראים לך? רגע. בעצם יש לי שרשרת פזוזה שכתתי כמו תפלין!". 'מסכן חשב ר' נחום. ר' ישראל מתבלבל ככל הנראה. יתכן והוא חושב שאני רוצה להניח לו תפלין. הוא כבר לבש אותם היום. מימני הרצועות עדין נפרות על זרועו'. ר' ישראל ממשני "כמו תפלין שאנו קושרים על הדי, כחותם לך, וגם על הראש 'זקרון בין עיניך' בדיק בין העינים - במקום הזקרון, בראשית המוח. והרצועות מקיפות כל הראש, וקושרים באחרית המוח, לשמור על הזקרון.

לא. זה לא נראה טוב. ממש לא. אפילו מפחיד. הנה הוא צועד שתי פסיעות לצד ימין, מבטיס פה וכה, ושב על עקבותיו. פונה מספר צעדים לצד שמאל, מבטיס פה וכה. וילבסוף נעצר על מקומו.

הרמזור הקלוי צבעו לירק, ר' נחום לא יכול להמשיך ולהתבונן, אבל הוא גם לא יכול להמשיך בדרך, מול מה שנגלה נגד עיניו. נכון, הוא ממרה, אבל יתכן ומישהו צריך עזרה.

במקום לפנות ימינה ולהמשיך בדרך, ר' נחום 'עשה פרסו' המשיך מעט עד שמצא חניה. בפעדים חפוזים הוא שב לרחוב. כן, הוא עונדו שם. "סלח לך" הוא פנה ליהודי המבקר שמעמד באמצע המדרכה ופניו נראות נפולות. שעון על מקלו, ונראה שנושא על גביו את תשעים שנותיו, ואולי אפילו יותר. "האיכל לעזר לך, ר' איד?"

הלה הגיב את ראשו ועיניו אורו. "כן. אני מחפש משהו. "הבתי זאת מיד. ובכן, אולי יעלה בדי' לסייע בחפוש". "אה, יישר פת. כן, אני פשוט מחפש לשוב לביתי". ענה הזקן.

"ומי מעבב בדיכם?" לא הבין ר' נחום. "אני לא יודע היכן הבית שלי. אני לא מוצא אותו". צער היה מהול בדברי הזקן.

מי יודע, אולי הוא טעה בדרך ובכלל אינו גר כאן. הרהר ר' נחום. 'מה עושים?' "יש לי רעיון" פנה אליו ר' נחום, "אעלה אותך לרקבי, אסע לאט לארך הרחוב הזה, והרחוב הסמוך. תסתפל מבעד לחלון, ואם תראה את הבנן שלך, אמר לי, ואעצר בשמחה". "אתה יהודי טוב!" אמר לו הזקן. "עוזר לאנשים. ומה שמך?"

"נחום, נחום כהן".

"ה' יברך אותך, ר' נחום". כל הצד הימני של הרחוב, הבנינים האגיים, לא הראו כל סימן פטר לגזון. 'נפנה כעת לצד שמאל, לבנינים האיי זוגיים, ואם תראה את הבית שלך תאמר לי".

"כן, כן, ונאי. אתה יהודי טוב. איך קוראים לך?"

'איך קוראים לי? לא הבין ר' נחום, הרי אמרתי לו לפני דקה. אה! אולי הזקן אינו שומע כל כך טוב. דבר מצוי בגיל מבגד. 'נחום כהן' והפעם הוא אמר זאת בקול גבוה, שישמע.

"אתה מזהה את הרחוב? את הבנן שלך?" "לא. לא מכיר".

"אז ננסה ברחוב המקביל!". "אתה יהודי טוב!" אמר לו הזקן. "אוהב לעזר לאנשים. מה שמך?"

'מה שמיי? התפלל ר' נחום. הרי הרגע אמרתי לו. 'אתה! אני מבין. קלט ר' נחום כעת 'זו לא בעיה של שמיעה. ככל הנראה זו בעיה של זקרון. לצעונה, שומעם על כך, שקורה ואדם בגיל מזדקן, מתחיל לשכח דברים. כן, קוראים לזה 'אלצהיימר', אוי, כמה שזה כואב ומפחיד. הנה, כעת לפני פכל הנראה אחד פוה ששכח גם היכן ביתו". "אולי זה הבית שלך?" שאל ר' נחום בהצבעו על הבנן ממול.

"לא יודע. אני לא זוכר איפה אני גר". נאנח הזקן.

הנה, מחשבתו התאמתה, היהודי הנכבד שלפניו שוכח דברים. מה עושים כעת? לאן אפנה? זה רעיון, כן, ר' יחזקאל הנבאי. לא הרחק מכאן גר ר' יחזקאל, גבאי בבית הכנסת שנים רבות, ונאי מכיר הוא את האנשים בסביבה, אתה שאלו. שמו הופיע אצלו בין אנשי הקשר".

"אה, אתה מתכוון לר' ישראל". ידע הנבאי מיד כמה המדבר. "נאי, יהודי קור ונכבד הוא עד מאוד. יודע ספר וקובע עתים לתורה. בשנה האחרונה חלה אצלו שחכה חמורה.

”וּלְמַעַן תִּסְפַּר בְּאַזְנוֹי בְּנֵךְ וּבֵן בְּנֵךְ” (א.ו.)

א. מדיעו דְּרָקָא בְּמַכָּה זוּ נְאֻמָּר ”וּלְמַעַן תִּסְפַּר” בְּאַזְנוֹי בְּנֵךְ וּבֵן בְּנֵךְ” וַיִּתֵּן מִכָּל הַמִּפְתָּח?
וְיָתֵב הַכֶּלִי יָקָר לַיִּשָּׁב עַל פִּי דְבָרֵי הַרְמָזוֹן שֶׁפָּתַח בְּפָרְשָׁה זוּ בְּשֵׁם רַבְּנֵי חֲנִינְאֵל עַל הַפְּסוּק
”וְאַחֲרָיו לֹא יִהְיֶה כֹּחַ” (ו.יח.) שֶׁמִּזְמַן מִשְׁמַח רַבְּנֵי הָעֵתִיר עַל כֶּף עַד עַכְשָׁיו, אִין אַרְבָּה מִפְּסִיד
בְּכָל גְבוּל מִצְרַיִם; וְגַם אִם יִפּוֹל אַרְבָּה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְיִכָּסַם בְּגוּבֵל מִצְרַיִם, אִינוּ אוֹכֵל מִבֵּיל
מִצְרַיִם כְּלָוִם, וְזֶה יִדְעֵה לְפָנָי. וְעַל זֶה נְאֻמָּר (תהלים ב) ”שִׁיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו” מִמִּילָא,
בְּמַכָּה זוּ, שֶׁגַּם בְּדוֹרוֹת הַבָּאִים יִהְיֶה נִתֵּן לְרֵאוּת אֶת כַּח תְּפִלְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּסִלּוֹק הָאֲרָבָה
מִמִּצְרַיִם; שֶׁ אֶפְשָׁר לְסַפֵּר חֲבוּשׁ נִפְלְאוֹת ה’.

ב. מִהוּ הַלְשׁוֹן ”בְּאַזְנוֹי בְּנֵךְ” שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁמְדַבֵּר דְּבָרֵי הַנְּאֻמָּר בְּחֵשֶׁב אֶת הַלְשׁוֹן בְּאֶזְנוֹ.
הֵנָּה בְּמִדְרָשׁ פְּתוּחַ שֶׁעַל יְדֵי מִפְתַּח הָאֲרָבָה יִדְעוּ קָלָם עַד הֵיכּוּן מַגִּיעַ גְּבוּל מִצְרַיִם, כִּי הָאֲרָבָה
לֹא חָרַג מִגְּבוּל מִצְרַיִם, וּמִהוּ הַתּוֹעֵלֶת לִישְׁתִּיבָה בְּיַדֵּית הַגְּבוּל? לְכַאוֹרָה הוּא לְגַבֵּי
הַסָּמֵר לְשׁוֹב מִצְרַיִמָּה, שֶׁעַד הַמָּקוֹם שֶׁהָאֲרָבָה הִגִּיעַ אֶסוּר לְשׁוֹב.

עַל פִּי זֶה פָּאָר הַגָּאוֹן ר’ מֹשֶׁה לִיב לֵיטֵשׁ רְאָעֵנְבוּיִם בְּסִפְרוֹ אֲמֵרוֹת ה’, עַל הַפָּרְשָׁה,
בְּהַקְדָּם הָאֲמוּר בְּעִרְבוּיָן (בב) לְגַבֵּי מִדֵּי־תַחֲסֵם שֶׁבֵּת: ”אָמַר רַבִּי שְׁמֵעוֹן אִין הַמְשׁוּחוֹת
מִמִּצְרַיִם אֶת הַמִּדּוֹת, מִפְּנֵי הַטּוֹעִי” לְכוּמֵר, שֶׁהַמִּדּוֹת לֹא סָמְנוּ אֶת גְּבוּל הַתְּחוּמִים הַמְדֻקָּ,
אֶלָּא הַקְדִּימוּ וְהִכְסִיּוּ מַעַט לְפָנָי כּוּן, מִפְּנֵי הַטּוֹעִים שֶׁלֹּא יִשְׁמִיּוּ לֵב מִיָּד בְּיַצִּיאתָם, כִּי אִם
אֲחֵר זְמַן מַה, וְנִמְצָא שֶׁגַּם הֵם לֹא יָצְאוּ אֶת הַתְּחוּמִים, וְאִם בְּאִסּוּר תְּחוּמֵי, שְׁהוּא הַמְדֻרְבָּן,
וְהִגִּים כּוּן, וְנִמְצָא שֶׁבְּאִסּוּר דְּאוֹרֵי־יָתֵב שֶׁל שִׁיבָה לְמִצְרַיִם, שֶׁאִין לְפָרְסָם אֶת הַגְּבוּל הַמְצֻמָּץ
מִמֶּשׁ, לְכוּ אָמַר הַקַּב”ה לְמֹשֶׁה ”וּלְמַעַן תִּסְפַּר בְּאַזְנוֹי בְּנֵךְ”, דְּהִינּוּ בְּחֵשֶׁב, שֶׁלֹּא יִגְלוּ אֶת
הַגְּבוּל הַמְדֻקָּ שֶׁנּוֹדַע עַל יְדֵי הָאֲרָבָה, מִפְּנֵי הַטּוֹעִים, וְכַמְבָּאָר.

”וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנִעְרֵיו וּבִזְמַנֵּי נִלְךְ בְּבִינֵנוּ וּבְכַוְנָתֵנוּ בְּצִאֲנוּ וּבְבִקְרָנוּ נִלְךְ כִּי חָג
ה’ לָנוּ” (ט.ו.)

בְּאֵחָד מִפְּרָקֵי הַמַּאֲבָקִים הַסּוֹעִרִים עַל שְׂמִירַת גְּחֵלַת הַיְהוּדִים שֶׁהַתְּרַגְּמוֹת וְאִם בְּשָׁנִים
הַאֲחֵרוֹנוֹת עַל צִבּוּר הַיְהוּדִים בְּאַרְץ הַקֹּדֶשׁ, נִכְנַס אֶחָד מִרַבְּנֵי קְהֵלַת הַקָּאָטָנוּ שֶׁבְּגוּלָה
לְמַעֲנוֹ שֶׁל רַבְּנֵי מִן רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה הַגִּוֶּשׁ אוֹיֶרְבָּאָר זֹאכֻלְלָה”ה וְשִׁחַ פְּנִינֵי אֲמָרָה
נִפְלְאָה מִפִּי רַבּוּ הַגָּאוֹן הַקְדוּשׁ בַּעַל הַיְצִיאֵל מֹשֶׁה זִיע”א: הֵנָּה נְאֻמָּר שֶׁמֹּשֶׁה פָּנָה בְּתַבִּיבָה
לְפָרְעֵה ”שִׁלַּח עִמִּי וְיַעֲבֹדֵנִי”, וּפְרַעֲה מִשִּׁיב לֹ” לְכוּ עֲבֹדוּ אֶת ד’ אֱלֹהֵיכֶם, מִי נְמִי הַלְלִים”,
וְהַבְּאֹר בְּזֶה הוּא שֶׁפְּרַעֲה אָמַר לְמֹשֶׁה: אֲתָה מִסְפֵּר לִי שֶׁאַתָּה רוֹצֵה לְצַאת עִם אֲמָה שְׁלֵמָה
שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ לְכוּנּוֹ אוֹתָהּ מִחֻדְשׁ, לְשִׁשָּׁם וְיִהְיֶה אֲוֹתָהּ מִתּוֹךְ גְּלוֹת מִצְרַיִם, אֲךָ מִי נְמִי
הַלְלִים מִי יִלְךְ אֲתָה? וְכִי מִי יִסְכּוּ נַפְשׁוֹ לְלָקֵת אַחֲרָיִךְ? הַדְּבָר חֶסֶר סִכְמֵי, וְאַתָּה עֲתִיד
לְהַשְׁאֵר לְבַדְּךָ! וְעַל כֶּף הַשִּׁיב לֹ” מֹשֶׁה רַבְּנֵי: ”בְּנִעְרֵיו וּבִזְמַנֵּי נִלְךְ” מֵאַחַר וְשִׁחַ לֵנוּ זְמַנֵּי
שִׁידְעִים אֲרָךְ צִרְוֹ לְהִיּוֹת וְכִיצַד צִרְיִים לְהַרְאוֹת, וּמִנְגֵד יֵשׁ יְצָרִים שֶׁמִּסְתַּבְּלִים לְעֵבֶר
אוֹתָם זְקָנִים וְלוֹמְדִים מֵהֶם, מִמִּילָא לְלָךְ, מִכְּהֵם נוֹכַח לְקוֹמָם וְלְכוּנּוֹ אֶת הָאֲמָה פְּלָה! מִן
רַבְּנֵי רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה גִּילָה קוֹרֵת רִיחַ מִמְדָּבְרִים, וְהוֹסִיף עַל אֲתָר בְּהַתְּרַגְּשׁוֹת: אֲבָל שִׁנּוּ תַנְאֵי
נוֹסֵף חַי כִּי ד’ לָנוּ! - כְּשֶׁאֵינּוּ יוֹדְעִים אֶת תְּפִקְדוֹתָיו וְעוֹשִׂים וּמְקַיְמִים אֶת הַדְּבָר בְּשִׁמְחָה אִזִּי
חֶסֶד וְכִדְּעֵי יֵצֵל.

”כִּי לֹא כָל חֵמֶץ וּנְכַרְתָּה” (יב.טו.)

מַעֲשֵׂה בִיהַדִּי שֶׁנִּכְשֵׁל רַחֲמָנָא לִיצִיל בְּשִׁתֵּי יוֹ-שֶׁרָף חֲמֵץ בְּפֶסַח בְּהִיּוֹתוֹ אֶצֶל הַפְּרָאִי.
הַלֵּךְ הַלָּה אֶל הַאֲדוּמִ”ר רַבִּי שְׁלוֹם רַחֵם מִכָּל, וּבְקִשׁ תַּקוּן לְמִכְשׁוֹלוֹ. הוֹרָה לוֹ הַאֲדוּמִ”ר
שֶׁיִּלְךְ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְכִשְׁנִשְׁאֵל לְפִשְׁרֵי הַדְּבָר פָּאָר שֶׁתְּקוּנוֹ הוּא גְּלוּת וְלָכוּן יַעַז לְגֵלוֹת
וְלִכְסֵעַ לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְהוֹסִיף שֶׁמְקוּרוֹ הוּא מִהַמְדַּרְשׁ ”קְלָתָה יְהִדְעָה מַעֲנִי” עַל שֶׁשְׁפָּטוּ לָחֵם
עֵינֵי, וְכִן הַתְּבִיב ”וּנְכַרְתָּה” הִיא בְּגִישִׁים מִלְשׁוֹן גְּרוּשׁ, דְּהִינּוּ גְלוּת, שְׂמַע זֹאת בַּעַל הַשְׁאוּל
וּמִשִּׁיב וְשִׁאֵלוּ שֶׁהֵלֵא גַם בְּאֹכֵל קִדְשִׁים בְּסִמָּן אֲמָר בְּפָרְשָׁתוֹ אֲמוּר (ויקרא כב) ”וּנְכַרְתָּה”
בְּגִישִׁים, וְעַתָּה הַרְבֵּי הַשִּׁשׁוֹם, אֲכֹן בְּנֵי אֶת דְּבָרֵי רַשִׁי” בְּכָל שֶׁפָּתַח: ”כִּיכֹל מִצַּד זֶה
לְצַד זֶה”, וְכִי מִקוֹמוֹ יִשְׁתַּיֵּשׁ בְּמִקוֹם אֲחֵר, תְּלַמִּיד לּוֹמֵר ”אֲנִי ה’”, בְּכָל מִקוֹם אֲנִי”, עַכ”ל.
מִפְּרָשׁ אִיפּוֹא בְּרַשִׁי” שֶׁאֲכֹן הִיָּה צַד לְפָרֵשׁ גַּם כֵּאֵן עֵנִן הַפְּרִיָּה כְּגֵלוֹת מִצַּד זֶה לְמִקוֹם
אֲחֵר, וְכֵא הַפְּסוּק ”אֲנִי ה’” לְשִׁלַּל זֹאת שֵׁם.

הַגָּאוֹן רַבִּי יַחֲקֵה אֲזִיק שֶׁר זֹאכ״ל, רֵאשׁ יְשִׁיבַת
סְלוּבְדָקָה, תּוֹרַת מוֹסָר הִיָּתֵב קְלָה חֲכֵמַת חַיִּים מְאַשֵּׁר
לְמַד מִפִּי חֲמִיו רַבּוֹ הַמְּבַהֵק הַסְּבָא מִסְלוּבְדָקָה זצ”ל,
הַהֲרַבָּה קִצִּיּוֹת שֶׁל פֶּשֶׁת וּמִדּוֹת שֶׁל גְּדוּלִים וְקִטְנוּיִם עַל
כָּל נִפְתּוּלֵיהֶם וְסִבּוּבֵיהֶם, יְרִידוֹתֵיהֶם וְעֵלְיוֹתֵיהֶם, וּמְאַשֵּׁר
הוֹסִיף לְקַח עֲצֻמָּה אֲגַב נְסִיוֹן עֲשִׂיר בְּחִדְרֵה מַעֲמִיקָה
לְנַפְשׁוֹת תְּלַמִּידֵיו הַרְבִּים, וְנִפְתְּחוּ לְפָנָיו שְׁעָרֵי נַפְשׁ
וְחַיִּים.

בְּשִׁנַּת תרל”ה [וְיֵשׁ שְׁמֻצְיָנִים לְדַתּוֹ בְּשִׁנַּת תרמ”א], נוֹלַד
רַבִּי יַחֲקֵה אֲזִיק לְאֲבִיו רַבִּי יוֹסֵף שֶׁר, מִמְּנוֹ סִפְגַּת תּוֹרָה
וְיִרְאָת שְׁמַיִם, בְּצִעֲרֵירוֹתוֹ הַסּוֹתֵפֵף בְּהִיָּלִי הַיְשִׁיבֵת
בְּמַחְצַת גְּדוּלֵי רַבּוּתָנוּ, תַּחֲלָה לְמַד אֶצֶל מִן הַגָּאוֹן רַבִּי
בְּרוּךְ פֶּרַע לְיִבּוּבִיץ’ זצ”ל בְּהֵלוֹסְקָה, וּבְהַמְשָׁךְ לְמַד גַּם
בְּיִשִּׁיבַת וּלוֹזִיץ’. בְּהִיּוֹתוֹ בְּסִלּוֹץ קָבֵה לְשִׁמְעַ מִשִּׁחוּתֵי שֶׁל מִן הַגָּאוֹן רַבִּי נִתָּן צְבִי פִּינְקֵל -
הַסְּבָא מִסְלוּבְדָקָה” זצ”ל, מִהוּ הִשְׁפַּע מֵאֵד עַל כּוּן עֵבֶר לְלַמַּד אֶצְלוֹ בְּיִשִּׁיבַת סְלוּבְדָקָה, שֵׁם
עֵלְהָ וְהַתְּעַלָּה בְּשִׁלְמוֹת בְּתוֹרָה, וּבְתַקוּן הַמִּדּוֹת, וְהַסְּבָא” בְּחַר בּוֹ פְּחֻתוֹ לְבִתּוֹ. לְאַחַר עֲלִית
הַתּוֹרָה בְּקָלָם, לְאַחַר מִסְפַּר שָׁנִים עֵבֶר לְמִיר שֵׁם לְמַד בְּיִשִּׁיבָה לְצַד גִּיסוֹ רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה מִן
הַגָּאוֹן רַבִּי אֶלְעִיָּזָר יְהוּדָה פִּינְקֵל זצ”ל.

בְּשִׁנַּת תרס”ח הַחֵל רַבִּי אֲזִיק שֶׁר לְכַהֵן פְּר”מ בְּיִשִּׁיבָה, וּבְנוֹסֵף הַחֵל לְמַסַּר שִׁיחוֹת מוֹסָר.
בְּמִלְחַמַת הַעוֹלָם הִרְאֵשׁוּנָה נָדַד עִם הַיְשִׁיבָה לְמִסְכָּה וְקָרַמְנָצ’א וְחוֹר אֲתָה לְסְלוּבְדָקָה בְּשִׁנַּת
תר”פ. בְּשִׁנַּת תרס”א מָהָה לְעַמֵּד בְּרֵאשִׁיּוֹת הַפּוֹלֵל שְׁפַעַל בְּיִשִּׁיבָה, וּבְשִׁנַּת תרס”ה, לְאַחַר עֲלִית
רֵאשִׁי הַיְשִׁיבָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, הִפָּךְ לְרֵאשׁ הַיְשִׁיבָה וּמְנַהֵל הַיְשִׁיבָה לְצַד הַגָּאוֹן רַבִּי אֲבָרָהָם
גְּרוֹזִינְסְקִי זצ”ל, מְנַהֵלָה הַרִיחְתֵּי שֶׁל הַיְשִׁיבָה.

בְּפִרְץ מִלְחַמַת הַעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה עֵלָה הַכּוֹרֵת וּפְגַעָה בְּרַבִּים מִבְּנֵי הַיְשִׁיבָה, בְּיַנְיָהם הִיָּה בְּנוֹ רַבִּי
יוֹסֵף שֶׁר שֶׁנִּסְפָּה עַל קִדְשׁ ה’ בְּגִטּוֹ קוֹבֵנָה, וְאֵלֶּה סִפְכָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁרַבִּי יַחֲקֵה אֲזִיק שֶׁהָה
בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה שְׁבוּץ לְצָרְכֵי מִרְפָּא וְכֶף נִצַּל, בְּשִׁנַּת תש”א, לְאַחַר קִשְׁיִים רַבִּים, עֵלָה לְאַרְץ
יִשְׂרָאֵל [וְהָקִים פּוֹלֵל אֲבָרְכִים בְּיִרוּשָׁלַיִם, בְּתַקוּפָה זוּ מָסַר וְעִדִּים לְקַבּוּצַת בְּחוּרִים מְשִׁיבַת
חֲבֵרוֹן].

בְּזִמְנוֹ אֵלּוּ תִשׁוּ” פִּתַּח רַבִּי אֲזִיק אֶת יְשִׁיבַת סְלוּבְדָקָה בְּבִנְיָ בְּרַק, יַחַד עִם חַתָּנוּ, וְלִמְיָם
מְקִשֵׁיף דְּרָלוֹ בְּרֵאשִׁיּוֹת הַיְשִׁיבָה הַגָּאוֹן רַבִּי מִרְדְּכִי שוֹלְמָן זצ”ל [וְיֵשׁ הַשְּׁנָה שְׁלוֹ יָחוּל בְּסוֹף
הַחֻדֶשׁ, כ”ו בְּשַׁבַּת]. הַיְשִׁיבָה נִפְתְּחָה עִם שְׁבַעַה בְּחוּרִים, לְצַד פּוֹלֵל הַאֲבָרְכִים שֶׁעַל יְדֵי הַיְשִׁיבָה
שֶׁנִּפְתַּח כְּבֵר בְּמַהֲלָךְ זְמַן קוֹץ תש”ו, חֲלַק נֶכֶר מִתְּלַמִּידִים אֵלּוּ עֲזָבוּ לְקִרְאוֹת רֵאשׁ חֻדֶשׁ חֲשׁוֹן
תש”ח.

הַגָּאוֹן רַבִּי מִרְדְּכִי שוֹלְמָן זצ”ל, הִיָּה יָד יְמִינוֹ שֶׁל חוֹתָנוּ הַגְּדוֹל בְּפִתְיַח יְשִׁיבַת סְלוּבְדָקָה בְּאַרְץ
הַקֹּדֶשׁ, כְּאִשּׁוֹר מִיָּד בְּקוֹם הַיְשִׁיבָה, כְּאִשּׁוֹר הִיָּה בַּהַ שְׁלוֹשָׁה תְּלַמִּידִים בְּלִבָּד, מָסַר בַּה שְׁעוּרִים
פְּעַמִּים בְּשַׁבּוּעַ פְּאֵלוֹ מֵאוֹת בְּחוּרִים לְפָנָיו, בַּד בְּבַד עִם מִסִּירַת הַשְּׁעוּרִים נִשְׂא בַּעַל הַחֻזְקַת
הַיְשִׁיבָה וְהִיָּה חֲכֵמַת רַגְלָיו בְּאַרְץ וּבְחִי”ל עַל פְּתָחֵי דְבִירִים עַל מְנַת לְשִׁתְּסָם בְּזִכּוֹת אַחֲזָקַת
הַתּוֹרָה וְלְהִיּוֹת לָהֶם חַיִּי נִצַּח.

עוֹד בְּסִרְסֵם נוֹסְדָה הַיְשִׁיבָה הַבִּיעַ מִן חוּזוֹן אִישׁ אֶת רֹצוֹנוֹ שֶׁהַיְשִׁיבָה תִּהְיֶה בְּבִנְיָ בְּרַק וְאִף
הַמִּלְצִי רֵאשִׁי הַיְשִׁיבָה זֹאכ״ל לְקַבֵּעַ אֶת מִשְׁכָּנָה בְּפַעֲלָה רַבְּעַת רֹחֵק, בְּעִינֵי הַטּוֹבָה שֶׁל רֵאשׁ
הַיְשִׁיבָה רַבִּי מִרְדְּכִי שוֹלְמָן זצ”ל אִף לֵנוּ תְּלַמִּידֵיו הַקְּרוּבִים שֶׁל הַחַזוֹן”א בְּפִנְיַמִּית הַיְשִׁיבָה
וְהַשְּׁפִיעֵי רַבּוּת מִהוֹדֵם עַל תְּלַמִּידֵי הַיְשִׁיבָה.

”הַפְּרוּת שֶׁל מְרַנָּא חַזוֹנוֹ אִישׁ זֹאכ״ל עִם רֵאשִׁי הַיְשִׁיבָה” מִצִּיץ הַגָּאוֹן רַבִּי יְהוּדָה דָּוִד וּוּאֵלְפָא,
רַבֵּה שֶׁל רֵאשִׁיו לְצִיּוֹן, מִמְּקַרְבֵּיו וּמְתוּקֵי תְּלַמִּידֵי הַיְשִׁיבָה, ”הַחֲלָה בִּימֵי מִלְחַמַת הַעוֹלָם
הִרְאֵשׁוּנָה, זֹאת כְּשֶׁהַהֲשִׁיבָה הַעֲלִינָה זְמַנָּה שֶׁרֵאשׁ הַיְשִׁיבָה הַגָּאוֹן רַבִּי מִרְדְּכִי זצ”ל שְׁהָה בִּימֵי
הַמִּלְחָמָה בְּסוּבֵיץ שְׁבִלִיטָא, בַּה הַתּוֹדַע לְחַזוֹנוֹ אִישׁ שֶׁאַף הוּא שְׁהָה בְּעִירָה זוּ וְזָכָה לְלַמַּד
תּוֹרָה מִפִּיו, וּמֵאֵד נִקְשְׁרוּ בְּקִשְׁרֵי רַב וְתַלְמִיד, אִף בְּנוֹ אַחֲרָיו, אִישׁ הַאֲשִׁיבֵת הַגָּאוֹן רַבִּי נִתָּן צְבִי
שוֹלְמָן זצ”ל זָכָה לְהִיּוֹת מִתְּלַמִּידֵיו הַקְּרוּבִים שֶׁל מִן הַחַזוֹן”א וְקַבֵּל מִמְּנוֹ הָאֲרַת פְּנִים מִפְּלַגַּת
”בִּיתֵר”, וְהוּא מוֹסִיף, זָכָה תְּלַמִּידֵי הַיְשִׁיבָה גַּם שְׁמֵרן חַזוֹנוֹ אִישׁ זֹאכ״ל בְּכַף בְּיִשִּׁיבַת וְאִף מָסַר
בַּה שְׁעוֹר כְּלָלִי בְּסִגִּית ”מוֹעֵד לְאֶדָם הוּי מוֹעֵד לְבַהֲמַה” בְּרִישׁ בְּבָא קַמָּא, לֹא אַחַת הִיָּה מְבִטָּא
אֶת הַעֲרֻכָתוֹ הַגְּדוּלָה לְרֵאשִׁי הַיְשִׁיבָה וְגֵרָאשׁ מִן רַבִּי אֲזִיק זצ”ל.”

קבלת על

מוֹל אַהֲבַת הַתְּלַמִּידִים לֹא גְבוּל וְשִׁיּוֹר, דְּרַשׁ רַבִּי אֲזִיק מִהַתְּלַמִּידִים לְקַבֵּל אֶת עַל הַנְּהַגַּת
הַיְשִׁיבָה בְּמִלּוּאָה, הַקְּפָדָה עַל סִדְרֵי הַתְּפִלוֹת וְהַלְמוּד פְּפִי תְּהוּגוּ בְּיִשִּׁיבָה בְּלִבָּד, זֹאת הִיּוֹת
וְהַדְּבָר מְבַעֲרָה, וְיִסוּד חַתּוּף שְׁאִפְשֵׁר אֶת חַוִּיכּוֹ שֶׁל הַתְּלַמִּיד לְדְרָפָה שֶׁל הַיְשִׁיבָה,
הוּא גְּבֻלַת הַמְּרוּת שֶׁל רֵאשִׁיָּה וְקַבְּלַת עַל סִדְרֵיהָ.

כְּשִׁיָּה מְקַרָּה בּוֹ תְּלַמִּידִים הַתְּנַהֵג בְּאִפְסוֹ שְׁהִיָּה נִרְאָה כְּפִסְחָר הַכְּרָה בְּסִמְכֵאוֹ שֶׁל מִן הַגָּאוֹן
רַבִּי מִרְדְּכִי שוֹלְמָן זצ”ל פְּרֵאשׁ הַיְשִׁיבָה, זֹאת עֵקֶב גִּילָם הַצִּעִיר, לֹא הַסְפִים רַבִּי אֲזִיק זצ”ל
לְתַרַע עַל כֶּף, סִבְר שְׁהָה הִרְס הַיְשִׁיבָה וְעַמַּד עַל כֶּף שְׁהַצִּעִירִים יַעֲזָבוּ אֶת הַיְשִׁיבָה, לְמִירוֹת שְׁהִיָּה
נִרְאָה שְׁעִזְבֵת תְּלַמִּידִים אֵלּוּ עֲלוּלָה לְהִיָּק לְיִשִּׁיבָה שְׁמֵרן חַזוֹנוֹ אִישׁ זֹאכ״ל בְּכַף בְּיִשִּׁיבַת וְאִף

מת יקוּת השבת

יו"ל ע"י קהל לובלין בארה"ק

בראשות הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזוע שליט"א

תלמידו של פוסק הדור בעל "שבט הלוי" זצוק"ל

◆ משיחורנו של מורינו הגה"צ שליט"א ◆

למה לנהג בגנבת דעת?

"בא אל פרעה ואמרתי אליו". פרשה זו עוסקת בעצומון של המכות שהקב"ה מביא על מצרים, ובפרשיות הקודמות קראנו שמושה רבנו אומר לפרעה "דָרָךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים גֵּלָךְ בַּמִּדְבָּר וְזָבַחְנוּ לָהֶם", וצריך באור, מדוע משה רבנו גנב את דעתו של פרעה ולא גלה לפרעה את רצון ה' האמיתי שיצאים ממצרים לגמרי?

כיוצא בזה, צריך באור מה שמספר בפרשתנו, שהקב"ה אומר למשה שיִדְבֵר בְּאָזְנֵי הָעָם שִׁישְׂאוּלוּ מִמִּצְרַיִם כְּלֵי כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב וְשִׁמְלוֹת, וְלִכְאוּרָה רוּאִים שׁוֹבֵי שְׂגוֹנָבִים אֵת דְּעַתְם שֶׁל מִצְרַיִם, שְׁלוֹקְחִים מֵהֶם הַכֹּל, בְּעוֹד שְׁלֹא הָיָה כָּאֵן שׁוֹם צַד שֶׁהֵם חוֹזְרִים שׁוֹבֵי לְמִצְרַיִם, וְמוֹה גַם שֶׁהִדְרָךְ הַזֶּה לְהַשְׂאִיל אֵת כְּלֵי הַמִּצְרַיִם עֲלוּלָה לְגֵרִם לְעַם יִשְׂרָאֵל לְסַפְּקוֹת, הָאֵם יוֹצֵאִים לְגַמְרֵי אוֹ שְׂמָא עֲתִידִים לְחֹזֵר לְמִצְרַיִם?

לגנב את דעת הגנב

ונראה לבאר, שכמו שבשעה שמושה בשר לפרעה שהוא עתיד להביא עליו מכות, הוא לא אמר לו בדייק אילו מכות עתידות לבוא עליו, כדי לנסותו בכל פעם ופעם, ואם הוא היה מסכים להוציא את העם, לא היה נצרך לקבל מכות נוספות.

כך גם לגבי יציאת מצרים, משה רבנו לא רצה לגלות לפרעה בדייק מה הם עומדים לעשות, שאינם רוצים לשוב לעולם למצרים, כי פרעה לא היה יכול לעמוד בנסיון קשה כזה, לשחרר את עם ישראל לגמרי ממנו, ומאחר שפרעה גנב את דעתו של משה והתל בו, לכן משה התנהג עמו באותה מדה לגנב את דעתו, שהרי "עם עקש תתפתל",

וכמו שאמר יעקב לרחל 'שרי לצדיקי לסגויי ברמאותא עם רמאי'.

ופרעה האמין לדברי משה שעם ישראל יחזרו אליו, כי לפי קצר דעתו חשב שאין לעם ישראל לאן ללכת, שהרי מצד אחד יש את הפלשתים שהם שונאים את ישראל, מולם יש את ים סוף, ובצד השני מדבר, ופרעה לא העלה על דעתו שהם ילכו למדבר השומם, ואם כן, חשב פרעה שאם הם ילכו למדבר, הם ימותו שם ברעב ובצמא, ובפרט שהם יצאו בחדש האביב, שבתקופה הזו חם מאד במדבריות, ולכן פרעה האמין להם שלאחר שלש ימים הם יחזרו שוב למצרים והסכים להוציא אותם.

בטחון בכל עת

ומה שהוספנו לשאל מִפֶּה שֶׁהַשְּׂאֵלַת הַפְּלִים מִמִּצְרַיִם גְּרָמָה לְעַם יִשְׂרָאֵל סַפְּקוֹת שְׂמָא יִצְטָרְכוּ לְשׁוֹב לְמִצְרַיִם כְּדֵי לְהַשִּׁיב אֵת הַפְּלִים, הַתְּשׁוּבָה לְכֹף הַיָּא שְׂדֵבֵר זֶה הָיָה מִכֵּן מִן הַשָּׁמַיִם, כְּדֵי לְחַזְקֵם בְּאַמוּנָה וּבְבִטְחוֹן בַּה' בְּכָל זְמַן וְעֵדוֹ, גַּם אַחֲרֵי שִׁישְׂאוּ מִמִּצְרַיִם, וְכִמוֹ שֶׁכָּבֵר מַעֲיָקְרָא עִם יִשְׂרָאֵל לֹא יִדְעוּ מַתִּי הוּא הַזְּמַן הַמְדַּיֵק שֶׁבּוֹ הֵם יִגְאָלוּ, וְהֵיוּ צְרִיכִים לְהַתְחַזֵּק בְּאַמוּנָה וּבְבִטְחוֹן בַּה'.

ואפילו כשמושה אמר לפרעה את מכת בכורות, שהיא המכה האחרונה, הוא אמר לו את הזמן שתבוא מכה זו באפן מספק ולא מדויק: "פִּחְצוֹת הַלַּיְלָה", ולא אמר לו 'בִּחְצוֹת הַלַּיְלָה', והיה נראה לפרעה שפכיכול משה רבנו לא יודע את הזמן המדויק שתבוא מכת בכורות, ועם ישראל התחזקו באותו זמן באמונה ובביטחון בה' שיכה בזמן הנכון את המצרים במכה האחרונה שתכריע את גאולתם.

מתיקות הניסים

— מכתבים למערכת —

הותור לחברך הוא טובתך

בבחירותי היה לי שכן בשם ישראל, ובהיותנו בחורי ושיבה, כל אחד בישיבה שלו, היינו נוהגים לשבת בשעות הערב בבית המדרש הסמוך לביתנו ולהרחיב שם את ידיעותינו בתורה.

כבר בהתחלה ישראל הציע לי ללמוד יחד אתו, אך אני העדפתי ללמוד ביחידות, כי סברתי שכה אוכל להספיק ללמוד יותר, אבל לאחר מכן היה נראה לי שהוא מספיק ומבין הרבה יותר ממני, והדבר גרם לי לתחרות ולקנאה כלפיו.

בית הכנסת הזה שלמדנו בו, היה נכס של יהודי בעל בית עשיר שגר בבנין שלי והוא גם שמש כ'מנהל ועד בית' בבנין שלנו. הוא אהב מאד תורה ולומדיה, והוא בעצם שמש גם כגבאי בית הכנסת. הוא היה מתענג מאד לראות אותנו לומדים בבית הכנסת והיה מכבד את שנינו מאד, לדגמא, מדי פעם הוא היה מנשק את ידינו ביראת כבוד, בעוד שאנחנו היינו בחורים צעירים בגיל שבע עשרה - שמונה עשרה.

יום אחד נתקפתי בחלשה גדולה ולא הלכתי לישיבה ואף לא יצאתי לבית הכנסת הזה למשך כשבועים, כשהבראתי חזרתי בשעות הערב לבית הכנסת, הגבאי שעדין לא הבחין כלל בקנאה שבינינו, ספר לי בתם לבו ובשמחה, שבמים האלו שלא הגעתי הוא יצר קשר אמיתי עם ישראל וקבע ללמד אתו למשך שעה בכל יום בתשלום של מאה וחמשים שקלים לשעה - סכום שנחשב למכבד מאד, בפרט באותו שנים... הקנאה שלי בישראל הלכה וגברה.

ערב אחד, כאשר הגבאי עמד לסגור את בית הכנסת, נגש הגבאי ואמר לשנינו: יש לי

« המשך המעשה בעמוד ד' »

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דושיבתנו

"ולא יכלו להתמהמה"

מובא בגמרא (סנהדרין צו:) בשם התנא רבי נתן שמביא את הפסוק: "כי עוד קצו למועד ויפח לקץ ולא יכזב אם יתמהמה חכה לו כי בא זבא לא יאחר", ומכח פסוק זה דחה את דרשותיהם של התנאים שחשבו את הקץ על ידי דרשת פסוקים אחרים, כי מפסוק זה מוכח שאין לחשב את הקץ, וגם אם המשיח מתמהמה לבוא, עלינו להמשיך וליחל לבואו, כמבאר שם.

ואפשר לומר שרבי נתן הולך לפי שיטתו ש'אדם נדון בכל שעה' (ר"ה טו:), שעל פן סובר גם שאי אפשר לחשב את הקץ, כי יתכן ויהיו שנויים בכל רגע ורגע, והכל הוא לפי מעשיו של כל אדם ואדם, שכל אחד ביכלתו להקריע את כל העולם בלעדי לכהן חובה או לכהן זכות (הדושיין מ:).

וכאשר יגיע הקץ, גם אם נרצה להתמהמה, לא נוכל להתמהמה, כמו שביציאת מצרים נאמר: "ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם". ובנומים כאלו, שאנו רואים את סימני הגאולה, איננו יכולים להתמהמה, אלא עלינו להזדרז ולצב צידה של תורה, מצוות ומעשים טובים של ותור, חסד וכו', כדי שבכל שעה ושעה נהיה ראויים לקבל פני משיח צדקנו, במהרה בימינו, אמן.

שבתות של אמונה

ובשבתות אלו, שאנו קוראים בפרישיות הללו על יציאת מצרים, עלינו להתחזק באמונה, שכן שבתות אלו הן שבתות של אמונה, גם בימינו הקב"ה שומר עלינו מכל האמות

שמשתוקקים ורוצים להתקבץ בלם יחד כדי לכלותינו.

אבל ה' מגן ומושיע אותנו מהם, ועוד יבוא יום הידוע רק לו יתברך שאנו נגאל גאלת עולמים אמן.

מתיקות בתוכחה המרידה

ונולד להם משה, וכשיוכד הטילה את משה ליאור, עמרם טפח בראשה של מרים, בראותו שבנואטה לא התקיימה, וזאת עשה מרב כאבו וצערו על עם ישראל שעדיין לא נושעו.

ומרים עמדה מרחוק לדעה איה תתקיים נבואתה, ועליה נאמר: 'בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו', שבזכותה ובזכות יוכד שהיתה להם סבלנות לגדל את הילדים, אף על פי שכל הילדים היו תחת גזרת פרעה להרג, על ידי זה זכו לגדל גם את משה, שעל ידו נגאלו אבותינו ממצרים.

גאלה בכח הענוה

וכיוצא בזה, בזכות סבלנותו וענוותנותו של עמרם ששמע בקולה של בתו מרים והחזיר את יוכד, זכו עם ישראל לגאלה השלמה, וכשנתבונן בזה נבחינו, שהקב"ה לא גלה בעצמו לעמרם את רצונו להשיב את יוכד, אלא היה צריך לשמע זאת דוקא דרך בתו, כי רצון ה' היה שעמרם ילמד את כלל ישראל את מדת הסבלנות והענוה לקבל עצה ממי שהוא קטן ממנו, כמו שעמרם קבל את עצתה

חז"ל מספרים באריכות שעמרם גרש את יוכד אשתו, מפני שראה שהמצרים משליכים את התינוקות של עם ישראל ליאור, עד שבאה מרים ואמרה לו: גזרתך קשה משל פרעה, שפרעה גזר על הנשים ואתה גזרת גם על הנקבות (סוטה יב:).

ואף על פי שמרים דברה אליו בלשון תוכחה משפילה מאד, שבתו משוה את מעשיו למעשה גרוע יותר מגזרתו של פרעה הרשע, בכל זאת עמרם שהיה גדול הדור הטוה את אָזְנוֹ לשמע את התוכחה מבתו, כי הבין שהיא כבת קול משמים, ונראה שעמרם זכה לעמוד בנסיון הזה ולהבין שזוהי בת קול מן השמים, מפני שהוא היה מבקש מה' שיצפה תמיד לשמע את דבר ה', שלכן כעת ה' זכה אותו להבין שבת קול מדברת מפי בתו.

אחרית הנבואה

ומבאר בגמרא (שם יב:) שמרים הוסיפה ואמרה לעמרם את מה שנתגלה לה בנבואה, שעתידי להולד להם בן שיגאל את ישראל ממצרים, ולאור זאת עמרם נשא מחדש את יוכד

אמונה בטחון וסבלנות

עם ישראל שמחים במכות שהקב"ה מכיח על אויביהם המצרים, ובמפת בכורות הבן שואל את אביו מדוע יש דם על הדלת והאבא מסביר שכן צוה ה', והדם שעל הדלת מוכיח לנו את החסד שהדם שלנו זורם בעורקים שלנו, ולא נשפך דמנו, כמו שארע לבכורות מצרים.

מה היה הנסיון לעם ישראל באמונה ובטחון ובמדת הסבלנות בזמן עשר המכות?

על כך במאמר: 'למה לנהג בגנבת דעת? ובמאמר: 'מתיקות מדת הסבלנות'.

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א •

דיני קדימה בברכות (א)

ברכת המוציא וברכת בורא מיני מזונות קודמות לכל הברכות, אפילו לברכת היינו (רמ"א ריא ד), חוץ מיום השבת, שבו ברכת הגפן קודמת, כיון שאסור לאכל בלי קדוש, ואת הקדוש מברכים על היין, ועל כן תקנו לכסות את החלות או את מיני המזונות בעת הקדוש, כדי שלא יתבטלו שמקדימים בפניהם את ברכת הגפן (כמובא טעם זה בטור סי' רעא).

נוהגים ישראל קדושים לערף את השלחן בט"ו בשבט, וכאשר מגישים לשלחן פמה פרות, שכלם משבעת המינים, פסק מרן השו"ע (ריא ד), שיש בהם דין קדימה לפרי שיותר קרוב לארץ בפסוק: "אך חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש", ולפי זה, סדר הקדימה בשבעת המינים, מלבד חטה ושעורה, הוא כך: זית (ראשון לארץ השני), תמר (שני לארץ השני), גפן (שלישי לארץ הראשון), תאנה (רביעי לארץ הראשון), רמון (חמישי לארץ הראשון), וכמוכן שהסדר הזה הוא רק לענין דין קדימה, שפשיש לו זית, וברך על הזית תחלה וכל שאר הפרות נפטרים בברכה זו, ואם אין לו זית אלא תמה, וברך עליו תחלה ויפטור את כל השאר וכו' על זה הדרך.

ופסק הרמ"א (ריא ה), שכל דין קדימה הוא רק לענין לכתחלה, אבל בדיעבד שהקדים לברך העץ על פרי המאחר בפסוק מבין שבעת המינים, או שהקדים לברך העץ על פרי שאינו משבעת המינים, יצא באשר הברכות שלקחם שוות, ובלבד שתהא פגנתו לפטור את הכל בברכתו.

להם לאכילה, והריוחו מהמפכות שה' הביא על מצרים.

וישנן דעות במכילתא פמה מעם ישראל יצאו ממצרים (בשח): "א אחד מחמש מאות, ורבי הנוראי דחה את השיטה האומרת אחד מחמש מאות, שלא יתכן לומר כן, ויש לישב ולבאר שאילו ואלו דברי אלקים חיים, ולא פליגי, שהדעה הראשונה הינו כפשוטו, ויצאו אחד מחמשה וארבעה חלקים מתוך החמשה לא יצאו.

סבלנות במצוקה

והדעה השנייה הינו שפך התקיים על הים, ששם רבים התמרמרו ואמרו: "נתנה ראש

לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמקם שבע ושלשים ומאת שנה", שנגא לומר שהתורה פרטת כפון את שנות חיי של עמקם, ללמד שבזכות האריכות אפים שהיתה לו להנשא ליוכבד בשנית שעל ידי כך נולד משה, זכה לאריכות ימים ושנים, וכמו שפצינו (ערוכין נד): ברב פרידא, שבזכות שהאריף אפו ללמד את תלמידו ארבע מאות פעם את תלמודו, זכה לחיות ארבע מאות שנה.

מתיקות מדת הסבלנות

וכשאדם בוטח בה' ומתאזר בסבלנות, גם בעת צרותיו הוא זוכה לראות בישועת ה'.

גאלה? עם סבלנות!

כי לראות את ישועת ה', מרחים להתאזר במדת הסבלנות, וכפי שארע לאבותינו במצרים שסבלו שם שנים רבות והיו צריכים להמתין לישועת ה', וגם כאשר משה רבנו הגיע בשליחות ה' לגאל אותם, הם היו צריכים להרבה סבלנות, שהרי המכות ארכו זמן רב ובין מכה למכה היתה הפוגה של זמן, ורק אחרי כל אריכות הזמן הזה, הם זכו לראות את הגאלה.

לכן גם אדם שרוצה שהוא נקלע למצוקה, גם אם היא מצוקה בעבודת ה', שרוצה שהוא טעה ונקלע למדות רעות, שהוא רב עם חבריו וכדומה, לא יתאש מכה, אלא ירש את שיחתו לפני ה' ויספר לקב"ה את כל המדות הקשות והמרות שיש בתוכו, ואף יכתב זאת על דף, ויחל אל ה', ויאמין ויבטח בו שהוא יושיע ויפדה אותו מגלות נפשו.

ואף על פי שבעת שאדם נמצא בצרה אינו רוצה את שום פתח לישועה, לא יתאש ויתרעם על ה' ח"ו, אלא יאמין בה' ויבטח בו ויתברך שבידו להושיע אותו בדרך שרק הוא יתברך יודע איה לגאל אותו, כמו שפצינו: "אין לה' מעצור להושיע".

רוחים מהמכות

וכן גם בעת המפכות שה' הביא על מצרים, היה לעם ישראל נסיון שלא להתרעם באותה עת על ה', ואכן היו רבים שמתו במפת חשף ולא יצאו ממצרים, שהם מן הסתם גם התרעמו בעת המכות ואמרו שאין להם סבלנות לכל העכובים הללו, אלא הם רוצים לצאת מיד ממצרים, אבל היראי שמים המתינו בסבלנות והודו לה' בכל מכה על כך שה' מתעלל במצרים שצערו אותם, ובזכות זה הם זכו להתעשר ממפת דם וכן הארבה היה

של מרים בתו, ובמדת הענוה הזו התברכו גדולי ישראל, כדוד מלכנו שהיה מתיעץ עם אנשים קטנים ממוניו, וכן מצינו בגמרא שהאמוראים היו אמרים לילדים קטנים 'פסק לי פסוקה'.

ומכיון שעמקם נהג בסבלנות כלפי בתו, ובוודאי שהוא נהג בסבלנות גם כלפי כל אדם, לכן זכה לחיות שנים רבות, כמו שפכתבו: "ויקח עמקם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד

האדם בימי חיי צריף להתאזר בסבלנות רבה, כי אין אדם שרק מצליח תמיד, אלא לכל אדם יש גם חסרונות וכשלונות וזאת לטובת האדם, כי אם הוא רק יצליח תמיד, הוא יבעט ויכפה טובה לה', כמו שפצינו: "וישמון ישרון ויבעט", וכדי לעבר את זמני הפשלונות בלי להתאש, צריף הרבה סבלנות.

וכן הוא גם ברוחניות; כדרך שאדם הרוצה לנהג על רכב, עליו ללמד איה נוהגים פראוי, כך בעבודת ה', צריף ללמד איה להתנהג בעולם הזה פראוי לפי רצון ה', וכשם שאת חכמת הנהיגה ברוב צריף ללמד מספר פעמים, וברך כלל הולמד נצרך גם לעבר כמה מבחנים שבהם הוא נכשל, עד שהוא מקבל אשור לנהג על רכב, כך בעבודת ה', בדרך כלל אדם נכשל פעמים רבות עד שהוא נעשה מלמד בעבודת ה', כמו שאמרו חז"ל (גיטין מג): "על הפסוק: 'והמכשלה הזאת תחת ידך', אין אדם עומד על דברי תורה, אלא אם כן נכשל בהן.

החזיק בחשכה

ולכן אין להבהל מפל מיני מכשולות שאדם רוצה שאינו מצליח לקחת בדרך הישר ולהתנהג פראוי, אלא יקנה אל ה' ויתחזק באמונה ובבטחון בו ויתברך, והדבר שפפריע לאדם להיות חזק באמונה ובבטחון, הוא מפני שבזמן החשכה אינו רוצה שום שכל והבהנה של התחזקות, והעצה לקח היא, שבזמן שטוב לאדם יכתב בליח שלו את הטובות שה' גמל עמו ויצין שם פמה הוא שמח מכה, ובזמן של חשכות יקרא את הרשימות הללו כדי שיתעודד ויזכר באהבת ה' אליו ויתחזק גם עתה באמונה ובבטחון.

וכן נהג דוד מלכנו, שבזמן שהיה לו צער, הזכיר לעצמו את חסדי ה' שעליו, כמו שאמר: "מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי החילי לאלקים כי עוד אודנו ישועת פני ואלקי".

עצה מתוקה

אמרו חז"ל (פסחים ק"ח): 'קשה וזוגו של אדם פקריעת ים סוף, ומנח בזה יסוד גדול שחז"ל מלמדים אותנו, שהנסיים הגדולים שצריך להתפעל מהם ביותר, הם הנסיים שבחיי היום יום, שעצם זה שאדם זכה לשאת אשה ושהוא זוכה לילדים, והו נס גדול פקריעת ים סוף, ולא לבקש לראות דוקא נסים מחוץ לגדר הטבע כדי להתפעל ממעשי ה'.

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, זכנו לעבד אותך באהבה ובהכרת הטוב גדולה על הנסיים התמידיים שאתה עושה עמנו שאתה שומר על בריאותנו וזן ומפרנס אותה בכל יום ובכל עת, ולא נטעה להתפעל רק מנסיים שמחוץ לגדר הטבע, אלא זכנו לדעת קדושה, להבחין בכל עת בטובות ובהסדים שאתה מרעיף עלינו בתמידיות ונתפעל מהם, ועל ידי כך יהיו חיינו בגדר חיים על קדושה, ושום יהודי לא יצטרך להרג על קדושה שמה, אלא נאריך ימים ושנים ונקדש את שמך בכל עת בימי חיינו, אמן סלה.

"ויבריו מתוק להבי"

בזכות מה עמך אבי משה הארץ ימים ושנים?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@GMAIL.COM או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף שם, כתובת וטלפון | הזוכה מפרשת שמות: יצחק הלל, ירושלים.

ישראל תחרות והיה זה עבורי לאי נעימות גדולה לראות שתלמידי חכמים פמותכם לא מפרגנים אחד לשני, ועכשו שאני רואה שאתה מודה לעצת חברה אני שמח בכם ביותר ואני אשלם לך את עלות האופנים שנגנבו לך...

מאז עברו שנים רבות, אך הספור הזה למד אותי לקח לכל החיים, שההתעקשות על העצה שלי עלולה לעלות בדמים תרתי משמע ח"ו, ואלו העצה של החבר יכולה להיות הטובה האישית שלי.

אהרן ק. ירושלים

המונים מפה, שפאשר בא על האדם מצוקה ומרירות של נסיונות, לא יתרעם, אלא יזכר שקדם בוואו לעולם הוא בחר בנסיונות הללו, אלא שהוא שכח מפה, על כן יתחזק בזמן הקשיים שלו לזכר 'מאין באת ולאן אתה הולך', וישמח שהוא עתיד לעלות לעולם הבא ולהתענג שם על זיו שכינתו, לאור עמידתו בנסיונות בעת הקשיים.

ממנו וטענתי בכל תקף שעדיף להשאיר את הדלת פתוחה, והסברתי את טענתי שכמה ימים לפני כן היה זמן שהבנן שלנו היה סגור וראיתי שבאותו זמן השומר לא נמצא בחוץ כלל, והסברתי שזאת בודאי מפני שהשומר סמך על המנעול של הדלת, אם כן עדיף להשאיר את הדלת פתוחה, בכדי שהשומר לא יסמך על הדלת ולא יתשל בתפקידו.

הגבאי התחבט מאד לאיזו עצה לצית, ואני הכרחתי את דעתי מאד, כי לא הייתי מסגל לראות ששוב פעם הגבאי שומע בקולו של ישראל, ובפרט שזו החלטה שנוגעת לבנין שאני מתגורר בו ומה פתאום שישאל יחליט גם על הבנין שלנו... ישראל שראש שראש מתעקש על דעתי, עזב את המקום בנעימות והלך כך בסופו של דבר הגבאי עשה את עצתי ולא הורה לשומר לסגור את הדלת, אלא המצב נשאר כקדמותו, שבדרך כלל דלת הבנין נשארה פתוחה.

כעבור מספר ימים, קמתי בבקר וראיתי שהאופנים שהייתי מחנה אותן בתוך הבנין, לא נמצאות שם. חפשתי אותן בלחץ מחוץ לבנין ולא מצאתי, יצאתי לרחוב ושם נתקלתי בניידת בטחון, השומר שבניידת הורה לי להכנס חזרה לבנין.

'מה קרה?' שאלתי. והשומר השיב לי שבביליגה הסתובבו בשכונה פורעים וכעת מחפשים אותם. חזרתי לביתי בבהלה ועד מהרה התברר שהשומר שפנראה לא היה שומר הוגן, התרפה בעבודתו גם עתה, אף על פי שהדלת הייתה פתוחה כפי שאני הצעתי, ואלו לכל הפחות הדלת הייתה סגורה, מסתבר שלא הייתי מפסיד את האופנים שלי.

יותר מזה, חששתי על שלומם של דירי הבנין, שמא הם נזוקו בגלל עצתי, אך בחסדי שמים התברר שלא היו נפגעים בנפש, אלא הפורעים הזיקו רק לממון בבנינים שהיו פתוחים, ואלו בבנינים שהיו סגורים הם לא נכנסו כלל. הצטערתי מאד שגרמתי בעצתי נזק לרכוש דירי הבנין שלנו, ונגשתי אל הגבאי ואמרתי לו: עכשו ברור שישאל צדק וראוי לסגור את דלת הבנין וספרתי לו שנגנבו לי את האופנים.

הגבאי אמר לי: אני חב לומר לך שלאחרונה היה לי צער גדול, כי הבחנתי שיש בינך לבין

ונשובה מצרין, שאף על פי שהם לא שבו למצרים, בכל זאת נחשב שהם נשארו במצרים כי התמרמרותם מעידה שהם לא יצאו מגלות הדעת אלא נשארו בדעות הרעות של מצרים. והדעה השלישית התקיימה במדבר, שהיו רבים שמתו במדבר וכיון שהם לא נכנסו לארץ הקדש, נחשב שהם לא יצאו ממצרים.

המשך מתיקות הניסים

שאלה לשאל את שני התלמידי חכמים שלנו, כפי שאתם יודעים, כאן לבית המדרש יש שתי דלתות, אחת חיצונית לפני הפרוזדור, ואחת פנימית לבית המדרש בעצמו, ומפיון שעקב גילי המבגה לפעמים אני מתעכב בביתי בהנכות לתפלת שחרית, ואני מאחר ומוצא כמה מתפללים שממתינים לי בחוץ, וככל הנראה מחר ירדו גשמים, לכן אני שואל אתכם האם כדאי שהפעם הזאת אשנה מההרגל שלי ואשאיר את הדלת החיצונית פתוחה כדי שבמדה ואאחר - המתפללים לא יצטרכו להמתין בגשם.

ישראל השיב לו: בודאי שפדאי להשאיר את הדלת פתוחה, אך אני פנראה דוקא בגלל שרציתי לשנות מדעתי של ישראל, אמרתי שלא כדאי להשאיר את הדלת פתוחה, כי בפרוזדור של בית הכנסת יש פלים יקרים והפרצה קוראת לנגב. הגבאי קבל דוקא את דעתי של ישראל והדבר גרם לי חלישות הדעת גדולה, והקנאה בערה בקרבי.

מאז הפסקתי מלבוא לבית הכנסת הזה, אלא הלכתי ללמד בבית כנסת מרחק מביתי. בכדי להקל עלי את ההליכה הארצה, רכשתי אופנים שעליהן השקעתי את כל כסומ החסכון שלי ואתן הייתי נוסע בכל יום לבית הכנסת המרחק.

כעבור כשנתיים החלה האינתיפדה שבה פורעים מבני המעוטנים היו מתנכלים ליהודים, כיון שבשכונה שלנו היו חששות גדולים מפורעים, לכן הגבאי של בית הכנסת שכאמור היה אחראי על הועד בית הבנין שלנו, העמיד שומר בכניסה לבנין, ולרגל המצב המתוח אני חזרתי להתפלל בבית הכנסת הזה של שכני הגבאי, מפיון שהוא סמוך לביתנו, יום אחד עלתה לו שאלה והוא החליט שוב לשאל אותי ואת ישראל את שאלתו.

השאלה הייתה האם עדיף להשאיר את הדלת של הבנין שלנו פתוחה כמו שבדרך כלל נהוג בבנין שלנו, ועל השומר תהיה מטלת כל חובת השמירה, או שעדיף להורות לשומר לדאג תמיד שדלת הבנין תהיה סגורה, וכך על השומר לא תהיה אחריית גדולה כל כך.

הפעם ישראל טען שבודאי עדיף לסגור את הדלת, אך אני שוב פעם נטייתי לטען בהפך

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגה"צ רבי מנחם ברוך יאזע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

החברותא שהביאה חברותא

ליל שמונים שהיה הקב"ה יושב ומצפה לו לקיים הבטחתו להוציאם מארץ מצרים' (מדרש). הקב"ה ישב וצפה לגאל את כלל ישראל וכן ה' מחפה לגאל כל אחד עם הגלויות והקשיים שהוא עובר, והגם שגראה כביכול שהכל חשוך וכבר שנים רבות הוא מצפה לישועה שלו שבוששת מלבוא, עליו לדעת שה' עמו ומצפה לגאל אתו כמאמר הכתוב "עמו אנכי בצרה" - ה' נמצא אתך בתוך הצרה; "אחלצהו ואכבדהו" - ה' עוד יחלץ אותך מהקשי, ולא עוד אלא שה' יושב ומצפה לזמן שבו הוא יוכל לגאל אתנו גאלה כללית וגאלה פרטית.

ופעמים רבות ה' מכין תרופה למכה שנים רבות קדם כשאדם עדין לא מודע כלל לבעיה וזה מראה עד כמה הכל מתכנן וה' מכין הכל לטוב לנו.

נביא כאן ספור נפלא בענין זה מאחד התלמידי חכמים החשובים:

אבי שליט"א הקיים ישיבה באזור המרכז בעשר אצבעותיו והוא השקיע בה את כל כוחותיו וכשריו. מלבד מה שהוא נשא את העל הגשמי הוא נשא בעקר את העל הרוחני, כך שמלבד שאבי שמש כראש ישיבה הוא שמש להרבה בחורים כאבא רוחני וגשמי.

עד היום אני זוכר כיצד אבי היה עמך עם בחורים מתחת לבית בשעות המאחרות של הלילה ומחזק ומעודד את רוחם. פעם שאלתי אתו למה הוא

<< המשך בעמוד ד

לקח מהפרשה

לחיות את קרבת ה' שהיתה ביציאת מצרים - היום

ויודה לאלוקיו שבראו. וכונת בתי הכנסיות... שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לקל שבראם והמציאם, ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו... שאין לאדם חלק בתורת משה רבנו, עד שנאמין בכל דברנו ומקרנו שכלם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם וגו'.

והיות שבזמן החשך קשה לראות את הטוב נצטוינו בפרשתנו "והגדת לבנה" תהיה עסוק בחסד

ה' בתוך הבית שלך, תחדיר לילדים אהבת ה' ואת הקשר האמיתי שלנו עם הבורא, ולכן ראוי לשבת בכל יום ולכתב חסדים שה' עשה עמנו ולדבר מכה, וזה נותן את הכוחות לזמנים של קשי אך כאשר אדם לא עסוק בחסד עלול להיות לו טענות וחסר אמונה.

ולפיכך בתוך הפרשה הנפלאה של כל הנסים והנפלאות מובא (במדרשים) טרגדיה נוראה שארעה ממש זמן קצר לפני שכלל ישראל נגאלו ממצרים. חז"ל מלמדים אתנו שבזמן מכת חשך היו הרבה יהודים שמתו, ובריש פרשת בשלח מובא שזה היה ממש רב כלל ישראל.

נורא נוראות! כל כך הרבה יהודים לא זכו לצאת ממצרים או מתו ממש לפני הגאלה, ולמה? כי הם פשוט לא

פרשתנו שעוסקת ביציאת מצרים הנה מיסודות היהדות, שכלם ראו כמה הקב"ה מחבב ושומר עלינו וגואל אתנו בחסד וברחמים ובנסים עצומים. ובכל שנה אנו קוראים פרשה זו עם כל הפרטים וחיים את היסוד הגדול הזה שה' עמנו וגואל אתנו גם כאשר אנו נמצאים בתקף הגלות.

ולפיכך נצטוינו מצוות רבות זכר ליציאת מצרים כדגמת פסח, תפלין וזכירת יציאת מצרים בכל יום, היות שיש הרבה הסתרה בעולם הזה ובתקף הגלות הקשה והעבודה שלנו לגלות את הגאלות שיש לנו בכל יום ולהתחזק באמונה בגאלה השלמה.

כמו שנאמר "למען שתי אתי אלה בקרבך ולמען תספר באזני בנה ובן בנה את אשר התעללתי במצרים" - ה' מודיע לנו שעשרת המכות בעקרב, נועדו בשביל כלל ישראל שיתבוננו בגדלת ה', באהבה שהוא אוהב אותנו ובהשגחתו הפרטית עלינו.

יציאת מצרים אינו רק נס שהיה לשעה אלא היא מסמלת על קרבת ה' אלינו ועל הגאלות שהוא יתברך גואל אותנו בכל יום כלשון הרמב"ן בשלהי פרשתנו, "ואין קל עליון חפץ בתחתונים, מלבד שידע האדם

בימים אלו שהקב"ה מזעזע את העולם וקורא לנו שנתעורר מהגלות ונבקש גאולה, שנצטער בצערם של ישראל הנתונים הם או בני משפחתם בצרה ובשביה ולהרבות בתפלות על כל כלל ישראל שלא יהיה נזק לשום יהודי וכלם ישבו במהרה בריאים ושלמים לבייתם, וכן נאמין שה' עמנו ושומר עלינו וישוב מצפה לגאל אתנו; ובכדי לזכות לגאולה צריך להדבק בו יתברך ולראות את הגאולות שיש לנו היום, וכן להרבות בתפלות מתוך ידיעה שכל תפלה מתקבלת ופועלת.

ידועה השאלה: הלא הקב"ה הוא זה שהוריד אותנו למצרים, ומה הגדלה במה שאחר כך הוציאנו משם? וההסבר לכה, שהנס הגדול - שה' הוציא אותנו ממצרים מזככים ומוכנים להדבק בו יתברך ולקבל ממנו את התורה, הו המעלה הגדולה. הו גם התשובה לכל הקשיים שיש לאדם: תשמח שה' מזכך אותך בכור הברזל בכדי שלא תתגאה, ובכדי שתשתלם במדות, תדע שה' מסובב הכל בכדי שנתקרב אליו ונזכה להדבק בו, ובכך נזכה לכל טוב בזה ובבא.

אנו לא צריכים לצפות דוקא שהכל יצליח לנו כפי מה שאנו חושבים שטוב לנו, כי המציאות היא שתמיד ישנם קשיים ותמיד ישארו לאדם איזה קשיים שהם, וזאת משום שה' מצפה שנתרומם מתוך הקשיים, שנסמך עליו שהוא עושה את הטוב ביותר עבורנו, שלא נשדר אוריה של חמיצות בבית, שנשרה בסביבתנו אוריה געימה שהכל טוב ומתוק.

ולפיכך נצטוינו בפרשתנו על מצות תפלין שמהותה קרבת ה' מתוך התבוננות בכל הטוב והחסד שיש לנו, תפלין מלשון "נפתולי אלקים נפתלתי". וזה מה שכתוב בפרשיות קדש וקה' כי יביאה, תודה על הבכור, על הילדים. תודה על הארץ ועל הבית על כל השפע שיש לנו בבית, וכן כל אחד ואחד צריך להודות על החסדים ולעשות מכה עסק בבית, לקחת את המשפחה לרקוד של קרבת ה', של הודאה, של המלכת ה' על כל הדברים הגשמיים שמביאים אותנו לרוחניות.

ובפרט בימים אלו שאויבי ישראל מנסים להרג כמה שיותר יהודים, רואים בחוש איך הקב"ה שומר עלינו; וצריך לעשות עסק מפל הטוב, ובד בבד לזעק מעמק הלב לפני ה' שיראה לכל באי עולם מי הם בניו האהוביו. וכשם שביציאת מצרים היו לכלל ישראל נסים מעל הטבע, כך ה' יעשה עמנו נסים ונפלאות וימהר ויחיש לגאלנו.

ועצה טובה לעצור בתחלת כל שעה ולעשות דקה של זכרון העולם הבא, לומר: 'ילדים, הבה ונראה כמה טוב לנו, לא חסר לנו כלום: ה' אוהב אותנו, בחסדי ה' אנחנו בריאים ויש לנו אבא, אמא, משפחה, אכל, בית וכל טוב, וגם הקשיים האלו והאלו שיש לנו, ה' נתן לנו אותם מאהבתו אלינו, בכדי שנתקרב אליו, וזה נותן לילדים כוחות וכלים להתמודד עם הקשיים, כי האמונה וקרבת ה' הם מה שהחזיקו ומה שמחזיקים את כלל ישראל במשך כל הגליות, והם אלו שיביאו אותנו לגאולה השלמה במהרה בימינו, אמן.

רצו לצאת ממצרים! הם היו שקועים כל כך בגלות שהיה טוב להם להשאר במצרים, הם לא חפשו את ה' ולא צפו למתן תורה, וגם היה נשמע להם מפרך ללכת למדבר למקום ציה ושממה בלי אכל ומים בלי מטות ובלי אהלים, פשוט לצאת ביום בהיר למדבר; ולכן הם העדיפו להשאר במצרים.

ובמשך כל המכות הם היו עצובים, היה קשה להם לראות כיצד דברי משה רבנו מתקיימים והמצרים סובלים; כי הם אהבו את המצב שבו הם היו במצרים ופחדו שזה ישתנה. מאידך, כלל ישראל שהיו עם אמונה בה' ובמשה עבדו שמחו בכל מכה, הם ראו את יד ה' וזה חזק אתם שה' משלם גמול למצרים הרשעים ובקרוב עתיד לגאול אתם.

יש פאן למוד עצום, ה' שלח נסיונות לכל אחד ואחד ולפעמים יש לשני אנשים את אותו נסיון, ואדם בוחר אם להתעלות על ידי הנסיון או חלילה להתרחק מה' בגלל הנסיון. כשם שבמצרים היו יהודים שהתחזקו בתפלה לה' שיושיע אתם והלכו בנאמנות עם משה רבנו, ומאידך היו יהודים שהרגישו שחלילה כבר אין להם תקווה והם ישארו לעד במצרים ולשם כך עליהם לסדר לעצמם פתרונות אצל המצרים וכך לשרד את הגלות - כך בכל הגלויות בכלל ובפרט - יש לאדם בחירה אם לקשר את הקשי לה' להבין שה' קרא לנו שנשען עליו ונבטח בו ונתאזר עם הרבה סבלנות לקראת הגאולה, או לשקע בתוך הקשי ולהיות ממרמר ולנסות להסתדר לבד, חלילה.

ובכדי להנצל מכה צריך לעשות עסק מהגאולה ולראות את הגאולה כבר עכשו, עצם זה שכל אויבי ישראל מבית ומבחוץ עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם, זו זעקה אדירה שה' עמנו ושומר עלינו מרב אהבתו אלינו.

וכן בפרט לכל אחד ואחד יש הרבה טוב, עצם זה שהוא חי בבריאות והוא זוכה לשמר תורה ומצוות ולהדבק בקב"ה ויש לו שפע כל טוב - אלו הם חסדים עצומים - ועלינו להיות עסוקים בטוב וכך יהיה לנו כח לעמוד בקשיים מתוך אמונה.

קשיים ונסיונות זה לא קל בכלל, זה פואב מאד. שלא נטעה לחשב שהנסיונות הקשים שהיו לאברהם אבינו שלקחו לו את אשתו ושהוא עקד את בנו על גבי המזבח ושלא היה לו מה לאכל - היו קלים - זה פואב לו מאד, כי אם לא אז מה הנסיון; אולם הוא היה עם עין במר בוכה ולב שמח, הלב שלו היה נאמן לה' והוא המליך את ה' על הקשי בבטחון מלא שה' שגמל עמו כל כך הרבה טוב עשה את הטוב ביותר עבורו והוא התאזר בסבלנות וצפה לשיועת ה'.

וכן דוד מלכנו סבל כל כך הרבה מפל הכוונים, מגוים שרדפו אותו ומיהודים שרצו להרג אותו, ואפלו מהבן שלו - שהוריד אותו ממלכותו ונסה בכל דרך אפשרית להרגו - אולם דוד אומר על הכל: 'ואני תפלה', אני דבק בקב"ה בשעת הנסיונות למרות שהם קשים לי מאד, אני מבין שהוא שלח אתם, ואם כן, זה בודאי מה שטוב לי כי על ידם אני דבק בו יתברך.

מקשי השעבוד. כדגמת אדם שיש לו מליארדים בבנק, אבל הוא לא משתמש בהם, והוא לבוש בגדים בלויים ומחפש אחר מאכלים פחיתים. כן הדבר, כאשר אדם לא משתמש בכל המתנות שה' העניק לו, והוא עסוק בחפוש אחרי קטנות שבקטנות.

אדם יצטרע אחרי מאה ועשרים, כמה ה' היה לידי כמה ה' נתן לי ולא הבחנתי בכך, לא דברתי אתו לא הודיתי לו, תחיה את ה' ואת כל הטוב שהוא נותן, מה שאתה יכול לאכול זה חדוש עצום הרבה יותר מיציאת מצרים כמו שאמרו חז"ל (פסחים קיח:) שנותן לחם לכל בשר זה הגבה שבהדו לה'.

ה. כאשר יצאנו ממצרים צונו הבורא על מצות תפלין, היות שכעת איננו רואים את המופתים שבאו על המצרים, לכן אנו מניחים תפלין שעשויים מאילי מצרים - הם הבהמות - ואנו נזכרים בנסים שעשה ה' עבורנו במצרים, ומתבוננים בחסדים העצומים שהבורא עושה עמנו בימינו ובאים מכך לאהבתו.

ולכן אנו מניחים את התפלין כנגד הלב והמח שהם שני האברים המרכזיים שבאדם - המח הנו משכן החכמה, והלב, מפעיל ומזרים דם מחמצן לכל האברים - בכדי שנתבונן בחסדים העצומים שה' מבריא את גופנו בכל עת, וזו ההוכחה לאהבת ה' אלינו.

א. בגמרא בכרכות מובא ששלשה דברים נקנין ביסורים ארץ ישראל תורה ועוה"ב, חז"ל מלמדים אותנו כאן יסוד עצום; יש לה קשיים תדע שאתה קונה עמם דברים נפלאים, אתה מתגבר על עצמך ולא כועס, אתה לומד תורה ודבק בבורא, אתה הולך לקבל על כך מליארדים - עוה"ב, וכאשר אדם מתבונן בכך קל לו יותר להתמודד.

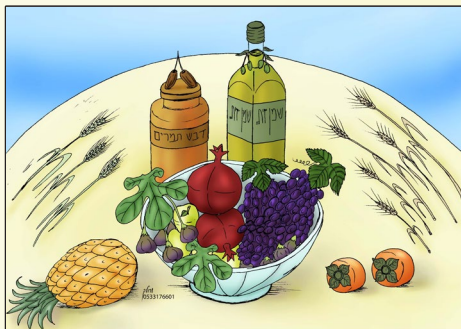
ב. בימים אלו שרואים בחוש שרק הקב"ה מנהל את העולם, עלינו להמליך את ה' על כל המארעות המתרחשות בעולם. וזה מהות התפלין שאנו מניחים על הזרוע במקום השריר וכן על הראש כנגד המח, ומכריזים בכך שהכח והשכל שלנו הם מתנה מאתו יתברך והוא לבד נותן לנו כח לעשות חיל ועלינו להודות לו על כך.

וכן כאשר אדם לומד, שימליך את ה' על הלמוד שלו שהוא יתברך חונן לאדם דעת. ולא יחפש להגדיל את כבודו וחכמתו האישית אלא יחפש את רצון ה' בלמודו. וכאשר אדם עוסק במעשים טובים לאחר הלמוד, וכן הוא מרומים את בני ביתו - זה סימן שלמודו לשם שמים.

ג. יש שתי דעות עקריות בתפלין שיטת רש"י ושיטת ר"ת, בכדי שזוכר תמיד שיש שתי דעות וגם כאשר אדם נוהג הפוך מאתנו, לא נקפיד ולא נעשה מחלוקות. היות שכל אחד פוסק לפי רבותיו לפי פסק ההלכה.

ד. גלות מצרים, מסמל לגלות הדעת שאדם נאטם מחו ולבו

פנינים מצויידים

הפרות מלאים בהרבה מנפלאות הבורא, וכשאדם מתעמק בהם הוא מגיע לקרבה עצומה ולהרגשה של מתיקות נפלאה בקב"ה וכל זה בחנם בלי כסף, וזה דבר שכשאדם לא מתעמק בו הוא יכול לאכול כל ימי חייו פרות וירקות נפלאים, ואינו חש מתיקות בקב"ה, ועל פו צריך תמיד להתעמק בהם ולפרש את הנפלאות ועל ידי זה לבוא לאהבת ה'!

בט"ו בשבט אנו מודים לקב"ה על כל האילנות והפרות הנפלאים, וכן על שיש לכל פרי ופרי צבע וטעם שונה מחברו, שעל ידי פו יש לנו רצון ותאבון לאכול כל פרי ופרי באפן מיחד.

ט"ו בשבט זה זמן של התחדשות - שאפילו אחרי החרף הקר והקשה הבריאה מתחדשת, וכן כל אחד ואחד, אחרי הנפילות שלו - יש פריחה ועליה חדשה.

מיד בזמן חניטת הפרות נהיה כבר ראש השנה לאילנות, בעת שהשרף שעולה באילנות ללמדנו שנעריף את הדברים הקטנים וכך נזכה לכל טוב.

בט"ו בשבט אוכלים גם פרות יבשים, ללמדנו שגם כשאדם מרגיש את עצמו יבש, שידע שהתכן שלו מלא בטוב כפרות יבשים, שמרוכז בהם הרבה טוב ומתיקות.

כל גשם שיורד מביא מאכלים מתוקים עבורנו ומביא ילדים, ולפיכך עוד בעצומו של החרף בטו בשבט, אנו עושים ראש השנה לאילנות, ומודים על הפרות שיגדלו לנו בקיץ הבא עלינו לטובה, כי כבר כעת נעשים נפלאות עצומים בענין גדילת הפרות עד שבקיץ הם מוכנים עבורנו.

בט"ו בשבט זה זמן להתבונן בוטמינים הנפלאים שבכל פרי, ולהודות על כך לקב"ה.

בסוף השיחה הצייע אבי שהוא בעצמו ילמד בחברותא עם חזקי וכה הוא יכניס אתו לענינים, ואכן מני אתו יום אבי הקדיש מזמנו היקר שעה שלמה בכל יום ללמוד עם חזקי, למוד שנסך בחזקי כוחות מיוחדים ורומם את רוחו מאד. אחרי כמה שנים זכה חזקי להקים בית נאמן בישראל, הוא שכר דירה בשכונת לישיבה ונמנה על אחד האברכים החשובים בשכונה.

לפני כחמש שנים אבי חלה במחלה קשה ומני אז מצבו הרפואי הלך והדרדר, באותו זמן אבי מנה את אחי הגדול ששמש כמגיד שעור בישיבה לעמוד בראשותה, ואחרי תקופה לא ארכה היא עברה לעיר אחרת סמוך למגוריו של אחי.

אבי ששנים רבות היה רב מעש מצא את עצמו בבית עם מצב רפואי מרכב שבקשי מאפשר לו לצאת לתפלות. יום אחד כשקפצתי לבקר את הורי ושוחחתי עם אמי והיא אמרה לי: "יש לי הרגשה שחסר לאבא משהו שילמד אתו בחברותא, אולי אתה מכיר משהו שיהיה מוכן ללמוד עם אבא כל בקר בחברותא?" אמרתי לה שאני אחשב ויצאתי מהבית. האמת שלא ידעתי את מי להצייע ובקשתי מה' שיזמין לאבי אברהם הגון שילמד עם אבי בכבוד ובסבלנות למרות כל המגבלות שהוא סובל מהם.

התקיים בי "עוד הם מדברים ואני אשמע", ועוד באותו יום כאשר יצאתי מתפלת ערבית הבחנתי בחזקי שבדייק נכנס לבית המדרש. כשהבחין בי הוא נגש אלי ושאל "מה שלום אביך?" עניתי לו שאבא לא בקו הבריאות, הוא כל היום בבית ואנו מחפשים מישהו שילמד אתו בחברותא.

כשהוא שמע זאת אורו פניו, הוא אמר: "יש לי הכרת הטוב עצומה לאביך בתקופה שבה לא הסתדרתי בשום ישיבה, ואז אמרתי לעצמי שאם לא יקבלו אותי בישיבה של אבי אני פשוט אעזוב את עולם הישיבות ואחפש לי עסוק אחר".

"ובזכות המסירות והאכפתיות של אבי, שלא רק שקבל אותי לישיבה אלא גם הקדיש מזמנו היקר ולמד עמי, זכיתי להיות בן תורה ולהקים בית של תורה, ובודאי שאני שמח להשיב לאביך טובה וללמד עמו בחברותא".

מני אתו יום, אתו אברהם לומד עם אבי בחברותא ואמי אומרת שהשעות הכי טובות של אבי הם השעות שבו הוא לומד עם חזקי, ונתחמם בנו במוחש מאמר החכם מפל אדם: "שלח לחמך על פני המים כי ברב המים תמצאנו".

הערת המערכת: בדומה לספור זה ישנו ספור ידוע על מורנו ורבנו רשכה"ג פוסק הדור הרב וואזנר זצוק"ל, שבא להתקבל לישיבת יח"ל, ר' מאיר שפירא ראה שהישיבה לא מתאימה לכשרו וואמר לו שהוא לא התקבל לישיבה, וכאשר ר' מאיר שפירא ראה את התמדתו הגדולה של הגר"ש וואזנר שבזמן שהמתין לרכבת ישב ללמד בישיבה - החליט פו לקבלו - ובסוף מפל תלמידיו של ר' מאיר שפירא הוא זכה שדוקא הרב וואזנר יקים את שם הישיבה לתפארת אחרי החרבו הנורא של יהדות אירופה בכלל, ושל ישיבת יח"ל בפרט.

אנו למדים מכך שלא להתיאש משום ילד ומשום תלמיד כי אי אפשר לדעת מה יצא ממנו וכמה טוב נזכה על ידו בזה ובבא.

לא אומר להם שהוא ממחר ושידברו אתו מחר, והוא השיב לי: "בני היקה, ישיבה זה לא רק מקום שמלמדים בו, ישיבה זה מקום שבונים בו את הדור הבא, בישיבה יש בחורים שקשה להם בשדוכים או כל מיני קשיים אחרים והם מחפשים און קשבת לכל המעברים שלהם ולי יש את הזכות לשמע אתם בסבלנות, לחזק ולעודד את רוחם, וגם לתת להם עצות מנסיוני רב השנים".

למרות שהייתי אז בחור צעיר התפעלתי מאד מאבא שלי, ידעתי שהוא משקיע את כל כלו כוכי הרבים ובעשית חסה, בנוסף על הרבצת התורה הגדולה שלו.

ספור מיוחד זכור לי מאותה תקופה, ספור שנגע לי ללב וחרוט בי עד היום: היה בחור אחד בשם חזקי שהיו לו מדות טובות ויראת שמים אולם בלמודים הוא לא היה מהמצלחים, הוא היה קשה הבנה - בלשון המעטה - ואחרי שנסה להתקבל בכמה ישיבות ללא הצלחה הוא נסה להתקבל בישיבה של אבי.

הר"מ שהיה אחראי על המבחנים לישיבה אמר לאבי שאין מה לקבל את הבחור כי הוא לא יעמד בקצב הלמודים, "חבל לקבל אתו ובסוף להבין שהוא פשוט לא מתאים, עדיף לומר לו מראש שהוא לא יתקבל ולסיים עמו בכבוד" אמר הר"מ.

אבי שהיה לו לב רחב ומבין קרא לחזקי ואמר לו שפכל הנראה הישיבה לא מתאימה עבורו ועדיף שיחפש לו ישיבה אחרת, באותם רגעים חזקי פרץ בכי ולא יכול היה לדבר, אבי שגם פו כלו רחמנות ואכפתיות לבו נמס והוא לטף את ידו של חזקי בחם ואמר לו: "אני ראה את הרצון הגדול שלך להתעלות בישיבה ואני מקבל אותך ובעזרת ה' תצליח".

אחרי כחודשים כאשר חזקי לא כל פו השתלב והיה קשה לו מאד עם סדרי הישיבה, נגש המשגיח לאבי ואמר שאין שום טעם להחזיק את חזקי בישיבה. אבי שמע והביל, הוא קרא לחזקי ואמר לו שבשביל התועלת האישית שלו הוא ממליץ לו לעבר לישיבה אחרת ואף יצר קשר עם ראש הישיבה השניה והמליץ בחם על חזקי שאכן עבר ללמוד באותה ישיבה, אולם אחרי כחודשים חזקי שוב הופיע בישיבה של אבי וטען שהוא ממש לא מסתדר באותה ישיבה והוא רוצה לשוב לישיבה שלנו.

עד היום צרוב בזכרוני כיצד אבי עמד בסלון ומשוחח בלהט עם המשגיח שבשום אופן לא הסכים לקבל שוב את חזקי לישיבה, כאשר באמצע השיחה אבי נגש לארון הספרים, הוציא נביא יחזקאל ואמר למשגיח: "לפני כמה שנים השתתפתי בוועידה למחנכים ושם הובאו דבריו הקדושים של הנביא יחזקאל ושצריכים להיות עטרה בראשו של כל מחנך".

וכך עמד אבי והקריא (בפרק לד): "בו אדם הנבא על רועי ישראל ואמרת לרעים כה אמר ה' את הנחלות לא חזקתם ואת החולה לא רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת הנדחת לא השבתם ואת האבדת לא בקשתם ובחזקה רדיתם אתם ובפרך: ותפוצינה מבלי רעה ותהיינה לאכלה לכל חית השדה לכן הרעים שמעו דבר ה': כה אמר ה' הנני אל הרעים ודרשתי את צאני מידם והשבתים מרעות צאן ולא ירעו עוד הרעים אותם וגו' ", סים אבי ואמר: "הפסוקים הללו שאדערט מיין ביינער - מרעידים לי את העצמות - ואני לא מסגל להוציא את חזקי מהישיבה".

גליון 609
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא התענה חמש ושמונים תעניות. אמר, כלבים שכתוב בהם (ישעיה נו יא) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה יזכו לומר שירה? ענה לו מלאך מן השמים ואמר לו, ישעיה עד מתי אתה מתענה על הדבר, שבועה היא מלפני המקום ברוך הוא, מיום שגילה סודו לחבקוק הנביא לא גילה דבר זה לשום בריה בעולם, אלא בשביל שתלמידו של אדם גדול אתה, שלחוני מן השמים להודק אליך ואמרו, כלבים שכתוב בהם "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו", ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצואתם שכותבין בהם תפילין ומזוזות וספר תורה, על כן זכו לומר שירה, ומה ששאלת חזור לאחוריק, ואל תוסיף בדבר הזה עוד, כמו שכתוב (משלי כא כג) "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו".

(פרק שירה)

פרשת השבוע

צודקים ילדים, אך מה אפשר לעשות בשעה שהכלבים אינם מניחים לומר פסוק.

דברו אל כל עדת ישראל (י"ג - ג')
 ברש"י הקדוש: "דברו אל כל עדת" וכי אהרן מדבר והלא כבר נאמר אתה תדבר, אלא חולקין כבוד זה לזה וגו' והדיבור יוצא מבין שניהם. הרה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א וידידו הרה"ק רבי יעקב לוברבוים רבה של ליסא בעל "נתיבות המשפט" באו לוורשה לכנס גדול של רבנים. יצאו יהודי וורשה אל שער העיר לקבל את פניהם של שני גדולי הדור, בכבוד רב הובילום במרכבה הדורה רתומה לשני סוסים. והכניסום לעיר בקול תרועת המון חוגג. מרוב התלהבות לכבוד שני גאוני ומאורי הדור, התירו אנשים את הסוסים מהמרכבה, רתמו עצמם במקום הסוסים והסיעו את המרכבה. כשהרגיש רבי עקיבא איגר בדבר אמר: למי כל הכבוד הזה אם לא לר' יעקב מליסא, ירד מן המרכבה ונבלע בין ההמון, מרוב צפיפות לא הכירו בו, והוא כיתר ההמון הנלהב הצטרף להסיע את המרכבה. ר' יעקב מליסא אמר בלבו למי כל הכבוד הגדול הזה, אם לא לר' עקיבא איגר גאון הדור. ירד גם הוא מן המרכבה והצטרף לאנשים המסיעים. כך הסיעו והסיעו עד שהרגישו שהיא ריקה מאדם.

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו (יא - ז')

מסופר על הרה"ק המגיד מדובנא זיע"א, שפעם נזדמן לקהילה רפורמית באחת מערי גרמניה, וביקש כדרכו בקודש לשאת דרשה בפני יהודי המקום, אמרו לו ראשי הקהילה שמענו עליך שכוהן רב כממשיל משלים, ומוכנים אנו לשמוע כמה ממשליך, אולם עליך לדעת שאנשי הקהילה כאן סולדים מן הדרשות המסורתיות המתובלות בפסוקים מפסוקים שונים, אנו מתנים אפוא אתך תנאי ברור ומפורש, שתשמיע לנו משלים רצופים בלי שום פסוק, השיב המגיד לראשי הקהילה: אמשול לכם משל למה הדבר דומה, למלמד דרדקי שיצא עם תלמידיו לטייל ביער, כשהגיעו לקצה העיר אמר המלמד לילדים אם יתנפלו עליכם כלבים בדרך אל תיבהלו מפניהם אלא אמרו מיד את הפסוק "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" ושוב לא תהיה לכלבים כל שליטה עליכם, אך סיים המלמד את דבריו ועדר של כלבים זינק לעומתם מתוך החורשה הסמוכה, מיד נשא המלמד את רגליו ונמלט מן המקום, ובעקבותיו נסו על נפשם הילדים הרכים. כשהגיעו כולם למקום מבטחים, שאלו כמה ילדים את רבם מדוע ברח הרבי ולא אמר את הפסוק כפי שהציע לנו לעשות? השיב להם המלמד אתם

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:41 ת"א: 5:42 ר"ת: 5:15

פרשת בא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:25 ת"א: 4:40

סיפור לחמשה עשר בשבט

בארצנו הקדושה ארץ ישראל היה גר פעם יהודי חרד לדבר השם ושמו ר' נסים, הוא התגורר בבקתא קטנה לא הרחק מטבריה על שפת הכנרת, ר' נסים זה היה עני מרוד, לא היו לו לא שדות ולא כרמים, רק עץ רימון בודד אחד שעמד ליד ביתו הקטן, ואכן היה עץ זה ראוי לשמו, ולו ענפים עבים אשר בצילם ישב ר' נסים כל היום ולמד תורה, וכאשר הגיע הזמן והעץ נתמלא פרי אדום ועסיסי, לא היה קץ לשמחה שהיתה שורה בביתו של ר' נסים, משום שעץ זה היה מקור פרנסתם, הם עצמם אכלו מפריו ואת הנותר מכרו והתפרנסו ממנו כל השנה.

ב"שלושת השבועות" היה העץ תמיד מלא פירות אך איש לא נגע בהם אלא חיכו עד לאחר ט' באב, ורק לקראת שבת נחמו ניגש ר' נסים אל העץ ויחד עם בניו הוריד ממנו את ביכורי הפרי, וברטט של קדושה היה מברך "שהחיינו" ומחיה את נפשו בפרי הטעים. לרימונים של ר' נסים יצא מוניטין בכל הסביבה, ויהודים כערבים באו לקנות מהפירות שלו, ומפה לאוזן נמסר כי הרימונים האלה סגולה הם לבריאות והמרכה לאכול מהם הרי זה משובח, מובן כי לעושר רב לא הגיע ר' נסים עם עץ הרימון היחיד שלו, ובקושי הרוויח למחייתו ולמחיית ביתו.

שנים נקפו ובנותיו של ר' נסים התחילו אט אט להגיע לפרקן, ונתגלה הצורך לחשוב על חתנים הגונים שישאו אותן, אולם נדוניה כפי שזה היה נהוג בימים ההם לא היה לר' נסים, יתר על כן ביום בהיר אחד קרא לו אסון, היה זה בדיוק אחרי "שלושת השבועות" כאשר התברר כי עץ הרימון עומד ריק בלי פירות, ניצב לו ר' נסים מתחת לעץ כבכל שנה בערב שבת נחמו, ובולש בעיניו אולי יראה לפחות רימון אחד שאפשר יהיה לברך עליו ברכת "שהחיינו", הוא מסתכל ומסתכל ומעיניו זולגות דמעות, אין אפילו רימון אחד על העץ.

"אברהמ'לה בוא הנה" קורא הוא פתאום לבנו שבגיל בר מצווה, "בוא נא ועלה על העץ אולי תגלה בין העלים איזה רימון, ונוכל מחר א"ה לברך עליו, אברהמ'לה הנו בחזר זריו וממולח לא צריך לומר לו פעמיים והוא כבר על העץ, למטה מחכה לו אביו בנשימה עצורה, "מצאתי" קורא פתאום אברהמ'לה מבין ענפי העץ, "מצאתי רימון נאה" "ברוך השם" אומר ר' נסים ושפתותיו מרחשות תודה על כי יוכל לברך בשבת על הפרי ברכת "שהחיינו", "עוד אחד מצאתי" קורא עתה הילד, ור' נסים חוזר ואומר ברוך השם, עוד פעם אחת, הודיעה קריאתו הנרגשת של הנער כי מצא רימון שלישי. אחר כך ירד מהעץ והודיע כי אין יותר, ר' נסים שבחן את הרימונים היה מלא התפעלות, גדולים יפים ועסיסיים כאלה עוד לא היו על העץ שלו אף פעם, גם אברהמ'לה אמר כי טרם ראה רימונים יפים כאלה.

לא עבר הרבה זמן עד שהחלו לבוא נשים עם סלים גדולים, הן רצו לקנות כרגיל רימונים מר' נסים, אולם הוא הודיע להן כי לצער הרב הפעם אין לו רק שלושה אלה אותם אינו מוכר, כי הם דרושים לו לשם ברכה. הנשים שהבינו לרוחו איחלו לו כי השם ימלא את חסרונו בשנה הבאה. שמחה גדולה שמחו ר' נסים ומשפחתו באותה שבת נחמו, ראש המשפחה

חתך שני רימונים חילקם לחלקים שווים בין הילדים, ואילו את השלישי השאיר מבלי לגעת בו, בינתיים פטטה שמועה כי שלושת הרימונים שנקטפו השנה מעצו של ר' נסים סגולה מיוחדת להן, באשר עסיסן של כל הפירות מרוכז בפירות אלה, החלו לבוא אנשים שהציעו סכומי כסף גדולים תמורת הרימון הנותר, אולם ר' נסים השיב את פני כולם ור' נסים הודיע כי את הרימון הזה הוא משאיר לחמשה עשר בשבט,

גם אשתו ביקשה אותו למכור את הרימון באומרה כי הנה אין כבר לחם בבית והבנות מזדקנות ויש להשיאן, אולם גם לה אמר ר' נסים אותו הדבר בהוסיפו כי השם יעזור ואין מה לדאוג, אולם אשתו לא נתנה לו מעתה מנוח היא הפצירה בו לצאת לחו"ל ולאסוף כסף להכנסת כלה, ר' נסים דחה הצעה זו באומרו כי אין הוא רוצה להפיק שום רווח מהעובדה כי הוא תושב א"י, ושהיהודים בחו"ל ירחמו עליו בשל כך, למרות זאת בראותו את הצער בעיני אשתו ובנותיו החליט לצאת לדרך, אך קיבל על עצמו לא לגלות בשום מקום שהוא בן ארץ ישראל.

בלב כבד הוא נפרד ממשפחתו ויצא לדרך, בדרך נדודיו עבר ר' נסים ערים וכפרים, והיה בהרבה מקומות, מאחר ולא אמר כי הוא מא"י, לא שם איש לב אליו וכמובן שלא הצליח לאסוף כסף למטרה בגללה יצא את הארץ, כך הוא התגלגל ממקום למקום עד הגיעו לקושטא, היה זה בדיוק ביום חמשה עשר בשבט כאשר נכנס ר' נסים לעיר, ומיד שם פעמיו לבית המדרש.

איש לא שם לב אליו, כי היהודים היו עצובים ומודאגים בגלל גזירה שאיימה עליהם, בגלל בנו של הסולטן שחלה במחלה אנושה ואביו המלך הכניס לראשו כי היהודים גרמו למחלת בנו באשר קללוהו שימות, על כן החליט הסולטן כי אם הבן לא יירפא הוא יגרש מארצו את כל היהודים, היום הוא היום האחרון של הגזירה, ואם הנסיך לא יהיה בריא, צפויה סכנת גירוש לכל היהודים אשר בעיר. בתום התפילה ישב כל הקהל בבית הכנסת לומר תהילים כדי להעביר את רוע הגזירה, ר' נסים התיישב אף הוא לומר תהילים יחד עם כולם, אולם מיד ניגש אליו השמש ושאל אם אין הוא במקרה מארץ ישראל? לשאלתו המשתוממת של ר' נסים מאין הוא יודע, השיב השמש כי הרב אמר שהוא מרגיש ריח של א"י בבית המדרש, "רבינו הוא יהודי קדוש" אמר השמש "בוא אתי ר' יהודי", הוא ניגש עם השמש לחדר פנימי, בו ישב הרב שהיה ישיש מופלג ובעל הדרת פנים.

כאשר השאיר אותם השמש לבדם, הושיט הרב לר' נסים את ידו לשלום ואמר לו, כי מזמן כבר לא הזדמן אצלו יהודי מא"י, "מה עושים אחינו בארץ הקודש?" שאל הרב את האורח, ר' נסים השתומם מאד מאין יודע הרב כי הוא מא"י "בטח מרגיש כבודו את ריח הרימון אשר אתי", הוא אמר לרב, ספק שאלה וספק קביעת עובדה, "יש לך רימון מארץ ישראל?" שאלו הרב בקול נרגש, "כן רבי" השיב ר' נסים, "ואני חושב לאכול אותו עתה לכבוד ראש השנה לאילנות, ולכבוד ייחשב לי להתחלק בו עם כבוד תורתו". הרב הישיש קפץ עתה ממקומו וחיבק את ר' נסים בשתי ידיו, "השם יתברך שלח אותך הנה" אמר "כדי להציל את הקהילה הקדושה הזו מסכנת הגירוש המרחפת עליה".

משל ונמשל

האם מה שאנו עושים לכבוד שבת הוא לשם שמים?

אם יהודי נותן הוא משלו גם לעניים, ודואג לכך שגם אנשים שאין בידם משגת לעשות את השבת, שגם הם לא יחסר להם כמובן עד היכן שידו משגת, הדבר מוכיח שההוצאות שלו על לבוש ומאכל לכבוד שבת הן לשם שמים, וכדי להבין זאת נביא את המשל הבא:

משל לעשיר אחד בפטרבורג שהיו לו כמה בנים, ביניהם רבי געצל ורבי קלמן, רבי געצל היה עשיר ולעומתו רבי קלמן עני מרוד. יום אחד אירס העשיר את בנו הצעיר, כתב האב מכתב לבנו רבי געצל ויבשר לו את הבשורה, הוא ציווה עליו להתכונן לקראת החתונה במלבושים נאים ולמשפחתו. ועוד הוסיף האב, שלא יקמץ הבן בהוצאות הכספיות, שכן הכל יהיה לכבודו של האב, והוא יפצה את בנו על ההוצאות שיוציא לכבוד החתונה. ר' געצל קרא את המכתב ובשמחה התחיל להכין את משפחתו לקראת החתונה. הלך אל חנויות היוקרה שבעירו, וקנה מלבושים נאים לכל המשפחה. מובן שלא חסך בהוצאות, כי ידע שאביו יפצה אותו עבור הכל. הגיע מועד החתונה, ורבי געצל הזמין מרכבה לנסיעה, פתאום נזכר שעליו להביא את אחיו קלמן לחתונה, שלח את המרכבה לקחת את אחיו ובני משפחתו ויחדיו נסעו לחתונה. ר' געצל ומשפחתו התלבשו והתהדרו כראוי בבגדים החדשים שנקנו לכבוד החתונה, ואילו ר' קלמן ובני ביתו לבשו בגדים עלובים. כשהגיעו האחים ומשפחותיהם לפטרבורג עיר אביהם, יצאו לקראתם בני המשפחה ועמם המחוחנים החדשים, כשראה המחוחן החדש את ר' געצל פנה אל אביו ושאלו, מיהו האדם העשיר הזה? זה בני בכורי, ענה העשיר. ומי הוא זה? שאל המחוחן בהצביעו על רבי קלמן, גם זה בני ענה האב המבוזש. באותם רגעים כעס העשיר בלבו על רבי געצל בנו, שלא דאג להלביש כראוי את אחיו ר' קלמן. לאחר שעברו ימי שבע הברכות, פנה ר' געצל אל אביו בשאלה: אבא, איך היו בעיניך המלבושים שלי? ענה אביו העשיר הבגדים היו יפים מאד, וכעת סע לשלום. התפלא ר' געצל על אביו ושאל אבא לכבוד מי קניתי בגדים יפים אם לא לכבודך, בזה רמז לאביו שהגיע המועד לפצות אותו עבור הוצאות הקניה. והאב לא איחר להשיב לו, אמור לי בני, האם ההוצאות היו באמת לכבודי? אם כן מדוע לא דאגת להלביש כראוי גם את אחיך? וכי לכבודי הבאת אותו לבוש קרעים? מכאן שההוצאות היו רק לכבודך ולכן לא אפצה אותך על הוצאותיך.

הנמשל הקדוש ברוך הוא חפץ שנכבד את השבת, ומבטיח לפצות אותנו על ההוצאות, אך אם אנו לא דואגים לאחינו העניים, אות הוא שההוצאות אינם לכבוד ה' אלא לכבודנו. רק אם נדאג לאחינו העניים, יחשב לנו שהוצאות השבת היו לשם שמים ונקבל אותן בחזרה.

(המגייד הק' מדובנא זיע"א)

לאחר מכן סיפר לו הרב את הסיפור הבא: "ידוע לך בוודאי המצב בי אנו נתונים, ובכן אתמול בלילה ישבנו בבית הכנסת כפי שזה נהוג אצלנו היהודים הספרדיים, ואמרנו "תיקון" לכבוד ט"ו בשבט כולנו מודאגים מיום המחר, אך נסינו לגרש את המחשבות המטרידות ולבטוח בשומר ישראל שהוא לא ינום ולא יישן, בלמדי בספרים הקדושים התעמקתי בסוגייה ששמה פירות, כפי שוודאי ידוע לך, מובא בספרים כי קיימים שלושה סוגי פירות, א' כאלה שאוכלים אותם כמות שהם, כמו ענבים תמרים תפוחים וכו'. ב' כאלה שיש להם גרעין קשה, ביניהם אפרסקים, משיש, דובדבנים וכו'. ג. ולבסוף יש פירות כאלה שאוכלים רק את התוך שלהם ואילו את הקליפה החיצונית זורקים, כאלה הם למשל הרימונים, האגוזים, השקדים ואחרים.

והנה, ממשיך הרב את סיפורו, כאשר התעמקתי בספרים כדי לרדת לעומקם של הדברים וללמוד את סודות הפירות, בהתחשב בעובדה כי העיקר הוא התוך הפנימי המוסתר מעין רואה, בחשבי על כל זה, החלה המילה "רימון" מרצדת לנגד עיני, עד שלבסוף הבנתי כי במלה רימונים נעוץ התיקון, ומיד עלתה בלבי המחשבה רמונים זהו בעצם ראשי תיבות של רפואת מלך ובנו נסים יביא מהרה, השומע אתה ר' נסים? לא לחינם ניתן לך השם נסים, השם יתברך עשה אותך לשליח כדי לחולל על ירך נס בקהילה הזאת, רק בשביל זה שלח אותך השם הנה, הבה נלך מהר אל הסולטן אסור לנו לאבד זמן".

תודה ומבולבל ניגש ר' נסים יחד עם הרב הישיש אל ארמון הסולטן, הם מיד הוכנסו פנימה, והסולטן צעק להם במר יאושו הצילו את בני, הצילו, אם תצילו אותנו אציף אתכם בזהב ולעולם לא אשכח לכם זאת, וליהודים היטיב כל ימי, תכניס אותנו אליו אמר לו הרב הישיש בעזרת השם אנו נרפא את בנך, הם נכנסו לחדר בו שכב הנסיך הצעיר חיוור וללא סימן של רוח חיים, ר' נסים הוציא עתה את הרימון פתח בזהירות את העטיפה והראוהו לרב, הרימון היה טרי ועסיסי כמו ברגע בו נקטף מהעץ, ר' נסים הוציא סכין חתך את הפרי לשניים, חלק אחד השאיר לברכה וחלק אחד הוא ניקה מהקליפה וסחט כמה טיפות של מיץ לתוך כוסית קטנה, החולה בלע את הטיפות ומיד לאחר מכן הוא פתח את עיניו, עוד כמה טיפות וכולם ראו בעליל כיצד שבים אליו כוחותיו והוא מבריא והולך, הסולטן נישק את ידיהם של הרב הזקן ושל ר' נסים, "הצלתם את חיי בני" אמר "לעולם לא אוכל לשכוח לכם זאת".

הם הלכו הביתה שמחים וטובי לב, כדי לבשר ליהודים על הנס הגדול שארע להם. מאלי יובן כי לר' נסים לא היו יותר דאגות בנוגע לנדרניה לבנותיו, הוא בא הביתה לטבריה מלא כסף וזהב מתנת הסולטן, בבית קידם את פניו עץ הרימון העתיק כשהוא שוב מלא פירות אדומים ועסיסיים.

צ'ין אדם לחברו

התחשבות בזולת

פעם אחת הגיע הרה"ק רבי דוד בהר"ן זיע"א מגדולי ההוראה בירושלים של מעלה לבית הכנסת לתפילת ותיקין, ומשום מה חזר תיכף לביתו, ואח"כ חזר שוב לבית הכנסת. המתפללים שידעו שכל מעשיו הם ע"פ ההלכה, התעניינו במעשיו. שאלו הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א לסיבת הדבר. סיפר לו רבי דוד בסוד, מתגורר אני אצל בתי, היה זה אחרי פטירת אשתו, שלא ברצוני שכחתי לשטוף את כוס הקפה ששתיתי בחצות הלילה, ועד הבוקר עלולה שארית הקפה להתייבש, וקשה יהיה עליה לשטפה. לכן חזרתי אפוא על עקבותי כדי לשטוף את הכוס בעוד השארית רכה.

לא תשנא את אחיך

מסופר: יהודי אחד בשם ר' גרשון, מחסידי מלעכאוויטש היה מכניס אורחים גדול, ובעירו היה איש עשיר יותר ממנו ואף פעם לא רצה להכניס אורח. ולא עוד אלא כשהיה בא אליו אורח שלחו לר' גרשון. הדבר חרה לר' גרשון ונסע ללעכאוויטש והתנצל על זה שיש לו תערומות על יהודי. ואמר לו הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש (יומא דהילולא י"ג שבט) "לא תשנא את אחיך בלבבך" היינו לא תשנא את אחיך במה שיש לך לב טוב.

לימוד זכות על כל יהודי

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א היה מלמד זכות על כל אדם מישראל, והיה אוהב ישראל גדול. וכאשר

שאלוהו איך הגיע לידי מידה זו? הראה להם קערה של מים ואמר: קערה זו מילאתי בדמעות כדי שאבוא לידי מידה זו.

מספרים עליו, כי לפני קידוש של שבת היה תמיד מלמד זכות במחשבתו על כל ישראל, ועד שלא מצא זכות עליהם לא עשה קידוש. פעם אחת לפני קידוש הופיע בבית מדרשו ועל יד שלחנו, יהודי חילוני לא דתי שגילח זקנו לאחר כניסת השבת, ועוד הריחו פניו מהסבון. הצדיק עצם את עיניו זמן רב, חשב וחשב ולבסוף התחיל לקדש.

בתוך הסעודה לאחר שהיהודי המודרני הזה הלך לו. שאלוהו חסידיו איזה זכות היה יכול למצוא על היהודי הזה? השיב הצדיק רבי משה לייב: הנה אמרו חז"ל דכשיבוא משיח או יביא כל גוי למשיח במתנה יהודי אחד, ויאמר גם זה יהודי. וז"ש יובילו שי למורא (תהלים ע"ו י"ב) נשאלת השאלה האם קאי הגמרא הזאת עלי? זה לא יתכן כי בוודאי שלא יהיה צורך שיביאו אותי למשיח, כי אני אלך בעצמי בשמחה רבה. או האם צריכים את החסידים שלי שיביאו אותם הגוים בכוח למשיח? בודאי שלא. אלא מאי? הגמרא מתכוונת על איש לא דתי כזה, אשר אין לו פנים כיהודי, ואז יבוא הגוי וימשוך אותו ויאמר: הלא גם אתה הנך יהודי, בוא עמי למשיח. ובכל זאת קרא לו הגמרא "שי" היינו מתנה, הרי נמצא שגם יהודי הזה חשוב הוא. על זה חשבתי ויכולתי לעשות קידוש.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"א שבט

הרה"ק רבי יהודה לייב מדעסוי וברלין ב"ר דוד ("קרן העדה" - תקס"ו)
הרה"ק רבי יהודה צבי יאלס מסמבור ב"ר אורי הכהן (תרע"ט)

יום ראשון י"ב שבט

הרה"ק רבי צבי הירש שור בעל "תורת חיים" (שצ"ה)
הרה"ק רבי יעקב קאפליש מלובלין ב"ר שמואל (תצ"ט)

יום שני י"ג שבט

הרה"ק רבי יהודה יעקב שמשון שפירא מזאסלאס ב"ר פינחס מקארין (תקס"ח)
הרה"ק רבי מרדכי מלעכאוויטש ב"ר נח (תק"ע)
הרה"ק רבי י"ט נעטיל מטשעכוב ב"ר מנחם (תקע"ז)

יום שלישי י"ד שבט

הגה"ק רבי יעקב יהושע ב"ר צבי הירש אב"ד פפד"מ (פני יהושע - תקט"ז)
הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר ב"ר שרגא פייבל מגריצא (תרנ"ד)

יום רביעי י"ו שבט

הרה"ק רבי שלמה יהושע דוד מראדזימין ב"ר יעקב אריה (תרס"ג)

הרה"ק רבי חיים מרדכי מרגליות ("שערי תשובה" - תקפ"ג)

יום חמישי ט"ז שבט

הרה"ק רבי שלום מרדכי הכהן שווארדאן ב"ר משה (המהרש"ם מברעז'אן-תרע"א)

יום שישי י"ז שבט

הרה"ק רבי משה מקיטוב ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט הקדוש - תצ"ח)
הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר ב"ר צבי הירש (תלמיד החוזה - תרט"ז)

הרה"ק רבי חיים פאלאגי ב"ר יעקב (תרכ"ח)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלוכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רבטינץ שליט"א
מדרש "ב"מ א"י אורח" רפרוש יום החרש על המערים.

ברכת כהנים (א')

א) מצות עשה לברך כהן את ישראל, שנאמר: (במדבר ו' - כ"ג) "כה תברכו את בני ישראל, וישראל העומדים פנים כנגד פני הכהנים בשתיקה, ומכוונים לבם לקבל ברכתם כדבר ה', הם נמי בכלל המצוה. (ספר חרדים, הובא בביאור הלכה, ריש סימן קכ"ח)
ב) כהן שאינו עולה לדוכן, אע"פ שביטל עשה אחת, הרי הוא כעובר בשלש עשה. (שו"ע, או"ח, סימן קכ"ח, סעיף ב') ואינו עובר בעשה אלא כשהיה בבית הכנסת בשעה שקראו כהנים, או שאמרו לו לעלות לדוכן, או ליטול ידיו. (שם)
ג) אם עלה לדוכן פעם אחת ביום זה, שוב אינו עובר אפילו אמרו לו עלה לדוכן. (שו"ע שם, סעיף ג')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי חיים פאלאגי

ב"ר יעקב זיע"א

נלב"ע י"ז שבט תנצב"ה

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

מבית שבת טיש

פרשת בא

כח תשב"ר

משבת

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

כחם וחשיבותם של תשב"ר, תינוקות של בית רבן, גדול ועצום לאין ערה, עד שאמרו תו"ל שאין העולם מתקיים אלא בשביל ההבדל שלהם. על חשיבות למודם של תשב"ר נתן ללמוד מההלכה שנופסקה, שאין מבטלים תינוקות של בית רבן אפילו לבגנו בית המקדש, מפני שכל העולם עומד עליהם. ואין הכונה רק לתינוקות של ממש, אלא אף לבחורי ישיבה שגם הם מכונים תשב"ר עד גיל עשרים שנה שעד אז אינם נענשים בבית דין של מעלה. זכות הלמוד של תשב"ר מגן על העולם כלו, כמו שאמרו תו"ל, שכל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן, מחריבים אותה מפני שאין לה זכות קיום. וזו היתה סבת חרבנה של ירושלים בזמן בית המקדש, מפני שבטלו בה תינוקות של בית רבן, כפי שאמרו תו"ל ודרשו זאת מהפסוק שבירמיה: "ואת חמת ה' מלאתי נלאיתי הכיל שפך על עולל בחוץ", מפני מה שפך הקב"ה את חמתו? מפני שה' עוללים היו בחוץ, שתינוקות של בית רבן לא ישבו על תלמודם אלא בטלו את זמנם לריק. וכן גם דרשו תו"ל את הפסוק "אל תגועו במשיחי" אלו תינוקות של בית רבן. ולמה הם מכונים משיחי? מפני שכל ילד יהודי יש לו בחינת משיח וכל אחד מהם צריך שמירה מיוחדת כדי שיכל לגדל בתורה, ועל ידי למוד התשב"ר, מקרבים את הגאולה ואת ביאת המשיח במהרה.

תו"ל אמרו במדרש, שמושה רבנו נבחר על ידי הקב"ה להנהיג את ישראל ונקמצא ראוי לכהן, בזכות הנהגתו המיוחדת בשעה שהיה רועה את הצאן, שם התגלו מדות האהבה והחמלה שלו כלפי הגדלים והטלאים הרפים. וכאשר ברח פעם גדי אחד מהעדר, רץ משה אחריו מתוך דאגה לשלומו, וכאשר גלה כי סבת הדבר היתה צמאוננו של הגדי, חמל על הגדי והרפיבו על כתפיו. באותה שעה אמר הקב"ה למושה: "אתה תרעה את צאני ישראל" ושלח אותו לגאל את העם ממצרים. כך היה גם דוד המלך, שהיה מוציא תחלה את הכפשים הקטנים אל העשב הרך, ואחר כך מוציא את הזקנים, ולבסוף את האילים הבוגרים שבכחם לאכל את העשבים הקשים. אמר הקב"ה, "מי שהוא יודע לרעות את הצאן, כל אחד לפי כחו, יבוא וירעה את עמי ישראל". הנהגתם של רועי ישראל היא אפוא, בשימת לב מיוחדת לצעירי הצאן, לילדי ישראל היקרים, אלו שמהים לנו עתודה ותקנה להמשך העברת מסרת התורה לדורות הבאים ובזכותם העולם קיים, ובפרט לאותם גדלים רפים שיצאו לחפש לעצמם מקור מים ואבדו את דרכם בחזרה.

זה גם סוד הופתח בין משה רבנו לבין פרעה מלך מצרים. אחרי מפת ארבה, כאשר עבדי פרעה באו אליו ואמרו לו: "עדימתי יהיה זה לנו למוקש? שלח את האנשים ועבדו אתה' אלקיהם. הטרם תדע כי אבדה מצרים"? קרא פרעה למושה ואמר לו: "לכו עבדו אתה' אלקיהם, מי זמי ההלכים"? עונה לו משה בתקיפות: "בנערינו ובזקנינו נלך, בבנינו ובבנותנו, בצאננו ובבקרנו נלך, כי חגה' לנו! משה מדגיש כאן פעמים את ילדי עם ישראל, ולא רק שהוא מזכיר אותם אלא גם מחשיב אותם יותר מאת המבגרים ומזכיר אותם ראשונים, מקדים את נערינו לפני זקנינו. מדוע? מפני שמושה דע שעקר כחו של עם ישראל הם הילדים הקטנים והטהורים, וחשיבותם היא ראשונה במעלה. אולם פרעה לא הבין זאת, כי לשיטתו החלק החשוב בעם הם האנשים המבגרים שבו, ולכן הוא עונה למושה ואומר: "לא כן! לכו נא הגברים ועבדו אתה' כי אתה אתם מבקשים", אך משה המשיך להתעקש כי "בנערינו ובזקנינו נלך", וברב פעסו גרש אותו פרעה מעם פניו.

אחד מתלמידי ה"חפץ חיים", רבי אשר רבינסקי, הקים תלמוד תורה בחיי רבו, אולם לאחר תקופת מה, נקלע המוסד למצוקה כספית גדולה. מחסר בררה, החליט המוסד לטל לידו מקל נדודים ולהתדפק על דלתות נדיבים, כדי להתרמים לטובת בית המודם של תשב"ר. טרם צאתו למגבית, נכנס אל רבו ושאל אותו מה יכול הוא לומר לנדיבים כדי לשכנעם לתרם לתלמוד תורה. התלהב ה"חפץ חיים" לשמע השאלה ואמר בלהט: "פה תאמר להם לאותם נדיבייכם. פלנו עדים לירידת הדורות המחרידה שיש מדור לדור, מהתנאים לאמוראים, מהם לרבנן סבוראי, גאונים, ראשונים ואחרונים, והירידה עד דורנו אנו הוא לאין שעור, וכבר אמרו תו"ל 'אם ראשונים פמלאכים אנו כבני אדם, ואם ראשונים כבני אדם אנו פחמורים'. אבל רק בדבר אחד אין ירידת הדורות והוא נותר בדיק כמו שהיה בימים הקדמונים, והוא תינוקות של בית רבן! אותו הבדל פיהם של תינוקות שלא טעמו טעם חטא, נשאר זה ונקי כמו של התשב"ר בימי קדם", ואז הגביה ה"חפץ חיים" את קולו ואמר לתלמידו: "אמר לאותם נדיבים, תצאו לעצמכם שאתם מרמים תרומה לתלמוד תורה בו לומדים אבי ורבא בילדותם, ואתם זוכים לקחת חלק בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא".

כל יהודי, יקר בעיני הקב"ה

כמו בן יחיד שנוצל להוריו לעת זקנתם,

ואף יותר מכך.

(הבעל שם טוב)

נְמִשָּׁל

לְמַה הַדָּבָר דּוֹמָה

ירחם עליהם לאחר שישמע כיצד הם מתחרטים על מעשיהם ומבקשים את סליחתו, ועלינו למנוע את הדבר". הלכו שרי המלך והקימו מסביב לארמון חומה גבוהה מאד והעמידו שומרים בשערים שלא התירו את הפניסה לארמון, רק לאנשים מזמנים. לאחר מסע ארוך ומפרך, הגיעו תושבי העיר אל עיר המלוכה ופנו מיד אל ארמון המלך, ומה רבה הייתה אכזבתם לראות את החומה הגבוהה שהקיפה את הארמון. עמדו התושבים ברגלים נפוחות מרב תלאות הדרך, ובעיניהם דמעות. "וכי טרחנו לשוא?" שאלו זה את זה, "האם פל הדרך הארפה שעשינו וכל התלאות הקשות שמצאו אותנו בדרך, כל זאת היה לחנם ולא נזכה לראות את פני המלך ולפייס אותו?" הביטו האנשים בה זכה וחפשו פרצה כלשהו בחומה, אך לשוא. לפתע נשא אחד האנשים את עיניו, וגלה לשמחתו חלון קטן במרומי החומה. הצביע האיש לעבר החלון הקטן, אולם כלם הביעו את יאושם ואמרו: "כיצד נוכל להדחק דרך חלון כה קטן? הרי אף אחד מאתנו אינו במקדים כה קטנים שהוא יכול להשתחל דרך פרצה כה קטנה בחומה". הביט האיש אנה ואנה ולפתע אמר: "אמנם אנחנו, האנשים המבגרים, איננו יכולים להדחק בחלון כה קטן, אולם אחד הילדים שלנו כפאן, ודאי יוכל להפנס פנימה ולפתח לנו את השערים מבפנים". עד מהרה, טפסו כמה אנשים זריזים זה על זה, הרימו על כתפי העליון את אחד הילדים החרוצים שבהם, ולשמחת כלם, עלה בידו של הילד הקטן להפנס פנימה דרך החלון, ולאחר זמן קצר פתח הילד את שערי החומה מבפנים והתושבים מהרו לרוץ את המלך ולהתאחד עמו באהבה ובהתפייסות.

הנמשל

עם ישראל נתון למשסה בידי משטינים ומקטרגים, והללו מעמידים חומות כדי לעצור אותנו מלהתקרב לבוראנו, מלך מלכי המלכים, ולשוב אליו אחרי שהכעסנו אותו במעשינו שאינם לרצונו. חומות של קטרוגים עומדים בדרךנו אל אבינו שבשמים, אולם פרצה קטנה יש בה, דרך של תשובה ורחמים. בפרצה זו אין לאנשים יכלת להפנס, ורק תינוקות של בית רבן, בזכות הקבל פיהם השחור, מבקיעים הם את החומה הגבוהה ופותחים את השערים הנעולים לעם ישראל, ובזכותם מצליחים כלנו להתקרב אל הקב"ה ולשוב אליו באמת.

לפני שנים רבות, היה מלך גדול ונשוא, ששלט על ארצות רבות ותחת שלטונו היו תושבים רבים. המלך היה מלך חסד ותושבי המדינות שבשלטונו, אהבו אותו מאד ועבדו אותו בנאמנות. מדי פעם, היה המלך יורד אל העם, מטיל בין מדינות שלטונו ומאזין לרחשי העם. רבים היו מנצלים את ההזדמנות כדי לשטח בפני המלך את בקשותיהם, והוא היה מאזין להם ברב קשב ומשתדל להיטיב עם נתיניו ולשמח את לבם. עיר אחת הייתה במדינת מלכותו של המלך, שהייתה ממקמת הרחק מעיר הבירה של הממלכה. עקב הרחוק הגדול של העיר, התחילו התושבים שבה לשכח אט אט את מלכם האהוב ורב החסד, והחלו לעשות מעשים שלא היו כרצון המלך. בתוך העיר התגוררו כמה אנשים רשעים, שלא ראו בעין יפה את שלטונו של המלך ואת אהבתם הגדולה של בני העיר אליו, והם היו ממרדים את התושבים שלא לעשות את רצון המלך אלא להמרות את פיו ולעבר בשאט נפש על חקי המדינה. זמן רב נמשך הדבר, ואזרחי העיר שמחו עליהם שאין מי שיתבע אותם לדין על כך שהם ממרים את פי המלך, אולם יום אחד נחרדו תושבי העיר והתמלאו פחד גדול. לאנשיהם הגיעה השמועה, כי אל המלך הגדול והגבור הגיעה השמועה על התנהגותם הנלוזה של בני העיר, והוא התמלא עליהם עברה וזעם. "לא יתכן שפך יגמלו לי בני העיר רעה תחת טובה, לאחר כל השנים הארוכות בהן סיעתי להם והשיתי להם און קשבת", אמר המלך, והודיע לשריו וחיליו כי בקרוב מתכונן הוא לעלות אל העיר הסוחרת ולהעניש את תושביה כראוי. נקל לשער את הפחד הגדול שנפל על תושבי העיר, והם הסתובבו ברחובותיה שבורים ורצוצים, ולא ידעו את נפשם כיצד להנצל מעגשו של המלך וכעסו. התפנסו ראשי העיר לאספה דחופה, ולאחר שחשבו ושקלו את כל צדדי הענין, קם אחד הנאספים ואמר: "הרי כלנו מכירים את המלך ויודעים, שהוא מלך חסד ומלא ברחמים וחמלה. אין ספק בלבי, כי אם נבוא אליו כלנו, כל בני העיר, מנער ועד זקן, ונתחנן בפניו שישלח לנו על מעשינו הרעים, ונבטיח לו כי מעתה ואילך נשפר את מעשינו ולא נמרה את פיו, ודאי יתפייס המלך ויסיר מעלינו את חרון אפו". מצאה העצה חן בעיני הנאספים, וכל בני העיר נאספו ביחד הנקוב, ויצאו יחד אל הדרך הארפה עד ארמון המלוכה שבבית הבירה. באותו זמן שבני העיר צעדו את הדרך הארפה, התכנסו כמה משרי המלך בארמון ואמרו זה לזה: "אסור לנו לאפשר לתושבי העיר הסוחרת לדבר עם המלך. אין לנו ספק, כי המלך

מִדָּגָל

הַלְכוּת וְהַלְכוּת

ח. אסור לבטל תורה של תשב"ר, גם כאשר העובדים שובתים כדי שיעלו את שכרם. ואם חביבים הם לשבות, יאספו את התלמידים בבתי כנסיות ובתי מדרשות וילמדו עמם תורה בזמן ששובתים, כדי שלא יכלו זמנם לריק ולא יהיה העולם שמם בלי תורה.

ט. זמן הלמוד של תשב"ר, הוא בשעות היום וקצת מהלילות, כדי לחנכם ללמוד ביום ובלילה. ואין מבטלים את התינוקות מלמודם כלל, חוץ מערב שבת וערב יום טוב בסוף היום, והפונה שאין לומדים אז אלא עד חצות היום. ואף בימי מנוחה, יחנכו את התלמידים לקבוע זמן מסוים בכל יום ללמוד תורה, כדי שלא יתקיימו בהם חליקה דברי חז"ל "אם תעזבני יום, יומים אעזבך".

י. יש שהתירו לבטל תורה של תשב"ר, לכבוד הלכותו של גדול בתורה שנסתלק, והתר הדבר על פי גדולי ישראל שראו בזה להקל מפני כבוד התורה.

יא. תלמיד שמפנה לבו לדברי הכל יכול המלמד לטל מפניו את החפץ שמסיר לבו מן הלמוד, ויחזירנו לו לאחר שסיים את זמן למודו. ואם הדבר מביא את התלמיד לידי קלקול, מתר לטל מפניו ואינו צריך להחזירנו לו כלל.

יב. לעולם יהא אדם נוהג בתלמידיו בדרך של שמואל דוחה וימין מקרבת, ואל ימנע מפניו שבט מוסר לתקן את מעשיו, אף יעשה זאת מתוך נעימות ויכניס בו חשק ללמוד התורה וקיים מצות ה'.

יג. כבר נהגו רבים להקדיש זמן קמה במקושה היום ללמוד פתיחה וחשבון, פענן טפל ללמוד התורה הקדושה, על מנת להרגילם לכתב פראוי ושאר עניני העולם, ומתר לעשות זאת אף בחדרי הלמוד בו לומדים את לפודי הקדש.

יד. צריך להרגיל ולחנך את התלמידים שלא יגעו במקומות המכוסים בגוף, ושלא יחכו בראשם ולנגע בנעליהם, מפני שהנגע במקומות אלו צריך נטילה. ואולם אין לתלמיד להפסיק את למודו אם נגע באמצע הלמוד כדי לטל ידיו, ואין המלמד צריך לגער בהם אלא ירגיל אותם שלא יעשו כן, ולא יצטרך להוכיח אותם על כך.

א. גדולה זכות הכל פיהם של תינוקות של בית רבן, שעליהם העולם קים. ולכן אסור לבטל תורה מפני תשב"ר, אפלו לבגן בית המקדש.

ב. דורשי רשומות מציאו רמז בפסוק "ולשון רפה תשב"ר" גרם, שלשון התינוקות שהיא רפה תשבר כחן של צרות שהן חזקות כעצם, שהרי תשב"ר גרם ראשי תבות תינוקות של בית רבן, גזרות רעות מבטלים.

ג. צריך לתקן ולהקים בכל עיר ועיר תלמוד תורה ולהעמיד בהם מלמדי תינוקות ראויים, וכל עיר שאין בה מלמד תינוקות, מחרימים את אנשי העיר, מפני שאין העיר מתקיימת ללא תשב"ר שלומדים בה תורה, ועלולה היא להחרב.

ד. תינוקות של בית רבן נחשבים עד גיל שלש עשרה, ויש אומרים עד גיל עשרים, מפני שעד גיל זה אין מענישים את האדם בבית דין של מעלה, והם נחשבים בדרגה שאין בהם טעם חטא.

ה. אף על פי שהקטן בן פחות מ"ג פטור מן המצוות, חייב אביו מן התורה ללמוד תורה, שנאמר "ולמדתם אתם את בניכם לדבר בהם". ומאימתי חייב ללמוד? משיתחיל לדבר, מלמודו "תורה צוה לנו משה מורה קהלת יעקב", ופסוק ראשון מפרשת שמע ישראל, ואחר כך מלמודו מעט מעט פסוקים בעל פה, עד שיכנס לבית תלמודו אצל רבו, ואז יחשב שהאב מקיים את המצוה, מפני ששלוחו של אדם כמותו.

ו. מתר למלמדים לטל שכר על עבודתם, אף על פי שאסור ללמוד תורה בשכר, שנאמר "ואת צוה ה' בעת ההוא ללמד אתכם חקים ומשפטים", מה אני בחנם אף אתם בחנם, ואולם התינוקות הקטנים שהם צריכים שמור שלא יעסקו בדברים בטלים, מתר לקחת בשביל זה שכר על בטול מלאכה.

ז. מלמד תינוקות שפניח התינוקות ויוצא, או שעושה מלאכה אחרת ומתיר של מלמודו, הריהו בכלל ארור עשה מלאכה ה' רמיה, ולכן צריך למנות רק מלמדים בעלי יראת ה', חכמים ונבונים, ומדקדקים בתורה.

(על פי פסקי השולחן ערוך, ושולחן ערוך הרב הלכות תלמוד תורה, וספרי הלכה שונים)

מהפך

מספורי חז"ל

לבקש מִמֶנּוּ לַעֲבֹד אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שְׁלֵא הִחְשִׁיבוּהוּ כְּאִישׁ עֲשִׂיר בְּעֵינֵיהֶם. (מסכתות בבא בתרא וכתובות)

כְּשֶׁהָיָה הַתָּנָא הָאֱלָקִי רַבִּי שְׁמֵעוֹן בַּר יוֹחָאי הוֹלֵךְ לְבַקֵּר אֶת הַתִּינוּקוֹת שֶׁל־בֵּית־רַבּוֹ, הָיָה אוֹמֵר: "הַרְיֵנִי הוֹלֵךְ לְהַקְבִּיל פְּנֵי שְׂכִינָה", וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק כָּל הַמְלֻמָּד תוֹרָה לְתִינוּקוֹת דִּירְתוֹ עִם הַשְּׂכִינָה הַקְדוּשָׁה. (זהר חדש)

אָמַר רִישׁ לְקִישׁ מִשׁוּם רַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָהּ, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אֲלָא בְּשִׁבְלֵי הַבָּל תִּינוּקוֹת שֶׁל־בֵּית־רַבּוֹ. שְׂאֵל רַב פֶּפְאָ אֶת אַבְיִי: "מָה עִם תוֹרָתִי וְתוֹרַתְךָ? הָאֵם אֵינֶן חֲשׁוּבוֹת?" הָשִׁיב לוֹ אַבְיִי: "אֵינִי דוֹמָה הַבָּל שְׂשִׁשׁ בּוֹ חֲטָא, לְהַבָּל שְׂאֵין בּוֹ חֲטָא". (מסכת שבת)

רַבִּי חֲזִיא בַּר אֲדָא, הָיָה מְלַמֵּד תִּינוּקוֹת אֲצֵל רִישׁ לְקִישׁ. פְּעַם לֹא בָּא בְּמִשְׁךָ שְׁלִשָּׁה יָמִים, וְהַתְלָמִידִים הִתְבַּטְּלוּ מִלְמוּדָם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹמָן. לְאַחַר שֶׁעָבְרוּ שְׁלִשָּׁה יָמִים, חָזַר רַבִּי חֲזִיא, וְאָבִי הַיְלָדִים שְׂאֵל אוֹתוֹ: "הֵיכֵן הָיִיתָ בְּמִשְׁךָ שְׁלִשָּׁה יָמִים? וּמַדּוּעַ לֹא בָאתָ לְלַמֵּד אֶת הַיְלָדִים בְּמִשְׁךָ כָּל הַיָּמִים הַלָּלוּ?" הָשִׁיב לוֹ רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר: "הַקְּבַלְתִּי מֵאָבִי כְּרָם בִּירְשָׁהּ, וְהִגִּיעַ עַת בְּצִיר הָעֲנָבִים. אִם לֹא הָיִיתִי בּוֹצֵר אֶת הָעֲנָבִים, הָיִי הֹלֵךְ מִתְקַלְקָלִים וְנִפְסָדִים, וְלִכְּוֹן לֹא נוֹתֵרָה בְּיַדִּי הַבְּרָרָה אֲלָא לְעִשׂוֹת אֶת הָעֲבוּדָה בְּמִהִירוּת", וְרַבִּי חֲזִיא הִמְשִׁיךְ וְתֵאָר אֶת הַשְּׁפַע הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה בְּכָרֶם הָעֲנָבִים: "בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן, בְּצִרְתִּי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֲשֻׁכוֹלוֹת עֲנָבִים, וּמְכַל אֲשֻׁכוֹל עֲנָבִים אֶחָד שֶׁסְּחַטְתִּי, הִצְלַחְתִּי לְמַלֵּא חֲבִית שְׁלֵמָה שֶׁל יָוֹן! אַךְ בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי לְעַמַּת זֹאת, כִּבְרַת הָיִיתִי צָרִיךְ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁנֵי אֲשֻׁכוֹלוֹת עֲנָבִים כְּדִי לְמַלֵּא חֲבִית אַחַת שֶׁל יָוֹן, וְאֵלּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יָרְדָה הַתְּפוּקָה עַד שֶׁמְכַל שְׁלִשָּׁה אֲשֻׁכוֹלוֹת עֲנָבִים הִצְלַחְתִּי לְמַלֵּא יָוֹן בְּחֲבִית אַחַת. אַךְ לְמִרוֹת שֶׁעָבַדְתִּי בְּמִשְׁךָ שְׁלִשָּׁה יָמִים לְבְצִירַת הָעֲנָבִים, עֲדָן נוֹתֵרוּ בְּכַרְמֵי עֲנָבִים רַבִּים, עַד שֶׁמְחַצֵּית מִהַפְּרָם נוֹתֵרָה הַפְּקָר וְלֹא הִסְפַּקְתִּי לְבַצֵּר אֶת הָעֲנָבִים שֶׁגָּדְלוּ בּוֹ. אָמַר לוֹ אָבִי הַיְלָדִים: "בְּאֵמַת נְרָאָה שֶׁהַפְּרָם שִׁירְשֵׁת מֵאָבִיךָ, הוּא כְּרָם מְשֻׁבַּח מְאֹד וְהַיְבוֹל בּוֹ הָיָה הַשְּׁנָה בְּשֻׁפַע גָּדוֹל, וְכָל אֲשֻׁכוֹל הָיָה גָדוֹל בְּיוֹתֵר וּמְשֻׁפַע בְּיָוֶן רַב, אוּלָם רוּצָה אֲנִי לְהִרְאוֹת לְךָ דְּבַר שְׁלֵא הַבְּחִנַת בּוֹ. הָאֵם לֹא שְׂמַתְּ לְבָךְ לְרִאוֹת, שֶׁהַיְבוֹל שֶׁבְּכַרְמְךָ יֵרֵד מִיּוֹם לְיוֹם? בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הִצְלַחְתִּי לְמַלֵּא חֲבִית שְׁלֵמָה מֵאֲשֻׁכוֹל בּוֹדֵד, בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי כִּבְרַת נִאֲלַצְתִּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֵׁנֵי אֲשֻׁכוֹלוֹת בְּשִׁבְלֵי כֶּף, וְאֵלּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּבְרַת הַשְּׁתַּמְשֵׁת בְּשִׁלְשָׁה אֲשֻׁכוֹלוֹת. וְאִגִּיד לְךָ גַּם אֶת הַסְּבָה מַדּוּעַ אֲרַע לְךָ כֵּן, מִפְּנֵי שֶׁהַתְּבַטְּלוּת בְּשִׁלְשָׁה יָמִים אֵלּוֹ וְלֹא לְמַדְתָּ אֶת הַתִּינוּקוֹת שֶׁל־בֵּית־רַבּוֹ, שֶׁבַּיְנֵיתִים בְּטָלוּ אֶת זְמַנָּם וְלֹא לְמַדּוּ תוֹרָה בְּזְמַן יָקָר כְּזֶה. מִסְּבָה זוֹ הִלָּךְ הַשְּׁפַע שְׁלָךְ בְּכָרֶם וְהַתְּמַעַט מִיּוֹם לְיוֹם". (מסכת כתובות)

פְּעַם אַחַת, הָיְתָה עֲצִירַת גְּשָׁמִים בְּעִיר אַחַת בְּבָבֶל, וְהָאֲמוֹרָא רַב נִקְלַע לְשֵׁם פְּעַם, וְכִשְׁרָאָה אֶת צִעְרָם שֶׁל תוֹשְׁבֵי הָעִיר שְׁמִשְׁוּעִים לְמִים, גָּזַר תַּעֲנִית צָבוּר כְּדִי לְהַתְּפִיל לָהּ וּלְבַקֵּשׁ שִׁירִיד עֲלֵיהֶם גְּשָׁמֵי בְּרָכָה. שָׁלַח רַב שְׁלִיחַ צָבוּר לְפָנֵי הַתְּבָרָה, וְכִשְׁאָמַר הַחֲזָן "מִשִּׁיב הַרוּחַ" הִחֲלָה הַרוּחַ לְנֻשֵׁב, וְכִשְׁאָמַר "מוֹרִיד הַגֶּשֶׁם" יָרְדוּ גְּשָׁמִים. הִתְּפַעֵל רַב מִכֶּף שֶׁתְּפַלוּתֵיו שֶׁל שְׁלִיחַ הַצָּבוּר הִתְקַבְּלוּ מִיָּד, וְשְׂאֵל אוֹתוֹ: "מָה מְעִשִׂיךָ?" הָשִׁיב לוֹ הָאִישׁ: "מְלַמֵּד תִּינוּקוֹת אֲנִי, וְאֲנִי מְלַמֵּד אֶת יְלָדֵי הָעֲנָבִים כְּמוֹ יְלָדֵי הָעֲשִׂירִים, וְיָמֵי שְׂאֵינִי יוֹכֵל לְשַׁלֵּם אֵינִי דוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ תְּשֻׁלוֹם. וְיֵשׁ עִמָּדֵי דְּגִים קְטָנִים לְשַׁעֲשׁוּעַ, וְכִאֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה יְלָד קָטָן שֶׁנִּפְשׁוֹ אֵינֶה חוֹשֶׁקֶת בְּלִמּוּד, אֲנִי מוֹשֵׁךְ אוֹתוֹ עַל־יְדֵי שְׂאֵינִי נוֹתֵן לוֹ אֶת הַדְּגִים לְשַׁעֲשׁוּעַ, וְאֲנִי מְשַׁדֵּל אוֹתוֹ עַד שֶׁבָּא לְלַמֵּד", וְהִסְפִּים עִמּוֹ רַב שֶׁגָּדוֹל זְכוּתוֹ עַד מְאֹד עַד שֶׁלְּכַבּוּדוֹ נִפְסְקָה עֲצִירַת הַגְּשָׁמִים. (מסכת תענית)

מְעִשָּׂה בְּכַהֵן שֶׁהָיָה יָרָא שְׂמִים בְּסַתֵּר, וְכָל מְעִשָּׂיו הַטּוֹבִים שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה הָיָה עוֹשֶׂה בְּסַתֵּר, וְהָיִי לוֹ עֲשָׂרָה יְלָדִים שֶׁשָּׂה בָנִים וְאַרְבַּע בָּנוֹת, וּבְכָל יוֹם יוֹם הָיָה מְשַׁתְּטַח וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וּמְלַחֵךְ בְּלִשְׁוֹנוֹ עֶפֶר כְּדִי שְׁלֵא יָבוֹא אֶחָד מֵהֶם לְיַדִּי עֲבָרָה וְלִידֵי דְּבַר מְכַעַר, וְלֹא עֲבָרָה שְׁנָה עַד שֶׁבָּא עֲזָרָא הַסּוֹפֵר וְהַעֲלָה אֶת יִשְׂרָאֵל מִבְּבֶל לְיִרוּשָׁלַיִם, וְאָף אוֹתוֹ כִּהֵן עָלָה עִמּוֹ, וְזָכָה לְרִאוֹת בְּמִשְׁךָ חֲמִשִּׁים שְׁנָה שֶׁהָיָה מְבַנֵּי כְּהֵנִים גְּדוֹלִים וּפְרָחֵי כְּהֵנָה, וּבָא לוֹ עַל־יְדֵי שֶׁהָיָה מְרַבֵּה בַתְּפִלָּה לְבוֹרָא הָעוֹלָם. (תנא דבי אליהו)

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת הָיָה מְלַמֵּד תִּינוּקוֹת מְסוּר וְנִאֲמָן, וְעַלְיוּ דְרָשׁוּ חֲז"ל אֶת הַפְּסוּק בְּדִנְיָאֵל: "וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד", אֵלּוֹ מְלַמְדֵי תִינוּקוֹת, כְּגוֹן מִי? כְּגוֹן רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת. פְּעַם אַחַת מְצָא רַב אֶת רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת עוֹמֵד בְּגִנְתּוֹ, וְשְׂאֵלוֹ: "וְכִי עוֹבֵת אֶת תְּלַמִּידֶיךָ? שֶׁהָיָה הָיִיתָ רְגִיל לְלַמְדֵם בְּאֵמוּנָה וְלִשְׁבֵּת עַל גַּבֵּם תְּמִיד?" הָשִׁיבוּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת: "הָאֲמֹן לִי שֶׁכִּבְרַת עָבְרוּ שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנִים שְׁלֵא הָיִיתִי בְּגִנָּה זוֹ, וְגַם עָכְשׁוּ דַעְתִּי נְתוּנָה כָּל הַעַת עַל תְּלַמִּידֵי, תִינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּים". הַמְהַרְשֵׁ"א מְסַבֵּר אֶת הַקְּשֶׁר בֵּין מְלַמְדֵי תִינוּקוֹת לְכוֹכְבִים, מִפְּנֵי שֶׁכּוֹכְבִים נְרָאִים רַק בְּלִילָה אוּלָם נִמְצָאִים גַּם בַּיּוֹם, כֶּךָ גַּם מְלַמְדֵי תִינוּקוֹת נְרָאִים רַק בְּשַׁעַת עֲבוּדָתָם אוּלָם דַּעְתָּם נְתוּנָה כָּל הַעַת עַל תְּלַמִּידֵיהֶם. וְהָבֵן אִישׁ חֵי כְּתָב, שֶׁהַמְלַמְדִים דּוֹמִים לְכוֹכְבִים, מִפְּנֵי שֶׁכּוֹכְבִים נְרָאִים לְעֵינֵינוּ קְטָנִים מְאֹד, אוּלָם לְאֵמַתוֹ שֶׁל דְּבַר גְּדוֹלִים הֵם מְאֹד וְיֵשׁ בָּהֶם כּוֹכְבִים שֶׁהֵם גְּדוֹלִים מְכַדּוּר הָאָרֶץ, כֶּךָ הֵם מְלַמְדֵי תִינוּקוֹת שֶׁמְעַלְתָּם גְּדוֹלָה מְאֹד וְחֲשִׁיבוּתָם לְאֵין עֲרֵף, מִפְּנֵי שֶׁהֵם מְלַמְדִים תְּלַמִּידֵי יִשְׂרָאֵל טְהוּרִים שֶׁהֵבֵל פִּיהֶם אֵין בּוֹ חֲטָא. רַב שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת זֶה זָכָה בְּזְכוּת עֲבוּדָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וְהָיָה אוֹכֵל מְשֻׁלוֹ וְשׁוֹתָה מְשֻׁלוֹ וְנַח בְּצֵל הָאֲרָמוֹן, וְלֹא הָיָה שְׁלִיחַ הַמְּלָךְ בָּא

מתפל

אמרות ופתגמים

- הלומד ילד למה הוא דומה? לדין כתובה על ניר חדש. (מסכת אבות)
- מיום שנתנה תורה לישראל, קימו וקבלו עליהם ועל זרעם אחריהם לקים העולם הזה ולזכות ולחיות לחיי העולם הבא, בזכות הכל פיהם של תינוקות של בית רבן. (ספר הזכרונות)
- מצות צדקה [לתת] לנערים ללמד תורה, היא המעלה מכל הצדקות. (שולחן ערוך יורה דעה)
- אמרו חז"ל במדרש איכה: "בוא וראה כמה חביבים תינוקות של בית רבן לפני הקב"ה. גלתה סנהדרין מירושלים, ולא גלתה שכינה עמהם. גלו משמרות כהנים ולוויים, ולא גלתה שכינה. כיון שגלו תינוקות, גלתה שכינה עמם". בה יקרים הם תלמידי ישראל שלומדים תורה בעיני הקב"ה, עד שגם כשגלו כל גאונים ישראל לא גלתה שכינה יחד עמם, אולם כאשר גלו התינוקות, אמרה השכינה, אין לי קיום בעולם בלעדי התינוקות של בני ישראל, ויחד עמם אצא אף אני בגלות, שנאמר 'עמו אנכי בצרה'. (חובת התלמידים)
- ללמוד תינוקות של בית רבן, חביב לפני הקב"ה אפילו מלמודם של גדולי האמוראים, ועליהם אנו מצוים בכמה אזהרות בתורה הקדושה, כי הם יסוד היסודות אשר כל בית ישראל נשען עליהם, וכחצים ביד-גבור כן בני הנעורים, כי הנער הם כלי המלחמה שלנו במלחמתנו עם היצר הרע. (ה"חפץ חיים")
- אמר פעם המשגיח רבי יחזקאל אברמסקי לרבי משה מרדכי הלוי שולצינגר: "כל ילד יהודי הלומד בתלמוד תורה, ערכו בכלל ישראל גדול יותר מכל האחרים והמנהיגים". (דף של ספינה)

- כל מצוה שהיא בידינו, אין אנו עוסקים בה כאפן וכהלכה. ואלו באנו לעמוד ולדקדק על כל אחת ואחת, תמה היא מן הקב"ה על מה הוא מעמיד אותנו ומעמיד לעולמו, כי אין מצוה מחזקת בידינו כי אם מצות מילה והכל פיהן של תינוקות של בית רבן שאין בהם חטא. (מדרש תהלים)
- בשעה שעמדו ישראל לקבל את התורה, אמר להם הקב"ה: "אני נותן לכם תורה, הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתנה לכם". אמרו: "הרי בנינו ערבים אותנו". אמר הקב"ה: "הא ודאי ערבים טובים". (שיר השירים רבה)
- הזהר בבני עניים ובבני עם הארץ ללמוד תורה, שקמא מהם תצא תורה. (מסכת נדרים)
- "שתולים בבית ה'", אמר רבי חנן בן פזי, עד שהם שתילים הם בבית ה', אלו התינוקות שהם בבית הספר. (במדבר רבה)
- אמר רב קטינא, כל המכניס את בנו ללמד תורה פחות מכן שש, רץ אחריו ואינו מגיעו, דהינו שחבריו רצים אחריו להיות פקחים בתורה כמותו ואין משיגים אותו. (מסכת כתובות)
- מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים, יתחילו להם מבראשית? אמר הקב"ה, הואיל והתינוקות טהורים והקרבנות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות. (ילקוט פרשת צו)
- אמר רב הונא ברה דרב אחא: בשעה שהתינוקות נפטרים מבית רבן, בת קול יוצאת ואומרת להם, לך אכל בשמחה לחמך, נתקבל הכל פיכם לפני כריח הניחוח. (קהלת רבה)

רבי: "גדולים מעשי חתא". אמר לו רבי ישמעאל ברבי יוסי לרבי: "אפלו מן הוא גדול?" אמר לו "כן הוא". אמר לו: "האם היו מעשיו גדולים יותר מהמעשים שעשה אבי?" אמר לו רבי: חס ושלום, לא תאמר פזאת בישראל שהוא גדול מאבד". (מסכת בבא מציעא)

כשעמדו ישראל על הר סיני לקבל את התורה, אמר להם הקב"ה, סבורים אתם שבשבועה בלבד אתן לכם את התורה? הביאו לי ערבים טובים שתקמו את המצות. בקשו ישראל להביא את האבות הקדושים בערבים, אולם הקב"ה לא הסכים לקבלם, ואף לא את הנביאים, עד שאמרו ישראל "בנינו יהיו ערבים!" אמר להם הקב"ה: "בואו הם ערבים טובים, ועל ידם אני נותן לכם את התורה. וזה מה שנאמר "מפי עוללים וינקים יסדת עו למען צוררי". (שיר השירים רבה)

כאשר היו רבי חנינא ורבי חתא מתוכחים ביניהם בעניני תורה והלכה, היה רבי חנינא אומר לרבי חתא: "עמי אתה מתנפח? והרי אם תשתפח תורה חס ושלום מישראל, אני מחזירה מתוך פלפולי". השיב לו רבי חתא באותו מטבע לשון: "עמי אתה מתנפח? אני עשיתי לתורה שלא תשתפח מישראל, מה עשיתי? הלכתי וזרעתי זרעי פשתן וקלעתי מהם רשתות ומכמורות. צדתי צבאים, והאכלתי את בשרם ליתומים, ומעורותיהם הכנתי זריעות חלף, עליהן כתבתי את חמשת חמשי התורה ועליתי למקום שאין שם מלמדי תינוקות, ולמדתי עם חמשה תינוקות בחמשה חמשי תורה לכל אחד ואחד ספרו, ולמדתי לששה ילדים את ששת סדרי המשנה. ואמרת להם, בעת הזאת שלא אהיה כאן אצלכם, ועד שאבוא בחזרה אליכם, למדו זה את זה מקראות ולמדו זה לזה את סדרו, ועשיתי לתורה שלא תשתפח מישראל". על זה אמר

מספר

ספורי צדיקים

עמכם ואין אתם שומעים לי, פנאָה סמן הוא שאין בי יראת שמים והקולר תלוי רק בי". דבריו של הרב שנאמרו בתמימות ובכנות, יצאו מן הלב ולבסוף גם נכנסו אל הלבבות של עשירי הקהלה ורפכו אותם. הרב יצא מלפניהם עטור נצחון, ועוד באותו יום התחדשו ונפתחו שערי הת"ת באושדא, למען תינוקות של בית רבן. (אורות ממזרח)

לעתים, נוהג היה הסבא קדישא משפולי להשתעשע עם תינוקות של בית רבן, שלא טעמו טעם חטא, והיה משחק עמם באגוזים ושאר שעשועי הילדים, כדי לשמח את לבם ולקררם לאבינו שבשמים. ואף בשעה שהיה משתעשע עמם, היה מיחד יחודים נשגבים וכנגות נסתרות היו עמו במעשיו. פעם בקר אצלו אחד מגדולי הצדיקים שבדורו, והלה התפלא לראות את הסבא קדישא הנערץ משחק עם ילד קטן באגוזים. התבונן בו הצדיק זמן מה, ולאחר מכן אמר למקורביו של הצדיק ששאלו אותו לפרש את מעשיו, פי רואה הוא שהרבי עוסק עתה בהשפעת גשמים מן השמים, כי באותה שעה היתה עצירת גשמים וזמן רב לא ירדו מים לעולם. ואמנם, זמן קצר לאחר מכן, התקשרו השמים בעבים וגשמי ברכה ירדו לעולם. (איש הכלא)

בשנת תרמ"ה לערך, בעת שה"חפץ חיים" נדד מעיר לעיר כדי למכר את ספריו הקדושים, עבר דרך העיר נובוגרוד, והבחין באור גדול הבוקע מבית המדרש המקומי. היה זה בליל חרף סגרירי, התושבים היו פלואים בבתיהם החפזים, ורבה היתה התמיהה בעיני ה"חפץ חיים" מדוע האור דולק בבית המדרש באישון לילה. נכנס ה"חפץ חיים" אל בית המדרש, וכשהביט פנימה, נותר עומד בפתח כהלום רעם. לנגד עיניו ישבו תלמידים ונערים רבים, והם למדו בחשק והתקודה, עד שמרב התרגשות נקו דמעות בעיניו של ה"חפץ חיים". זמן מה עמד והביט בעיניו אוהבות בילדים שישבו ולמדו בקול ובחשק, ולבסוף נגש אל אחד מהם וברר אצלו מדוע הם לומדים בשעה כה מאחרת. כששמע ה"חפץ חיים" את תשובת הנער, התרגש שבעתים. התברר, כי התלמידים יושבים עתה וגורסים את משנתם, כדי להתכונן לקראת המבחן הגורלי מחר אצל האורח הדגול, מנהל ישיבת לומז'א רבי אליעזר שולביץ, שעתידי לבקר מחר בבית תלמודם, להעמידם בכור המבחן ולהתוות על קונקם. לאחר זמן מה הגיע ה"חפץ חיים" לעיר לומז'א, וראשית דבר פנה לחפש את רבי אליעזר, וכאשר פגשו נפל על צוארו והביע לו את הוקרתו

בראשית ימיו, שמש הבעל-שם טוב הקדוש פעוזר של מלמד תינוקות, ותפקידו היה להוליך ולהביא תשב"ר אל בית התלמוד, ולהוליכם לבית הכנסת כדי לענות אמון, יהא שמה רבא, וקדשה בקול נעים. את עבודתו הקדושה היה עושה בדבקות ובהתלהבות, שכן בתינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא עסוק הוא, ובשעה שהיה הולך עמם לבית התלמוד, היה משורר עמם שירים נפלאים בהתלהבות, ועבודתו התקבלה לרצון ולנחת רוח בשמים, כמו השיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש. המגיד ממזריטש, תלמידו וממשיך דרכו של הבעל-שם טוב היה אומר: "הלואי שהיינו נושקים את ספר התורה בשמחת תורה, באותה אהבה שהיה מורי ורבי הריש דוכנא' (עוזר למלמד) מנשק את תלמידיו בשעה שהיה מוליכם לבית תלמודם". (שבחי הבעש"ט)

הימים ימי מלחמת העולם השנייה, כאשר אנדרלמוסיה ירדה לעולם והתהפכו סדרי בראשית. אל אֶזְנֵי שֶׁל רַבִּי רַפְאֵל בְּרוּךְ טוֹלְדָנוּ מְמָקָס, הגיעה שמועה מרה, כי תלמוד התורה שבעיר אושדא שבצפון מרוקו התבטל ותינוקות של בית רבן הפסיקו ללמוד תורה. מצב בריאותו של הרב היה רופף וכחותיו כמעט אֶזְלוּ, אולם החלטתו היתה נחושה, לא להתמקמה אפלו רגע קטן ולצאת מיד לאושדא. היה זה במזג אור סוער, והרב יצא אל הרפכת בלוי תלמידו רבי יצחק אוחנה. הקרונות היו מלאים עד אפס מקום, ועיני הנוסעים הערבים ירו זיקי שנאה נגד הרב היהודי, והיו בהם פמה ברונים חצופים ועיני פנים שיקו בפניו של הרב כדי לבאותו. במסירות נפש ישב הרב כל משך הנוסיעה על מדרגות הקרון, כשהוא חשוף לרוח עזה שנסבה פנימה, וכמעט מט לפל. כה נסע בתנאי סכנה מוחשית, עד שהגיע לאושדא שבור ורצון. בהגיעו, סרב לנות ולהחליף כח, אלא פנה מיד וקבץ את כל פרנסי הקהלה ודרש מהם לפתח מיד את תלמוד התורה לילדים. "כל קיימנו בעולם עומד בסכנה, בלי הבל פיהם של תשב"ר!" הכריז הרב בכאב, "בפרט בשעת חרום וסכנה כזו בעצומה של המלחמה הקשה, נמצא קיימנו בספק גדול, שכן נאמר בספר תהלים 'מפי עוללים וינקים יסדת עו למען צורריך להשבת אויב ומתנגם'". למרבה הצער, נפלו דבריו של הרב על אַזְנֵים ערלות ועשירי אושדא כָּלֵל לא השתכנעו מדבריו. לפתע, פרץ רבי רפאל ברוך בבכי מר ונסער, עד שהקהל נבהל למראהו וכמה מהם החלו לבקש את סליחתו והפצירו בו להתרגע מהתרגשותו. "לא עליכם בכיתי, אלא על עצמי. שכן אמרו חז"ל שכל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים, והנה הרביתי לדבר

העמקה על כף שהצליח להחזיר רוח של תורה בסביבה כלה, עד שאיורת התורה חדרה אל לב התלמידים הצעירים והכניסה בהם חשק התורה. (ה'חפץ חיים' - חייו ופעלו)

באחת המערכות הגדולות להצלחת מחנה היראים בעיר ברנוביץ, נוצר צורך להורות לבני הישיבה לסייע במערכה, אולם רבי אלחנן וסרמן התנגד לכו. באספה של גדולי תורה שהתקיימה באחד הימים בביתו, כשקם אחד המשתתפים והציע לשלב את תלמידי הישיבה בפעילות החשובה, ולדרש מהם להקדיש חלק מזמנם לפעילות חזק הדת והשפעה רוחנית בעירות הקטנות, התנגד רבי אלחנן לכו בתקיפות רבה, ואמר: "מה שמשפיע 'חפץ חיים' אחד או 'רבי חיים עוזר' אחד, על דורות שלמים, לא יספיקו להשפיע אפילו אלה בחורים שלקחו אותם מהגמרא שלהם! פאשר כלם לומדים בהתמדה וביגיעה, עוד יש לנו תקנה, שאולי מתוך אלה שנכנסים לתלמוד יצמח לנו גאון בעל שעור קומה כמו ה'חפץ חיים' או 'רבי חיים עוזר', שישפיע אף הוא על הדורות הבאים, אולם להוציאם במו ידנו מבית המדרש, מי יודע להיכן נגיע?" בסופו של דבר, מכיון שהשאלה הייתה רק לשעה ולא הייתה בררה אחרת, התנגד רבי אלחנן עם ה"בית אברהם" מסלונים שהתגורר בברנוביץ, ושניהם דנו בנושא יחד. שיחתם התארכה זמן רב, ועדן לא הגיעו לידי מסקנה סופית, אולם בסוף העלה הרבי סברה מעניינת: "הלכה היא, שאין מבטלים תשב"ר מתלמוד תורה אפילו לבגן בית המדרש, אולם מה הדין פאשר בא אויב ומבקש להחריב את בית המדרש? האם מתר אז לבטל תורה מתשב"ר כדי להצילו מידיהם?" הסכים רבי אלחנן לטענה זו ונרז את תלמידיו לסייע להצלחת המערכה ולשוב מיד לתלמודם. (אור אלחנן)

ר' נחום לוי, אברך בן תורה בעל משפחה ברוכת ילדים, מצא את עצמו יום אחד ללא מקור פרנסה, לאחר שהמוסד בו עבד הכריז על צמצומים עקב קשיים כלכליים. תקופה קשה עברה על המשפחה, תקופה של עני ומחסור, והעצב והדכדוך החלו לתת את אותותיהם באבי המשפחה שהתקשה במציאת מקום עבודה חלופי. מפני כבודו, לא נענה ר' נחום לכל הצעת עבודה, שכן קדם לכו הייתה לו משרה מכבדת וחשובה, אולם בצוק העתים, פאשר הגיע עד פת לחם של ממש, החליט להענות לכל הצעת עבודה שתבוא, על מנת שתהיה בידו האפשרות לכלכל את בני ביתו ולהביא לחם לפי הטרף. מיד אחרי ההחלטה האמצעה, זמנו לו מן השמים לפגש את אחד ממכריו, המשמש כמנהל תלמוד תורה, והלה אמר לו ספק ברצינות ספק בהתול, כי הוא מחפש מלוג להסעת התלמידים שבת"ת. בימים פתקונם, לא היה ר' נחום מעלה על דעתו שהוא יתפזר להיות מלוג הסעות תלמידים, אולם ההכרח לא יגנה ועל-אתר נתן את תשובתו החיובית למנהל הת"ת. מכיון שאות המשרה קבל ר' נחום כמעט בעל-פרחו, הוא עשה את מלאכתו כמי שפכאו שד, ומצב רוחו ירד פלאים בכל יום שחלף. העבודה המאמצת מדי יום להשליט

סדר בקרב התלמידים הרבים ברכב ההסעות הגדול, בפרט בסוף יום התלמודים פאשר התלמידים אינם מרפזים פראוי כבשעות הבקר, גרמו לו גיפות גופנית ונפשית כאחד, והוא חש אויב עצות.

יום אחד, ספר לו נהג ההסעות ספור מעגן, שמוסר השכל רב לצדו. "מעשה בנהג הסעות של תלמידים, שזוכה עז פרץ בינו לבין המלוג שנסע עמו מדי יום. תכן הזכיה היה, על מי מוטלת החובה לפתח בכל תחנה את דלת הרכב, כדי לאפשר לתלמידים לעלות אל הרכב ולרדת ממנו. מכיון שהרכב היה מישן והדלת הייתה פבדה, התחמקו השנים מהפטלה והשליכו אותה על זה. הנהג טען, שאהו תפקידו של המלוג, אולם הלה טען שהדבר מוטל על כתפי הנהג, והשנים לא מצאו עצה מן הסבה. נמלכו השנים והחליטו לפנות אל ראש ישיבת "פרת יוסף", רבי בן ציון אבא שאול, ובקשו להתדגן בפניו ולקבל את פסק דינו. כששמע רבי בן ציון את הדברים, שתק מעט ולאחר מחשבה קצרה קם ואמר: 'איני מבין כלל מדוע אתם מתנכחים? והרי כל ילד יהודי הוא ספר תורה! והמכוננת בה נוסעים התלמידים, הריהו בגדר ארון קודש ששוכנים בו ספרי תורה רבים. ואם כן, חשובה פתיחת דלת הרכב, כמו פתיחת דלתו של ארון הקודש. ועל כן אני תמה אפוא, כיצד מישהו מכס מוכן לותר על תפקיד כה חשוב של פתיחת ההיכל עשרות פעמים מדי יום?" כשסים נהג ההסעות את ספורו, נותר ר' נחום על מקומו כהלום רעם. המלים של חכם בן ציון צלצלו באזניו כל העת. "ילד יהודי הוא ספר תורה! הסגדר הריהו ארון קודש, ופתיחת דלתו הריהו כפתיחת ההיכל!" המלים נקרו במוחו ולא נתנו לו מנוח. הוא חזר במחשבתו כל העת על הדברים הנשגבים ואמר לעצמו: "אני זוכה בעצם להולך מדי יום שלשים ספרי תורה מהבימה לארון הקודש! אין פה ילדים שובבים שמטרידים את מנוחתו של מלוג ממרמור, אלא יש פאן ספרי תורה קדושים!"

מאותו יום השתנו חיו של ר' נחום ללא הכר. התסכול על ירידת קרנו והשפלתו נעלם, ובמקומו מלאה את לבו תחושה עלאית של יהודי שנפלה בחלקו הזכות העצומה של עסוק בספרי תורה חיים. את הילד הראשון שעלה למחרת לרכב ההסעות - לארון הקודש, קדם ר' נחום בחיך רחב. "בקר טוב לה, ספר תורה שלי" אמר לו, והכניסו ברב אהבה ורגשי קודש אל תוככי ארון הקודש. כך היה גם עם השני והשלישי, וההתלהבות לא פגה גם לאחר שעלו בזה אחר זה כל שלשים התלמידים, שבעצם היו שלשים ספרי תורה יקרים. מצב רוחו עלה פלאים, הוא שפע שירים וספורי צדיקים, והתלמידים ישבו מרתקים לכסאותיהם בשלוח ונחת, מבלי להוציא הגה מפיהם. למחרת, המתין לר' נחום אדם באחת התחנות. "האם אתה המלוג של אתמול?" שאל האיש, וכשנענה בחיב אמר: "אל תשאל מה קרה. בני מתקשה ללכת אל הת"ת בשמחה, ומדי בקר אנו מתקשים בבית לשלח אותו ברגע אל למודיו. כל בקר היה בשבילנו סיט של ממש, עד שראינו אותו

לְךָ? מִפְּנֵי שְׂרָאֵת אֶת עוֹלָמְךָ בְּחַיִּיךָ. שֶׁהָרִי יוֹשֵׁב עִתָּה מִפְּשֵׁ בְּגֵן עֵדֶן, שׁוֹמֵעַ אֶת שִׁירְתָּם הַטְּהוֹרָה שֶׁל תִּינוּקוֹת שְׁלֵבֵית דָּבָן, וְנִהְיָה מִזִּיו הַשְּׂכִינָה. אֲנִי כֹה נִהְיֵיתִי מִזְמַרְתָּם, עַד שֶׁלֹּא יָכַלְתִּי לְהִשָּׁאֵר בְּבֵיתִי, וְטַרְחַתִּי לָבוֹא לְכָאן כְּדֵי לִשְׁמַע מִקְרוֹב וּלְהִקְשִׁיב לְהֵבֵל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת שְׁלֵבֵית דָּבָן". (אוצרות האגדה)

רְגִיל הָיָה הַ"דְּבָרִי חַיִּים" מִצְנֵנִי, לְהִתְכַנְּנֵנִי מִדֵּי יוֹם שִׁשִּׁי בְּשָׁעָה מְקַדְמַת לְקִרְאָת שֵׁבֶת הַמְּלָכָה, וְהָיָה יוֹצֵא לְשׁוֹחַ בְּשָׁדָה וּלְהִתְבַּוֵּד עִם קוֹנֹנִי. בְּדַרְכּוֹ הָיָה נוֹהֵג לְהַכְנִס לְבַנְּנִי הַתִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית דָּבָן בְּעֵת שֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְהָיָה שׁוֹאֵב מִלֵּא חֲפָנִים נַחַת מִלְמוּדָם. הָיָה זֶה פֶּעַם בִּימֵי הַקִּיץ, כְּאֲשֶׁר עָקֵב הַחֵם הִכְבֵּד הָיָה כֹּל חִלּוּנוֹת הַכִּתּוּת בַּתִּינוּקוֹת לְרוֹחָה, וְקוֹלָם שֶׁל הַיְלָדִים הַיְקָרִים נִשְׁמָע כְּכֹר לְמַרְחֹק. קוֹלָם הַטְּהוֹר הִלְהִיב כֹּה אֶת הַ"דְּבָרִי חַיִּים", עַד שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל הָיָה לְעַצֹר אֶת הַתְּלַבְּבוֹתוֹ הַגְּדוּלָה, וְכְדֵי שֶׁלֹּא לְאַבֵּד זְמַן יָקָר עַד שִׁיִּקְרִי אֶת הַבְּנֵי וְיִגִיעַ לְפַתְחוֹ הַרְאֵשִׁי, טַפְס וְנִכְנַס דְּרָגָה חִלּוֹן אֶל מְקוֹם לְמוּדָם שֶׁל תִּינוּקוֹת. בְּהַכְנָסוֹ, עָמַד הַרְבֵּי וְשָׁאֵף פְּנִימָה מִלֵּא רִאוּתוֹ, וְאָמַר: "הַרְבֵּי רוּחָה לְנֶשְׁמַת אֲוִיר טְהוֹר שֶׁל הֵבֵל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת שְׁלֵבֵית דָּבָן". (יפה שיחתו)

בְּלִיל חֲרִף קָר וְסֻגְרִירִי, כְּאֲשֶׁר שֶׁלֵּג כְּבֵד כְּפָה אֶת פְּנֵי הַעִיר הוֹרֹדֶנָּה, נִדְּהָמוּ כְּפָה מִשְׂכִּימֵי קוֹם שִׁיִּצְאוּ מִבֵּיתָם עוֹד בְּטָרֵם הַנִּצָּה הַתְּפוּה, לְרִאוֹת אָדָם הוֹלֵךְ בְּשֶׁלֵּג הַסְּמִיךְ וְהוּא נִרְאָה כְּרוֹקֵד. כְּשֶׁהִתְקַרְבוּ, רָאוּ אָדָם לְבוֹשׁ מְעִיל, עוֹמֵד וְדוֹרֵךְ בְּרִגְלָיו אֶת הַשֶּׁלֵּג, כְּשֶׁהוּא מְמַלְמֵל כֹּל הַעֵת: "לֵשִׁם מְצוּהָ, לֵשִׁם מְצוּהָ", וְכֵלֹ רֹעֵד מְקוֹר. כְּשֶׁגִּלּוּ כִּי הָאִישׁ אִינוֹ אֶלָּא הַצְּדִיק רַבִּי נַחוּם מִהוֹרֹדֶנָּה, הִשְׁתּוֹמְמוּ מְאֹד עַל מַעֲשָׂיו וְשָׁאֲלוּהוּ עַל כֵּן. הַסְּבִיר לָהֶם רַבִּי נַחוּם וְאָמַר: "עוֹד מְעַט תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ וְהַתִּינוּקוֹת שְׁלֵבֵית דָּבָן עִם הַמְּלָמְדִים שֶׁלָּהֶם יִצְטָרְכוּ לְעֵבֵר בְּדֶרֶךְ זוֹ. אֲמַרְתִּי לְעֵצְמִי, אִם יַעֲבְרוּ עַל פְּנֵי הַשֶּׁלֵּג הַכְּבֵד, עֲלוּלִים הֵם לְהִצְטָנֵן חֲלִילָה וּלְפַל לְמִשְׁכָּב, וְעָקֵב כֵּן לֹא יִהְיֶה בְּאַפְשָׁרוּתָם לְלַמֵּד תּוֹרָה וּלְהִגֵּן עַל הַדּוֹר. הַחֲלִטְתִּי אֶפּוֹא לְפָנֹת לָהֶם אֶת הַשֶּׁלֵּג וְלִסְלֵל לָהֶם דְּרָגָה לְבֵית תְּלָמוּדָם". (רבי נחום הצדיק)

יוֹצֵא מִהַבֵּית, אוֹלָם הַיּוֹם בְּבִקְרַת הַתְּעוֹרָר הַבֵּן חֲצִי שְׁעָה לְפָנֵי הַזְּמַן, הַתְּלַבְּשׁ לְבַד, דְּבַר שֶׁלֹּא קָרָה מְעוֹלָם, וְעָמַד מוֹכֵן וּמְזַמֵּן כְּדֵי לְשִׁחֹת בְּמִחְצָת 'הַרְבֵּי שֶׁל הַטְּנֵדָר' כְּלִשׁוֹנוֹ. הִיִּיתִי חָיִב לְרִאוֹת אֶת הַפְּלֵא בְּמוֹ עֵינַי, וְלִהְיוֹת בְּצִד הַצְּלַחַת לְחוֹלֵל פְּלֵא פְּזָה, וְלִגְרַם לְיָלֵד שְׁלֹנוּ חֶשֶׁק כֹּה גְדוֹל לְלַכֵּת לַתִּינוּקוֹת. הָאֵב לֹא הָיָה הַיְחִיד, אֲחֵרָיו הָיוּ הוֹרִים נוֹסְפִים שֶׁבָּאוּ לְהוֹדוֹת לְמַלְאָה הַמְּסוּר שֶׁמְחַדֵּיר אֶהֱבַת תּוֹרָה וְיִרְאָת שָׁמַיִם בְּקִרְבַּת הַתְּלָמִידִים, וְאַחֲרֵיהֶם הִגִיעוּ אֶף הַמְּלָמְדִים שֶׁל הַתְּלָמִידִים וְגַם הַמְּנַחֵל בְּכַבּוֹדוֹ וּבְעֵצְמוֹ וְהֵם עָמְדוּ נִדְהָמִים אֶל מוֹל עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ שֶׁל ר' נַחוּם.

"אֲנִי, מְסִים ר' נַחוּם אֶת סִפּוֹר חַיִּי הַנִּפְלֵא, הַתְּעוֹרְרָתִי מִפְּשֵׁ לְחַיִּים. תְּפַקְדִי כְּמַלְאָה לְתִינוּקוֹת שְׁלֵבֵית דָּבָן מְמַלֵּא אֶת כָּל פְּלִי וּמַעֲנִיק לִי טַעַם בְּחַיִּי. אֲנִי אוֹהֵב אֶת סִפְרֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשִׁים הַלְלוּ אֶהֱבַת נֶפֶשׁ, וּמִתְמוּגָה לְרִאוֹתָם שְׂמֵחִים וּמְאֻשְׁרִים, וְגַם הִנְהֵג אוֹהֵב אֶת עֲבוּדָתוֹ, כִּי הוּא הָרִי הַנְּהֵג שֶׁל אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ. הַיּוֹם אֲנִי לֹא מוֹכֵן לְוֹתֵר עַל תְּפַקְדִי הַחֲשׁוֹב, וְלֹא מִשְׁתַּוְּקֵק כֹּל לְחֹזֵר לְתַפְקִידֵי הַקְּוֹדֶם בּוֹ עֵסְקֵתִי עִם נִירוֹת וּמְסֻמְכִים, כְּסָף יָבֵשׁ חֶסֶר רוּחַ חַיִּים. מִי יְדַמֵּה לִי וְמִי יִשְׁוֶה לִי עַל הַזְּכוּת הַגְּדוּלָה שֶׁנִּפְלְאָה בְּחֻלְקִי, לְהוֹבִיֵל מִדֵּי יוֹם סִפְרֵי תּוֹרָה לְמְקוֹם בּוֹ הוֹפְכִים אוֹתָם לְהִיּוֹת סִפְרֵי תּוֹרָה מְהֻדָּרִים וְקְדוּשִׁים יוֹתֵר". (חנור מלכות)

רַבָּה הַנִּעְרָץ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, רַבִּי שְׁמוּאֵל סַלְנֵט, יוֹשֵׁב בְּיוֹם שִׁשִּׁי אֶחָד בְּבֵיתוֹ אֲשֶׁר בְּחֶצֶר הַ'חֲרֵבָה' שְׁבִירוּשָׁלַיִם הַעֲתִיקָה, וְהָיָה הוּא שׁוֹמֵעַ אֶת אֶחָד מִתְּלָמִידֵי הַיְתִיקִים בַּתִּינוּקוֹת הַמְּפָרְסֵם 'עֵץ חַיִּים' שֶׁעָמַד בְּחֶצֶר הַחֲרֵבָה, כְּשֶׁהוּא קוֹרֵא יַחַד עִם תְּלָמִידָיו אֶת מִגְלַת שִׁיר הַשִּׁירִים פְּסוּק בְּפִסּוּק בְּנִיעֻמוֹת וּבְדַבְּרוֹת. הַתְּמוּגָה רַבִּי שְׁמוּאֵל לִשְׁמַע הַקּוֹלוֹת הַעֲרָבִים שֶׁל הַתְּלָמִידִים הַיְקָרִים בְּנִצּוּחוֹ שֶׁל רַבֵּם הַיְקָר, וּמְרַב הַתְּרוֹמְמוֹת רוּחַ, יִצְא רַבִּי שְׁמוּאֵל מִבֵּיתוֹ, עֲלָה אֶל כִּתְּלוֹ שֶׁל הַמְּלָמֵד, וְעָמַד מֵאַחֲרֵי הַדְּלַת כְּדֵי לְהִאָּזֵן לְקוֹלוֹת הַנִּיעֻמִּים שֶׁל יְלָדֵי הַתִּינוּקוֹת. שְׁעָה אַרְבָּה הִקְשִׁיב רַבִּי שְׁמוּאֵל לְאִמְרַת הַתְּלָמִידִים אֶת הַפְּסוּקִים בְּטַעֲמֵיהֶם, וְכִשְׁסִימוּ פָתַח אֶת הַדְּלַת וְאָמַר לְמַלְמֵד בְּצַחוֹת: "חֻוֹשְׁשֵׁנִי, שֶׁלֹּא תִמְצָא אֶת מְקוֹמִי בְּגֵן עֵדֶן". נִבְהַל הַמְּלָמֵד, אוֹלָם רַבִּי שְׁמוּאֵל הִרְגִיעוֹ בְּחִיָּה וְאָמַר: "יִודַע אֶתָּה לְמָה חוֹשֵׁשׁ אֲנִי

מְמַלְכָה

לְאֲזִינוּ שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ צִיטְלִין, הִגִיעָה פֶּעַם הַשְּׁמוּעָה, כִּי בְּמוֹסְדוֹת הַחֲנוּכָה שֶׁקָּרְאוּ לְעֵצְמָם 'בְּתֵי סִפְרֵי מִתְקַנְנִים', אוֹתָם יִסְדוּ הַמְּשַׁפְּלִים, וְבֵהֶם לְמַדוּ לְמוֹדֵי קֹדֶשׁ וְחֵל בְּלִי יִרְאָת שָׁמַיִם, עֲרֹכוּ כְּצוּר שֶׁל חֲמֻשֵׁי תּוֹרָה, וְהַתְּקִינוּ מִפְּנֵי מַעֲשֵׂי סִפְרֵי סִפּוּרִים מְקַצֵּר. גַּחְוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְאָמַר: "מִשְׁכַּל לְמָה הַדְּבַר דּוֹמָה, לְמַלְכָּה אֶחָד, שֶׁהִתְחַפֵּשׂ פֶּעַם בְּבָגְדִים פְּשׁוּטִים וּבִקְרַת בְּבֵיתוֹ שֶׁל אֶבֶר כְּפָרִי, שֶׁלֹּא יָדַע אֶת זְהוּת אֲוִרְחוֹ. הַכְּפָרִי כְּבֹד מְאֹד, וְטָרֵם צֵאת הַמְּלָכָה מִבֵּיתוֹ, הַתְּגַלָּה לְפָנָיו וְאָמַר לוֹ: "רְצוּנִי לְגַמֵּל עִמָּךְ חֶסֶד בְּעַד הַכְּבוֹד הַגְּדוֹל שֶׁעֲשִׂיתָ עִמָּדִי מִבְּלִי שִׂידְעָתָ כִּי אֲנִי הַמְּלָכָה, וְלָכֵן מוֹכֵן אֲנִי לְמַלְכָּה כֹּל בְּקִשָּׁה שֶׁתְּבַקֵּשׁ הִימְנִי". אָמַר לוֹ הָאֶבֶר: "אֲדוּנִי הַמְּלָכָה. מִדֵּי יוֹם אֲנִי נוֹסֵעַ מִהַכְּפָר שְׁלִי אֶל הַעִיר הַגְּדוּלָה בְּעֵגְלָה עֲמוּסָה בְּסַחֲרוֹת שׁוֹנוֹת, וְהַדְּרָג אַרְבָּה מְאֹד, לְמַעַלְהָ מַעֲשֵׂר פְּרָסְאוֹת. מְבַקֵּשׁ אֲנִי אֶפּוֹא מִהַמְּלָכָה שִׁיִּקְצֵר לִי אֶת הַדְּרָג עַד לְמַחְצָה". לָעַג לוֹ הַמְּלָכָה וְאָמַר: "כִּיִּצַּד אֶכְשֶׁר לְקַצֵּר אֶת הַדְּרָג? הָרִי לֹא יִתְכַן הַדְּבַר!" אָמַר לוֹ הָאֶבֶר: "לְמָה לֹא? וְהָרִי לֹא אֶרְדֵּף כֹּל הַדְּרָג עוֹמְדוֹת אֲבִי-צִיּוֹן שֶׁמְסַמְנֹת אֶת הַמְּרַחֵק שְׁנוֹתֵר עַד הַעִיר, וּבְכָל פְּרָסָה עוֹמְדַת אֶבֶן אֶחָת. צוּה אֶפּוֹא לְסַלֵּק חֲמֻשׁ אֲבָנִים מִתּוֹךְ עֵשֶׂר, וְנִמְצָאת הַדְּרָג מְקַצֵּר בְּחֻצִי". "כִּיִּצַּד בְּזֶה", הִגִיעַ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַנְּמַשְׁל, "דּוֹמִים מְשַׁפְּלִים נִבְעָרִים אֵלּוּ לְאוֹתוֹ אֶבֶר טַפֵּשׁ. וְכִי אִם יַעֲקוּרוּ פְּרָקִים שְׁלָמִים מִהַתּוֹרָה, הָאֵם עַל-יְדֵי כֵךְ הִיא תִתְקַצֵּר?..."

תורתך שעשעני

אות לאות

בתפוצת זו צפונות מילים מהפרשה (הכתיב כבמקור).
קדי לאתרון התחילו לנוע בכל הכיוונים, מימין
לשמאל ולהפך, מלמעלה למטה ולהפך ובאלכסון.

א	ה	ר	ו	ג	ד	ק	ח	ש	ו	כ
ז	ב	ז	ת	ו	ל	ו	ע	י	ר	מ
ז	ס	ת	ט	י	ג	ז	ט	פ	ו	ש
ד	א	נ	י	ש	ו	פ	ג	ו	ב	ר
א	ח	ר	י	ת	ה	ל	מ	כ	ע	ת
ז	ר	ת	א	צ	ט	ט	ג	ט	ה	ת
ו	נ	ל	ה	ש	ד	ה	ש	מ	ע	ל
ב	פ	ט	י	ב	ח	ר	ב	צ	מ	ו
צ	ד	ל	ר	פ	ק	ו	ע	ר	פ	ע
ש	ג	ד	ב	ז	ז	ש	ד	ע	א	מ
א	ה	ס	ע	ק	ז	ק	ש	ש	ט	צ
ג	א	ר	ר	ג	ר	ז	ו	ש	פ	ע
צ	כ	פ	פ	ו	צ	ו	א	ר	ע	ל
ר	ג	ז	ס	ל	מ	פ	ח	ס	ר	ו
י	ב	ט	כ	ל	ז	ב	ג	ס	ה	ת
ח	ס	ה	א	ז	ת	ק	ה	ש	פ	ד
כ	ג	כ	י	ג	מ	ס	ר	ב	ל	
נ	ה	ט	ו	ח	ר	כ	ע	פ	ר	ט
ה	ד	פ	ש	ה	כ	ה	ע	ס	ט	ר
כ	נ	כ	ד	פ	א	ג	נ	א	ו	ט
ש	ס	א	ו	ל	ל	ז	פ	ג	כ	ה
כ	ר	פ	צ	ת	מ	א	כ	ל	ה	ל
ת	ו	ת	ע	ש	פ	ו	ק	ש	מ	ד
פ	ט	ל	ה	ת	ד	מ	ח	א	ש	י
ה	ב	כ	ו	ר	ו	ת	פ	מ	ג	ה
ת	ר	ש	ב	ד	צ	ג	ר	צ	ז	ט
ר	ד	ו	מ	ש	ו	ק	פ	ר	ב	כ
א	ש	ח	ז	ש	א	ד	ז	י	כ	ת
ש	ח	ר	ש	ק	ו	פ	ה	מ	מ	ש
ס	ו	צ	ג	כ	ז	י	ש	ס	א	י
ר	ד	ה	ח	ד	ס	ל	ג	פ	ר	ל
פ	ש	ת	ו	ת	ו	א	ס	ח	י	פ

תְּרַמְלוּן: בא, משה, פרעה, מצרים, אותות,
אהרן, עברי, פֶּלְטָה, ארבה, חושך, צאן, בקר,
זבח, עולות, פרסה, בכורות, ראש חודש,
פסח, מלאכה, אזוב, משקוף.

הידון א'-ב' למתקדמים

התשובה לכל שאלה מסתיימת באות
המופיעה בראש השורה.

- א** - פרעה אָמַר: "____ נא חטאתי".
- ב** - אתו מָרְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַדָּם.
- ג** - מִלָּה נִרְדַּפֶּת לְמוֹעֵד, יוֹם טוֹב.
- ד** - הָאֲרָבָה אָכַל אֶת מִוֶּה שְׁנוֹתֶר מִמֶּנּוּ...
- ה** - בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִצְטוּוּ לְקַחַת בְּיַבְיָסָן.
- ו** - נֹאמַר עַל קִרְבָּן פֶּסַח: "וְהִנְתֵּר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְרָא בְּאֵשׁ ____".
- ז** - "וְכָל עֶבֶד אִישׁ מִקְנֵת כֶּסֶף וּמִלְתָּה אֹתוֹ ____ יֹאכַל בּוֹ".
- ח** - הַחֵג הָרִאשׁוֹן שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל.
- ט** - נֹאמַר בְּמִכַּת אֲרָבָה: "____ מִשָּׁה אֶת מִטְהוּ עַל אֲרָץ מִצְרַיִם".
- י** - הַשְּׁלָם: "מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד יוֹם הַ____".
- כ** - הַשְּׁלָם: "וְלֹא יִרְאֶה לָךְ שְׂאֹר בְּכָל ____".
- ל** - אָסוּר לוֹ לֶאֱכֹל מִקְרָבֵן הַפֶּסַח.
- מ** - רוּחַ יְבִשָּׁה וְחִמָּה הִנּוּשְׁבֶת מִן הַמִּזְרָח וּמִקְוֵיָהּ מִן הַמִּדְבָּר.
- נ** - מִצְוָה לְהִנִּיחֵם עַל הַזְרוּעַ וְעַל הָרִאשׁ.
- ס** - שֵׁם שֶׁל מְקוֹם בְּפִרְשֵׁתָנוּ.
- ע** - ה' אָמַר לְמֹשֶׁה: "עוֹד ____ אַחַד אָבִיָא עַל פְּרָעָה וְעַל מִצְרַיִם".
- פ** - עָלְיוּ נִתְּנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּם הַפֶּסַח.
- צ** - הָאֲרָבָה אָכַל אֶת כָּל...
- ק** - שֵׁם כּוֹלָל לְעֹשִׁיבִים לְמִינֵיהֶם, לְעֵלִים הִירְקִים שֶׁל הָעֵצִים וְכוּ'.
- ר** - נֹאמַר עַל קִרְבָּן פֶּסַח: "כָּל בֶּן ____ לֹא יֹאכַל בּוֹ".
- ש** - מִלָּה נִרְדַּפֶּת לְמִכְשׁוֹל'.
- ת** - כְּנוֹי שֶׁל פְּרָעָה לְמִכַּת אֲרָבָה.

הידון א'-ב' למתחילים

התשובה לכל שאלה מתחילה באות
המופיעה בראש השורה.

- א** - מוֹפְתִים.
- ב** - מִמְּכּוֹת מִצְרַיִם בְּפִרְשֵׁתָנוּ.
- ג** - יָכוֹל לֶאֱכֹל מִהַפֶּסַח לְאַחַר בְּרִית מִילָה.
- ד** - אוֹת עַל בְּתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל.
- ה** - הַשְּׁלָם: "וּלְמַעַן תִּסְפָּר בְּאֲזֵנֵי בְנֶךָ וּבֶן בְּנֶךָ אֶת אֲשֶׁר ____ בְּמִצְרַיִם".
- ו** - הַשְּׁלָם: "____ אֶת מִצְרַיִם".
- ז** - מִלָּה נִרְדַּפֶּת לְקִרְבָּן בְּפִרְשֵׁתָנוּ.
- ח** - מִמְּכּוֹת מִצְרַיִם בְּפִרְשֵׁתָנוּ.
- ט** - עֲדִין לֹא.
- י** - הַשְּׁלָם: "ה' בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל".
- כ** - לֹא יִחַרֵץ לְשׁוֹנוֹ.
- ל** - נֹאמַר עַל פֶּסַח: "____ הוּא לֵה'".
- מ** - עָלֵיהֶן נִתְּנוּ הַדָּם.
- נ** - בְּשָׂר לֹא מִבְּשָׂל.
- ס** - שֵׁם שֶׁל מְקוֹם בְּפִרְשֵׁתָנוּ.
- ע** - הַגֵּרִים שֶׁהִצְטַרְפוּ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאַת מִצְרַיִם.
- פ** - בְּכוֹר שֶׁצְרִיף לְפִדּוֹתוֹ בְּשָׂה.
- צ** - בְּשָׂר עַל הָאֵשׁ.
- ק** - הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִצְטוּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם.
- ר** - כָּלִי לְטַחֲיַנַּת גְּרָגְרֵי תִבּוּאָה.
- ש** - עֲנָשִׁים, יְסוּרִים.
- ת** - תִּשְׁאִירוּ.

אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
אֵלֶּיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ

חמורה. רבי ישראל שמע את הקשיה, שקע במחשבות ולאחר מספר דקות אמר: "אכן קשיה חזקה היא זו ואין בידי לתרצה כראוי". הוא הפסיק את השעור, עזב את דוכנו וירד מן הבמה.

לאחר מכן נשאל רבי ישראל על ידי תלמידיו הקרובים: "האמנם לא היה לרבנו תרוץ ראוי כדי לישב את קשיתו של השואל?!"

השיב רבי ישראל: "ברגע ששמעתי את הקשיה, עלו במוחי חמשה תרוצים כדי לדחות את דברי המקשה, אבל ידעתי שלפי האמת אינם נכונים, וכי הצדק עם המקשה, ולכן ירדתי מן הדוכן". לאחר מכן הוסיף ואמר: "אל

תחשבו שההודאה על האמת עלתה לי בקלות. רציתי לדחות את התלמיד בתשובה שהיתה מתקבלת על דעתו, אבל רקעתי ברגלי וגערתי בעצמי: 'ישראל, הרי אתה לומד מוסר, ומה עם מדת האמת?' ומיד הודיתי על האמת וירדתי מן הבמה".

למדנו את החשיבות הגדולה לדבק במדת האמת, זה לא קל אך זה מה שה' רוצה וזה מה שעלינו לעשות כדי לעשות נחת רוח לבוורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים ובניחוד נקבל בשמחה על מלכות שמים! אל-מלך נאמן, שמע ישראל...

ברפת צדיק

יום שני

בעשירות, ונהגה - רק "לחם לפי הטף"...

יצא מן החדר והחליט לשוב למחרת בבקר. אולי אז יכרכו הרבי כפי שרצה.

ואולם למחרת חזר החפץ חיים' על הברכה: לחם לפי הטף ונחת.

התלמיד שמט את ראשו באכזבה. החפץ חיים' נעץ בו מבט חודר, ואחר כך מלמל, כאלו לעצמו: "לפעמים באים אלי אנשים החושבים שהם יודעים מה טוב בעבורם... לפעמים הטוב יותר רק מזיק. עשירות אינה מסייעת לבניית בית של תורה, אבל יש כאלו שכנראה אינם באים כדי שאכרכם, אלא כדי שאסכים לדעתם..."

התלמיד הקשיב מהפנט לדבריו של רבו, והחפץ חיים' המשיך ברוח קדשו: "בא לפני אברך החפץ לזכות בהגלה. אני מברכו בכנים ובנות ההולכים בדרך התורה, ובמקום שישוש בברכה זו, בעשירות חשקה נפשו..."

נכון שהפרנסה היא גורם חשוב וכשאדם נמצא במצוקה אזי דעתו אינה מישבת אף חשוב מכך הוא שהבית יהיה בית של תורה ושהילדים ילכו בדרך ה'. אז מה עדיף, עשירות או ילדים ההולכים בדרך התורה? התשובה היא כמובן ילדים ההולכים בדרך התורה.

ומה לגבי הפרנסה? נבקש מהקב"ה שילא מחסורנו כדי שנוכל לעסק בתורה מתוך ישוב הדעת, ושינזכה לעשות נחת רוח לבוורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים ובניחוד נקבל בשמחה על מלכות שמים! אל-מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב, ילדים חביבים!

במהלך החיים אנו נתקלים במצבים שגורמים לנו לשכח מה חשוב יותר ומה פחות, מה העקר ומהו הטפל. למזלנו, יש לנו את גדולי ישראל שמראים לנו את הדרך הנכונה. מה שמוטל עלינו הוא להתייעץ ולהתברך מפי החכמים ובעיקר להקשיב לדבריהם ומהם להבין כיצד עלינו להנהיג את חיינו.

אחד מתלמידיו של החפץ חיים' זצ"ל נשא, וכמקבל בימים ההם, קצב לו חותנו תקופה שבה יאכל על שלחנו ויהנה בתורה בשלחה וברגע.

שנים חלפו, התקופה תמה. ביתו של האברך היה מברך בעוללים, והוא נאלץ לצמצם את שעות למודו ולעסק במסחר כדי לפרנס את משפחתו.

אולם מסחרו לא צלח. הוא התפרנס בדחק והצר על שעותיו היקרות ההולכות לבטלה.

לפתע עלה רעיון במוחו: הוא יקנה פרטים הגלה, יפנה לרבו שייכרכו בזכיה, וכך יוכל לפרנס את משפחתו בהרחבה ולשקד שוב על התורה ועל העבודה.

הוא נכנס לחדרו של רבו ונאנח: "רבי, משפחתי גדלה, פרנסתי בדחק, רצוני בברכה!"

החפץ חיים' נענה, אחז בידו וברך בחם: "ה' יתברך יעזר שתביא לחם לפי הטף, ושתזכה לגדל את צאצאיך לתורה, לחפה ולמעשים טובים!"

"אמן", ענה התלמיד רפות. הוא צפה שרבו יכרכו

על המיטה

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בדחש) ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל-לבבך ובכל-נפשך ובכל-מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה חיים על-לבבך: ושננתם לבניך ודברתם בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על-ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על-מזוזות ביתך ובשעריך: והיה אם-שמע תשמעו אל-מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולעבדו בכל-לבבכם ובכל-נפשכם: ונתתי

מטר-ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויאחרך: ונתתי עשב בשדה ובהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחיתם להם: והרה אף-יי בכם ועצר את-השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את-יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: ושמתם את-דברי אלה על-לבבכם ועל-נפשכם וקשרתם אותם לאות על-ידכם והיו לטטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את-בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על-מזוזות ביתך ובשעריך: למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי אבותיכם לתת להם כימי השמים על-הארץ:

מהו רקד הקצין?

לילה טוב וילדים צדיקים!

כשאדם מקדש את עצמו, מקפיד שכל מעשיו יהיו על פי רצון ה' ומסר נפשו על למוד התורה הקדושה אז לא רק נשמתו עולה ומתעלה, גם גופו הגשמי משפע מן ה' ולפעמים אפילו מכשירים אלקטרוניים עלולים להיות משפעים מן ה'. נשמע מעניין? בואו ונראה מהספור שלפנינו.

פקידי כלא מרילנד עגלו עינים משתאות במבוכה, תקלה כזאת לא התרחשה אצלם מעולם: הראשון לציון הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל בדרך לבקר את יונתן פולארד שיחה, עבר בשער גלאי מתכות המשכלל ביותר בעולם, המוביל לכלא השמור ביותר בעולם, כשורכסן מתכת במעילו - והשער ממאן לצפצף כאלו אחז אותו שתוק! הקצין בשער לא התאפק מלהזעיק את מנהל הכלא בעצמו. לא בכל יום שובת הגלאי החשמלי שעובד באפס תקלות יומם ולילה, ועוד בלא התרעה מקדמת.

בהתחשב בכבודו של הרב אליהו, כשהתקרבו אל השער, הקדים קצין הבטחון אזהרה: "זהו השער הרגיש ביותר בעולם. במחילה מכבוד הרב הראשי, אבל אם יש למישהו בפס מתכת, אם מישהו עבר אפילו נתוח ויש לו מתכת בגופו, עליו להודיע לי כאן ועכשו כי השער יצפצף.

קדם לכן", ספר להם הקצין, "עבר שם נציג משרד החוץ, אף אחרי שהתפשט מכל מתכותי צפצף השער עקב אבזם מיתר בנעלו". גם כשעבר שם עוזרו של הרב, צפצף השער עקב סלילי המתכת ביומן העבודה שלו. ואלו

לנכח הרב מרדכי אליהו שעבר עם גלימתו המקשטת, המאבזת ברוכסן מתכתי - נאלם השער דם. הקצין האחראי הצביע ביד רועדת על הרוכסן של הרב אליהו. "מה הוא רוצה?" התעניין הרב אליהו, והעוזר הסביר לו על המבוכה בשער. הרב אליהו חייך: "רק זה מדאיג אותי?", שאל. הוא פתח את הרוכסן ולנגד עיניהם הנדהמות של כל קציני הבטחון נגלו העט המכסף שהיה בכיסו, השעון שעל ידו והתפתים שעל חלצתו. השער היה אמור לזעק חמס, אבל הוא נאלם דם לנכח קדשת הרב.

"לא יתכן, האם השער מקלקל?" השתאה מפקד הכלא. מעולם זה לא קרה לו. הוא לקח את העט מידי הרב, עבר בשער, השער צפצף. המנהל הנדהם מסר את העט שוב לידי הרב, הרב עבר בשער, והשער הפך להיות אלם.

קצין הדת של הכלא, נכח גם הוא במקום. ולמראה הנס החל לשיר ולרקד. כשנשאל מדוע הוא רוקד וצוהל, ענה בפליאה "אתה לא יהודי? הרי בשלעם ישראל נעשה קריעת ים סוף - הם שרו. 25 שנה אני עובד כאן ומעולם לא קרה שהשער לא צפצף. אז כשראיתי את גס קריעת השער, ראיתי גס בעינים, לא ארקד?!"

נשתדל לשמר על קדשת נשמתנו ושכל מעשינו יהיו על פי רצון ה' ואז גם גופנו יתקדש, ונזכה לעשות נחת רוח לבורא תהרה!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

בי האדם עין השדרה

לילה טוב ושנה טובה ילדים נפלאים!

היום ראש השנה לאילן, מה אפשר ללמד מן האילנות? בואו ונראה.

אדריאנוס מלך רומי יצא פעם להלחם עם אויביו בארץ רחוקה, בדרך עבר עם חיליו בארץ ישראל. בכפר קטן, לא רחוק מן העיר טבריה, ראה איש זקן העובד בגנתו. הזקן עמד כפוף, עדר באדמה, חפר גמות ונטע בתוכן שתילי תאנים. נעצר המלך והסתפל בעבודתו של הזקן.

קשה עבד הזקן. ידיו מטפלות בשתילים ועל מצחו טפות זעה. נענע המלך בראשו ואמר:

"זקן מפלג שכזה עומד טורח ונטע נטיעות? למה לך לעבד עוד כל כך קשה? מה יועיל לך לשתל את העצים הללו? וכי חושב אתה, שתוכל עוד לאכל מפרותיהם? ודאי תמות ואחרים יאכלו פרי עמלך!"

ענה הזקן: "אין דבר! אם הקדוש ברוך הוא ירצה, עוד אזכה לאכל מפרות העצים שאני נוטע עכשו. ואם לא, יאכלו בני. כשם שאבי וסבי שתלו עצים ואני אכלתי מפרותיהם, כך יאכלו בני מפרי עמלי."

הלך המלך לדרך, הוא וכל חיליו. המלחמה הייתה קשה ונמשכה שלוש

הריאה שמימי

יעליו חסידים בכבוד, ידנו על משכבותם: רוממות א-5 בגרונם, וחרב פיפיות בידם: הנה משתו שלשלמה ששים גברים סביב לה, מגברי ישראל: כלם אחי חרב מלומדי מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בליאות: (חזור מוסק "הנה משתו" שדוש פעמים)

יברכה יי וישמרך: יאר יי פניו אריד ויחנה: ישא יי פניו אריד וישם לה שלום:

ישב בסתר עליון, בצל ש-די יתלונן: אמר ליי מחסי ומצודתי, א-להי אבטח בו: כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות: באברתו יסך לה ותחת נפשו תחסה, ענה וסחרה אמתו: לא תירא מפחד יליה, מחץ ינוח יומם: מדבר באפלה ילה, מקטב ישוד צהרים: יפא מצדה אלה ורכבה מימינה, אריד לא יגש: רק בעיניך תביט, ושקמת רשעים תראה: כי אתה יי מחסי:

ויאמר יי אלהי משה לאמר: דבר אלי בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על-כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על-ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם ציצת וראיתם אתו וזכרתם את-כל-מצות יי ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר-אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את-כל-מצותי והייתם קדשים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-להים אני יי א-להיכם:

(חזור ואומר) יי א-להיכם אמת.

זָהָב וְהַחֲזִירוּ אוֹתָהּ לְזָקֵן, שֶׁהֵלֵךְ לְבִיתוֹ שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב.

מה למדנו מהספור? אמונה וסבלנות. תארו לכם כיצד נראה עולם שבו כל אחד חושב רק על כסף ועל כבוד, האם עולם כזה יכול להתקיים לאורך זמן?

למדנו גם שעל כל אחד להשתדל ולעשות את תפקידו, ללמד תורה ולקיים את מצוותיה, וגם אם איננו רואים תוצאות מידיות, יש לדעת שהתפקיד שלנו זה לעשות את רצונו ה' ולהתפלל ולבקש מה' לתבונתו את מה שאנו צריכים, ואם ירצה ה' יענה לתפלתנו בעת שיבחר, ואנו נמשיך לעשות את שלנו באמונה, ונזכר שה' יודע מה טוב עבורנו יותר טוב מאתנו, ובכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא ותבונתו!

ועכשיו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

שנים, וכאשר נגמרה בשנה הרביעית, חזר המלך באותה הדרך, ושוב עבר על יד גנתו של הזקן. ראה המלך והנה הסב הטוב עומד בגנתו על יד עצי התאנים ששתל. העצים גדלו בינתיים והניבו (הצמיחו) תאנים יפות ומתוקות.

ראה הזקן את המלך המתקרב, מהר ולקח סלסלה, מלא אותה תאנים יפות והגיש אותה למלך באמרו:

”אדוני המלך! אני הזקן שפגשת כאן לפני יותר משלוש שנים, כאשר שתלתי את התאנים הללו. ה' הטוב זכני לאכל עוד מהפרות עצמם, והנה מהן מתנה לאדוני המלך!”

אמר המלך לזקן: ”רואה אני שה' אוהב אותך, לכן אכבד אותך גם אני”, פנה אל עבדיו וצוה להם: ”קחו ממנו את הסלסלה, העבירו את התאנים לכלי אחר ומלאו את הסלסלה מטבעות זהב!”

עשו העבדים כמצות המלך, נטלו את התאנים, מלאו את הסלסלה מטבעות

הפאב עדיף מהחטא

חיים חגיגתיים

פי לשון הרע בדרך כלל אומרים בלחש בלי שישמעו אחרים, ובשביל זה העדיף לסבל את הכאבים ולהנצל מלשון הרע... מה גרם לחפץ חיים להעדיף כאבים מתמשכים על פני עוון לשון הרע?

אפשר להבין זאת בשתי דרכים. הדרך האחת היא, שהחפץ חיים הבין וידע עד כמה חמור עוון זה. ויתכן שגם אם אנו חיינו מבינים זאת היינו נזהרים גם כן מעוון זה.

הדרך השנייה היא שהחפץ חיים כל כך אהב את הקב"ה עד שהוא התאמץ לדבק בו בכל רגע ולא לחטא.

לכן, נתפלל לקב"ה שיחזק אותנו ביראת שמים ובאהבת ה' ונשתדל ללמד הלכות ומוסר כדי שידע מה מתור ומה אסור וכדי שנזכה להתקרב אל ה' ולעשות נחת רוח לבורא ותבונתו!

ועכשיו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב ילדים יקרים וחרוצים!

לכל אחד מאתנו יש יצר הרע שמנסה ללא הפסקה להחטיא ולהסית אותנו מדרך הישר. היום נלמד על אחת מהדרכים שבאמצעותה נוכל להצליח יותר במלחמתנו מול היצר הרע.

מספר על החפץ חיים שכבר היה מבוגר, שסבל מאוד מכאבים באזניים וזה השפיע לו על השמיעה. שאל אותו רבי מאיר שפירא מלובלין, מדוע אינו הולך לרופאים? אמר לו החפץ חיים, שזה שהוא שומע פחות טוב זה רק עוזר לו להמנע מאסור לשון הרע, ושהוא מוכן לסבל את הכאבים בשביל זה.

המשיך החפץ חיים והסביר, שכאשר אדם ירצה לומר לו שלום, או לומר איזה דבר תורה והוא לא ישמע טוב, אז אותו אדם יוכל להגביה את קולו כדי שישמע. אבל כאשר אדם ירצה לומר לו לשון הרע חלילה, והוא לא ישמע אותו, אזי האדם הזה לא יגביר את קולו בשביל לומר לשון הרע.

על המיטה

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא כחה" כולו מדי לילה, ולאחר מכן לחזור על הפסוק של אותו יום 3 פעמים. שימו לב, יום ראשון בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) - אָנָּה כַּחֲתָה, גְּדֻלַּת יְמִינָהּ, תַּתִּיר צְרוּרָהּ. (אב"ג י"ז) יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קַבֵּל רַנַּת, עֲמֶהּ, שְׁגָבֶנּוּ, טַהֲרֶנּוּ נוֹרָא. (ק"ר ש"ו) יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נָא גְבוּרָהּ, דּוּרְשֵׁי יְחוּדָהּ, כִּבְבַת שְׁמֶרֶם. (נג"ד יכ"ט) יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) בְּרַכְּם טַהֲרֶם, רַחֲמֵי צְדָקָתְךָ תְּמִיד גְּמֹלֶם. (בט"ר צ"ג) יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חֲסִין קְדוּשׁ, בְּרַב טוֹבָהּ, נְהִלַּ עֲדָתְךָ. (חק"ב ט"ז) יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יְחִיד גְּאֹה, לְעַמְּךָ פְּנֵה, זוֹכְרֵי קִדְשְׁךָ. (גי"ה פ"ק) יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שׁוֹעֲתֶנּוּ קַבֵּל, וְשִׁמְעוּ צַעֲקָתֵנוּ, יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת. (שק"ו צ"ח) (בש"ח) בְּרוּךְ, שֶׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד.

אתה תקום תרחם איון, כי עת להנחה מי כא מועד:

בידך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבת וביום של אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 2) - א אומרים ודוי. אָנָּה יי א-ל היינו וא-ל ה' אבותינו. תבא לפניך תפלתנו. ואל תעלם מלפנינו מתחנונו. שאין אנו עוין פנים וקשה ערך לומר לפניך יי א-ל היינו וא-ל ה' אבותינו צדיקים אנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנו ואת אבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי לשון הרע. העוינו. והרשענו. זדנו. חמסנו. טפלונו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. פגבנו. כעסנו. לצנו. מורדנו. מרינו דבריה נאצנו. סרדנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרדנו. צערנו אב ואם. קשינו ערך. רשענו. שחנתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצותיה וממשפטיה הטובים ולא שנה לנו. ואתה צדיק על כל הפא עינינו. כי אמת עשית. ואנו חנו הרשענו.

סיום תפלת שלמה – שתתקבל תשובת ישראל בכל מקום שיהיו

מעקב הפרקים

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג

למדנו על תפלתו של שלמה המלך בזמן שראה את השראת השכינה, שלמה בקש מהקב"ה שיקבל את תשובת ישראל וישמע לתפלותיהם בכל מצב ויצילם מפל צרה שלא תבוא.

שלמה המשיך בתפלתו ובקש מהקב"ה שישמע גם לתפלת הנכרים שיבואו להתפלל בבית המקדש.

כששלמה בקש על עם ישראל שתתקבל תפלתם, הוא הוסיף והתפלל על כך שתפלת ישראל תתקבל אחרי שהם עשו תשובה או שתתקבל תפלתם גם לפני התשובה רק שהקב"ה יורה להם את דרך התשובה ואת מה שעליהם לתקן, שלמה גם התנה את קבלת התפלה של ישראל שתהיה רק כשבקשתם תועיל להם להתקרב לה' יתברך (הבאנו בסעיף ד' שמיא דגמה לךבר שאם אדם מבקש עשר והעשר ירחיק אותו מעבודת ה' או בקש שלמה שלא תתקבל תפלתו).

לעמדת זאת, בקש שלמה שתפלת הנכרים תמיד תתקבל לפני ה' יתברך גם אם בקשתם לא תהיה טובה עבורם כי רצה שלמה המלך שיתגדל שמו של ה' יתברך גם בקרב הגויים.

כי כשהיה רואה שתפלתו לא מתקבלת, הוא יודע שהכל מאת ה' ותולה זאת בעוונותיו ויודע שזו לטובתו, לעמדת זאת, כשהגוי יתפלל ותפלתו לא תתקבל, הוא עלול להמעט בערכו של הקב"ה חלילה ולחשב שאינו שומע תפלות או שבית המקדש אינו מקום לקבלת

התפלה ולהשוות כבוד שמים לעבודת הגלולים שאינה מועילה ומזה עלול להיות חלילה חלול ה'. אך ברגע שתשמע תפלתו בבית המקדש ידעו כל הגויים שה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה וימאסו בגלוליהם.

אחרי שהתפלל שלמה ובקש שתתקבלנה כל התפלות בבית המקדש, הן של היחיד והן של הכלל. הן של ישראל והן של הנכרים. בקש שלמה שתתקבלנה התפלות של עם ישראל גם כשהם יהיו במקום רחוק, למשל, אם עם ישראל יצאו למלחמה, בזמן שהם יהיו בדרך, הם יתפללו לקב"ה ויכוננו תפלותיהם לירושלים ולבית המקדש, גם אז תעלה תפלתם והקב"ה ינקם נקמתם מיד האויב.

וכך נקבע להלכה, שהמתפלל כגון לבו לארץ ישראל, לירושלים, לבית המקדש ולמקום קדש הקדשים.

המשיך שלמה בתפלתו הנפלאה ובקש מהקב"ה שאם חלילה עם ישראל יחטאו ולא יהיו ראויים לתשועה וגם לא יהיה אדם אחד שלא חטא שיוכל להגן עליהם, ידע שלמה המלך שהקב"ה יכעס על עם ישראל והם ימסרו ביד אויביהם בגלות ושם הם יתחרטו על מעשיהם ויחזרו בתשובה שלמה ואמתית מעמק הלב, ובתפלתם יכוננו לארץ ישראל ולמקום המקדש, אז בקש שלמה שהקב"ה יסלח להם על כל פשעיהם ויתן רחמים בלב שוביהם שירחמו עליהם.

ומדוע לא בקש שלמה שהקב"ה יחזירם לארץ ישראל? שלמה לא בקש במעמד זה שהקב"ה יחזירם לארץ ישראל ולמקום המקדש כי ידע ברוח קדשו שעתידים ישראל להיות בגלות ארפה

ומרה כמו שאמר משה רבנו בפרשת ואתחנן: "בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת עד ה'..." ולכן התפלל שלמה על עם ישראל שעד שתבוא הגאולה השלמה, לפחות שהקב"ה יהיה עמם בגלות והגויים ירחמו עליהם.

ואם הגויים ירשיעו ויתעללו בעם ישראל ויטענו שהם מתעללים בעם ישראל בצדק, בקש שלמה שהקב"ה לא ישמע להם ויביט אל עם ישראל בצדקתם ויגאלם. ובזמן שעם ישראל יהיו בגלות ויעברו עליהם צרות שונות מהגויים הם יתחזקו ביותר בתשובה ובתפלה.

ושלמה המלך בקש שבשיגיע הזמן, הקב"ה אכן יגאל את עם ישראל ויחזירם אל ארץ ישראל כי אחרי הכל, עם ישראל הם העם הנבחר שהקב"ה הוציאם מארץ מצרים להיות לו לעם. וכמו שהקב"ה הוציאם ממצרים וכבר גאלם והפך אותם לעם כך יגאלם שוב, ואחרי שכבר נגאלו ממצרים והם כבר עם ה' ראוי שהם יגאלו.

ובכל מקום שיהיו, תתקבל תשובתם ותשמע תפלתם כי הקב"ה הכדילם לו לנחלה.

ויהי רצון שנוזפה בימינו בקרוב ממש לגאלה השלמה בחסד וברחמים גמורים אמן.

עד כאן התפלה שנשא שלמה המלך למען עם ישראל ולמען כבוד ה' וכבוד בית המקדש.

מה עשה שלמה אחרי שסיים את תפלתו? זאת נדע בעזרת ה' בפעם הבאה.

המחשבה

יום השנה של יקירכם מתקרב?

יש לכם הזדמנות להחזיר להם טובה ונחמה הקרישו גיליון זה לעילוי נשמתם ובכך תזכו אותם שבשבת האזכרה שלהם רכבות מעם ישראל ילמדו תורה בגיליון לעילוי נשמתם! בנוסף, זכות לימוד ש"ס המשניות באותו חודש יוקף גם לזכותם.

ש"ס לחיבת חובשים לפני האזכרה

קדיאת תהלים

בואו וטלו חלק בקריאת ספרי התהלים מידי שבת להצלחת עם ישראל!

אי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר בסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

לימוד משניות

האם גם אתם מעוניינים שבשבת האזכרה של יקיריכם ילמדו משניות לעילוי נשמתם?

פני למערכת הוציפה לעשרת הלומדים, וזכו את יקיריכם בנחת אמיתית!

לימוד המשניות ובאים להקדיש את גיליון נשמתם שילה ל"ג קדישה ו"ל בשבת האזכרה, לימוד התורה של כ-100,000 משפחות מעמק ישראל מגיליון הלימוד המשניות החדשי יעמוד גם לעילוי נשמתם.

אי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר בסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

לא נבס'יק אתג השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות, ולקניית חוברות מלאים בבדיחות: 0534-135-183
לשליחת בדיחות, הערות והארות, ולקבלת העלון בפורמט דיגיטלי וצבעוני: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו | הפצה ירושלים: ה.ש.א הי"ו.

שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו מבקש ממכם:

בעזרת השם יתברך אנו רוצים לארגן הדפסה של חוברות של בדיחות ולחלק אותם לתושבי הדרום, ולצערנו גם לתושבי הצפון. מי שיכול לתרום ולהשתתף בהוצאות, תזכו למצוות. דווקא בימים אלה הקשים כל אחד יתרום כמה שהוא יכול לכבוד התושבים האלה שנמצאים דווקא לידינו.

ניתן לתרום ולהשתתף בדרכים הבאות

נדרים פלוס ע"ש 'המרכז לערבות הדדית' קוד קופה 6500 בקטגורייה האחרונה. ע"ש לא נפסיק את השמחה.
בנק דיסקונט מספר חשבון 158302968 מספר סניף 064. ע"ש אלעזר יונה.
תזכו למצוות, שר השמחה: מאיר פנחסי הי"ו.

קול חתן וקול כלה

יצא לאור חוברת הבדיחות

'משמח

חתן וכלה'

במחיר מצחיק של 10 ₪

להזמנות: 0534-135-183

חכם עיניו בראשו

ויזדרז לקנות לפני שיגמר.

מילתא דבדיחותא

1. אל תקראו לחמאס כלבים, זה ממש מעליב את הכלבים!.....
2. אחרי שהאמריקאים הזהירו את איראן ואת החות'ים כי פגיעה מכוונת באזרחים זה פשע נגד האנושות, האיראנים שאלו מה זה פשע? והחות'ים שאלו מה זה אנושות?.....
3. להיכנס לבית בזמן שאמא שוטפת, זה כמו להיכנס לעזה עם דגל ישראל.....
4. שמאלני הפך לימני אחרי שגילה את האמת, ימני הפך לשמאלני אחרי שגילו עליו את האמת!....

ניתן להשיג את העלון במייל: a05832349@gmail.com

או במוסף 'מתוקים' בחוברת טועמיה. שע"י דפוס ספיד

5. כשנודע לי שאהרן ברק נבחר לייצג את ישראל מול בית הדין בהאג, בהתחלה התחלחלתי ואמרתי: "אין קטגור נעשה סגור..." אח"כ אמרתי: בעצם, זה דווקא טוב. עכשיו הוא ירגיש איך זה לעמוד בפני בית משפט של מטורללים ששונאים אותך, כשאתה הכי צודק בעולם, ואתה אומר את הטיעונים הכי צודקים... ותמיד יפסקו לרעתך.....

6. הפלסטינים חופרים כל כך הרבה מנהרות שאפשר פשוט לתת להם מדינה מתחת לאדמה.....

7. החות'ים בהודעה - תקפנו ספינה מלאה במכשירים אל -חות'יים.....

ניתן להשיג את העלון במייל: a05832349@gmail.com

8. אחד משרי הממשלה: אני תומך לחלוטין בבקשת מזכיר המדינה האמריקאי, מדינת ישראל

צריכה להפסיק לעסוק בעידוד הגירה מרצון של ערביי עזה!

המדינה צריכה לגרש אותם בכפיה.....

9. מה עושה הגנרל של החות'ים? יושב במשרד ומושך בחות'ים.....

10. לקראת ט"ו בשבט סוחר הפירות היבשים מבקשים להרגיע את הציבור כי תהליך ייבוש הפירות

בטורקיה התחיל עוד לפני שמחת תורה.....

חדש! חדש! חדש! חדש!

יצא לאור חוברת הבדיחות והפתגמים - לא נפסיק את השמחה - חלק 5

ובחברת: שעשועי לשון! - איך יודעים שאתה מבני ברק? - משחקי מילים! - תקנון לאנשים שנולדו עיפים! - כללים לחיים! - מילים והיפוכן! - משפטים מתוחכמים! - מקבץ שינויים לחוצים ודחופים כאן בארץ ישראל! - ענין של הגדרה! - ברכות חשובות למי שצריך! - מצאתי עבודה! - ומאות פתגמים!

מחיר החוברת: 10 ₪ בלבד!

ניתן לקנות את החוברת בירושלים:

רחוב דוד 9 שכונת הבוכרים, הכניסה בצד ימין, ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל. עוד פרטים: 0534-135-183

כמו כן ספר הבדיחות מגיע עד הבית שלכם בעלות של 75 ₪ כולל משלוח, וכולל החוברת החדשה!

עוד פרטים: 0534-135-183

11. שמעתי עכשיו אחד אומר: ותצילני מדין קשה ומבעל דין קשה בין שהוא בן גביר ובין שאינו בן גביר.....

12. התימנים ישבתו מאכילת ג'חנון השבת כאות הזדהות עם בני דודיהם בצנעא.....

13. בחמאס התנצלו על המטח לנתיבות: ראינו שהתקפלתם, חשבנו זאת הפסקת אש.....

השבוע קצר ומצחיק במיוחד! ובעזרת השם אנחנו ננצח בעז"ה - אוהב ומחזק אותכם, שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו.

פילתא דבדיחותא

4. תימני אחד היה מעמיס על החמור שלו כל יום 100 קילו אבטיח ויוצא לשוק. יום אחד החמור המסכן התייאש מכובד המשא ופנה לאיש זקן אחד ואמר לו: היי, מה דעתך לעשות מצווה לבקש מהבעלים שלי שירפה קצת עם העומס? אני עוד רגע כבר מתמוטט... הזקן הנדהם מסתכל עליו ועונה לו: בואנה איזה חמור אתה, אם אתה כבר יודע לדבר תפנה לאדון שלך ישירות ותגיד לו? החמור עונה לו: ששש אם התימני ידע שאני גם יודע לדבר הוא יבקש ממני לצעוק אבטיח.....

5. הרגע הזה שדלת המעלית נפתחת בפניך ועשרה אנשים צפופים עומדים מולך ולא מורידים ממך את העיניים עד שהדלת נסגרת.....

6. גוי ענק ממוצא אפריקני, חש שלא בטוב ופנה לעשות בדיקות רפואיות, אח"כ נכנס במתח גדול אל הרופא לשמו את משמעות תוצאות הבדיקות המלאות מילים לוועזיות מורכבות. הדוקטור חובש את משקפיו ומעיין בדפים, מרים עיניו ואומר לו: 'אני נותן לך מקסימום חודשיים' הגוי לא עמד בלחץ, שלף אקדה וירה ברופא למוות. עצרו אותו וערכו לו משפט. כאשר הקריא השופט את פסק הדין פרץ הגוי בצחוק גדול ומשחרר, 'זה השופט שאני אוהב, הרופא המושחת נתן לי מקסימום חודשיים, והשופט המלומד נתן לי 25 שנה.....!'

7. פעם מישהו העביר פתק לדרשן, לקח הדרשן הפתק ושם אותו בצד, אחרי שהוא סיים כל מה שהוא רצה להגיד (כעשרים דקות) הוא אומר לקהל עכשיו אני יקריא לכם פתק שהעבירו לי והנה כתוב "יש לכם עוד חמש דקות לדבר!....."

בסייעתא דישימא

חדש! חדש! חדש!

יצא לאור חוברת הבדיחות והפתגמים

לא נפסיק את השמחה - חלק 5

ובחברת: שעשועי לשון! - איך יודעים שאתה מבני ברק? - משחקי מילים! - תקנון לאנשים שנולדו עייפים! - כללים לחיים! - מילים והיפוכן! - משפטים מתוחכמים! - מקבץ שינויים לחוצים ודחופים כאן בארץ ישראל! - ענין של הגדרה! - ברכות חשובות למי שצריך! - מצאתי עבודה! - ומאות פתגמים!

מחיר החוברת: 10 ₪ בלבד!

ניתן לקנות את החוברת בירושלים: רחוב דוד 9 שכונת הבוכרים, הכניסה בצד ימין, ליד דואר ישראל, פינת רחוב יחזקאל.

להזמנות ועוד פרטים 0534-135-183

ואלה יעמדו על הברכה:

משפחת לוי. משפחת שהרבני. משה בת רביטל. אסתר הודיה בת רביטל. שר השמחה: מאיר בן מרגלית. אלעזר בן רחל.
כל השותפים להמשך השמחה בעם ישראל.

מילתא דבדיהותא

8. מעשה באברך שהיה מביא כל יום בקבוק חלב לכולל, ובכל יום היה מוצא את הבקבוק ריק! כתב עליו "פרטי" לא עזר. כתב "לא לקחת" לא עזר. כתב "גזל גמור מדאורייתא" - לא עזר. כתב עליו "הכשר רבנות" - אף אחד לא נגע.....
9. שאלו לאיזה רב אחד: ילמדנו רבנו, מה טעם סידר רבי במשנה "חרש, שוטה וקטן", ולא סידר את השוטה בתחילה או בסוף? השיב הרב: ללמדנו, שכל מקום שמצויים שניים, נכנס השוטה באמצע.....
10. שלשה סיפורים... בעיירה קטנה החליטו לערוך תפילה כדי לבקש מאלוקים שיוריד גשם. רק אחד הביא איתו מטרייה - לזה קוראים אמונה. כשזורקים תינוק לגובה הוא מתעלף מצחוק כי הוא יודע שבנפילה שלו מישהו יתפוס אותו. - לזה קוראים ביטחון. ככל לילה לפני השינה אנחנו מכוונים שעון מעורר למרות שאף אחד לא מבטיח לנו שנקום בכלל מחר בבוקר. - לזה קוראים תקווה. יהי רצון שלעולם לא נאבד אותם.....

העלון בהסות

נא לא לקרוא את הפרסומות בשבת! לפרסום ניתן לפנות למערכת העלון

גמ"ח 'דרכי חיים'

השאלת גמרות שוטנשטיין וטוש"ע

054-844-8683. או בקו המידע: 02-5907438

רחוב אבינועם ילין 13. מול בית המדרש סטמאר

ימים ראשון, שלישי, חמישי.

ראשון: 14:00 – 14:30.

שלישי: 18:00 – 18:45.

חמישי: 15:00 – 15:30.

גמ"ח הקלדות

במחירים מוזלים

0534-135-183

השכרות החשמליים

אופניים חשמליים קורקינטים חשמליים

תיקון מכירה השכרה

ומכירת חלקי חילוף במחירים זולים

0548520351 ירושלים

ניתן להשיג את העלון!!!

במייל ע"י שליחת 'בקשה' a05832349@gmail.com.

או במוסף 'מתוקים' בחוברת טועמיה. שע"י דפוס ספיד

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

כשמגלים ששכחנו משהו וחייבים לאלתר

אמא מתקשרת
- אופק יש כביסה בחוץ צא לתלות
- טוב
קורא לאחותי
- אמא אמרה לי להגיד לך שיש
לך כביסה לתלות.

ומה אני אם אגיד לך
שקראת את השורה
הראשונה לא נכון

מצאתי עכשיו שורה
לבנה בראש, מקווה
שלפחות יתחילו לקום
בשבילי באוטובוס.

בוס: כל יום אתה מאחר
וממציא תירוץ הזוי, זה כבר
מתחיל להתיש!
אני: מתנצל, הייתה לבה על
הכביש

כל יום שישי
כשחוזרים מאמא

אורטל 40, מורה
סימה 22, לק ג'ל

מה הקשר מכור לשווארמה???

מחפש רכב עם מלא
תקלות
רוצה לקנות לחמותי

צרות של עשירים

הודיעו לי עכשיו
שהמשכנתא מאושרת.
נו, לפחות יש מישהו
ששמח.

בוא הנה, עלון חזק!
חייב להפיץ אותו!!

אגד, קבלו רעיון
שבטוח שלא חשבתם
עליו.
שקעים להטעין את
הטלפון, אבל כאלו
שעובדים.

כולם מרגישים גיבורים
עד שהם שומעים את זה:

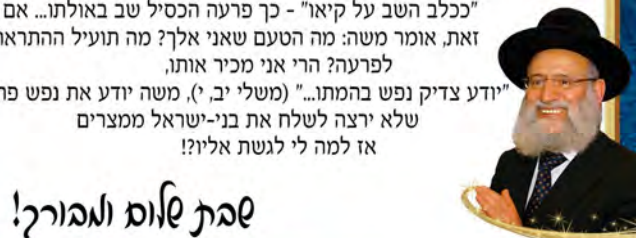
להיות צייר כשהוא
פתאום רואה
מראה מלאה אדים
או חלון מלא אבק

אממ לא משהו

האשה: אנחנו צריכים לשוחח.
הבעל: לשוחח זה יותר חמור
מאשר לדבר?
האשה: אנחנו נדבר על זה
כשנשוחח

- בוס, הם שואלים מה השם של החברה?
- אז תמציא משהו אבל שיראה אמין.
- אין בעיה בוס, אני על זה בוס.
החברה:

שבת שלום ולמבורך!

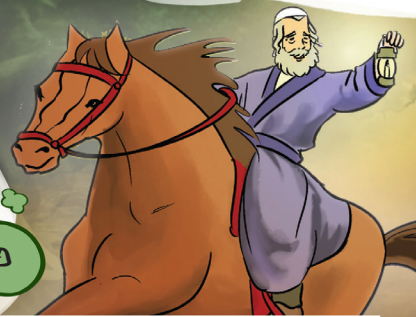
בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו
צריך להתבונן ולהבין, מדוע הקב"ה אומר אל משה "בא אל פרעה", משמע
שהיה כאן דין ודברים בין הקב"ה למשה, אחרת מדוע התורה כותבת "כי
הכבדתי את לבו" הרי זה נתינת טעם שהקב"ה נותן לטענה של משה, אם כן
יש לברר מה הייתה טענתו של משה? ונראה לבאר זאת כך: שהרי הקב"ה
אמר למשה: "בא אל פרעה" והתרה בו. אך משה רבינו השיב: הרי פרעה
קיבל מכות שאין יכולת בן אנוש לסבול אותן, ועם כל זאת לא שילח את בני
ישראל מארצו. כפי שראינו שפרעה מקבל מכה אחר מכה, מבטיח לשלוח
את בני-ישראל ממצרים, חולפת לה המכה, ופרעה חוזר לסורו... וכך חוזר
חלילה... "ככלב השב על קיאו" -
כך פרעה הכסיל שב באולתו... אם כל זאת, אומר משה: מה הטעם שאני
אלך? מה תועיל ההתראה לפרעה? הרי אני מכיר אותו, "יודע צדיק נפש
בהמתו..." (משלי יב, י), משה יודע את נפש פרעה, שלא ירצה לשלח את
בני-ישראל ממצרים אז למה לי לגשת אליו? וצריך להתבונן ולהבין, מדוע
הקב"ה אומר אל משה "בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו", משמע שהיה
כאן דין ודברים בין הקב"ה למשה, אחרת מדוע התורה כותבת "כי הכבדתי
את לבו" הרי זה נתינת טעם שהקב"ה נותן לטענה של משה, אם כן יש לברר
מה הייתה טענתו של משה?
ונראה לבאר זאת כך: שהרי הקב"ה אמר למשה:

"בא אל פרעה" והתרה בו. אך משה רבינו השיב: הרי פרעה קיבל מכות שאין
יכולת בן אנוש לסבול אותן, ועם כל זאת לא שילח את בני ישראל מארצו.
כפי שראינו שפרעה מקבל מכה אחר מכה, מבטיח לשלוח את בני-ישראל
ממצרים, חולפת לה המכה, ופרעה חוזר לסורו... וכך חוזר חלילה...
"ככלב השב על קיאו" - כך פרעה הכסיל שב באולתו... אם כל
זאת, אומר משה: מה הטעם שאני אלך? מה תועיל ההתראה
לפרעה? הרי אני מכיר אותו,
"יודע צדיק נפש בהמתו..." (משלי יב, י), משה יודע את נפש פרעה,
שלא ירצה לשלח את בני-ישראל ממצרים
אז למה לי לגשת אליו?!

יוסלה

ציירה: טובהלה

פרק 5

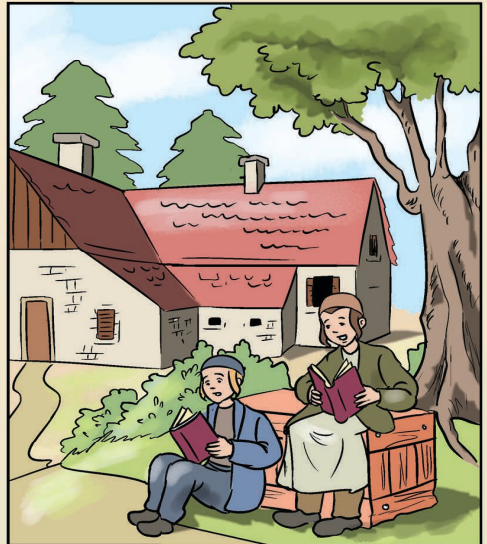
נראה לי שלא תהיה לי ג'רה אלא לעזוב את הכפר ולחפש פרנסה במקום אחר.

מה פתאום לעזבו ננסה למצא פתרון אחר.

הו, הנה אבא שלי, הוא בטח ידע לפתור לנו את הקשיה!

זה לא נראה לי מתאים עכשו, נראה שהם מאד טרודים.

בשעת ערב:

'לדי היקרים, בודאי שומתם לב שמשוהו קורה לאתרונה, וזה באמת נכון. לצער מאז פריצת הגז'ים הרשעים ליהב הפסדנו סכומים עצומים, והמצב רח הדדרר. הכסף אינו מספיק כדי לפרנס את שתי המשפחות - שלנו ושל אחי יעקב, ולכן החלטנו לעזוב את הכפר ולחפש אחר פרנסה במקום אחר.

מה? אף פעם לא יצאנו מחוץ לכפר!

מתי נצא?
לאן נלך?

כן, אתה צודק. גם אתה שמת לב שהורינו מאד מדאגים לאתרונה?

כן, בתחלה השבת' שצני' מדמ'ו, אך אתמול בגילה שמת' את ההורים שלי מתלחשים בניהם.

למחרת בבקר:

אל תשכח את הבשתיך. כשהמצב ישתפר, תחזרו לכאן.

לא אשכח. תודה על הכל, יעקב, להתראות.

אל תדאגו, הכל יהיה בסדר. אנחנו נצא מחר בבקר, והי' יצור לנו כפי שהוא תמיד עוזר.

ועכשו כלם באים לעזר לי לארוז!

© כל הזכויות שמורות